

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 311

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

54 tomas
2011 m. lapkričio 25 d.

Turinys

II Įstatymo galios neturintys teisės aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2011 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1178/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros ⁽¹⁾ 1

Kaina: 8 EUR

(¹) Tekstas svarbus EEE

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

II

(Įstatymo galios neturintys teisės aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1178/2011

2011 m. lapkričio 3 d.

kuriu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su civilinės aviacijos orlaivių įgula susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiantį Europos aviacijos saugos agentūrą, panaikinantį Tarybos direktyvą 91/670/EEB, Reglamentą (EB) Nr. 1592/2002 ir Direktyvą 2004/36/EB ⁽¹⁾, ypač į jo 7 straipsnio 6 dalį, 8 straipsnio 5 dalį ir 10 straipsnio 5 dalį,

kadangi:

(1) Reglamentu (EB) Nr. 216/2008 siekiama užtikrinti ir išlaikyti vienodai aukštą Europos civilinės aviacijos saugos lygį. Tame reglamente numatytos priemonės šiam tikslui ir kitiems civilinės aviacijos saugos srities tikslams pasiekti;

(2) tam tikrais orlaiviais skraidantys pilotai, taip pat su jų pilotų mokymu, egzaminavimu ar tikrinimu susiję imituojamo skrydžio treniruokliai, asmenys ir organizacijos turi atitikti taikomus esminius reikalavimus, išdėstytus Reglamento (EB) Nr. 216/2008 III priede. Pagal tą reglamentą pilotams, taip pat su jų mokymu susijusiems asmenims ir organizacijoms turėtų būti išduodamas atitinkamas pažymėjimas, kai nustatoma, kad jie atitinka esminius reikalavimus;

(3) analogiškai pilotams turėtų būti išduodamas sveikatos pažymėjimas, o už vertinimą, ar pilotai yra tinkamos

sveikatos būklės, atsakingiems aviacijos medicinos gydytojams taip pat turėtų būti išduodamas atitinkamas pažymėjimas, kai nustatoma, kad pastarieji atitinka taikomus esminius reikalavimus. Tačiau Reglamente (EB) Nr. 216/2008 numatyta, kad, esant tam tikroms sąlygoms ir jei tokia galimybė numatyta nacionalinės teisės aktuose, bendrosios praktikos gydytojai gali veikti kaip aviacijos medicinos gydytojai;

(4) tam tikrų orlaivių keleivių salono įgula turi atitikti taikomus Reglamento (EB) Nr. 216/2008 IV priede išdėstytus esminius reikalavimus. Pagal tą reglamentą turi būti periodiškai tikrinama, ar keleivių salono įgulos nariai yra tinkamos sveikatos būklės, kad būtų galima įvertinti, ar jie gali atlikti paskirtas su sauga susijusias pareigas. Tinkamumas turi būti įrodomas atliekant atitinkamą vertinimą, grindžiamą geriausia aviacijos medicinos praktika;

(5) Reglamente (EB) Nr. 216/2008 reikalaujama, kad Komisija priimtų reikiamas įgyvendinimo taisykles ir taip nustatytų pilotų ir asmenų, susijusių su pilotų mokymu, egzaminavimu ir tikrinimu, sertifikavimo, keleivių salono įgulos narių atestavimo ir jų sveikatos būklės tinkamumo vertinimo sąlygas;

(6) turėtų būti nustatyti nacionalinių piloto licencijų ir nacionalinių skraidančiojo inžinieriaus licencijų pakeitimo piloto licencija reikalavimai ir tvarka siekiant užtikrinti, kad pilotai galėtų vykdyti savo veiklą suderintomis sąlygomis; pagal šį reglamentą taip pat turėtų būti keičiamos lakūno bandytojo kvalifikacijos;

(7) valstybės narės turėtų galėti pripažinti licencijas, išduotas trečiojoje šalyje, kuriose gali būti užtikrinamas Reglamentu (EB) Nr. 216/2008 nustatyta saugos lygį atitinkantis saugos lygis. Turėtų būti nustatytos trečiojoje šalyje išduotų licencijų pripažinimo sąlygos;

⁽¹⁾ OL L 79, 2008 3 19, p. 1.

- (8) siekiant užtikrinti, kad išduodant piloto licencijas būtų galima atsižvelgti į mokymą, pradėtą prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, turėtų būti nustatytos baigto mokymo pripažinimo sąlygos; taip pat turėtų būti nustatytos karo aviacijos piloto licencijų pripažinimo sąlygos;
- (9) aviacijos pramonei ir valstybių narių administracijoms reikia suteikti pakankamai laiko, kad jos galėtų prisitaikyti prie naujos reguliavimo sistemos, o valstybėms narėms suteikti laiko išduoti konkrečių tipų piloto licencijas ir sveikatos pažymėjimus, kuriems netaikomi Jungtiniai aviacijos reikalavimai (toliau – JAR), ir tam tikromis sąlygomis pripažinti prieš pradėdant taikyti šį reglamentą išduotų licencijų ir pažymėjimų, taip pat atlikto aviacijos medicinos vertinimo rezultatų, galiojimą;
- (10) pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 69 straipsnio 2 dalį panaikinama 1991 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyva 91/670/EEB dėl personalo licencijų vykdyti civilinės aviacijos funkcijas abipusio pripažinimo ⁽¹⁾. Šiuo reglamentu priimamos priemonės turi būti laikomos atitinkamomis priemonėmis;
- (11) siekiant užtikrinti sklandų perėjimą ir vienodai aukštą Sąjungos civilinės aviacijos saugos lygį, įgyvendinimo priemonės turėtų atitikti naujausius pasiekimus, įskaitant geriausią praktiką, ir mokslinę bei techninę pilotų mokymo ir orlaivių įgulos narių sveikatos būklės tinkamumo nustatymo pažangą. Todėl reikėtų atsižvelgti į Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) ir Jungtinės aviacijos administracijos iki 2009 m. birželio 30 d. sutartus techninius reikalavimus ir administracines procedūras, taip pat į galiojančius konkrečioje nacionalinėje aplinkoje taikomus teisės aktus;
- (12) agentūra parengė įgyvendinimo taisyklių projektą ir pateikė jį Komisijai kaip nuomonę pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 19 straipsnio 1 dalį;
- (13) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Reglamento (EB) Nr. 216/2008 65 straipsniu įsteigto komiteto nuomonę;

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos išsamios taisyklės, susijusios su:

- įvairiomis piloto licencijų kvalifikacijomis, licencijų išdavimo, atnaujinimo, pakeitimo, apribojimo, jų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo sąlygomis, licencijos turėtojų teisėmis ir

pareigomis, esamų nacionalinių piloto licencijų ir nacionalinių skraidančiojo inžinieriaus licencijų pakeitimo piloto licencija sąlygomis, taip pat trečiojoje šalyse išduotų licencijų pripažinimo sąlygomis;

- asmenų, atsakingų už mokomuosius skrydžius ar imituojamo skrydžio mokymą ir už pilotų įgūdžių vertinimą, sertifikavimu;
- įvairiais piloto sveikatos pažymėjimais, sveikatos pažymėjimų išdavimo, atnaujinimo, pakeitimo, apribojimo, jų galiojimo sustabdymo ar panaikinimo sąlygomis, sveikatos pažymėjimo turėtojų teisėmis ir pareigomis, taip pat nacionalinių sveikatos pažymėjimų pakeitimo bendrai pripažįstamais sveikatos pažymėjimais sąlygomis;
- aviacijos medicinos gydytojų sertifikavimu, taip pat sąlygomis, kuriomis bendrosios praktikos gydytojai gali veikti kaip aviacijos medicinos gydytojai;
- periodiniu aviacijos medicinos gydytojų atliekamu keleivių salono įgulos narių sveikatos vertinimu ir už šį vertinimą atsakingų asmenų kvalifikacija.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- licencija pagal FCL dalį – orlaivio įgulos nario licencija, atitinkanti I priedo reikalavimus;
- JAR – Jungtinės aviacijos administracijos priimti jungtiniai aviacijos reikalavimai, galiojantys 2009 m. birželio 30 d.;
- lengvojo orlaivio piloto licencija (LAPL) – laisvalaikio piloto licencija, nurodyta Reglamento (EB) Nr. 216/2008 7 straipsnyje;
- JAR atitinkanti licencija – piloto licencija (su atitinkamomis kvalifikacijomis, pažymėjimais ir leidimais), pagal JAR ir procedūras atitinkančius nacionalinės teisės aktus išduota arba pripažinta atitinkamus JAR įgyvendinusios valstybės narės, kuriai Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje tokių JAR atžvilgiu rekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principą;
- JAR neatitinkanti licencija – piloto licencija, pagal nacionalinės teisės aktus išduota arba pripažinta valstybės narės, kuriai susijusių JAR atžvilgiu nerekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principo;

⁽¹⁾ OL L 373, 1991 12 31, p. 21.

- 6) patirties įskaitymas– ankstesnės patirties ar kvalifikacijos pripažinimas;
- 7) patirties įskaitymo pranešimas– pranešimas, kuriuo remiantis gali būti pripažinta patirtis ar kvalifikacija;
- 8) pakeitimo pranešimas– pranešimas, kuriuo remiantis licencija gali būti pakeista licencija pagal FCL dalį;
- 9) JAR atitinkantis piloto sveikatos pažymėjimas ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimas– pažymėjimas, pagal JAR ir procedūras atitinkančius nacionalinės teisės aktus išduotas arba pripažintas atitinkamus JAR įgyvendinusios valstybės narės, kuriai Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje tokių JAR atžvilgiu rekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principą;
- 10) JAR neatitinkantis piloto sveikatos pažymėjimas ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimas– pažymėjimas, pagal nacionalinės teisės aktus išduotas arba pripažintas valstybės narės, kuriai susijusių JAR atžvilgiu nerekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principo.

3 straipsnis

Piloto licencijų ir sveikatos pažymėjimų išdavimas

Nepažeidžiant 7 straipsnio nuostatų, Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose ir 4 straipsnio 5 dalyje nurodytų orlaivių pilotai laikosi šio reglamento I ir IV prieduose nustatytų techninių reikalavimų ir administracinių procedūrų.

4 straipsnis

Esamos nacionalinės piloto licencijos

1. Laikoma, kad JAR atitinkančios licencijos, kurias valstybė narė išdavė arba pripažino iki 2012 m. balandžio 8 d., yra išduotos pagal šį reglamentą. Šias licencijas ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. valstybės narės pakeičia ARA dalyje nustatytos formos licencijomis.

2. JAR neatitinkančias licencijas (su atitinkamomis kvalifikacijomis, pažymėjimais ir leidimais), kurias valstybė narė išdavė prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, ta valstybė narė pakeičia licencijomis pagal FCL dalį.

3. JAR neatitinkančios licencijos pakeičiamos licencijomis (su atitinkamomis kvalifikacijomis ar pažymėjimais) pagal FCL dalį remiantis:

a) II priedo nuostatomis; arba

b) pakeitimo pranešime nurodyta informacija.

4. Pakeitimo pranešimas atitinka šiuos reikalavimus:

c) jį parengia piloto licenciją išdavusi valstybė narė, konsultuodamasi su Europos aviacijos saugos agentūra (toliau – agentūra);

d) jame aprašomi nacionaliniai reikalavimai, kuriais remiantis išduotos piloto licencijos;

e) jame aprašoma pilotams suteiktų teisių taikymo sritis;

f) jame nurodoma, pagal kuriuos I priedo reikalavimus turi būti įskaitoma patirtis;

g) jame nurodomi visi apribojimai, kuriuos reikia įtraukti į licencijas pagal FCL dalį, ir kokius reikalavimus pilotas turi įvykdyti, kad tie apribojimai būtų panaikinti.

5. Pakeitimo pranešime pateikiamos visų dokumentų, reikalingų 4 dalies a–e punktuose nurodytiems dalykams pagrįsti, kopijos, įskaitant susijusių nacionalinių reikalavimų ir procedūrų dokumentų kopijas. Rengdamos pakeitimo pranešimą valstybės narės siekia užtikrinti, kad pilotai galėtų kuo labiau išsaugoti esamą savo veiklos sritį.

6. Nepaisant 1 ir 3 dalių, orlaivių klasės instruktoriaus kvalifikacijos pažymėjimo ar egzaminuotojo pažymėjimo turėtojų, kuriems suteikta teisė pilotuoti vienpiločius aukštos klasės sudėtingus orlaivius, teisės išsaugomos pažymėjimą pakeičiant vienpiločio lėktuvo tipo instruktoriaus kvalifikacijos pažymėjimu ar egzaminuotojo pažymėjimu.

7. Valstybė narė pilotui mokiniui, kol jis įvykdys visus reikalavimus, kad būtų galima išduoti LAPL, gali leisti be priežiūros naudotis ribotomis teisėmis šiomis sąlygomis:

a) teisės suteikiamos tik tos valstybės narės teritorijoje ar jos dalyje;

b) teisės taikomos tik ribotoje geografinėje srityje, leidžiant pilotuoti tik vieno stūmoklinio variklio lėktuvą, kurio maksimali kilimo masė ne didesnė kaip 2 000 kg, ir nesuteikiama teisė skraidinti keleivių;

c) toks leidimas išduodamas atsižvelgiant į individualų saugos rizikos vertinimą, kurį atlieka instruktorius, remdamasis valstybės narės saugos rizikos vertinimo koncepcija;

d) valstybė narė kas trejus metus Komisijai ir agentūrai teikia periodines ataskaitas.

5 straipsnis

Esami nacionaliniai piloto sveikatos pažymėjimai ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimai

1. Laikoma, kad JAR atitinkantys piloto sveikatos pažymėjimai ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimai, kuriuos valstybė narė išdavė arba pripažino prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, yra išduoti pagal šį reglamentą.

2. Pilotų sveikatos pažymėjimus ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimus ne vėliau kaip 2017 m. balandžio 8 d. valstybės narės pakeičia ARA dalyje nustatytos formos pažymėjimais.

3. JAR neatitinkantys piloto sveikatos pažymėjimai ir aviacijos medicinos gydytojo pažymėjimai, kuriuos valstybė narė išdavė prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, galioja iki kito pratęsimo datos arba iki 2017 m. balandžio 8 d., atsižvelgiant į tai, kuri data ankstesnė.

4. 1 ir 2 dalyse nurodyti pažymėjimai pratęsimi laikantis IV priedo nuostatų.

6 straipsnis

Lakūnų bandytojų kvalifikacijų pakeitimas

1. Pilotams, kurie prieš pradėdant taikyti šį reglamentą yra atlikę 1 ir 2 kategorijos skrydžio bandymus, kaip apibrėžta Komisijos reglamento (EB) Nr. 1702/2003 ⁽¹⁾ priede, arba yra mokę lakūnų bandytojus, lakūno bandytojo kvalifikacijas suteikusi valstybė narė jas pakeičia lakūno bandytojo kvalifikacijomis pagal šio reglamento I priedą ir, kai taikoma, lakūnų bandytojų instruktorius pažymėjimais.

2. Šis pakeitimas atliekamas pagal 4 straipsnio 4 ir 5 dalių reikalavimus atitinkančiame pakeitimo pranešime nustatytus elementus.

7 straipsnis

Esamos nacionalinės skraidančiojo inžinieriaus licencijos

1. Skraidančiojo inžinieriaus licencijų, išduotų pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojai, norėdami pakeisti jas licencijomis pagal FCL dalį, teikia prašymą tas licencijas išdavusiai valstybei narei.

2. Licencijomis pagal FCL dalį skraidančiojo inžinieriaus licencijos pakeičiamos pagal pakeitimo pranešimą, atitinkantį 4 straipsnio 4 ir 5 dalių reikalavimus.

3. Teikiant prašymą avialinijų transporto (lėktuvų) piloto licencijai (ATPL) gauti laikomasi patirties įskaitymo nuostatų, išdėstytų I priedo FCL.510.A dalies c punkto 2 papunktyje.

8 straipsnis

Trečiojoje šalyje išduotų licencijų pripažinimo sąlygos

1. Nepažeidžiant Reglamento (EB) Nr. 216/2008 12 straipsnio ir kai nėra Sąjungos ir trečiosios šalies susitarimų dėl pilotų licencijavimo, valstybės narės pagal šio reglamento III priedo nuostatas gali pripažinti trečiųjų šalių ar jų vardu išduotas trečiųjų šalių licencijas ir atitinkamus sveikatos pažymėjimus.

2. Prašymo išduoti licenciją pagal FCL dalį teikėjai, turintys trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotą lygiavertę licenciją, pažymėjimą ar suteiktą kvalifikaciją, turi įvykdyti visus šio reglamento I priede nurodytus reikalavimus; kursų trukmės, pamokų skaičiaus ir specialiojo mokymo valandų skaičiaus reikalavimai gali būti sumažinti.

3. Remdamasi patvirtintos mokymo organizacijos rekomendacija, valstybė narė, į kurią kreipiasi prašymo teikėjas, nustato, kokia prašymo teikėjo patirtis bus įskaityta.

4. Gali būti laikoma, kad trečiosios šalies ar jos vardu pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotos ATPL turėtojai, atitinkantys patirties reikalavimus atitinkamos orlaivių kategorijos ATPL gauti, kaip nustatyta šio reglamento I priedo F skyriuje, yra visiškai įvykdę reikalavimą baigti mokymo kursą prieš laikant teorijos egzaminą ir įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei trečiosios šalies išduotoje licencijoje nurodyta galiojanti orlaivio, kuris bus naudojamas per ATPL įgūdžių patikrinimo egzaminą, tipo kvalifikacija.

5. Lėktuvo ar sraigtasparnio tipo kvalifikacijos gali būti suteiktos licencijų pagal FCL dalį turėtojams, atitinkantiems trečiosios šalies nustatytus tų kvalifikacijų suteikimo reikalavimus. Tokios kvalifikacijos bus taikomos tik toje trečiojoje šalyje registruotiems orlaiviams. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas įvykdo III priedo C.1 punkte nurodytus reikalavimus.

9 straipsnis

Mokymo, pradėto prieš pradėdant taikyti šį reglamentą, įskaitymas

1. Kai laikantis I priedo išduodamos licencijos pagal FCL dalį, prieš pradėdant taikyti šį reglamentą pradėtas mokymas pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras, kurio vykdymą, remdamasi teisės aktais, prižiūri valstybė narė, kuriai Jungtinės aviacijos administracijos sistemoje tokių JAR atžvilgiu rekomenduojama taikyti tarpusavio pripažinimo principą, visiškai įskaitomas, jei mokymas ir patikrinimas baigiami ne vėliau kaip 2016 m. balandžio 8 d.

⁽¹⁾ OL L 243, 2003 9 27, p. 6.

2. Kai išduodamos licencijos pagal FCL dalį, prieš pradėdamas taikyti šį reglamentą pradėtas mokymas pagal Čikagos konvencijos I priedą įskaitomas remiantis patirties įskaitymo pranešimu, kurį valstybė narė parengia konsultuodamasi su agentūra.

3. Patirties įskaitymo pranešime apibūdinama mokymo apimtis, nurodoma, kuriuos licencijos pagal FCL dalį reikalavimus taikant įskaitoma patirtis, ir, jei taikoma, kokius reikalavimus prašymo teikėjas turi įvykdyti, kad jam būtų išduota licencija pagal FCL dalį. Į šį pranešimą įtraukiamos visų reikalingų dokumentų, kuriais pagrindžiama mokymo patirtis, kopijos, taip pat nacionalinių taisyklių ir procedūrų dokumentų, pagal kuriuos mokymas pradėtas, kopijos.

10 straipsnis

Patirties, susijusios su atliekant karinę tarnybą gauta piloto licencija, pripažinimas

1. Karinių orlaivių įgulos nario licencijos turėtojai, norintys gauti licenciją pagal FCL dalį, teikia prašymą valstybei narei, kurioje atliko karinę tarnybą.

2. Taikant atitinkamus I priedo reikalavimus, atliekant karinę tarnybą įgytos žinios, patirtis ir įgūdžiai įskaitomi pagal elementus, nustatytus patirties įskaitymo pranešime, kurį valstybė narė parengia konsultuodamasi su agentūra.

3. Patirties įskaitymo pranešimas atitinka šiuos reikalavimus:

- a) jame aprašomi nacionaliniai reikalavimai, pagal kuriuos išduotos karo aviacijos piloto licencijos, pažymėjimai ir leidimai ir suteiktos kvalifikacijos;
- b) jame aprašoma pilotams suteiktų teisių taikymo sritis;
- c) jame nurodoma, kuriuos I priedo reikalavimus taikant turi būti įskaitoma patirtis;
- d) jame nurodomi visi apribojimai, kuriuos reikia įtraukti į licencijas pagal FCL dalį, ir kokius reikalavimus pilotas turi įvykdyti, kad tie apribojimai būtų panaikinti;
- e) su juo pateikiamos visų pirmiau nurodytų elementų pagrindžiamųjų dokumentų kopijos, įskaitant atitinkamų nacionalinių reikalavimų ir procedūrų dokumentų kopijas.

11 straipsnis

Keleivių salono įgulos sveikatos būklės tinkamumas

1. Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose nurodytų orlaivių keleivių salono įgulos nariai laikosi IV priede nustatytų techninių reikalavimų ir administracinių procedūrų.

2. Keleivių salono įgulos narių medicininė apžiūra ar sveikatos vertinimas, atlikti pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3922/91 ⁽¹⁾ ir galiojantys tą dieną, kai pradėdamas taikyti šis reglamentas, laikomi galiojančiais pagal šį reglamentą iki anksčiausios iš šių datų:

- a) kompetentingos institucijos pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3922/91 nustatyto galiojimo laikotarpio pabaigos; arba
- b) IV priedo MED.C.005 dalyje numatyto galiojimo laikotarpio pabaigos.

Galiojimo laikotarpis skaičiuojamas nuo paskutinės medicininės apžiūros ar sveikatos vertinimo dienos.

Pasibaigus galiojimo laikotarpiui, kiekvieną tolesnį pakartotinį sveikatos vertinimą aviacijos medicinos gydytojai atlieka pagal IV priedą.

12 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

Jis taikomas nuo 2012 m. balandžio 8 d.

2. Nukrypdomas nuo šio straipsnio 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2015 m. balandžio 8 d. netaikyti šių I priedo nuostatų:

- a) nuostatų, susijusių su jėgaine keliamų orlaivių, dirizablių, oro balionų ir sklandytuvų piloto licencijomis;
- b) B skyriaus nuostatų;
- c) FCL.800, FCL.805, FCL.815 ir FCL.820 dalių nuostatų;
- d) sraigtasparniams – J skyriaus 8 skirsnio nuostatų;
- e) J skyriaus 10 ir 11 skirsnių nuostatų.

3. Nukrypdomas nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti nekeisti JAR neatitinkančių lėktuvų piloto ir sraigtasparnių piloto licencijų, kurias jos išdavė iki 2014 m. balandžio 8 d.

⁽¹⁾ OL L 373, 1991 12 31, p. 4.

4. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2014 m. balandžio 8 d. netaikyti šio reglamento nuostatų trečiosios šalies išduotą licenciją ir susijusį sveikatos pažymėjimą turintiems pilotams, vykdančioms nekomercinius skrydžius Reglamento (EB) Nr. 216/2008 4 straipsnio 1 dalies b arba c punktuose nurodytais orlaiviais.

5. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2015 m. balandžio 8 d. netaikyti IV priedo B skyriaus 3 skirsnio nuostatų.

6. Nukrypdomos nuo 1 dalies, valstybės narės gali nuspręsti iki 2014 m. balandžio 8 d. netaikyti IV priedo C skyriaus nuostatų.

7. Jei valstybė narė taiko 2–6 dalių nuostatas, ji apie tai praneša Komisijai ir agentūrai. Pranešime apibūdinamos tokios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo priežastys, taip pat numatytų veiksmų programa ir jų įgyvendinimo tvarkaraštis.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2011 m. lapkričio 3 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
José Manuel BARROSO

I PRIEDAS

[FCL DALIS]

A SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI**FCL.001 Kompetentinga institucija**

Šioje dalyje kompetentinga institucija yra valstybės narės paskirta institucija, į kurią asmuo kreipiasi dėl piloto licencijų ar atitinkamų pažymėjimų išdavimo arba kvalifikacijų suteikimo.

FCL.005 Taikymo sritis

Šioje dalyje nustatomi piloto licencijų ir atitinkamų pažymėjimų išdavimo bei kvalifikacijų suteikimo reikalavimai ir jų galiojimo bei naudojimo sąlygos.

FCL.010 Sąvokų apibrėžtys

Šioje dalyje vartojamų terminų apibrėžtys:

akrobatinis skrydis – sąmoningas skrydžio manevras, kurį atliekant galimi staigūs orlaivio padėties erdveje pokyčiai, neįprasta padėtis erdveje arba neįprastas pagreitėjimas; jis nebūtinai per įprastą skrydį ir jo nebūtina mokytis asmenis, norinčius gauti licencijas ar kitas kvalifikacijas nei akrobatinio skraidymo kvalifikacija;

lėktuvas – jėgainės varomas sunkesnis už orą orlaivis su fiksuotais sparnais, kurio keliamoji galia skrendant susidaro dėl sparnus veikiančių aerodinaminių reakcijų;

dvinarės igulos lėktuvas – tokio tipo lėktuvas, kurį būtina valdyti su antruoju pilotu, kaip nurodyta orlaivio naudojimo vadove ar oro vežėjo pažymėjime;

orlaivis – mašina, kuri atmosferoje laikosi dėl sąveikos su oru, bet ne dėl oro atoveikio nuo žemės paviršiaus;

skraidymo meistriskumas – nuoseklus tinkamų sprendimų priėmimas ir ištobulintų žinių, įgūdžių naudojimas bei atitinkamas elgesys siekiant skrydžio tikslų;

dirižablis – jėgainės varomas lengvesnis už orą orlaivis, išskyrus karšto oro dirižablius, kurie šioje dalyje įtraukti į oro baliono apibrėžtį;

oro balionas – lengvesnis už orą orlaivis be jėgainės, kuris skrenda naudojant dujas ar degikliais kaitinamą orą. Šioje dalyje karšto oro dirižablis, nors ir varomas jėgainės, taip pat laikomas oro balionu;

pradinio mokymo pagal prietaisus priemonė (BITD) – antžeminis mokymo įrenginys, atitinkamos lėktuvų klasės piloto mokinio kabina. Jame gali būti naudojami ekraniniai prietaisų skydai ir spyruokliniai vairai, sudarantys mokymo vietą, kurioje mokoma bent skrydžio pagal prietaisus procedūrų;

orlaivių kategorija – orlaivių klasifikavimo pagal nustatytas pagrindines charakteristikas vienetas, pvz., lėktuvas, jėgainės keliamas orlaivis, sraigtasparnis, dirižablis, sklandytuvas, laisvasis oro balionas;

lėktuvų klasė – vienpiločių lėktuvų, kuriems valdyti nereikia atitinkamo tipo kvalifikacijos, klasifikavimo vienetas;

oro balionų klasė – oro balionų klasifikavimo pagal skrendant naudojamas kėlimo priemones vienetas;

komercinis oro transportas – keleivių, krovinių ar pašto krovinių vežimas už užmokestį ar samdos mokesčių;

kompetencija – užduočiai pagal nustatytą standartą įvykdyti reikiamų įgūdžių, žinių ir elgsenos derinys;

kompetencijos elementas – užduotis, kurią sudaro jos ribas aiškiai apibrėžiantys pradedamasis ir baigiamasis veiksmai ir kurios rezultatas yra pastebimas;

kompetencijos vienetas – atskira funkcija, kurią sudaro tam tikras kompetencijos elementų skaičius;

antrasis pilotas – pilotas (ne įgulos vadas), pilotuojantis orlaivį, kurį turi valdyti daugiau kaip vienas pilotas; antruoju pilotu nelaikomas pilotas, orlaivyje tik besimokantis skrydžio, kad gautų licenciją ar kvalifikaciją;

maršrutinis skrydis – skrydis nuo išvykimo taško iki atvykimo taško iš anksto suplanuotu maršrutu, taikant standartines navigacijos procedūras;

kreiserinio skrydžio rezervinis antrasis pilotas – pilotas, kuris daugiapiločio skrydžio kreiseriniu etapu, kai skrendama aukščiau nei FL 200, pakeičia antrąjį pilotą ir vykdo jo funkcijas prie vairų;

skrydžio su instruktoriumi laikas – skrydžio laikas arba treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, kurį tinkamai įgaliotas instruktorius asmenį moko skraidyti;

klaida – skrydžio įgulos veiksmas arba neveikimas, dėl kurio nukrypstama nuo organizacinių ar skrydžio ketinimų ar lūkesčių;

klaidų valdymas – klaidų nustatymo ir ištaisymo procesas taikant atsakomąsias priemones, kuriomis sumažinami ar pašalinami klaidų padariniai ir sumažinama klaidų ar nepageidaujamos orlaivio būklės tikimybė;

viso skrydžio imituoklis (FFS) – konkretaus tipo ar markės, modelio ir serijos orlaivio įgulos kabinos realaus dydžio kopija, įskaitant visą įrangą ir kompiuterines programas, būtinas orlaivio veiksmams ant žemės ar skrydžiui imituoti, taip pat vaizdo sistemą, kuria galima matyti vaizdą iš kabinos skrendant, ir judėjimo imitavimo sistemą;

skrydžio laikas:

skrydžio lėktuvu, motorizuotu turo sklandytuvu ir jėgainės keliamu orlaiviu laikas – bendras laikas nuo momento, kai orlaivis pirmą kartą pajuda, ketindamas kilti, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja;

skrydžio sraigtasparniu laikas – visas laikas nuo momento, kai pradeda suktis sraigtasparnio keliamųjų sraigtų mentės, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja, ir nustoja suktis keliamųjų sraigtų mentės;

skrydžio diržabliu laikas – visas laikas nuo momento, kai diržablis atkabinamas nuo stiebo, kad pakiltų, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja ir yra pritvirtinamas prie stiebo;

skrydžio sklandytuvu laikas – visas laikas nuo momento, kai sklandytuvus pradeda riedėti, ketindamas kilti, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja;

skrydžio oro balionu laikas – visas laikas nuo momento, kai oro baliono krepšys kildamas atsiplėšia nuo žemės, iki momento, kai jis, baigęs skrydį, galutinai sustoja;

skrydžio pagal skrydžio pagal prietaisus taisykles (IFR) laikas – visas skrydžio laikas, kurį orlaivis valdomas pagal skrydžio pagal prietaisus taisykles;

skrydžio treniruoklis (FTD) – konkretaus tipo orlaivio prietaisų, įrangos, prietaisų skydų ir vairų realaus dydžio kopijos atviroje arba uždaroje įgulos kabinoje, įskaitant visą įrangą ir kompiuterines programas, būtinas, kad treniruoklyje įdiegtos sistemos imituotų orlaivį ant žemės ar skrendantį. Judėjimo imitavimo ar vaizdo sistemų įrengti nebūtina, išskyrus 2 ir 3 lygio sraigtasparnius imituojančius FTD, kuriuose būtina įrengti vaizdo sistemas;

skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklis (FNPT) – mokymo įrenginys, imituojantis įgulos kabinos ar pilotų kabinos aplinką, įskaitant visą įrangą ir kompiuterines programas, būtinas atitinkamo tipo ar klasės orlaivio skrydžiui imituoti, kad sistemos veiktų kaip orlaivyje;

oro balionų grupė – oro balionų klasifikavimo pagal oro baliono kupolo dydį ar tūrį vienetas;

sraigtasparnis – sunkesnis už orą orlaivis, kuris skridamas iš esmės laikosi dėl oro sąveikos su vienu ar keliais jėgainės ant daugiau ar mažiau vertikalių ašių sukamais keliamaisiais sraigtais;

realaus skrydžio pagal prietaisus laikas – laikas, per kurį pilotas valdo skrendantį orlaivį tik vadovaudamasis prietaisais;

treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas – laikas, kurį pilotas imituojamo skrydžio treniruokliu (FSTD) mokomas atlikti imituojamąjį skrydį pagal prietaisus;

skrydžio pagal prietaisus laikas – skrydžio pagal prietaisus laikas arba treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;

daugiapilotis skrydis:

daugiapilotis skrydis lėktuvu – skrydis daugiapiločiu ar vienpiločiu lėktuvu, kuriam reikia bent dviejų pilotų, veikiančių kaip sąveiki daugianarė įgula;

daugiapilotis skrydis sraigtasparniu – skrydis daugiapiločiu sraigtasparniu, kuriam reikia bent dviejų pilotų, veikiančių kaip sąveiki daugianarė įgula.

daugianarės įgulos sąveika (MCC) – skrydžio įgulos kaip tarpusavyje bendradarbiaujančių narių komandos, kuriai vadovauja įgulos vadas, sąveika;

daugiapilotis orlaivis:

daugiapilotis lėktuvas – lėktuvas, sertifikuotas skraidyti ne mažiau kaip dviejų pilotų įgulai;

daugiapilotis sraigtasparnis, dirižablis ar jėgainės keliamas orlaivis – tokio tipo orlaivis, kurį būtina valdyti su antruoju pilotu, kaip nurodyta orlaivio naudojimo vadove, oro vežėjo pažymėjime ar lygiaverčiame dokumente;

naktis – laikas nuo civilinių sutemų pabaigos iki civilinės aušros pradžios arba valstybės narės paskirtos atitinkamos institucijos nustatytas kitas laikas nuo saulėlydžio iki saulėtekio;

kiti treniruokliai (OTD) – pagalbinės treniravimo priemonės, išskyrus skrydžio imituoklius, skrydžio treniruoklius ar skrydžio ir navigacijos procedūrų treniruoklius, suteikiančios galimybę treniruotis, kai nereikia visos įgulos kabinos aplinkos;

užduočių įvykdymo kriterijus – paprastas teiginys, kuriuo įvertinami reikalaujami kompetencijos elemento rezultatai, ir kriterijų, pagal kuriuos vertinama, ar pasiektas reikiamas užduočių įvykdymo lygis, aprašymas;

įgulos vadas (PIC) – vadovauti paskirtas pilotas, atsakingas už skrydžio saugą;

prižiūrimas įgulos vadas (PICUS) – antrasis pilotas, kuris, prižiūrimas įgulos vado, vykdo įgulos vado pareigas ir funkcijas;

jėgainės keliamas orlaivis – orlaivis, kurį vertikalčiai kelia ir skraidina/skrendant kelia kintamosios geometrijos keliamieji sraigtai arba varikliai/varomieji įrenginiai, pritaisyti prie korpuso ar sparnų ar įrengti jų viduje;

motorizuotasis sklandytuvas – orlaivis, kuriame įrengti vienas ar daugiau variklių ir kurio charakteristikos varikliams neveikiant yra tokios pačios, kaip sklandytuvo;

pilotas mėgėjas – pilotas, turintis licenciją, kuria draudžiama pilotuoti orlaivį, kai už skrydį yra mokamas atlyginimas, išskyrus šioje dalyje nurodytą mokymo ar egzaminavimo veiklą;

kvalifikacijos patikrinimas – įgūdžių parodymas kvalifikacijoms pratęsti ar atnaujinti, įskaitant tokią egzaminą žodžiu, kokio gali reikėti;

atnaujinimas (pvz., kvalifikacijos ar pažymėjimo) – administracinis veiksmas, kuriuo, pasibaigus kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo laikui, siekiama nustatytam laikotarpiui atnaujinti atitinkama kvalifikacija ar pažymėjimu suteiktas teises ir kuris priklauso nuo nustatytų reikalavimų įgyvendinimo;

pratęsimas (pvz., kvalifikacijos ar pažymėjimo) – administracinis veiksmas kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo metu, kuriuo kvalifikacijos ar pažymėjimo turėtoji leidžiama nustatytu laikotarpiu toliau naudotis kvalifikacija ar pažymėjimu suteikiamomis teisėmis ir kuris priklauso nuo nustatytų reikalavimų įgyvendinimo;

maršruto sektorius – skrydis, kurį sudaro kilimas, išvykimas, ne trumpesnis kaip 15 min. kreiserinis skrydis, atvykimas, artėjimas tūpti ir tūpimas;

sklandytuvas – sunksnis už orą orlaivis, kurio keliamoji jėga skrendant susidaro dėl dinaminės oro sąveikos su fiksuotais keliamaisiais paviršiais ir kurio laisvasis skridimas nepriklauso nuo jėgainės;

vienpilotis orlaivis – orlaivis, sertifikuotas skraidyti vienam pilotui;

igūdžių patikrinimas – igūdžių parodymas siekiant gauti licenciją ar kvalifikaciją, įskaitant tokį egzaminą žodžiu, kokio gali reikėti;

savarankiško skrydžio laikas – skrydžio, per kurį pilotas mokinys orlaivyje yra vienas, laikas;

pilotas mokinys igulos vadas (SPIC) – pilotas mokinys, kuris per skrydį su jį stebinčiu instruktoriumi, nedarančiu įtakos orlaivio skrydžiui ir jo nevaldančiu, vykdo igulos vado funkcijas;

grėsmė – ne dėl skrydžio igulos veiksmų įvykstantys įvykiai ar klaidos, dėl kurių valdymas tampa sudėtingesnis ir dėl kurių būtina imtis tinkamų veiksmų, kad nebūtų peržengta saugos riba;

grėsmės valdymas – grėsmių nustatymo ir reagavimo į jas procesas taikant atsakomasias priemones, kuriomis sumažinami arba pašalinami grėsmių padariniai ir sumažinama klaidų ar nepageidaujamos orlaivio būklės tikimybė;

motorizuotasis turo sklandytuvus (TMG) – specialios klasės motorizuotasis sklandytuvus su įmontuotu neįtraukiamu varikliu ir neįtraukiamu oro sraigtu. Jis turi galėti atsiplėšti nuo žemės ir kilti varomas savo jėgainės pagal jo naudojimo vadovą;

orlaivio tipas – orlaivių, kuriems valdyti reikia atitinkamo tipo kvalifikacijos, klasifikavimo vienetas, kaip nurodyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse; šiam klasifikavimo vienetai priklauso visi tos pačios pagrindinės konstrukcijos orlaiviai, įskaitant visas jų modifikacijas, išskyrus tas, dėl kurių pasikeičia valdymo ar skrydžio charakteristikos.

FCL.015 Prašymų teikimas, licencijų bei pažymėjimų išdavimas ir kvalifikacijų suteikimas

- a) Prašymas išduoti piloto licenciją ar atitinkamą pažymėjimą, suteikti atitinkamas kvalifikacijas ir juos pratęsti ar atnaujinti pateikiamas kompetentingai institucijai, kuri nustato prašymo formą ir pateikimo būdą. Su prašymu pateikiami įrodymai, kad prašymo teikėjas atitinka šioje arba medicinos reikalavimų dalyje nustatytus licencijos ar pažymėjimo išdavimo, atitinkamų kvalifikacijų ir patvirtinimų suteikimo ir jų pratęsimo ar atnaujinimo reikalavimus.
- b) Kompetentinga institucija licencijoje ar pažymėjime patvirtina kiekvieną licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą suteiktų teisių apribojimą ar išplėtimą.
- c) Asmuo jokių metų negali turėti daugiau kaip vienos pagal šią dalį išduotos konkrečios kategorijos orlaivio piloto licencijos.
- d) Prašymas išduoti kitos kategorijos orlaivio piloto licenciją ar papildomus pažymėjimus arba suteikti papildomas kvalifikacijas, taip pat juos iš dalies keisti, pratęsti ar atnaujinti teikiamas pirmąją piloto licenciją išdavusiai kompetentingai institucijai, išskyrus atvejus, kai pilotas paprašo pakeisti kompetentingą instituciją, o jo licencijų išdavimo ir medicininius dokumentus perduoti kitai kompetentingai institucijai.

FCL.020 Pilotas mokinys

Pilotas mokinys neskraido savarankiškai, išskyrus atvejus, kai tai daryti leidžia ir skrydį prižiūri skrydžio instruktorius.

Kad galėtų vykdyti pirmąjį savarankišką skrydį, pilotas mokinys turi būti ne jaunesnis kaip:

jei pilotuojamas lėktuvas, sraigtasparnis ir dirižablis – 16 metų;

jei pilotuojamas sklandytuvus ir oro balionas – 14 metų.

FCL.025 Teorijos egzaminai, kuriuos išlaikius išduodamos licencijos

- a) *Prašymo teikėjo pareigos*
  1. Prašymo teikėjas, norintis gauti konkrečią licenciją ar kvalifikaciją, laiko visą ciklą egzaminų, už kuriuos atsakinga viena valstybė narė.
  2. Prašymo teikėjas laiko egzaminą tik tuo atveju, jei už jo mokymą atsakinga patvirtinta mokymo organizacija (ATO) rekomenduoja jį laikyti ir jei jis pakankamai gerai baigia atitinkamas teorijos mokymo kurso dalis.
  3. ATO rekomendacija galioja 12 mėnesių. Jei prašymo teikėjas per šios rekomendacijos galiojimo laiką nebando laikyti bent vieno teorijos žinių egzamino, sprendimą dėl tolesnio mokymo priima ATO, atsižvelgdama į prašymo teikėjo poreikius.

b) Egzamino išlaikymo kriterijai

1. Laikoma, kad egzaminas išlaikytas, jei prašymo teikėjas gauna bent 75 % konkrečiam egzaminui nustatytų balų. Klaidos nėra vertinamos.
2. Jei šioje dalyje nenustatyta kitaip, laikoma, kad prašymo teikėjas sėkmingai išlaikė teorijos egzaminą, būtiną atitinkamai piloto licencijai ar kvalifikacijai gauti, jei per 18 mėnesių nuo kalendorinio mėnesio, kurį pirmą kartą laikė egzaminą, pabaigos jis išlaikė visus būtinus egzaminus.
3. Jei prašymo teikėjas neišlaiko vieno iš egzaminų per 4 bandymus arba neišlaiko visų egzaminų per 6 sesijas ar per 2 papunktyje nurodytą laikotarpį, jis pakartotinai laiko visą egzaminų ciklą.

Prieš pakartotinai laikydamas egzaminus prašymo teikėjas toliau mokosi ATO. Mokymo apimtį ir sritį nustato mokymo organizacija, atsižvelgdama į prašymo teikėjo poreikius.

c) Galiojimo laikotarpis

1. Sėkmingai išlaikyti teorijos egzaminai galioja šį laiką:
  - i) egzaminai, laikomi lengvojo orlaivio piloto, piloto mėgėjo, sklandytuvo piloto ar oro baliono piloto licencijai gauti, galioja 24 mėn.;
  - ii) egzaminai, laikomi komercinės aviacijos piloto licencijai ar skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai (IR) gauti, galioja 36 mėn.;
  - iii) i ir ii papunkčiuose nurodyti laikotarpiai skaičiuojami nuo dienos, kai pilotas sėkmingai išlaiko teorijos egzaminą pagal b punkto 2 papunktį.
2. Išlaikyti teorijos egzaminai avialinijų transporto piloto licencijai (ATPL) gauti galioja 7 metus nuo toliau nurodytos galutinės galiojimo datos:
  - i) į licenciją įrašytos IR galiojimo datos; arba
  - ii) jei išduodama sraigtasparnio piloto licencija, į licenciją įrašytos sraigtasparnio tipo kvalifikacijos galiojimo datos.

FCL.030 Praktinių įgūdžių patikrinimas

- a) Prieš laikydamas įgūdžių patikrinimo egzaminą licencijai, kvalifikacijai ar pažymėjimui gauti, prašymo teikėjas turi būti išlaikęs būtiną teorijos egzaminą, išskyrus tuo atveju, kai prašymo teikėjas mokosi pagal integruotąjį skrydžio mokymo kursą.

Bet koku atveju prieš laikant įgūdžių patikrinimo egzaminus visada turi būti baigtas teorijos mokymas.

- b) Už mokymą atsakinga organizacija arba asmuo prašymo teikėjui baigus mokymą rekomenduoja laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą, išskyrus tuo atveju, kai išduodama avialinijų transporto piloto licencija. Egzaminuotojui pateikiami mokymo dokumentai.

FCL.035 Skrydžio laiko ir teorijos žinių įskaitymas**a) Skrydžio laiko įskaitymas**

1. Jei šioje dalyje nenustatyta kitaip, skrydžio laikas, įskaitomas išduodant licenciją ar pažymėjimą arba suteikiant kvalifikaciją, turi būti išskraidytas tos pačios kategorijos orlaiviu, kurio valdymo licenciją ar kvalifikaciją siekiama gauti.
2. Įskaitomas toliau nurodytas įgulos vado arba piloto mokinio įgulos vado skrydžio laikas:
  - i) į bendrą skrydžio laiką, kurį reikia būti išskraidžius norint gauti licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą, įskaitomas visas prašymo išduoti licenciją ar pažymėjimą arba suteikti kvalifikaciją teikėjo savarankiško skrydžio laikas, skrydžio su instruktoriumi laikas ar skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laikas;
  - ii) ATP integruotąjį mokymo kursą baigusiam asmeniui į skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiką, kurį reikia būti išskraidžius avialinijų transporto piloto licencijai, komercinės aviacijos piloto licencijai ar kelių variklių orlaivio tipo ar klasės kvalifikacijai gauti, leidžiama įskaityti iki 50 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdant piloto mokinio įgulos vado funkcijas;
  - iii) CPL/IR integruotąjį mokymo kursą baigusiam asmeniui į skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiką, kurį reikia būti išskraidžius komercinės aviacijos piloto licencijai ir kelių variklių orlaivio tipo ar klasės kvalifikacijai gauti, leidžiama įskaityti iki 50 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdant piloto mokinio įgulos vado funkcijas.

3. Skrydžio laikas vykdam antrojo piloto funkcijas. Jei šioje dalyje nenustatyta kitaip, piloto licencijos turėtojui, vykdančiam antrojo piloto ar PICUS funkcijas, į bendrą skrydžio laiką, kurį reikia būti išskraidžius norint gauti aukštesnio lygio piloto licenciją, leidžiama įskaityti visą laiką, išskraidytą vykdam antrojo piloto funkcijas.

b) *Teorijos žinių įskaitymas*

1. Jei prašymo teikėjas išlaiko teorijos egzaminą avialinijų transporto piloto licencijai gauti, laikoma, kad jis įvykdė teorijos žinių reikalavimus tos pačios orlaivių kategorijos lengvojo orlaivio piloto, piloto mėgėjo, komercinės aviacijos piloto licencijai ir IR kvalifikacijai (išskyrus sraigtasparnio IR) gauti.
2. Jei prašymo teikėjas išlaiko teorijos egzaminą komercinės aviacijos piloto licencijai gauti, laikoma, kad jis įvykdė teorijos žinių reikalavimus tos pačios orlaivių kategorijos lengvojo orlaivio piloto ar piloto mėgėjo licencijai gauti.
3. Jei IR kvalifikacijos turėtojas ar prašymo teikėjas išlaiko atitinkamos kategorijos orlaivio prietaisų teorijos egzaminą, laikoma, kad jis visiškai įvykdė teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus kitos orlaivių kategorijos IR kvalifikacijai gauti.
4. Laikoma, kad piloto licencijos turėtojas yra įvykdęs teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus kitos orlaivių kategorijos piloto licencijai gauti pagal šios dalies 1 priedėlį.

Ši nuostata taip pat taikoma prašymo išduoti piloto licenciją teikėjui, sėkmingai išlaikiusiam teorijos egzaminus kitos orlaivių kategorijos piloto licencijai gauti, jei nėra pasibaigęs FCL.025 dalies c punkte nurodytas galiojimo laikotarpis.

FCL.040 Naudojamasis licencija suteikiamomis teisėmis

Naudojamasis licencija suteikiamomis teisėmis priklauso nuo joje įrašytų kvalifikacijų galiojimo, jei taikytina, ir nuo sveikatos pažymėjimo galiojimo.

FCL.045 Įpareigojimas turėti ir pateikti dokumentus

- a) Pilotas, naudodamasis licencija suteikiamomis teisėmis, privalo visada nešiotis galiojančią licenciją ir galiojančią sveikatos pažymėjimą.
- b) Pilotas taip pat privalo nešiotis asmens tapatybės dokumentą su savo nuotrauka.
- c) Kompetentingos institucijos įgaliotam atstovui paprašius, pilotas ar pilotas mokinyš nepagrįstai nedelsdamas pateikia patikrinti savo skraidymų knygelę.
- d) Pilotas mokinyš privalo nešiotis visus savarankiškų maršrutinių skrydžių, kuriuos jam buvo leista vykdyti pagal FCL.020 dalies a punktą, įrodymus.

FCL.050 Skrydžio laiko registravimas

Pilotas patikimai registruoja išsamią informaciją apie visus savo atliktus skrydžius; registravimo formą ir būdą nustato kompetentinga institucija.

FCL.055 Kalbos mokėjimas

- a) Bendrosios nuostatos. Lėktuvo, sraigtasparnio, jėgainės keliamo orlaivio ir dirizablio pilotas, kuriam privaloma naudotis radijo telefonu, negali naudotis savo licencija ir kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, jei jo licencijoje nėra anglų ar kitos kalbos, vartojamos su skrydžiu susijusiems radijo pranešimams perduoti, mokėjimo patvirtinimo. Šiuo patvirtinimu turi būti nurodyta kalba, jos mokėjimo lygis ir galiojimo data.
- b) Prašymo patvirtinti kalbos mokėjimą teikėjas pagal šios dalies 2 priedėlį turi įrodyti, kad jo kalbos mokėjimas frazeologijos ir kalbos aiškumo požiūriu atitinka bent darbinį kalbos vartojimo lygį. Šiuo tikslu prašymo teikėjas turi įrodyti gebąs:
  1. veiksmingai bendrauti balso perdavimo priemonėmis ir tiesiogiai;
  2. tiksliai ir aiškiai bendrauti bendromis ir su darbu susijusiomis temomis;
  3. naudoti tinkamas bendravimo strategijas keičiantis informacija ir siekiant atpažinti bei spręsti bendrus ar su darbu susijusius nesusipratimus;

4. sėkmingai rasti išeitį sudėtingais kalbiniais atvejais, kai kasdieniame darbe arba vykdant įprastą bendravimo užduotį įvykiai komplikuojasi arba pakrypsta netikėta linkme; ir
  5. kalbėti aviacijos bendruomenei suprantamu dialektu arba su suprantamu akcentu.
- c) Pilotų, išskyrus pagal šios dalies 2 priedėlį įrodžiusius, kad jų kalbos mokėjimas yra eksperto lygio, kalbos mokėjimo patvirtinimas vertinamas:
1. kas 4 metus, jei įrodyta, kad kalbos mokėjimas yra darbinio kalbos vartojimo lygio; arba
  2. kas 6 metus, jei įrodyta, kad kalbos mokėjimas yra tobulo kalbos mokėjimo lygio.
- d) Specialieji reikalavimai skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos (IR) turėtojui. Nepažeidžiant pirmesnių punktų, IR kvalifikacijos turėtojas įrodo mokąs anglų kalbą taip, kad:
1. galėtų suprasti visą informaciją, būtiną visiems skrydžio etapams, įskaitant pasirengimą skrydžiui, įvykdyti;
  2. galėtų naudoti radijo telefoniją visuose skrydžio etapuose, įskaitant avarines situacijas;
  3. galėtų bendrauti su kitais įgulos nariais per visus skrydžio etapus, įskaitant pasirengimą skrydžiui.
- e) IR kvalifikacijos turėtojo kalbos mokėjimas ir anglų kalbos vartojimo įgūdžiai įrodomi taikant kompetentingos institucijos nustatytą vertinimo metodą.

FCL.060 Naujausia patirtis

- a) Oro balionas. Pilotas oro balionu nevykdo komercinių skrydžių ir neveža keleivių, jei jis per paskutines 180 dienų neatliko:
1. bent 3 skrydžių kaip oro baliono pilotas, iš kurių bent vienas skrydis buvo atitinkamos klasės ir grupės oro balionu; arba
  2. 1 skrydžio atitinkamos klasės ir grupės oro balionu, prižiūrimas instruktoriaus, kurio kvalifikacija atitinka J skyriuje nurodytus reikalavimus.
- b) Lėktuvai, sraigasparniai, jėgainės keliami orlaiviai, dirižabliai ir sklandytuvai. Pilotas nevykdo komercinių skrydžių ir neveža keleivių orlaiviu:
1. kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas, jei to paties tipo ar klasės orlaiviu nepakilo, nepriartėjo tūpti ir nenuitūpė arba neatliko šių manevrų to tipo ar klasės orlaivį atitinkančiu FFS bent 3 kartus per paskutines 90 dienų. 3 kartus turi būti pakylama ir nutupinama vykdant daugiapilotį arba vienpilotį skrydį, priklausomai nuo pilotui suteiktų teisių; ir
  2. kaip skrydžio naktį įgulos vadas, jei jis:
    - i) to paties tipo ar klasės orlaiviu nepakilo, nepriartėjo tūpti ir nenuitūpė naktį arba neatliko šių manevrų nakties sąlygomis to tipo ar klasės orlaivį atitinkančiu FFS bent 1 kartą per paskutines 90 dienų; arba
    - ii) neturi IR kvalifikacijos;
  3. kaip kreiserinio skrydžio rezervinis antrasis pilotas, jei jis:
    - i) neįvykdė b punkto 1 papunktyje nurodytų reikalavimų; arba
    - ii) per paskutines 90 dienų to paties tipo ar klasės orlaiviu kaip kreiserinio skrydžio rezervinis pilotas neperskrido bent 3 sektorių; arba
    - iii) nedalyvavo skrydžio įgūdžių atnaujinimo ir kvalifikacijos kėlimo mokyme FFS ne rečiau kaip kas 90 dienų. Ši kvalifikacijos kėlimo mokymą galima derinti su OR.OPS dalyje nurodytu operatoriaus kvalifikacijos kėlimo mokymu;

4. jei pilotas turi teisę valdyti daugiau kaip vieno tipo lėktuvus su panašiomis valdymo ir eksploataavimo charakteristikomis, 3 kilimai, artėjimai tūpti ir tūpimai, kurių reikalaujama 1 punkte, gali būti atlikti kaip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse;
  5. jei pilotas turi teisę valdyti daugiau kaip vieno tipo nesudėtingus sraigtasparnius su panašiomis valdymo ir veikimo charakteristikomis, kaip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse, 3 kilimai, artėjimai tūpti ir tūpimai, kurių reikalaujama 1 punkte, gali būti atlikti tik vieno tipo sraigtasparniu, jei per paskutinius 6 mėnesius kiekvieno tipo sraigtasparniu pilotas išskraidė bent 2 valandas.
- c) Specialieji komercinio oro transporto reikalavimai:
1. Komercinio oro transporto atveju b punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodytas 90 dienų laikotarpis gali būti pratęstas daugiausia iki 120 dienų, jei pilotas vykdo skrydžius atitinkamu maršrutu prižiūrimas orlaivio tipo kvalifikacijos instruktoriaus ar egzaminuotojo.
  2. Jei pilotas neatitinka 1 papunktyje nurodyto reikalavimo, jis gali naudotis savo teisėmis tik atlikęs mokomąjį skrydį orlaiviu ar orlaivio, kuris bus naudojamas, tipą atitinkančiu FFS bent pagal b punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodytus reikalavimus.

FCL.065 60 metų amžiaus ir vyresnių komercinio oro transporto piloto licencijos turėtojų teisių apribojimas

- a) 60–64 m. Lėktuvai ir sraigtasparniai. Piloto licencijos turėtojas, kuriam sukako 60 m., negali būti komercinio oro transporto orlaivio pilotas, išskyrus tuos atvejus, kai:
1. licencijos turėtojas yra daigianarės įgulos pilotas; ir
  2. licencijos turėtojas yra vienintelis skrydžio įgulos pilotas, kuriam sukako 60 m.
- b) 65 m. Piloto licencijos turėtojas, kuriam sukako 65 m., negali būti komercinio oro transporto orlaivio pilotas.

FCL.070 Licencijų, kvalifikacijų ir pažymėjimų panaikinimas, jų galiojimo sustabdymas ir apribojimas

- a) Jei pilotas neatitinka šios dalies, medicinos reikalavimų dalies ar galiojančių skrydžio reikalavimų, kompetentinga institucija, laikydama ARA dalyje nurodytų sąlygų ir tvarkos, gali apriboti ar panaikinti pagal šią dalį išduotas licencijas bei pažymėjimus ir suteiktas kvalifikacijas arba sustabdyti jų galiojimą.
- b) Jei piloto licencijos galiojimas sustabdomas arba jei ji panaikinama, jis nedelsdamas grąžina licenciją ar pažymėjimą kompetentingai institucijai.

B SKYRIUS**LENGVOJO ORLAIVIO PILOTO LICENCIJA (LAPL)****1 SKIRSNIS****Bendrieji reikalavimai****FCL.100 LAPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti LAPL teikėjas:

- a) turi būti ne jaunesnis kaip 17 m., jei nori gauti lėktuvo ar sraigtasparnio piloto licenciją;
- b) turi būti ne jaunesnis kaip 16 m., jei nori gauti sklandytuvo ar oro baliono piloto licenciją.

FCL.105 LAPL. Teisės ir sąlygos

- a) Bendrosios nuostatos. LAPL turėtojas turi teisę atitinkamos kategorijos orlaiviu kaip įgulos vadas vykdyti neatlyginčius nekomercinius skrydžius.
- b) Sąlygos. Prašymo išduoti LAPL teikėjas privalo būti įvykdęs su atitinkama orlaivių kategorija susijusius reikalavimus ir, jei taikoma, su įgūdžiams tikrinti naudojamo orlaivio klase ar tipu susijusius reikalavimus.

FCL.110 LAPL. Tos pačios kategorijos orlaivio piloto licencijos įskaitymas

- a) Jei prašymo išduoti LAPL teikėjas turėjo kitą tos pačios kategorijos orlaivio piloto licenciją, laikoma, kad jis visiškai įvykdė reikalavimus, reikalingus tos kategorijos orlaivio LAPL gauti.
- b) Nepažeidžiant pirmesnio punkto, pasibaigus licencijos galiojimo laikui prašymo išduoti atitinkamos kategorijos orlaivio LAPL teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL.125 dalį.

FCL.115 LAPL. Mokymo kursas

Prašymo išduoti LAPL teikėjas baigia ATO rengiamą mokymo kursą. Šį kursą sudaro suteikiamas teises atitinkantis teorijos ir skrydžio mokymas.

FCL.120 LAPL. Teorijos egzaminai

Prašymo išduoti LAPL teikėjas, laikydamas toliau nurodytų dalykų egzaminus, įrodo turįs suteikiamas teises atitinkančio lygio teorijos žinias:

- a) bendrieji dalykai:
- oro teisė,
  - žmogaus galimybės,
  - meteorologija ir
  - ryšio priemonės;
- b) specialieji dalykai, susiję su skirtingų kategorijų orlaiviais:
- skrydžio principai,
  - skrydžių procedūros,
  - skrydžio vykdymas ir planavimas,
  - bendrosios žinios apie orlaivius ir
  - navigacija.

FCL.125 LAPL. Įgūdžių patikrinimas

- a) Prašymo išduoti LAPL teikėjas, laikydamas įgūdžių patikrinimo egzaminą, įrodo gebą vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras ir manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.
- b) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas turi būti baigęs skrydžio tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, mokymą. Suteikiamos tik tos klasės ar tipo orlaivio, koks buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, valdymo teisės, kol nebus patvirtintos papildomos licencija suteikiamos teisės pagal šį skyrių.
- c) *Išlaikymo kriterijai*
1. Įgūdžių patikrinimo egzaminas suskirstomas į atskiras dalis, atitinkančias visus atitinkamos kategorijos orlaivio, kuriuo skrendama, skrydžio etapus.
  2. Jei neišlaikomas kuris nors atitinkamos egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa egzamino dalis. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos egzamino dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena egzamino dalis, neišlaikomas visas egzaminas.
  3. Jei, perlaikant egzaminą pagal 2 papunktį, neišlaikoma bent viena egzamino dalis, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, prašymo teikėjas neišlaiko viso egzamino.
  4. Jei per 2 bandymus nepavyksta išlaikyti visų egzamino dalių, vykdomas tolesnis praktinis mokymas.

2 SKYRIUS

Specialieji reikalavimai lėktuvo LAPL gauti. LAPL (A)**FCL.105.A LAPL(A). Teisės ir sąlygos**

- a) Lėktuvo LAPL turėtoji suteikiama teisė būti vieno stūmoklinio variklio lėktuvo ar motorizuotojo turo sklandytuvo (TMG), kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė – 2 000 kg ar mažesnė ir kuris skraidina daugiausia 3 keleivius (orlaivyje niekada negali būti daugiau kaip 4 asmenys), įgulos vadu.
- b) LAPL(A) turėtojas keleivius gali skraidinti tik tuo atveju, jei gavęs licenciją jis, kaip įgulos vadas, lėktuvu ar TMG išskraidė 10 valandų skrydžio laiko.

FCL.110.A LAPL(A). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti LAPL(A) teikėjas turi būti baigęs skrydžio lėktuvu ar TMG bent 30 valandų mokymą, įskaitant bent:
- 15 valandų skrydžio su instruktoriumi tokios klasės orlaiviu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą, laiko;
  - 6 valandas savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 3 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko ir bent 1 ne trumpesnę kaip 150 km (80 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį kitame nei išvykimo aerodrome bent 1 kartą nutupinama visiškai sustojant.
- b) Specialieji reikalavimai LAPL(S), kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(S), kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turintis prašymo išduoti LAPL(A) teikėjas po leidimo skristi TMG patvirtinimo TMG turi būti išskraidęs bent 21 valandą skrydžio laiko ir įvykęs FCL.135.A dalies a punkte nurodytus su lėktuvais susijusius reikalavimus.
- c) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parenkamiuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokia būdu:

1. neviršija skrydžių, kuriuos pilotas įvykdė kaip įgulos vadas, bendro laiko;
2. neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
3. neapima a punkto 2 papunktyje nurodyto laiko.

FCL.135.A LAPL(A). Papildomos teisės valdyti kitos klasės ar varianto lėktuvą

- a) LAPL(A) suteikiamos teisės valdyti tik tos klasės ir varianto lėktuvą ar TMG, kuriuo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, jei pilotas įvykdo šiuos skrydžio kitos klasės orlaiviu reikalavimus:
1. baigia 3 valandų mokymą, įskaitant:
    - i) 10 kilimų ir tūpimų su instruktoriumi; ir
    - ii) 10 savarankiškų kilimų ir tūpimų prižiūrint instruktoriui;
  2. išlaiko įgūdžių patikrinimo egzaminą įrodydamas tinkamą naujos klasės orlaivio valdymo praktinių įgūdžių lygį. Per šį įgūdžių patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas egzaminuotojui įrodo ir tinkamą teorijos žinių apie kitos klasės orlaivį lygį šiose srityse:
    - i) skrydžių procedūrų;
    - ii) skrydžio vykdymo ir planavimo;
    - iii) bendrųjų žinių apie orlaivius.
- b) LAPL turėtojas, prieš pradėdamas naudotis šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti kito varianto lėktuvą nei buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimą, baigia skurtumų mokymą ar supažindinamąjį mokymą. Skurtumų mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygelę ar lygiavertį dokumentą ir patvirtinamas instruktoriaus parašu.

FCL.140.A LAPL(A). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

- a) LAPL(A) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis gali naudotis tik tada, jei per paskutinius 24 mėnesius jis, kaip lėktuvo ar TMG pilotas:
1. išskraidė bent 12 valandų skrydžio laiko (įskaitant 12 kilimų ir tūpimų) vykdydamas įgulos vado funkcijas; ir
  2. išklaušė kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudarė bent 1 valanda skrydžio su instruktoriumi bendro laiko.
- b) LAPL(A) turėtojas, neįvykdęs a punkte nurodytų reikalavimų:
1. dalyvaujant egzaminuotojui laiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kad vėl galėtų naudotis šia licencija suteikiamomis teisėmis; arba
  2. išskraido papildomą skrydžio laiką ar papildomai atlieka kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

3 SKYRIUS

Specialieji reikalavimai sraigtasparnio LAPL gauti. LAPL(H)**FCL.105.H LAPL(H). Teisės**

Sraigtasparnio LAPL turėtojui suteikiama teisė būti vieno variklio sraigtasparnio, kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė – 2 000 kg ar mažesnė ir kuris skraidina daugiausia 3 keleivius (sraigtasparnyje niekada negali būti daugiau kaip 4 asmenys), įgulos vadu.

FCL.110.H LAPL(H). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti LAPL(H) teikėjas turi būti išklaušęs 40 valandų skrydžio sraigtasparniu mokymą. Iš šių 40 valandų bent 35 valandos turi būti išskraidytos tokio tipo sraigtasparniu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą. Skrydžio mokymą sudaro bent:
1. 20 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko; ir
  2. 10 valandų savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 5 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko ir bent 1 ne trumpesnę kaip 150 km (80 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį kitame nei išvykimo aerodrome bent 1 kartą nutupiama visiškai sustojant.
- b) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant įgulos vado funkcijas.
- Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokių būdu:
1. neviršija skrydžių, kuriuos pilotas įvykdė kaip įgulos vadas, bendro laiko;
  2. neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
  3. neapima a punkto 2 papunktyje nurodyto laiko.

FCL.135.H LAPL(H). Papildomos teisės valdyti kitos klasės ar varianto sraigtasparnį

- a) LAPL(H) suteikiamos teisės valdyti tik to tipo ar varianto sraigtasparnį, kuriuo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas:
1. baigia 5 valandų skrydžio mokymą, įskaitant:
    - i) 15 kilimų, artėjimų tūpti ir tūpimų su instruktoriumi;
    - ii) 15 savarankiškus kilimų, artėjimų tūpti ir tūpimų prižiūrint instruktoriui;

2. įgūdžių patikrinimą, kad įrodytų tinkamą praktinių įgūdžių lygį, reikalingą naujo tipo sraigtasparniui valdyti. Per šį įgūdžių patikrinimą prašymo teikėjas egzaminuotojui taip pat įrodo tinkamą teorijos žinių apie kito tipo sraigtasparnį lygį šiose srityse:

- skrydžių procedūrų,
- skrydžio vykdymo ir planavimo,
- bendrųjų žinių apie orlaivius.

b) LAPL(H) turėtojas, pasinaudodamas šia licencija suteikiamomis teisėmis, kito varianto lėktuvą nei tas, kuris buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimą, gali valdyti tik tada, kai baigia skirtumų mokymą ar supažindinamąjį mokymą, kaip nustatyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse. Skirtumų mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygelę ar lygiavertį dokumentą ir patvirtinamas instruktoriaus parašu.

FCL.140.H LAPL(H). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

a) LAPL(H) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti konkretaus tipo sraigtasparnį gali naudotis tik tuo atveju, jei paskutinius 12 mėnesių jis to tipo sraigtasparniu:

1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 6 valandas skrydžio laiko, įskaitant 6 kilimus, artėjimus tūpti ir tūpimus, ir
2. baigė kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudarė bent 1 valanda skrydžio su instruktoriumi bendro laiko.

b) LAPL(H) turėtojas, neįvykdęs a punkte nurodytų reikalavimų, privalo:

1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti atitinkamos klasės sraigtasparnio kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kad vėl galėtų naudotis šia licencija suteikiamomis teisėmis, arba
2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar papildomai atlikti kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai sklandytuvo LAPL gauti. LAPL(S)

FCL.105.S LAPL(S). Teisės ir sąlygos

- a) Sklandytuvo LAPL turėtoji suteikiama teisė būti sklandytuvo ir motorizuotojo sklandytuvo įgulos vadu. Kad ši teisė būtų taikoma TMG, sklandytuvo LAPL turėtojas privalo įvykdyti FCL.135.S dalies reikalavimus.
- b) LAPL(S) turėtojas keleivius skraidina tik tuo atveju, jei gavęs licenciją jis kaip įgulos vadas sklandytuvu ar motorizuotoju sklandytuvu išskraidė 10 valandų skrydžio laiko arba pakilo 30 kartų.

FCL.110.S LAPL(S). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

a) Prašymo išduoti LAPL(S) teikėjas turi būti baigęs bent 15 valandų skrydžio sklandytuvu ar motorizuotoju sklandytuvu mokymą, įskaitant bent:

1. 10 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko;
2. 2 valandas savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko;
3. 45 kilimus ir tūpimus;
4. 1 savarankišką ne trumpesnę kaip 50 km (27 jūrmylių) maršrutinį skrydį arba 1 ne trumpesnę kaip 100 km (55 jūrmylių) maršrutinį skrydį su instruktoriumi.

b) Iš a punkte nurodytų 15 valandų 7 valandos gali būti išskraidytos TMG.

- c) Patirties įskaitymas. Taikant a punkte nurodytus reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokiū būdu:

1. neviršija skrydžių, kuriuos pilotas įvykdė kaip įgulos vadas, bendro laiko;
2. neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
3. neapima a punkto 2–4 papunkčiuose nurodyto laiko.

FCL.130.S LAPL(S). Išvilkimo būdai

- a) LAPL(S) suteikiama teisė naudoti tik tokį išvilkimo būdą, kuris buvo įtrauktas į įgūdžių patikrinimo egzaminą. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas:
1. bent 10 kartų pakyla su instruktoriumi ir 5 kartus savarankiškai pakyla prižiūrint instruktoriui, kai sklandytuvą išvelkamas suktuvu ar automobiliu;
  2. bent 5 kartus pakyla su instruktoriumi ir 5 kartus savarankiškai pakyla prižiūrint instruktoriui, kai sklandytuvą išvelkamas lėktuvu ar pakyla savarankiškai. Savarankiško pakilimo atveju skrydis su instruktoriumi gali būti atliekamas TMG;
  3. bent 3 kartus pakyla su instruktoriumi ar savarankiškai pakyla prižiūrint instruktoriui, kai sklandytuvą išvelkamas naudojant tąsųjį lyną (angl. *bungee*).
- b) Atlikti papildomi mokomieji pakilimai registruojami piloto skraidymų knygelėje ir patvirtinami instruktoriaus parašu.
- c) Kad išsaugotų teisę naudoti kiekvieną išvilkimo būdą, pilotas per paskutinius 24 mėnesius tuo būdu turi būti pakilęs sklandytuvu bent 5 kartus, išskyrus sklandytuvo išvilkimą naudojant tąsųjį lyną – tuo atveju pilotas turi būti pakilęs tik 2 kartus.
- d) Jei pilotas neįvykdo c punkto reikalavimo, norėdamas atnaujinti teises jis papildomai atlikti tam tikrą skaičių kilimų su instruktoriumi ar savarankiškų kilimų prižiūrint instruktoriui.

FCL.135.S LAPL(S). Papildomos teisės valdyti TMG

LAPL(S) turėtoji suteikiamos papildomos teisės valdyti TMG tuo atveju, jei pilotas ATO:

- a) baigia bent 6 valandų skrydžio TMG mokymą, įskaitant:
1. 4 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko;
  2. 1 savarankišką ne trumpesnę kaip 150 km (80 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį kitame nei išvykimo aerodrome bent 1 kartą nutupinama visiškai sustojant;
- b) išlaiko įgūdžių patikrinimo egzaminą, įrodydamas tinkamą praktinių TMG valdymo įgūdžių lygį. Per šį įgūdžių patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas egzaminuotojui įrodo turįs ir atitinkamo lygio teorijos žinias apie TMG šiose srityse:
- skrydžio principų,
  - skrydžių procedūrų,
  - skrydžio vykdymo ir planavimo,
  - bendrųjų žinių apie orlaivius,
  - navigacijos.

FCL.140.S LAPL(S). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

- a) Sklandytuvai ir motorizuotieji sklandytuvai. LAPL(S) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti sklandytuvą ar motorizuotąjį sklandytuvą gali naudotis tik tuo atveju, jei per paskutinius 24 mėnesius jis sklandytuvu ar motorizuotu sklandytuvu, išskyrus TMG:
1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 5 valandas skrydžio laiko, pakildamas 15 kartų;
  2. įvykdė bent 2 mokomuosius skrydžius su instruktoriumi.

- b) TMG. LAPL(S) turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis valdyti TMG gali naudotis tik tuo atveju, jei jis:
1. per paskutinius 24 mėnesius TMG:
    - i) kaip įgulos vadas išskraidė bent 12 valandų skrydžio laiko, pakildamas ir nutūpdamas 12 kartų; ir
    - ii) baigė kvalifikacijos kėlimo mokymą, kurį sudarė bent 1 valanda skrydžio su instruktoriumi bendro laiko;
  2. jei LAPL(S) turėtojas taip pat turi teisę valdyti lėktuvą, 1 papunkčio reikalavimai gali būti įvykdyti lėktuvu.
- c) Kad LAPL(S) turėtojas, neįvykdęs a arba b punkto reikalavimų, vėl galėtų naudotis savo teisėmis, jis privalo:
1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti sklandytuvo ar, jei reikia, TMG kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; arba
  2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar atlikti papildomus kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a arba b punkto reikalavimus.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai oro baliono LAPL gauti. LAPL (B)

FCL.105.B LAPL(B). Teisės

Oro baliono LAPL turėtoji suteikiama teisė būti karšto oro baliono arba karšto oro dirižablio, kurių kupolo didžiausias leistinas tūris – 3 400 m³, arba dujų baliono, kurio didžiausias leistinas kupolo tūris – 1 200 m³, kuriais skraidinami ne daugiau kaip 3 keleiviai (orlaivyje niekada negali būti daugiau kaip 4 asmenys), įgulos vadu.

FCL.110.B LAPL(B). Patirties reikalavimai

a) Prašymo išduoti LAPL(B) teikėjas turi būti baigęs bent 16 valandų skrydžio tos pačios klasės oro balionu mokymą, įskaitant bent:

1. 12 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko;
2. 10 pripūtimų ir 20 kilimų bei tūpimų ir
3. 1 bent 30 min. trukmės savarankišką skrydį prižiūrint instruktoriui.

b) Patirties įskaitymas. Taikant a punkto reikalavimus gali būti įskaitoma prašymo teikėjo patirtis, įgyta vykdant oro baliono įgulos vado funkcijas.

Dėl įskaitomos patirties dydžio sprendimą priima ATO, kurioje pilotas mokosi pagal mokymo kursą, remdamasi parengiamuoju skrydžio bandymu, tačiau įskaitoma patirtis jokia būdu:

1. neviršija skrydžių, kuriuos pilotas atliko kaip oro baliono įgulos vadas, bendro laiko;
2. neviršija 50 % a punkte reikalaujamų valandų;
3. neapima a punkto 2 ir 3 papunkčiuose nurodyto laiko.

FCL.130.B LAPL(B). Papildomos teisės vykdyti skrydžius pririšamuoju oro balionu

a) LAPL(B) suteikiamos teisės vykdyti skrydžius tik nepririšamuoju oro balionu. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas įvykdo bent 3 mokomuosius skrydžius pririšamuoju oro balionu.

b) Baigtas papildomas mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygelę ir patvirtinamas instruktoriaus parašu.

c) Kad išsaugotų šią teisę, pilotas per paskutinius 24 mėnesius turi būti atlikęs bent 2 skrydžius pririšamuoju oro balionu.

d) Jei pilotas neįvykdo c punkto reikalavimo, norėdamas atnaujinti teises jis papildomai atlieka tam tikrą skaičių skrydžių pririšamuoju oro balionu su instruktoriumi ar savarankiškų skrydžių prižiūrint instruktoriui.

FCL.135.B LAPL(B). Papildomos teisės valdyti kitos klasės oro balioną

LAPL(B) suteikiamos teisės valdyti tik tos klasės oro balioną, kuriuo buvo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas kitos klasės oro balionu ATO:

- a) įvykdo bent 5 skrydžius su instruktoriumi; arba
- b) išskraido bent 5 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko tuo atveju, jei karšto oro baliono LAPL(B) turėtojas nori įgyti teisę valdyti karšto oro dirizablį; ir
- c) išlaiko bent įgūdžių patikrinimo egzaminą, per kurį egzaminuotojui įrodo turįs tinkamo lygio teorijos žinias apie kitos klasės oro balioną šiose srityse:
  - skrydžio principų,
  - skrydžių procedūrų,
  - skrydžio vykdymo ir planavimo; ir
  - bendrųjų žinių apie orlaivius.

FCL.140.B LAPL(B). Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

- a) LAPL(B) turėtojas savo licencija suteikiamomis teisėmis gali naudotis tik tuo atveju, jei jis per paskutinius 24 mėnesius vienos klasės oro balionais:
  1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 6 valandas skrydžio laiko, 10 kartų pakildamas ir nutūpdamas; ir
  2. įvykdė 1 mokomąjį skrydį su instruktoriumi;
  3. be to, jei pilotas, turintis daugiau kaip vienos klasės oro baliono valdymo kvalifikaciją, nori šia teise naudotis ir valdyti kitos klasės oro balioną, per paskutinius 24 mėnesius tos klasės oro balionu jis turi būti išskraidęs bent 3 valandas skrydžio laiko, 3 kartus pakildamas ir nutūpdamas.
- b) LAPL(B) turėtojas, neįvykdęs a punkto reikalavimų, norėdamas vėl naudotis savo teisėmis, privalo:
  1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti atitinkamos klasės oro baliono valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; arba
  2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar atlikti papildomus kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškai skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

C SKYRIUS**PILOTO MĖGĖJO LICENCIJA (PPL), SKLANDYTUVO PILOTO LICENCIJA (SPL) IR ORO BALIONO PILOTO LICENCIJA (BPL)****I SKIRSNIS*****Bendrieji reikalavimai*****FCL.200 Mažiausias leistinas amžius**

- a) Prašymo išduoti PPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 17 m.;
- b) Prašymo išduoti BPL ar SPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 16 m.

FCL.205 Sąlygos

Prašymo išduoti PPL teikėjas privalo įvykdyti H skyriuje nurodytus per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo orlaivio klasės ar tipo kvalifikacijos reikalavimus.

FCL.210 Mokymo kursas

Prašymo išduoti BPL, SPL ar PPL teikėjas privalo baigti ATO rengiamą mokymo kursą. Šį kursą sudaro teorijos mokymas ir skrydžio mokymas, atitinkantys suteikiamas teises.

FCL.215 Teorijos egzaminas

Prašymo išduoti BPL, SPL ar PPL teikėjas per toliau nurodytų dalykų egzaminus privalo įrodyti turįs suteikiamas teises atitinkančio lygio teorijos žinias:

- a) bendrieji dalykai:
  - oro teisė,
  - žmogaus galimybės,
  - meteorologija ir
  - ryšio priemonės;
- b) specialieji dalykai, susiję su skirtingų kategorijų orlaiviais:
  - skrydžio principai,
  - skrydžių procedūros,
  - skrydžio vykdymas ir planavimas,
  - bendrosios žinios apie orlaivius ir
  - navigacija.

FCL.235 Igdūžių patikrinimas

- a) Prašymo išduoti BPL, SPL ar PPL teikėjas, išlaikydamas igdūžių patikrinimo egzaminą, įrodo gebą vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio igulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras ir manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.
- b) Prašymo laikyti igdūžių patikrinimo egzaminą teikėjas privalo būti išklauses skrydžio tos pačios klasės ar tipo orlaiviu ar tos pačios grupės oro balionu, koks bus naudojamas per igdūžių patikrinimą, mokymą.
- c) Išlaikymo kriterijai
  1. Igdūžių patikrinimo egzaminas suskirstomas į atskiras dalis, atitinkančias visus atitinkamos kategorijos orlaivio, kuriuo skrendama, skrydžio etapus.
  2. Jei neišlaikomas kuris nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa egzamino dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip 1 egzamino dalis, neišlaikomas visas egzaminas. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos egzamino dalies, jis perlaiko tik tą dalį.
  3. Jei, perlaikydamas egzaminą pagal 2 papunktį, prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos egzamino dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, jis neišlaiko viso egzamino.
  4. Jei per 2 bandymus nepavyksta išlaikyti visų egzamino dalių, vykdomas tolesnis mokymas.

2 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai lėktuvo PPL gauti. PPL(A)*****FCL.205.A PPL(A). Teisės**

- a) PPL(A) turėtojas turi teisę kaip igulos vadas arba antrasis pilotas lėktuvu ar TMG neatlygintinai vykdyti nekomercinius skrydžius.
- b) Nepaisant pirmesnio punkto, PPL(A) turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
  1. skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(A) ar PPL(A);
  2. igdūžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;
  3. su šiomis licencijomis susijusias kvalifikacijas ir pažymėjimus.

FCL.210.A PPL(A). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti PPL(A) teikėjas privalo būti išklauses bent 45 valandų skrydžio lėktuvu mokymą (iš tų 45 valandų 5 valandas gali sudaryti mokymas FSTD), įskaitant bent:
1. 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko; ir
  2. 10 valandų savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 5 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 1 ne trumpesnę kaip 270 km (150 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 kituose nei išvykimo aerodromuose nutupama visiškai sustojant.
- b) Specialieji reikalavimai LAPL(A) turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(A) turintis prašymo išduoti PPL(A) teikėjas po LAPL(A) išdavimo lėktuvu turi būti išskraidęs bent 15 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 10 valandų turi sudaryti skrydžio mokymas, baigtas per ATO rengiamą mokymo kursą. Šį mokymo kursą turi sudaryti bent 4 valandos savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 2 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 1 ne trumpesnę kaip 270 km (150 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 kituose nei išvykimo aerodromuose nutupama visiškai sustojant.
- c) Specialieji reikalavimai LAPL(S), kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(S), kuria suteikiama teisė skristi ir TMG, turintis prašymo išduoti PPL(A) teikėjas:
1. po to, kai patvirtinamas LAPL(S) taikymas TMG, turi būti išskraidęs TMG bent 24 valandas skrydžio laiko; ir
  2. turi būti baigęs 15 valandų skrydžio lėktuvu mokymą per ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant bent a punkto 2 papunkčio reikalavimus.
- d) Patirties įskaitymas. Prašymo teikėjui, turinčiam kitos kategorijos orlaivio (išskyrus oro balioną) piloto licenciją, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 10 valandų) skrydžių šiuo orlaiviu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas. Jokiu atveju neįskaitoma a punkto 2 papunktyje nurodyta patirtis.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai sraigatasparnio PPL gauti. PPL(H)*****FCL.205.H PPL(H). Teisės**

- a) PPL(H) turėtojas turi teisę kaip įgulos vadas arba antrasis pilotas sraigatasparniu neatlygintinai vykdyti nekomercinius skrydžius.
- b) Nepaisant pirmesnio punkto, PPL(H) turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
1. skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(H) ar PPL(H);
  2. įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;
  3. su šiomis licencijomis susijusias kvalifikacijas ir pažymėjimus.

FCL.210.H PPL(H). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti PPL(H) teikėjas turi būti baigęs bent 45 valandų skrydžio sraigatasparniu mokymą (iš tų 45 valandų 5 valandas gali sudaryti mokymas FNPT ar FFS), įskaitant bent:
1. 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko; ir
  2. 10 valandų savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko, įskaitant bent 5 valandas savarankiško maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 1 ne trumpesnę kaip 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 kituose nei išvykimo aerodromuose nutupama visiškai sustojant;
  3. 35 valandos iš 45 valandų skrydžio mokymo turi būti išskraidytos tokio tipo sraigatasparniu, koks naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą.

- b) Specialieji reikalavimai LAPL(H) turinčiam prašymo teikėjui. LAPL(H) turintis prašymo išduoti PPL(H) teikėjas privalo baigti ATO rengiamą mokymo kursą. Šį mokymo kursą sudaro bent 5 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko ir bent 1 ne trumpesnis kaip 185 km (100 jūrmylių) savarankiškas maršrutinis skrydis prižiūrint instruktoriui, per kurį 2 kituose nei išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant.
- c) Prašymo teikėjui, turinčiam kitos kategorijos orlaivio (išskyrus oro balioną) piloto licenciją, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 6 valandos) skrydžių tuo orlaiviu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas. Jokiu atveju neįskaitoma a punkto 2 papunktyje nurodyta patirtis.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai dirizablio PPL gauti. PPL(As)

FCL.205.As PPL(As). Teisės

- a) PPL(As) turėtojas turi teisę kaip įgulos vadas arba antrasis pilotas dirizabliu neatlygintinai vykdyti nekomercinius skrydžius.
- b) Nepaisant pirmesnio punkto, PPL(As) turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
1. vykdomą skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama PPL(As);
  2. vykdomus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodama ši licencija;
  3. su šiomis licencijomis susijusias kvalifikacijas ir pažymėjimus.

FCL.210.As PPL(As). Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti PPL(As) teikėjas privalo būti baigęs bent 35 valandų skrydžio dirizabliu mokymą (iš tų 35 valandų bent 5 valandas turi sudaryti mokymas FSTD), įskaitant bent:
1. 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant:
    - i) 3 valandas maršrutinio skrydžio mokymo, įskaitant 1 ne trumpesnę kaip 65 km (35 jūrmylės) maršrutinį skrydį;
    - ii) 3 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymą;
  2. 8 pakilimus ir nutūpimus aerodrome, įskaitant prikabinimo prie stiebo ir atkabinimo nuo stiebo procedūras;
  3. 8 valandas savarankiško skrydžio prižiūrint instruktoriui laiko.
- b) BPL turinčiam prašymo teikėjui, kuriam suteikta teisė skraidyti karšto oro dirizabliu, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 5 valandos) skrydžių tokiu dirizabliu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai sklandytuvo piloto licencijai (SPL) gauti

FCL.205.S SPL. Teisės ir sąlygos

- a) SPL turėtojui suteikiama teisė būti sklandytuvo ir motorizuotojo sklandytuvo įgulos vadu. Kad ši teisė būtų taikoma ir TMG, SPL turėtojas turi būti įvykdęs FCL.135.S dalies reikalavimus.
- b) SPL turėtojas:
1. kelevius skraidina tik tuo atveju, jei, gavęs licenciją, jis kaip įgulos vadas sklandytuvu ar motorizuotuotuju sklandytuvu išskraidė bent 10 valandų skrydžio laiko arba pakilo bent 30 kartų;
  2. gali tik neatlygintinai vykdyti tik nekomercinius skrydžius, kol:
    - i) jam nesukanka 18 metų;
    - ii) gavęs licenciją, kaip įgulos vadas sklandytuvu ar motorizuotuotuju sklandytuvu neišskraidė 75 valandų skrydžio laiko arba nepakyla 200 kartų;
    - iii) neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalyvaujant egzaminuotojui.

- c) Nepaisant b punkto 2 papunkčio, SPL turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
- vykdomą skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(S) ar SPL;
  - vykdomus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;
  - su šiomis licencijomis susijusias kvalifikacijas ir pažymėjimus.

FCL.210.S SPL. Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti SPL teikėjas privalo būti baigęs bent 15 valandų skrydžio sklandytuvu ar motorizuotuju sklandytuvu mokymą, įskaitant bent FCL.110.S dalies reikalavimus.
- b) Laikoma, kad LAPL(S) turintis prašymo išduoti SPL teikėjas yra visiškai įvykęs reikalavimus SPL gauti.

Laikoma, kad prašymo išduoti SPL teikėjas, kuris, prieš pateikdamas šį prašymą, 2 metus turėjo LAPL(S), yra visiškai įvykęs teorijos žinių ir skrydžio mokymo reikalavimus.

Patirties įskaitymas. Prašymo teikėjui, turinčiam kitos kategorijos orlaivio (išskyrus oro balioną) piloto licenciją, įskaitoma 10 % (bet ne daugiau kaip 7 valandos) skrydžių tokiu orlaiviu bendro laiko, išskraidyto vykdant įgulos vado funkcijas. Jokiu atveju neįskaitoma FC.110.S dalies a punkto 2–4 papunkčiuose nurodyta patirtis.

FCL.220.S SPL. Paleidimo būdai

SPL suteikiama teisė naudoti tik tokį paleidimo būdą, koks buvo naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą. Šis apribojimas gali būti panaikintas ir naujomis teisėmis galima naudotis tuo atveju, jei pilotas įvykdo FCL.130.S dalies reikalavimus.

FCL.230.S SPL. Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

SPL turėtojas šia licencija suteikiamomis teisėmis naudojasi tik tuo atveju, jei įvykdo FCL.140.S dalyje nurodytus skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimus.

6 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai oro baliono piloto licencijai (BPL) gauti

FCL.205.B BPL. Teisės ir sąlygos

- a) BPL turėtojui suteikiama teisė būti oro baliono ir karšto oro dirižablio įgulos vadu.
- b) BPL turėtojas tik neatlygintinai vykdo tik nekomercinius skrydžius tol, kol:
1. jam nesukanka 18 metų;
  2. jis kaip įgulos vadas oro balionu neišskraido 50 valandų skrydžio laiko ir 50 kartų nepakyla ir nenutopia;
  3. neišlaiko konkrečios klasės oro baliono valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalyvaujant egzaminuotojui.
- c) Nepaisant b punkto, BPL turėtojas, kuriam suteikta teisė mokyti ar egzaminuoti, gali gauti atlyginimą už:
1. skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama LAPL(B) ar BPL;
  2. įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius išduodamos šios licencijos;
  3. su šiomis licencijomis susijusias kvalifikacijas ir pažymėjimus.

FCL.210.B BPL. Patirties reikalavimai ir įskaitymas

- a) Prašymo išduoti BPL teikėjas privalo būti baigęs bent 16 valandų skrydžio tos pačios klasės ir grupės oro balionu mokymą, įskaitant bent:
1. 12 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko;
  2. 10 pripūtimų ir 20 kilimų bei tūpimų; ir
  3. 1 bent 30 min trukmės savarankišką skrydį prižiūrint instruktoriui.

b) Laikoma, kad LAPL(B) turintis prašymo išduoti BPL teikėjas yra visiškai įvykęs reikalavimus BPL gauti.

Laikoma, kad prašymo išduoti BPL teikėjas, kuris, prieš pateikdamas šį prašymą, 2 metus turėjo LAPL(B), yra visiškai įvykęs teorijos žinių ir skrydžio mokymo reikalavimus.

FCL.220.B BPL. Papildomos teisės vykdyti skrydžius pririšamuoju oro balionu

BPL suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik nepririšamuoju oro balionu. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas įvykdo FCL.130.B dalies reikalavimus.

FCL.225.B BPL. Papildomos teisės vykdyti skrydžius kitos klasės ar grupės oro balionu

BPL suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik tos klasės ir grupės oro balionu, kuriuo buvo išlaikytas įgūdžių patikrinimo egzaminas. Šis apribojimas gali būti panaikintas, kai pilotas:

a) įvykdo FCL.135.B dalies reikalavimus (kad būtų suteikta teisė vykdyti skrydžius tos pačios grupės kitos klasės oro balionu);

b) įvykdo bent šiuos reikalavimus (kad būtų suteikta teisė vykdyti skrydžius kitos grupės tos pačios klasės oro balionu):

1. įvykdo 2 mokomuosius skrydžius atitinkamos grupės oro balionu; ir
2. kaip oro baliono įgulos vadas išskraido:
  - i) oro balionu, kurio kupolo tūris 3 401–6 000 m³ – bent 100 valandų;
  - ii) oro balionu, kurio kupolo tūris 6 001–10 500 m³ – bent 200 valandų;
  - iii) oro balionu, kurio kupolo tūris didesnis kaip 10 500 m³ – bent 300 valandų;
  - iv) dujų balionu, kurio kupolo tūris didesnis kaip 1 260 m³ – bent 50 valandų.

FCL.230.B BPL. Skrydžio įgūdžių atnaujinimo reikalavimai

a) BPL turėtojas savo licencija suteikiamomis teisėmis naudojasi tik tuo atveju, jei jis per paskutinius 24 mėnesius vienos klasės oro balionais:

1. kaip įgulos vadas išskraidė bent 6 valandas skrydžio laiko, 10 kartų pakildamas ir nusileisdamas; ir
2. įvykdė bent 1 mokomąjį skrydį su instruktoriumi atitinkamos klasės oro balionu, kurio didžiausias leistinas kupolo tūris atitinka jam suteiktas teises;
3. be to, pilotas, kuriam suteikta teisė vykdyti skrydžius daugiau kaip vienos klasės oro balionu, norėdamas pasinaudoti šia teise ir vykdyti skrydžius kitos klasės oro balionu, per paskutinius 24 mėnesius tos klasės oro balionu turi būti išskraidęs bent 3 valandas skrydžio laiko, per kurias jis 3 kartus pakyla ir nusileidžia.

b) Kad BPL turėtojas, neįvykęs a punkto reikalavimų, galėtų vėl naudotis savo teisėmis, jis privalo:

1. dalyvaujant egzaminuotojui išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamos klasės oro balionu, kurio didžiausias leistinas kupolo tūris atitinka jam suteiktas teises; arba
2. išskraidyti papildomą skrydžio laiką ar atlikti papildomus kilimus ir tūpimus vykdydamas skrydžius su instruktoriumi arba savarankiškus skrydžius prižiūrint instruktoriui, kad įvykdytų a punkto reikalavimus.

D SKYRIUS

KOMERCINĖS AVIACIJOS PILOTO LICENCIJA. CPL

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai**FCL.300 CPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti CPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.

FCL.305 CPL. Teisės ir sąlygos

a) Teisės. Atitinkamos orlaivių kategorijos CPL turėtojas turi teisę:

1. naudotis visomis LAPL ir PPL turėtojo teisėmis;
2. valdyti orlaivį kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas per nekomercinio oro transporto skrydžius;
3. valdyti bet kurį vienpilotį orlaivį kaip įgulos vadas per komercinio oro transporto skrydžius, taikant FCL.060 dalyje ir šiame skyriuje nurodytus apribojimus;
4. valdyti orlaivį kaip antrasis pilotas per komercinio oro transporto skrydžius, taikant FCL.060 dalyje nurodytus apribojimus.

b) Sąlygos. Prašymo išduoti CPL teikėjas turi būti įvykdęs per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo orlaivio klasės ar tipo kvalifikacijos reikalavimus.

FCL.310 CPL. Teorijos egzaminai

Prašymo išduoti CPL teikėjas įrodo turįs suteikiamas teises atitinkančias toliau nurodytų sričių žinias:

- oro teisės;
- bendrųjų žinių apie orlaivius (sklandmuo/sistemos/jėgainė),
- bendrųjų žinių apie orlaivius (prietaisai),
- masės ir pusiausvyros,
- skrydžio vykdymo,
- skrydžio planavimo ir stebėsenos,
- žmogaus galimybių,
- meteorologijos,
- bendrosios navigacijos,
- radijo navigacijos,
- skrydžių procedūrų,
- skrydžio principų,
- ryšio priemonių pagal vizualiųjų skrydžių taisykles (VFR).

FCL.315 CPL. Mokymo kursas

Prašymo išduoti CPL teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą teorijos mokymo ir skrydžio mokymo kursą, kaip nustatyta šios dalies 3 priedėlyje.

FCL.320 CPL. Įgūdžių patikrinimas

Prašymo išduoti CPL teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 4 priedėlį, įrodydamas gebąs vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

2 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvų kategorija. CPL(A)**FCL.325.A CPL(A). Specialiosios MPL turėtojams taikomos sąlygos**

Kad galėtų naudotis CPL(A) suteikiamomis teisėmis, MPL turėtojas:

a) lėktuvu turi būti išskraidęs 70 valandų skrydžio laiko:

1. kaip įgulos vadas; arba
2. bent 10 valandų kaip įgulos vadas ir papildomą skrydžio laiką kaip prižiūrimas įgulos vadas (PICUS).

Iš šių 70 valandų 20 valandų turi būti maršrutinio skrydžio pagal VFR vykdant įgulos vado funkcijas laikas arba maršrutinio skrydžio laikas, kurį sudaro bent 10 valandų vykdant įgulos vado funkcijas ir 10 valandų vykdant PICUS funkcijas. Tai apima ne trumpesnę kaip 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 skirtinguose aerodromuose nutupinama visiškai sustojant ir kuris atliekamas vykdant įgulos vado funkcijas;

b) turi būti įvykđęs CPL(A) modulinio kurso elementus, nurodytus šios dalies 3 priedėlio E dalies 10 punkto a papunktyje ir 11 punkte; ir

c) turi būti išlaikęs CPL(A) įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL.320 dalį.

E SKYRIUS

DAUGIANARĖS ĮGULOS PILOTO LICENCIJA. MPL**FCL.400.A MPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti MPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.

FCL.405.A MPL. Teisės

a) MPL turėtojui suteikiamos teisės būti lėktuvo, kuri reikia valdyti su antruoju pilotu, antruoju pilotu.

b) MPL turėtojui gali būti suteiktos šios papildomos teisės:

1. PPL(A) turėtojo teisės, jei įvykdyti C skyriaus reikalavimai, būtini PPL(A) gauti;
2. CPL(A) teisės, jei įvykdyti FCL.325.A dalies reikalavimai.

c) MPL turėtojo IR(A) teisės taikomos tik lėktuvams, kuriuos būtina valdyti su antruoju pilotu. IR(A) gali būti suteikiamos papildomos teisės vykdyti vienpiločius skrydžius lėktuvu, jei licencijos turėtojas baigė mokymą, būtiną vienpiločio skrydžio, vykdomo tik pagal prietaisus, įgulos vadui, ir išlaikė vienpiločio skrydžio IR(A) įgūdžių patikrinimo egzaminą.

FCL.410.A MPL. Mokymo kursas ir teorijos egzaminai

a) Kursas. Prašymo išduoti MPL teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą teorijos mokymo kursą ir skrydžio mokymą, kaip nustatyta šios dalies 5 priedėlyje.

b) Egzaminai. Prašymo išduoti MPL teikėjas pagal FCL.515 dalį privalo būti įrodęs turįs ATPL(A) turėtojui būtiną žinių lygį, atitinkantį daugiapiločio orlaivio tipo kvalifikaciją.

FCL.415.A MPL. Praktiniai įgūdžiai

a) Prašymo išduoti MPL teikėjas per tęstinį vertinimą privalo įrodyti turįs įgūdžius, reikalingus visiems šios dalies 5 priedėlyje nurodytiems kompetencijos vienetų reikalavimams įvykdyti; privalo būti parodyti skraidančiojo piloto ir neskraidančiojo piloto, valdančio kelių turbininių variklių daugiapilotį lėktuvą pagal VFR ir IFR, įgūdžiai.

b) Išlausęs mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedelį, įrodydamas gebąs atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises. Įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas tokio tipo lėktuvu, koks naudojamas per MPL integruotojo mokymo kurso sudėtingų įgūdžių mokymo etapą, ar šį tipą atitinkančiu FFS.

F SKYRIUS

AVIALINIJŲ TRANSPORTO PILOTO LICENCIJA. ATPL

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai**FCL.500 ATPL. Mažiausias leistinas amžius**

Prašymo išduoti ATPL teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 21 m.

FCL.505 ATPL. Teisės

a) Atitinkamos kategorijos orlaivio ATPL turėtojas turi teisę:

1. naudotis visomis LAPL, PPL ir CPL turėtojo teisėmis;
2. vykdyti igulos vado funkcijas per komercinio oro transporto skrydžius.

b) Prašymo išduoti ATPL teikėjas turi būti įvykdęs per igūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo orlaivio tipo kvalifikacijos reikalavimus.

FCL.515 ATPL. Mokymo kursas ir teorijos egzaminai

a) Kursas. Prašymo išduoti ATPL teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą. Šis kursas turi būti integruotasis mokymo kursas arba modulinis kursas, kaip nustatyta šios dalies 3 priedėlyje.

b) Egzaminai. Prašymo išduoti ATPL teikėjas privalo įrodyti turįs suteikiamas teises atitinkančias toliau nurodytų sričių žinias:

- oro teisės;
- bendrųjų žinių apie orlaivius (sklandmuo/sistemos/jėgainė),
- bendrųjų žinių apie orlaivius (prietaisai),
- masės ir pusiausvyros,
- skrydžio vykdymo,
- skrydžio planavimo ir stebėsenos,
- žmogaus galimybių,
- meteorologijos,
- bendrosios navigacijos,
- radijo navigacijos,
- skrydžių procedūrų,
- skrydžio principų,
- ryšio priemonių pagal VFR,
- ryšio priemonių pagal IFR.

2 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvų kategorija. ATPL(A)**FCL.505.A ATPL(A). Pilotas, anksčiau turėjęs MPL, teisių apribojimas**

ATPL(A) turėtojui, anksčiau turėjusiam tik MPL, suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius, nebent jis įvykdo FCL.405.A dalies b punkto 2 papunkčio ir c punkto reikalavimus, taikomus vienpiločiams skrydžiams.

FCL.510.A ATPL(A). Išankstinės sąlygos, patirtis ir patirties įskaitymas

a) Išankstinės sąlygos. Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas privalo turėti:

1. MPL; arba
2. CPL(A) ir kelių variklių lėktuvo IR kvalifikaciją. Šiuo atveju prašymo teikėjas taip pat turi būti baigęs MCC mokymą.

b) Patirtis. Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas lėktuvu turi būti išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent:

1. 500 valandų daugiapiločių skrydžių lėktuvu;
2. i) 500 valandų kaip įgulos vado prižiūrimas pilotas; arba
ii) 250 valandų kaip įgulos vadas; arba
iii) 250 valandų, iš kurių bent 70 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas, o likusios valandos – vykdant PICUS funkcijas;
3. 200 valandų maršrutinio skrydžio laiko, iš kurių bent 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado ar įgulos vado prižiūrimo piloto funkcijas;
4. 75 valandas skrydžio pagal prietaisus laiko, iš kurių ne daugiau kaip 30 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas ir
5. 100 valandų skrydžio naktį laiko vykdant įgulos vado ar antrojo piloto funkcijas.

Iš 1 500 valandų skrydžio laiko iki 100 valandų gali sudaryti mokymas FFS ir FNPT. Iš šių 100 valandų iki 25 valandų gali sudaryti mokymas FNTP.

c) Patirties įskaitymas.

1. Kitos kategorijos orlaivio piloto licencijos turėtojui įskaitomas ne ilgesnis nei šis skrydžio laikas:
  - i) skraidant TMG ar sklandytuvu – 30 valandų vykdant įgulos vado funkcijas;
  - ii) skraidant sraigtasparniu – 50 % viso skrydžio laiko pagal b punkto reikalavimus;
2. skraidančiojo inžinieriaus licencijos, išduotos pagal galiojančias nacionalines taisykles, turėtojui įskaitoma 50 % (ne daugiau kaip 250 valandų) vykdant skraidančiojo inžinieriaus pareigas išskraidyto laiko. Šios 250 valandų gali būti įskaitomos į a punkte nurodytas 1 500 valandų ir b punkto 1 papunktyje nurodytas 500 valandų; visas laikas, įskaitomas taikant bet kurį iš šių punktų, negali viršyti 250 valandų.

d) Šios dalies b punkte nurodyta patirtis turi būti įgyta prieš laikant įgūdžių patikrinimo egzaminą ATPL(A) gauti.

FCL.520.A ATPL(A). Įgūdžių patikrinimas

Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas gebą vykdyti daugiapiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas pagal IFR ir atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

Įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas lėktuvu ar tinkamai patvirtintu to paties tipo lėktuvą atitinkančiu FFS.

3 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija. ATPL(H)*****FCL.510.H ATPL(H). Išankstinės sąlygos, patirtis ir patirties įskaitymas**

Prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas:

a) privalo turėti CPL(H) bei daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją ir būti baigęs MCC mokymo kursą;

b) kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs ne mažiau kaip 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent:

1. 350 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu;
2. i) 250 valandų kaip įgulos vadas; arba
ii) 100 valandų kaip įgulos vadas ir 150 valandų kaip prižiūrimas įgulos vadas; arba
iii) 250 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu kaip prižiūrimas įgulos vadas. Šiuo atveju ATPL(H) suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius, kol, vykdant įgulos vado funkcijas, neišskraidoma 100 valandų;
3. 200 valandų maršrutinio skrydžio laiko, iš kurių bent 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado ar prižiūrimo įgulos vado funkcijas;
4. 30 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, iš kurių ne daugiau kaip 10 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, ir
5. 100 valandų skrydžio naktį laiko vykdant įgulos vado ar antrojo piloto funkcijas.

Iš tų 1 000 valandų ne daugiau kaip 100 valandų gali sudaryti mokymas FSTD, iš kurių ne daugiau kaip 25 valandas gali sudaryti mokymas FNTF;

c) taikant b punkte nurodytus skrydžio laiko reikalavimus, įskaitoma iki 50 % skrydžio lėktuvu laiko;

d) b punkte nurodyta patirtis turi būti įgyta prieš laikant ATPL(H) gauti reikalingų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

FCL.520.H ATPL(H). Įgūdžių patikrinimas

Prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas gebąs vykdyti daugiapiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas ir atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

Įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas sraigtasparniu ar tinkamai patvirtintu to paties tipo sraigtasparnį atitinkančiu FFS.

G SKYRIUS

SKRYDŽIO PAGAL PRIETAISUS KVALIFIKACIJA (IR)

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai

FCL.600 IR. Bendrosios nuostatos

PPL, CPL, MPL ir ATPL turėtojas skrydžius lėktuvu, sraigtasparniu, dirizabliu ar jėgainės keliamu orlaiviu pagal IFR vykdo tik tuo atveju, jei jis turi atitinkamos orlaivių kategorijos IR, arba laikydamas įgūdžių patikrinimo egzaminą ar vykdydamas skrydį su instruktoriumi.

FCL.605 IR. Teisės

- a) IR turėtojui suteikiama teisė skristi orlaiviu pagal IFR ne mažesniame nei 200 pėdų (60 m) apsisprendimo aukštyje.
- b) Jei prašymo suteikti papildomas IR teises teikėjas turi kelių variklių orlaivio IR, baigia specialų mokymą ATO ir daugiapiločiu orlaiviu išlaiko įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 6 dalį, jam gali būti suteikiama teisė skristi mažesniame nei 200 pėdų (60 m) apsisprendimo aukštyje.
- c) IR turėtojas naudojasi savo teisėmis laikydamasis šios dalies 8 priedėlyje nurodytų sąlygų.
- d) Tik sraigtasparniui taikoma nuostata. Kad sraigtasparnio IR turėtojas galėtų naudotis daugiapiločiu sraigtasparnių įgulos vado teisėmis vykdydamas skrydžius pagal IFR, jis privalo būti išskraidęs bent 70 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, iš kurių iki 30 valandų gali sudaryti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

FCL.610 IR. Išankstinės sąlygos ir patirties įskaitymas

Prašymo suteikti IR teikėjas privalo:

a) turėti:

1. bent atitinkamos kategorijos orlaivio PPL ir

i) teisę skraidyti naktį pagal FCL.810; arba

ii) kitos kategorijos orlaivio ATPL; arba

2. atitinkamos kategorijos orlaivio CPL;

b) kaip lėktuvo, sraigtasparnio ar dirižablio įgulos vadas būti išskraidęs bent 50 valandų maršrutinio skrydžio laiko, iš kurių bent 10 valandų (dirižablio atveju – 20 valandų) turi būti išskraidytos atitinkamos kategorijos orlaiviu.

c) Tik sraigtasparniui taikoma nuostata. ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR ar CPL(H) integruotąjį mokymo kursą baigusiam prašymo teikėjui b punkto reikalavimas netaikomas.

FCL.615 IR. Teorijos žinios ir skrydžio mokymas

a) Kursas. Prašymo suteikti IR teikėjas ATO privalo būti baigęs teorijos kursą ir baigia skrydžio mokymą. Šis kursas turi būti:

1. integruotasis mokymo kursas, kurį sudaro mokymas IR gauti, pagal šios dalies 3 priedėlį; arba

2. modulinis kursas pagal šio skyriaus 6 priedėlį.

b) Egzaminai. Prašymo teikėjas privalo įrodyti turįs suteikiamas teises atitinkančias toliau nurodytų sričių teorijos žinias:

— oro teisės;

— bendrųjų žinių apie orlaivius (prietaisai),

— skrydžio vykdymo ir stebėsenos,

— žmogaus galimybių,

— meteorologijos,

— radijo navigacijos,

— ryšio priemonių pagal IFR.

FCL.620 IR. Įgūdžių patikrinimas

a) Prašymo suteikti IR teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 7 priedėlį, įrodydamas gebąs atlikti atitinkamas procedūras bei manevrus taip, kad būtų galima suteikti atitinkamas teises.

b) Įgūdžių patikrinimo egzaminas, kurį išlaikius suteikiama kelių variklių orlaivio IR, laikomas kelių variklių orlaiviu. Įgūdžių patikrinimo egzaminas, kurį išlaikius suteikiama vieno variklio orlaivio IR, laikomas vieno variklio orlaiviu. Taikant šį punktą kelių variklių ašinės traukos lėktuvus laikomas vieno variklio lėktuvu.

FCL.625 IR. Galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas

a) Galiojimas. IR galioja 1 metus.

b) Pratęsimas.

1. IR patvirtinama per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos.

2. Prašymo teikėjas, neišlaikęs IR kvalifikacijos patikrinimo egzaminą iki IR galiojimo pabaigos, negali naudotis šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.

- c) Atnaujinimas. Jei IR baigia galioti, prašymo teikėjas, norėdamas atnaujinti savo teises, privalo:
1. ATO baigti kvalifikacijos kėlimo mokymą, kad pasiektų tokį kvalifikacijos lygį, koks reikalingas norint išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzamino skrydžio pagal prietaisus elementą pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
  2. išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio valdymo kvalifikacijos patikrinimą pagal šios dalies 9 priedėlį.
- d) Jei IR nebuvo pratęsta ar atnaujinta per 7 paskutinius metus, jos turėtojas privalo perlaikyti skrydžio pagal prietaisus teorijos egzaminą ir įgūdžių patikrinimo egzaminą.

2 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvo kategorija

FCL.625.A IR(A). Pratęsimas

- a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti IR(A) teikėjas:
1. teikiantis šį prašymą kartu su prašymu pratęsti atitinkamos lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį;
  2. teikiantis šį prašymą ne kartu su prašymu pratęsti atitinkamos lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją:
    - i) jei teikiamas prašymas pratęsti vienpilčio lėktuvo valdymo kvalifikaciją – privalo išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 3b dalį ir su numatomu skrydžiu susijusias 1 dalies dalis; ir
    - ii) jei teikiamas prašymas pratęsti kelių variklių lėktuvo valdymo kvalifikaciją – privalo išlaikyti vienpilčio lėktuvo valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 6 dalį, vykdydamas skrydį tik pagal prietaisus;
  3. taikant 2 papunktį gali būti naudojami atitinkamos klasės ar tipo lėktuvą atitinkantys FNTP II ar FFS, tačiau tokiu atveju kas antrą kartą kvalifikacijos patikrinimo egzaminas IR(A) pratęsti laikomas lėktuvu.
- b) Bendra patirtis įskaitoma pagal šios dalies 8 priedėlį.

3 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su sraigatasparnių kategorija

FCL.625.H IR(H). Pratęsimas

- a) Prašymo pratęsti IR(H) teikėjas:
1. teikiantis šį prašymą kartu su prašymu pratęsti atitinkamos sraigatasparnių klasės ar tipo kvalifikaciją, išlaiko atitinkamo tipo sraigatasparnio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį;
  2. teikiantis šį prašymą ne kartu su prašymu pratęsti atitinkamo sraigatasparnio tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti tik atitinkamo tipo sraigatasparnio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlio 5 dalį ir atitinkamas 1 dalies dalis. Šiuo atveju gali būti naudojami atitinkamo tipo sraigatasparnį atitinkantys FTD II/III ar FFS, tačiau kas antrą kartą kvalifikacijos patikrinimo egzaminas IR(H) pratęsti laikomas sraigatasparniu.
- b) Bendra patirtis įskaitoma pagal šios dalies 8 priedėlį.

FCL.630.H IR(H). Teisės valdyti kelių variklių sraigatasparnį suteikimas, kai turima teisė valdyti vieno variklio sraigatasparnį

IR(H), kuria suteikiama teisė valdyti vieno variklio sraigatasparnį, turėtojas, norintis pirmą kartą gauti teisę valdyti kelių variklių sraigatasparnį, privalo:

- a) baigti ATO rengiamą mokymo kursą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio su instruktoriumi pagal prietaisus laiko, iš kurių 3 valandas gali sudaryti mokymas FFS, FTD 2/3 arba FNPT II/III; ir
- b) išlaikyti skrydžio kelių variklių sraigatasparniu įgūdžių patikrinimo egzamino 5 dalį pagal šios dalies 9 priedėlį.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su dirižablių kategorija**FCL.625.As IR(As). Pratęsimas**

Prašymo pratęsti IR(As) teikėjas:

- a) teikiantis šį prašymą kartu su prašymu pratęsti atitinkamos dirižablių klasės ar tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti atitinkamo tipo dirižablio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį;
- b) teikiantis šį prašymą ne kartu su prašymu pratęsti atitinkamo dirižablio tipo kvalifikaciją, privalo išlaikyti dirižablio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą 5 dalį ir su numatomu skrydžiu susijusius 1 dalies skirsnius pagal šios dalies 9 priedėlį. Šiuo atveju gali būti naudojami atitinkamo tipo dirižablių atitinkantys FTD 2/3 ar FFS, tačiau kas antrą kartą kvalifikacijos patikrinimo egzaminas IR(As) pratęsti laikomas dirižabliu.

H SKYRIUS

ORLAIVIŲ KLASĖS IR TIPO KVALIFIKACIJA

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai**FCL.700 Aplinkybės, kuriomis būtina orlaivių klasės ar tipo kvalifikacija**

- a) Pilotas licencijos (išskyrus LAPL, SPL ir BPL) turėtojas nevykdo jokių orlaivio piloto funkcijų, jei jis neturi galiojančios atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos, išskyrus tuo atveju, kai jis laiko įgūdžių patikrinimo egzaminą, kvalifikacijos patikrinimo egzaminą orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai atnaujinti arba yra mokomas skrydžio.
- b) Nepaisant a punkto, jei vykdomi skrydžiai, susiję su tam tikrų orlaivių tipų diegimu ar modifikavimu, pilotas gali turėti specialų kompetentingos institucijos išduotą pažymėjimą, kuriuo jam leidžiama vykdyti skrydžius. Šis leidimas taikomas tik tam tikriems skrydžiams.
- c) Nepažeidžiant a ir b punktų, jei vykdomi skrydžiai, susiję su tam tikrų orlaivių tipų diegimu ar modifikavimu, kurių pagal turimas teises vykdo projektavimo ar gamybos organizacijos, taip pat jei vykdomi mokomieji skrydžiai lakūno bandytojo kvalifikacijai gauti, pilotas gali turėti pagal FCL.820 dalį išduotą lakūno bandytojo kvalifikaciją, jei nėra įmanoma įvykdyti šio skyriaus reikalavimų.

FCL.705 Orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos turėtojo teisės

Orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos turėtojas turi teisę pilotuoti kvalifikacijoje nurodytos klasės ar tipo orlaivį.

FCL.710 Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacija. Variantai

- a) Norėdamas įgyti papildomas teises valdyti tos pačios orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją atitinkantį kito varianto orlaivį, pilotas privalo baigti skirtumų mokymą ar supažindinamąjį mokymą. Jei siekiama valdyti orlaivio tipo kvalifikaciją atitinkantį kito varianto orlaivį, į skirtumų mokymą ar supažindinamąjį mokymą įtraukiami atitinkami elementai, apibrėžti pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse.
- b) Jei po skirtumų mokymo atitinkamo varianto orlaiviu nebuvo skraidyta 2 metus, norėdamas išlaikyti savo teises, pilotas privalo baigti papildomą skirtumų mokymą arba išlaikyti atitinkamo varianto orlaivio valdymo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, išskyrus tuo atveju, kai orlaivio tipas ar variantas atitinka vieno stūmoklinio variklio orlaivio ar TMG klasės kvalifikaciją.
- c) Skirtumų mokymas įrašomas į piloto skraidymų knygelę ar lygiavertį dokumentą ir prireikus patvirtinamas instruktoriaus parašu.

FCL.725 Reikalavimai orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijai gauti

- a) Mokymo kursas. Prašymo suteikti atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas baigia ATO rengiamą mokymo kursą. Į orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo kursą įtraukiami privalomi atitinkamo tipo mokymo elementai, kaip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse.
- b) Teorijos egzaminai. Prašymo suteikti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas privalo išlaikyti ATO rengiamą teorijos egzaminą, įrodymas turintis tos klasės ar tipo orlaiviui saugiai valdyti reikiamo lygio teorijos žinias.

1. Daugiapilocių orlaivio teorijos egzaminas laikomas raštu, jį sudaro ne mažiau kaip 100 klausimų (kiekvienas su keliais atsakymo variantais), tinkamai paskirstytų pagal pagrindines kurso programos temas.

2. Vienpiločio kelių variklių orlaivio teorijos egzaminas laikomas raštu; klausimų su keliais atsakymo variantais skaičius priklauso nuo orlaivio sudėtingumo.
  3. Vieno variklio orlaivio teorijos egzaminas laikomas žodžiu; jį per įgūdžių patikrinimą vykdo egzaminuotojas, siekdamas nustatyti, ar prašymo teikėjo teorijos žinių lygis yra tinkamas.
  4. Vienpiločio aukštos klasės lėktuvo teorijos egzaminas laikomas raštu, jį sudaro ne mažiau kaip 60 klausimų (kiekvienas su keliais atsakymo variantais), tinkamai paskirstytų pagal pagrindines kurso programos temas.
- c) Įgūdžių patikrinimas. Prašymo išduoti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas privalo išlaikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį, įrodydamas turįs įgūdžius, kurių reikia atitinkamos klasės ar tipo orlaiviui saugiai valdyti.
- Prašymo teikėjas įgūdžių patikrinimo egzaminą privalo išlaikyti per 6 mėnesius nuo orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos mokymo kurso pradžios ir ne daugiau kaip prieš 6 mėnesius iki prašymo išduoti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją pateikimo dienos.
- d) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis atitinkamo orlaivio tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpiločius arba daugiapiločius skrydžius, norintis įgyti teisę vykdyti kitos rūšies skrydžius to paties tipo orlaiviui, yra įvykdęs teorijos žinių reikalavimus.
- e) Nepaisant pirmesnių punktų, pagal FCL.820 dalį išduotą lakūno bandytojo kvalifikaciją turinčiam pilotui, dalyvavusiam skrydžio bandymuose, susijusiuose su atitinkamo tipo orlaivio projektavimu, sertifikavimu ar gamyba, ir per to tipo orlaivio skrydžio bandymus išskraidžiusiam 50 valandų bendro skrydžių laiko ar 10 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, suteikiama teisė pateikti prašymą suteikti atitinkamo tipo kvalifikaciją, jei jis yra įvykdęs patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, kaip nustatyta šio skyriaus nuostatose, taikomose atitinkamos kategorijos orlaiviui.

FCL.740 Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijos galiojimas ir atnaujinimas

- a) Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacija galioja 1 metus, išskyrus vienpiločių vieno variklio orlaivių klasės kvalifikaciją, kuri galioja 2 metus, išskyrus tuo atveju, kai pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nurodyta kitaip.
- b) Atnaujinimas. Jei orlaivių klasės ar tipo kvalifikacija baigia galioti, prašymo teikėjas privalo:
1. prirėkus baigti ATO rengiamą kvalifikacijos kėlimo mokymą, kad įgytų atitinkamos klasės ar tipo orlaiviui saugiai valdyti reikiamo lygio kvalifikaciją; ir
  2. išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šio skyriaus 9 priedėlį.

2 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su lėktuvo kategorija

FCL.720.A Patirties reikalavimai ir išankstinės sąlygos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai gauti. Lėktuvai.

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo suteikti orlaivių klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas, norėdamas gauti atitinkamą kvalifikaciją, turi įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) Vienpiločiai kelių variklių lėktuvai. Prašymo suteikti pirmąją vienpiločių kelių variklių lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas kaip lėktuvo įgulos vadas privalo būti išskraidęs bent 70 valandų.
- b) Vienpiločiai aukštos klasės nesudėtingi lėktuvai. Kad galėtų vykdyti mokomuosius skrydžius, prašymo suteikti pirmąją vienpiločių aukštos klasės lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją teikėjas privalo:
  1. būti išskraidęs bent 200 valandų bendro skrydžio laiko, iš kurių 70 valandų turi būti išskraidytos vykdant lėktuvo įgulos vado funkcijas; ir
  2.
    - i) turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė ATO rengiamą papildomą teorijos kursą; arba
    - ii) pagal šios dalies nuostatas būti išlaikęs teorijos egzaminus, kuriuos išlaikius išduodama ATPL(A); arba
    - iii) kartu su licencija, išduota pagal šią dalį, turėti ATPL(A) ar CPL(A)/IR (įskaitomos ATPL(A) teorijos žinios), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;

3. be to, pilotai, siekiantys įgyti teisę valdyti lėktuvą per daugiapiločius skrydžius, privalo įvykdyti d punkto 4 papunkčio reikalavimus.
- c) Vienpiločiai aukštos klasės sudėtingi lėktuvai. Prašymo išduoti pirmąjį vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją teikėjas privalo įvykdyti ne tik b papunkčio reikalavimus, bet ir G skyriuje nustatytus reikalavimus kelių variklių lėktuvo IR(A) gauti.
- d) Daugiapiločiai lėktuvai. Prašymo baigti pirmosios daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikacijos kursą teikėjas privalo mokytis pagal MPL mokymo kursą arba būti įvykdęs šiuos reikalavimus:
1. būti išskraidęs bent 70 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo įgulos vadas;
  2. turėti kelių variklių lėktuvo IR(A);
  3. pagal šios dalies nuostatas privalo būti išlaikęs ATPL(A) teorijos egzaminus ir
  4. išskyrus tuo atveju, kai lėktuvo tipo kvalifikacijos kursas derinamas su MCC kursu:
    - i) turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė lėktuvo MCC kursą; arba
    - ii) turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė sraigtasparnio MCC kursą, ir kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas būti išskraidęs daugiau kaip 100 valandų skrydžio laiko; arba
    - iii) būti išskraidęs bent 500 valandų kaip daugiapiločio sraigtasparnio pilotas; arba
    - iv) laikydamasis galiojančių skrydžio reikalavimų, būti išskraidęs bent 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko kaip vienpiločio kelių variklių lėktuvo, kuriuo vykdomi komercinio oro transporto skrydžiai, pilotas.
- e) Nepaisant d punkto, valstybė narė gali suteikti lėktuvo tipo kvalifikaciją su ribotomis daugiapiločio lėktuvo valdymo teisėmis, kuria suteikiama teisė jos turėtoji vykdyti kreiserinio skrydžio rezervinio antrojo piloto funkcijas, kai skrendama aukščiau nei FL 200, jei dviems kitiems įgulos nariams pagal d punktą suteikta lėktuvo tipo kvalifikacija.
- f) Papildomos daugiapiločio ir vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacijos. Prašymo suteikti papildomą daugiapiločio ar vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją teikėjas privalo turėti kelių variklių lėktuvo IR(A).
- g) Jei atitinkamai nurodyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse, lėktuvo tipo kvalifikacija suteikiamomis teisėmis iš pradžių gali būti leidžiama naudotis tik vykdant skrydžius prižiūrint instruktoriui. Skrydžiai prižiūrint instruktoriui įrašomi į piloto skraidymų knygelę ar lygiavertį dokumentą ir patvirtinamas instruktoriaus parašu. Šis apribojimas panaikinamas, kai pilotas įrodo, kad yra išskraidęs skrydžio prižiūrint instruktoriui laiką, kurį būtina išskraidyti pagal tinkamumo skraidyti duomenis.

FCL.725.A Teorijos ir skrydžio mokymas orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijai gauti. Lėktuvai

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, taikomi šie reikalavimai:

- a) Vienpiločiai kelių variklių lėktuvai.
1. Į teorijos kursą vienpiločių kelių variklių lėktuvų klasės kvalifikacijai gauti įtraukiamas bent 7 valandų skrydžio kelių variklių lėktuvu mokymas.
  2. Į skrydžio mokymo kursą vienpiločių kelių variklių lėktuvų klasės ar tipo kvalifikacijai gauti įtraukiamos bent 2 valandos 30 minučių skrydžio kelių variklių lėktuvu su instruktoriumi normaliomis sąlygomis laiko ir ne mažiau nei 3 valandos 30 minučių skrydžio su instruktoriumi laiko mokantis procedūrų, taikomų sugedus varikliui, ir asimetrinio skrydžio technikos.
- b) Skrydžiai virš jūros vienpiločiu lėktuvu. Į mokymo kursą skrydžių virš jūros vienpiločiu lėktuvu kvalifikacijai gauti įtraukiamas teorijos mokymas ir skrydžio mokymas. Į skrydžio mokymą lėktuvų klasės ar tipo kvalifikacijai, kuria suteikiama teisė vienpiločiu lėktuvu skraidyti virš jūros, gauti įtraukiamos bent 8 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi atitinkamos lėktuvų klasės ar tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė skraidyti virš žemės, arba 10 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas tokios kvalifikacijos neturi.

FCL.730.A Specialieji reikalavimai pilotams, besimokantiems pagal kursą nulinės skridos (ZFTT) tipo kvalifikacijai gauti. Lėktuvai

- a) Pilotas, dalyvaujantis mokyme pagal ZFTT kursą, daugiapiločiu turboreaktyviniu lėktuvu, sertifikuotu pagal CS-25 ar lygiavėčio tinkamumo skraidyti kodekso standartus, arba daugiapiločiu turbosraigtiniu lėktuvu, kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė ne mažesnė kaip 10 tonų arba sertifikuota kelevių krėslų konfigūracija ne didesnė kaip 19 krėslų, privalo būti:
1. išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko ar perskridęs bent 250 maršruto sektorių, jei per mokymo kursą naudojamas CG, C ar tarpinio C lygio FFS;
  2. išskraidęs bent 500 valandų skrydžio laiko ar perskridęs bent 100 maršruto sektorių, jei per mokymo kursą naudojamas DG ar D lygio FFS.
- b) Jei pilotas po turbosraigtinio lėktuvo pradeda valdyti turboreaktyvinį lėktuvą arba po turboreaktyvinio lėktuvo pradeda valdyti turbosraigtinį lėktuvą, jis privalo baigti papildomą mokymą skrydžio imituokliu.

FCL.735.A Daugianarės įgulos sąveikos mokymo kursas. Lėktuvai

- a) MCC mokymą sudaro bent:
1. 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir
  2. 20 valandų praktinis MCC mokymas arba 15 valandų mokymas, jei pilotas mokins mokosi pagal ATP integruotąjį mokymo kursą.
- Vykdomas FNPT II MCC arba FFS mokymas. Jei MCC mokymas yra derinamas su pradiniu mokymu orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, praktinis MCC mokymas gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 10 valandų, jei vykdant MCC ir orlaivio tipo kvalifikacijos mokymą naudojamas tas pats FFS.
- b) ATO parengtas MCC mokymo kursas turi būti baigtas per 6 mėn.
- c) Išskyrus tuo atveju, kai MCC kursas yra derinamas su orlaivio tipo kvalifikacijos kursu, prašymo teikėjui, išklausiui MCC mokymo kursą, išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.
- d) Prašymo teikėjui, baiguiam bet kurios kitos kategorijos orlaivio MCC mokymą, a punkto 1 papunkčio reikalavimas netaikomas.

FCL.740.A Orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijos pratęsimas. Lėktuvai

- a) Kelių variklių lėktuvų klasės kvalifikacijos ir tipo kvalifikacijos pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis kelių variklių lėktuvų klasės kvalifikacijos ir tipo kvalifikacijos pratęsimą, privalo:
1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu arba tos klasės ar tipo lėktuvą atitinkančiu FSTD; ir
  2. per kvalifikacijos galiojimo laiką perskristi bent:
    - i) 10 maršruto sektorių kaip atitinkamos klasės ar tipo lėktuvo pilotas; arba
    - ii) 1 maršruto sektorių kaip atitinkamos klasės ar tipo lėktuvo ar FFS pilotas kartu su egzaminuotoju. Šis maršruto sektorius gali būti perskristas per kvalifikacijos patikrinimą;
  3. 2 papunkčio reikalavimas netaikomas pilotui, kuris dirba pagal galiojančius skrydžių reikalavimus patvirtintam komercinio oro transporto operatoriui ir yra išlaikęs operatoriaus rengiamą kvalifikacijos patikrinimo egzaminą kartu su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai pratęsti;
  4. IR(A) (jei suteikta) pratęsimas gali būti derinamas su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu atitinkamos orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijai pratęsti.

- b) Vienpiločio vieno variklio lėktuvo klasės kvalifikacijos pratęsimas.
1. Vieno stūmoklinio variklio lėktuvų klasės kvalifikacija ir TMG kvalifikacija. Prašymo teikėjas, siekiantis vienpiločio vieno stūmoklinio variklio klasės lėktuvų kvalifikacijos ar TMG klasės kvalifikacijos pratęsimą, privalo:
    - i) per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti atitinkamos klasės kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį; arba
    - ii) per 12 mėnesių iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos atitinkamos klasės lėktuvu išskraidyti 12 valandų skrydžio laiko, įskaitant:
      - 6 valandas kaip įgulos vadas,
      - 12 kilimų ir tūpimų, ir
      - bent vienos valandos mokomąjį skrydį su skrydžio instruktoriumi (FI) arba orlaivių klasės kvalifikacijos instruktoriumi (CRI). Prašymo teikėjui šio skrydžio reikalavimas netaikomas, jei jis išlaikė orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ar įgūdžių patikrinimo egzaminą bet kokios kitos klasės ar tipo lėktuvu;
  2. jei prašymo teikėjas turi skrydžių virš žemės vieno stūmoklinio variklio klasės lėktuvu kvalifikaciją ir TMG kvalifikaciją, jis gali įvykdyti 1 papunkčio reikalavimus bet kurios klasės orlaiviu, kad būtų pratęstos abi kvalifikacijos;
  3. Vienpiločiai vieno variklio turbosraigtiniai lėktuvai. Prašymo teikėjas, siekiantis vieno variklio turbosraigtinių lėktuvų klasės kvalifikacijos pratęsimą, per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos dalyvaujant egzaminuotojui privalo išlaikyti atitinkamos klasės kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal šios dalies 9 priedėlį.
- c) Prašymo teikėjas, iki orlaivių klasės ar tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzaminų dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino.

3 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija

FCL.720.H Patirties reikalavimai ir išankstinės sąlygos orlaivio tipo kvalifikacijai gauti. Sraigtasparniai

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo išduoti pirmąją sraigtasparnio tipo kvalifikaciją teikėjas įvykdo privalo įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) *Daugiapiločiai sraigtasparniai*. Prašymo baigti pirmosios daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursą teikėjas:
1. turi būti išskraidęs bent 70 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas;
  2. išskyrus atvejus, kai sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursas yra derinamas su MCC kursu:
    - i) privalo turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė sraigtasparnio MCC kursą, arba
    - ii) kaip pilotas turi būti išskraidęs bent 500 valandų kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas; arba
    - iii) kaip pilotas turi būti išskraidęs bent 500 valandų vykdydamas daugiapiločius skrydžius kelių variklių sraigtasparniu;
  3. turi būti išlaikęs ATPL(H) teorijos egzaminus.
- b) Prašymo baigti pirmosios daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursą teikėjui, išklausiui ATP(H)/IR, ATP(H), CPL(H)/IR ar CPL(H) integruotąjį kursą, bet neįvykdžiusiam a punkto 1 papunkčio reikalavimo, tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas. Šis apribojimas panaikinamas, kai pilotas:
1. išskraidė 70 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas arba prižiūrimas sraigtasparnio įgulos vadas;
  2. kaip atitinkamo tipo sraigtasparnio įgulos vadas išlaiko daugiapiločio skrydžio įgūdžių patikrinimo egzaminą.

c) Vienpilotis kelių variklių sraigtasparnis. Prašymo išklausti pirmosios vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijos kursą teikėjas:

1. prieš pradėdamas skrydžio mokymą:

- i) privalo būti išlaikęs ATPL(H) teorijos egzaminus; arba
- ii) privalo turėti ATO parengiamojo kurso baigimo pažymėjimą. Šį kursą sudaro šie ATPL(H) teorijos kurso dalykai:
  - bendrosios žinios apie orlaivius (sklandmuo/sistemos/jėgainė ir prietaisai/elektronika),
  - skrydžio vykdymas ir planavimas (masė ir pusiausvyra, charakteristikos);

2. jei prašymo teikėjas nėra išlaikęs integruotojo mokymo kurso, kurį išklausus suteikiama ATP(H)/IR ar CPL(H)/IR arba išduodama ATP(H), jis privalo būti išskraidęs bent 70 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas.

FCL.735.H Daugianarės įgulos sąveikos mokymo kursas. Sraigtasparniai

a) MCC mokymo kursą sudaro bent:

1. siekiant gauti MCC/IR:

- i) 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir
- ii) 20 valandų (arba 15 valandų, jei pilotas mokinys mokosi pagal ATP(H)/IR integruotąjį mokymo kursą) praktinis MCC mokymas. Jei MCC mokymas yra derinamas su mokymu pirmajai daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti, praktinis MCC mokymas gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 10 valandų, jei per MCC mokymą ir mokymą tipo kvalifikacijai gauti naudojamas tas pats FSTD;

2. siekiant gauti MCC/VFR:

- i) 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir
- ii) 15 valandų praktinis MCC mokymas arba 10 valandų mokymas, jei pilotas mokinys mokosi pagal ATP(H)/IR integruotąjį mokymo kursą. Jei MCC mokymas derinamas su pirmosios daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos mokymu, praktinis MCC mokymas gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 7 valandų, jei per MCC mokymą ir sraigtasparnio tipo kvalifikacijos mokymą naudojamas tas pats FSTD.

b) ATO parengtas MCC mokymo kursas turi būti baigtas per 6 mėn.

Naudojamas FNTP II ar III, tinkamas MCC, FTD 2/3 ar FFS.

c) Išskyrus tuo atveju, kai MCC kursas derinamas su daugiapiločio skrydžio tipo kvalifikacijos kursu, MCC mokymo kursą baigusiam prašymo teikėjui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.

d) Prašymo teikėjui, baigusiam bet kurios kitos kategorijos orlaivio MCC mokymo kursą, atitinkamais atvejais netaikomas a punkto 1 papunkčio i papunkčio arba a punkto 2 papunkčio i papunkčio reikalavimas.

e) Prašymo baigti MCC/IR kursą teikėjui, išklausiui MCC/VFR mokymo kursą, a punkto 1 papunkčio i papunkčio reikalavimas netaikomas; jis privalo išklausti 5 valandų praktinį mokymą, kurį baigus suteikiama MCC/IR.

FCL.740.H Orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimas. Sraigtasparniai

a) Pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis sraigtasparnio tipo kvalifikacijos pratęsimą, privalo:

1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamo tipo sraigtasparniu arba to tipo sraigtasparnį atitinkančiu FSTD pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
2. per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį bent 2 valandas išskraidyti kaip atitinkamo tipo sraigtasparnio pilotas. Į šias 2 valandas galima įskaičiuoti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą trukmę.

3. Jei prašymo teikėjas turi daugiau kaip 1 vieno stūmoklinio variklio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, visos atitinkamos tipo kvalifikacijos gali būti pratęstos jam išlaikius tik 1 turimos tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą su sąlyga, kad per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį jis kaip įgulos vadas kitų tipų sraigtasparniais išskraidė 2 valandas skrydžio laiko.

Kvalifikacijos patikrinimo egzaminas kiekvieną kartą laikomas kito tipo sraigtasparniu.

4. Jei prašymo teikėjas turi daugiau kaip 1 vieno turbininio variklio sraigtasparnio, kurio didžiausia sertifikuota kilimo masė – ne daugiau kaip 3 175 kg, tipo kvalifikaciją, visos atitinkamos tipo kvalifikacijos gali būti pratęstos jam išlaikius tik 1 turimos tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, su sąlyga, kad jis išskraidė:

- i) 300 valandų kaip sraigtasparnio įgulos vadas;
- ii) 15 valandų kiekvieno tipo sraigtasparniu, kurio valdymo kvalifikaciją turi; ir
- iii) per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį bent 2 valandas skrydžio laiko kiekvieno kito tipo sraigtasparniu, vykdydamas įgulos vado funkcijas.

Kvalifikacijos patikrinimo egzaminas kiekvieną kartą laikomas kito tipo sraigtasparniu.

5. Pilotas, sėkmingai išlaikiusio papildomos sraigtasparnio tipo kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo egzaminą, atitinkamos bendrųjų grupių tipo kvalifikacijos pratęsimas pagal 3 ir 4 papunkčius.

6. IR(H) (jei suteikta) pratęsimas gali būti derinamas su tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminu.

- b) Prašymo teikėjas, iki sraigtasparnio tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino. Taikant a punkto 3 ir 4 papunkčius, prašymo teikėjas neturi teisės valdyti nei vieno tipo sraigtasparnio.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su jėgainės keliamų orlaivių kategorija

FCL.720.PL Patirties reikalavimai ir išankstinės sąlygos orlaivio tipo kvalifikacijai gauti. Jėgainės keliami orlaiviai

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo suteikti pirmąją jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikaciją teikėjas privalo įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) lėktuvo pilotas privalo:

1. turėti CPL/IR(A) ir būti išklaušęs ATPL teorijos kursą arba turėti ATPL(A);
2. turėti MCC kurso baigimo pažymėjimą;
3. būti išskraidęs daugiau kaip 100 valandų kaip daugiapiloto lėktuvo pilotas;
4. būti baigęs skrydžio sraigtasparniu 40 valandų mokymą;

- b) sraigtasparnio pilotas privalo:

1. turėti CPL/IR(H) ir būti išklaušęs teorijos kursą, kurį išklaušius išduodama ATPL, arba turėti ATPL/IR(H);
2. turėti MCC kurso baigimo pažymėjimą;
3. būti išskraidęs daugiau kaip 100 valandų kaip daugiapiloto sraigtasparnio pilotas;
4. būti išklaušęs skrydžio lėktuvu 40 valandų mokymą;

- c) pilotas, turintis teisę skraidyti ir lėktuvu, ir sraigtasparniu, privalo:

1. turėti bent CPL(H);
2. turėti IR ir būti išklaušęs ATPL teorijos kursą arba turėti lėktuvo ar sraigtasparnio ATPL;
3. turėti sraigtasparnio ar lėktuvo MCC kurso baigimo pažymėjimą;
4. būti išskraidęs bent 100 valandų kaip daugiapiloto sraigtasparnio ar lėktuvo pilotas;

5. atitinkamais atvejais būti baigęs 40 valandų skrydžio lėktuvu ar sraigtasparniu mokymą, jei pilotas neturi jokios skraidymo pagal ATPL ar daugiapiločiu orlaiviu patirties.

FCL.725.PL Skrydžio mokymas tipo kvalifikacijai gauti. Jėgainės keliami orlaiviai

Mokymo kurso, kurį baigus suteikiama jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacija, skrydžio mokymo dalis turi būti baigta ir orlaiviu, ir orlaivį atitinkančiu bei šiuo tikslu tinkamai patvirtintu FSTD.

FCL.740.PL Orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimas. Jėgainės keliami orlaiviai

- a) Pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimą, privalo:
- per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamo tipo jėgainės keliamu orlaiviu pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
  - per kvalifikacijos galiojimo laiką perskristi bent:
    - 10 maršruto sektorių kaip atitinkamo tipo jėgainės keliamo orlaivio pilotas; arba
    - 1 maršruto sektorių kaip atitinkamo tipo jėgainės keliamo orlaivio ar FSS pilotas kartu su egzaminuotoju. Šis maršruto sektorius gali būti perskristas per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą;
  - 2 papunkčio reikalavimas netaikomas pilotui, kuris dirba pagal galiojančius skrydžių reikalavimus patvirtintam komercinio oro transporto operatoriui ir yra išlaikęs operatoriaus rengiamą kvalifikacijos patikrinimo egzaminą kartu su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu orlaivio tipo kvalifikacijai pratęsti.
- b) Prašymo teikėjas, iki orlaivio tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzaminų dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai, susiję su dirižablių kategorija

FCL.720.As Išankstinės sąlygos orlaivio tipo kvalifikacijai gauti. Dirižabliai

Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, prašymo suteikti pirmąją dirižablio tipo kvalifikaciją teikėjas privalo įvykdyti šiuos patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas:

- a) daugiapiločio dirižablio pilotas:
- privalo būti išskraidęs 70 valandų skrydžio laiko kaip dirižablio įgulos vadas;
  - turėti pažymėjimą, kuriuo patvirtinama, kad jis pakankamai gerai baigė dirižablio MCC kursą;
  - prašymo teikėjui, neįvykdžiusiam 2 papunkčio reikalavimų, kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas. Šis apribojimas panaikinamas, kai pilotas kaip dirižablio įgulos vadas ar prižiūrimas dirižablio įgulos vadas išskraido 100 valandų skrydžio laiko.

FCL.735.As Daugianarės įgulos sąveikos mokymo kursas. Dirižabliai

- a) MCC mokymą sudaro bent:
- 12 valandų teorijos mokymas ir pratimai; ir
  - 5 valandų praktinis MCC mokymas;
  - mokymas FNPT II ar III, tinkamu MCC, FTD 2/3 ar FFS.
- b) ATO parengtas MCC mokymo kursas turi būti išklaustas per 6 mėn.
- c) Išskyrus tuo atveju, kai MCC kursas derinamas su daugiapiločio skrydžio tipo kvalifikacijos kursu, MCC mokymo kursą baigusiam prašymo teikėjui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.
- d) Prašymo teikėjui, baigusiam bet kurios kitos kategorijos orlaivio MCC mokymą, a punkto reikalavimai netaikomi.

FCL.740.As Orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimas. Dirizabliai

- a) Pratęsimas. Prašymo teikėjas, siekiantis dirizablio tipo kvalifikacijos pratęsimu, privalo:
1. per 3 mėnesius iki kvalifikacijos galiojimo pabaigos išlaikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą atitinkamo tipo dirizabliu pagal šios dalies 9 priedėlį; ir
  2. per kvalifikacijos galiojimo laikotarpį išskraidyti bent 2 valandas kaip atitinkamo tipo dirizablio pilotas. Į šias 2 valandas galima įskaičiuoti kvalifikacijos patikrinimo egzaminu trukmę.
  3. IR(As) (jei suteikta) pratęsimas gali būti derinamas su kvalifikacijos patikrinimo egzaminu atitinkamos klasės ar tipo kvalifikacijai pratęsti.
- b) Prašymo teikėjas, iki dirizablio tipo kvalifikacijos galiojimo pabaigos neišlaikęs visų kvalifikacijos patikrinimo egzaminu dalių, šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis negali naudotis tol, kol neišlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzaminu.

I SKYRIUS

PAPILDOMOS KVALIFIKACIJOS**FCL.800 Akrobatinio skraidymo kvalifikacija**

- a) Lėktuvo, TMG ar sklandytuvo piloto licencijos turėtojas akrobatinius skrydžius atlieka tik tuo atveju, jei jis turi atitinkamą kvalifikaciją.
- b) Prašymo suteikti akrobatinio skraidymo kvalifikaciją teikėjas privalo:
1. gavęs licenciją atitinkamos kategorijos orlaiviu kaip įgulos vadas būti išskraidęs bent 40 valandų skrydžio laiko, o sklandytuvu turi būti pakilęs 120 kartų;
  2. būti išklauses ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:
    - i) kvalifikaciją atitinkančių teorijos mokymą;
    - ii) akrobatinio skraidymo mokymą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio laiko arba 20 skrydžių atitinkamos kategorijos orlaiviu.
- c) Akrobatinio skraidymo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti akrobatinius skrydžius tik tos kategorijos orlaiviu, kuriuo buvo baigtas skrydžio mokymas. Teisė vykdyti akrobatinius skrydžius ir kitos kategorijos orlaiviu suteikiama, jei pilotas turi tos kategorijos orlaivio licenciją ir tos kategorijos orlaiviu sėkmingai įvykdė bent 3 mokomuosius skrydžius su instruktoriumi, per kuriuos baigė visą akrobatinio skraidymo mokymo programą.

FCL.805 Sklandytuvų vilkimo ir plakatų vilkimo kvalifikacijos

- a) Piloto licencijos, kuria suteikiama teisė skraidyti lėktuvu ar TMG, turėtojas gali vilkti sklandytuvus ir plakatus tik tuo atveju, jei turi atitinkamą sklandytuvo ar plakatų vilkimo kvalifikaciją.
- b) Prašymo išduoti sklandytuvo vilkimo kvalifikaciją teikėjas:
1. jei sklandytuvą velkamas lėktuvu, po licencijos išdavimo privalo būti lėktuvu išskraidęs bent 30 valandų skrydžio laiko kaip įgulos vadas ir bent 60 kartų pakilęs ir nutūpęs; jei sklandytuvą velkamas TMG, šie reikalavimai turi būti įvykdyti TMG;
  2. privalo būti išklauses ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:
    - i) vilkimo veiksmų ir procedūrų teorijos mokymą;
    - ii) bent 10 mokomųjų skrydžių velkant sklandytuvą, įskaitant bent 5 skrydžius su instruktoriumi, ir
    - iii) 5 supažindinamuosius skrydžius sklandytuvu, kuris yra paleidžiamas orlaiviu; šis reikalavimas netaikomas LAPL(S) ar SPL turėtojams.

- c) Prašymo išduoti plakatų vilkimo kvalifikaciją teikėjas:
1. po licencijos išdavimo kaip įgulos vadas lėktuvu ar TMG turi būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko ir bent 200 kartų pakilęs ir nutūpęs. Bent 30 valandų skrydžio laiko turi būti išskraidyta lėktuvu, jei plakatas velkamas lėktuvu, arba TMG, jei plakatas velkamas TMG;
  2. privalo būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą, įskaitant:
    - i) vilkimo veiksmų ir procedūrų teorijos mokymą;
    - ii) bent 10 mokomųjų skrydžių velkant plakatą, įskaitant bent 5 skrydžius su instruktoriumi.
- d) Sklandytuvų ir plakatų vilkimo kvalifikacija suteikiama teisė tokią veiklą vykdyti tik lėktuvu ar TMG, priklausomai nuo to, koku orlaiviu buvo mokoma skrydžio. Jei pilotas turi lėktuvo ar TMG licenciją ir sėkmingai įvykdė bent 3 mokomuosius skrydžius su instruktoriumi, per kuriuos baigė visą atitinkamą vilkimo vienu iš šių orlaivių mokymo programą, ši teisė taikoma ir tam orlaiviui.
- e) Kad sklandytuvų ar plakatų vilkimo kvalifikacijos turėtojas galėtų naudotis šia kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, per paskutinius 24 mėnesius jis privalo būti bent 5 kartus vilkęs sklandytuvą ar plakatą.
- f) Pilotas, neįvykęs e punkto reikalavimo, norėdamas vėl naudotis savo teisėmis, privalo atlikti trūkstamą vilkimų su instruktoriumi ar instruktoriui prižiūrint skaičių.

FCL.810 Skrydžio naktį kvalifikacija

- a) Lėktuvai, TMG, dirizabliai
1. Jei lėktuvo, TMG ar dirizablio LAPL ar PPL turėtojas teikia prašymą leisti šia licencija suteikiamomis teisėmis naudotis naktį pagal VFR, jis privalo būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą. Šį kursą sudaro:
    - i) teorijos mokymas;
    - ii) bent 5 valandos skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu naktį laiko, įskaitant bent 3 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir bent vieną ne trumpesnę kaip 50 km maršrutinį skrydį su instruktoriumi bei 5 savarankiškus kilimus ir 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant.
  2. Iki skrydžio naktį mokymo pabaigos LAPL turėtojas turi būti baigęs pradinį skrydžio pagal prietaisus mokymą, kurį baigus išduodama PPL.
  3. Jei prašymo teikėjas turi skrydžio virš žemės vieno stūmoklinio variklio lėktuvu klasės kvalifikaciją ir TMG klasės kvalifikaciją, 1 papunkčio reikalavimus jis gali įvykdyti bet kurios klasės orlaiviu arba abiejų klasių orlaiviais.
- b) Sraigtasparnis. Jei sraigtasparnio PPL turėtojas teikia prašymą leisti šia licencija suteikiamomis teisėmis naudotis skrendant naktį pagal VFR:
1. gavęs licenciją kaip sraigtasparnio pilotas jis privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 60 valandų, kurias jis išskraidė kaip sraigtasparnio įgulos vadas, ir bent 20 valandų maršrutinio skrydžio laiko;
  2. jis privalo būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą. Šis kursas turi būti baigtas per 6 mėnesius ir jį turi sudaryti:
    - i) 5 valandų teorijos mokymas;
    - ii) 10 valandų skrydžio sraigtasparniu pagal prietaisus su instruktoriumi laiko; ir
    - iii) 5 valandos skrydžio naktį laiko, įskaitant bent 3 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir bent 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu būtina pakilti ir nutūpti.

3. Taikant 2 papunkčio ii papunkčio reikalavimą, prašymo teikėjui, kuris turi ar turėjo lėktuvo ar TMG IR, įskaitomos 5 valandos.
- c) Oro balionai. Jei oro balionų LAPL ar BPL turėtojas teikia prašymą leisti šiomis licencijomis suteikiamomis teisėmis naudotis naktį pagal VFR, jis privalo įvykdyti bent 2 mokomuosius skrydžius naktį, kurių kiekvieno trukmė – bent 1 valanda.

FCL.815 Skrydžio virš kalnų kvalifikacija

- a) Teisės. Skrydžio virš kalnų kvalifikacijos turėtoji suteikiama teisė lėktuvu ar TMG vykdyti skrydžius kylant nuo tokio paviršiaus ir tūpiant ant tokio paviršiaus, nuo kurio kilti ir ant kurio tūpti reikia turėti atitinkamą kvalifikaciją, kurią suteikia valstybių narių paskirtos atitinkamos institucijos.

Pirmoji skrydžio virš kalnų kvalifikacija gali būti suteikta:

1. orlaiviui su ratais valdyti suteikiant teisę tūpti ant paviršių ir kilti nuo paviršių, kurie nėra padengti sniegu, arba
  2. orlaiviui su slidėmis valdyti suteikiant teisę tūpti ant paviršių ir kilti nuo paviršių, kurie yra padengti sniegu;
  3. turint pirmąją kvalifikaciją gali būti suteiktos teisės valdyti orlaivį su ratais arba orlaivį su slidėmis, kai pilotas baigia atitinkamą papildomą supažindinamąjį kursą, įskaitant teorijos mokymą ir skrydžio mokymą, dalyvaujant skrydžio virš kalnų instruktoriui.
- b) Mokymo kursas. Prašymo suteikti skrydžio virš kalnų kvalifikaciją teikėjas per 24 mėnesius privalo būti baigęs ATO parengtą teorijos mokymą ir skrydžio mokymą. Šio kurso turinys turi atitikti suteikiamas teises.
  - c) Iğūdžių patikrinimas. Baigęs mokymą prašymo teikėjas privalo išlaikyti iğūdžių patikrinimo egzaminą dalyvaujant skrydžio egzaminuotojui (FE), turinčiam teisę vykdyti šią funkciją. Iğūdžių patikrinimo egzaminą sudaro:
    1. žodinis teorijos egzaminas;
    2. 6 tūpimai ant bent 2 skirtingų paviršių, ant kurių tūpti reikia skrydžio virš kalnų kvalifikacijos ir kurie nėra išvykimo paviršiai.
  - d) Galiojimas. Skrydžio virš kalnų kvalifikacija galioja 24 mėn.
  - e) *Pratęsimas*. Prašymo teikėjas, siekiantis skrydžio virš kalnų kvalifikacijos pratęsimo, privalo:
    1. per paskutinius 24 mėnesius būti bent 6 kartus nutūpęs kalnuose; arba
    2. būti išlaikęs kvalifikacijos patikrinimo egzaminą. Kvalifikacijos patikrinimo egzaminas turi atitikti c punkto reikalavimus.
  - f) *Atnaujinimas*. Jei kvalifikacijos galiojimas baigiasi, prašymo teikėjas privalo įvykdyti e punkto 2 papunkčio reikalavimą.

FCL.820 Lakūno bandytojo kvalifikacija

- a) Lėktuvo ar sraigtasparnio piloto licencijos turėtojas iğulos vado funkcijas per 1 ar 2 kategorijos skrydžio bandymus, kaip apibręžta 21 dalyje, vykdo tik tuo atveju, jei jis turi lakūno bandytojo kvalifikaciją.
- b) Įpareigojimas turėti a punkte nustatytą lakūno bandytojo kvalifikaciją taikomas tik vykdant skrydžio bandymus:
  1. sraigtasparniu, kuris yra sertifikuotas arba kurį ketinama sertifikuoti pagal CS-27 ar CS-29 arba lygiaverčių tinkamumo skraidyti kodeksų standartus; arba
  2. lėktuvu, kuris yra sertifikuotas ar kurį ketinama sertifikuoti pagal:
    - i) CS-25 ar lygiaverčių tinkamumo skraidyti kodeksų standartus; arba
    - ii) CS-23 ar lygiaverčių tinkamumo skraidyti kodeksų standartus, išskyrus lėktuvus, kurių didžiausia kilimo masė mažesnė kaip 2 000 kg.

- c) Lakūno bandytojo kvalifikacijos turėtojas turi teisę atitinkamos kategorijos orlaiviu:
1. jei suteikta 1 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija – kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas atlikti visų kategorijų skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje;
  2. jei suteikta 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija:
    - i) atlikti 1 kategorijos skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje:
      - kaip antrasis pilotas, arba
      - kaip b punkto 2 papunkčio ii papunktyje nurodytų lėktuvų, išskyrus lėktuvus, kurie priskiriami prie vietinio susisiekimo orlaivių kategorijos arba kurių apskaičiuotasis smigimo greitis didesnis kaip 0,6 macho ar kurių didžiausia apatinė debesų riba didesnė kaip 25 000 pėdų, įgulos vadas;
    - ii) kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas atlikti visų kitų kategorijų skrydžio bandymus, kaip apibrėžta 21 dalyje;
  3. be to, 1 ir 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti skrydžius, visų pirma susijusių su projektavimo ir gamybos organizacijų veikla pagal šių organizacijų turimas teises, kai nėra įmanoma laikytis H skyriaus reikalavimų.
- d) Prašymo suteikti pirmąją lakūno bandytojo kvalifikaciją teikėjas:
1. privalo turėti bent atitinkamos kategorijos orlaivio CPL ir IR;
  2. atitinkamos kategorijos orlaiviu privalo būti išskraidęs bent 1 000 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 400 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
  3. turi būti baigęs ATO rengiamą mokymo kursą, kurį baigus suteikiama teisė valdyti numatomą orlaivį ir vykdyti atitinkamos kategorijos skrydžius. Mokymą sudaro bent šie dalykai:
    - skrydžio vykdymas,
    - stabilumas ir valdymas/valdomumas,
    - sistemos,
    - bandymų valdymas,
    - rizikos/saugos valdymas.
- e) Lakūno bandytojo kvalifikacijos turėtojui gali būti suteikiama papildoma teisė atlikti kitos kategorijos skrydžio bandymą ir valdyti kitos kategorijos orlaivį, kai kvalifikacijos turėtojas baigia ATO rengiamą papildomą mokymą.

J SKYRIUS

INSTRUKTORIAI

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai

FCL.900 Instruktoriaus pažymėjimas

- a) Bendrosios nuostatos. Asmuo vykdo:
1. skrydžio orlaiviu mokymą tik tuo atveju, jei jis turi:
    - i) piloto licenciją, išduotą ar pripažintą pagal šį reglamentą;
    - ii) pagal šio skyriaus reikalavimus išduotą instruktoriaus pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti atitinkamą mokymą;
  2. kompleksinį skrydžio mokymą ar MCC mokymą, jei jis turi pagal šio skyriaus reikalavimus išduotą instruktoriaus pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti atitinkamą mokymą.

b) Specialiosios sąlygos.

1. Jei valstybėje narėje ar operatoriaus laivyne pradedamas naudoti naujas orlaivis, o laikytis šio skyriaus reikalavimų nėra įmanoma, kompetentinga institucija gali išduoti specialų pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti skrydžio mokymą. Tokiu pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti tik mokomuosius skrydžius, kuriuos būtina vykdyti pradėdant naudoti naujo tipo orlaivį; šis pažymėjimas bet koku atveju negali galioti ilgiau kaip 1 metus.
2. Pagal b punkto 1 papunktį išduoto pažymėjimo turėtojas, ketinantis pateikti prašymą išduoti instruktoriaus pažymėjimą, privalo įvykdyti išankstines sąlygas ir pratęsimo reikalavimus, taikomus atitinkamos kategorijos instruktoriui. Nepaisant FCL.905.TRI dalies b punkto, pagal šį punktą ar papunktį išduotu TRI pažymėjimu suteikiama ir teisė vykdyti mokymą, kurį baigus išduodamas atitinkamo tipo TRI arba SFI pažymėjimas.

c) Mokymas ne valstybių narių teritorijoje.

1. Nepaisant a punkto, jeigu skrydžio mokymą vykdo ne valstybių narių teritorijoje esanti ATO, kompetentinga institucija gali išduoti instruktoriaus pažymėjimą prašymo teikėjui, turinčiam pagal Čikagos konvencijos 1 priedą trečiosios šalies išduotą piloto licenciją, jei prašymo teikėjas:
  - i) turi licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą, bent lygiavertį tam, kuriam išduoti jie turi teisę mokyti; bet koku atveju tai turi būti bent CPL;
  - ii) yra įvykđęs šio skyriaus reikalavimus atitinkamam instruktoriaus pažymėjimui gauti;
  - iii) kompetentingai institucijai įrodo pakankamai žinąs Europos aviacijos saugos taisykles, kad galėtų naudotis instruktoriaus teisėmis pagal šią dalį.
2. Šiuo pažymėjimu suteikiama tik teisė:
  - i) vykdyti skrydžio mokymą ne valstybių narių teritorijoje esančiose ATO;
  - ii) mokyti skrydžio pilotus mokinius, pakankamai gerai mokančius kalbą, kuria vykdomas skrydžio mokymas.

FCL.915 Bendrosios išankstinės sąlygos ir reikalavimai instruktoriams

- a) Bendrosios nuostatos. Prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas turi būti ne jaunesnis kaip 18 m.
- b) Papildomi reikalavimai skrydžio orlaiviu mokantiems instruktoriams. Prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas ar instruktoriaus pažymėjimo turėtojas, turintis teisę mokyti skrydžio orlaiviu:
  1. privalo turėti bent licenciją ir, jei reikia, kvalifikaciją, kuriai išduoti ar suteikti jis ketina vykdyti skrydžio mokymą;
  2. jei jis nėra lakūnų bandytojų instruktorius:
    - i) kaip atitinkamos klasės ar tipo orlaivio, kuriuo jis ketina mokyti skrydžio, pilotas privalo būti išskraidęs bent 15 valandų skrydžio laiko, iš kurių, jei taikoma, 7 valandas gali sudaryti mokymasis tos klasės ar tipo orlaivį atitinkančiu FSTD; arba
    - ii) atitinkamos klasės ar tipo orlaiviu išlaikė atitinkamos kategorijos instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminą;
  3. turi teisę per tokį skrydžio mokymą vykdyti orlaivio įgulos vado funkcijas.
- c) Patirties įskaitymas siekiant gauti kitas kvalifikacijas ir kvalifikacijos pratęsimo.
  1. Prašymo išduoti kitą instruktoriaus pažymėjimą teikėjui gali būti įskaityti mokymo ir mokymosi įgūdžiai, parodyti siekiant gauti turimą instruktoriaus pažymėjimą.
  2. Taikant visų instruktoriaus pažymėjimų pratęsimo reikalavimus, įskaitomos valandos, kurias prašymo teikėjas išskraidė kaip egzaminuotojas per įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminus.

FCL.920 Instruktoriaus gebėjimai ir vertinimas

Visi instruktoriai mokomi, kad įgytų šiuos gebėjimus:

- parengti mokymo medžiagą,
- sukurti mokymuisi palankią atmosferą,
- perteikti žinias,
- integruoti grėsmės ir klaidų valdymą (TEM) ir įgulos išteklių valdymą,
- tinkamai organizuoti laiką, kad būtų pasiekti mokymo tikslai,
- palengvinti mokymąsi,
- vertinti mokinio rezultatus,
- stebėti ir peržiūrėti pažangą,
- vertinti treniruotes,
- teikti rezultatų ataskaitas.

FCL.925 Papildomi reikalavimai, taikomi instruktoriui, vykdančiam MPL gauti būtiną mokymą

a) Instruktorius, vykdančias MPL gauti būtiną mokymą:

1. privalo būti sėkmingai baigęs ATO rengiamą MPL instruktoriaus mokymo kursą; ir
2. be to, norėdamas vykdyti MPL integruotojo kurso bazinių įgūdžių, vidutinio sudėtingumo įgūdžių ir sudėtingų įgūdžių mokymą:
  - i) privalo turėti daugiapiločių skrydžių patirties; ir
  - ii) privalo būti baigęs pradinį įgulos išteklių valdymo mokymą, kurį rengia komercinio oro transporto operatorius, patvirtintas pagal galiojančius skrydžio reikalavimus.

b) MPL instruktoriaus mokymo kursas

1. MPL instruktoriaus mokymo kursą sudaro bent 14 valandų mokymas.

Baigęs mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo laikyti instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminą ir įrodyti išmanąs gebėjimus pagrįstą mokymo metodą.

2. Per vertinimo egzaminą prašymo teikėjas privalo praktiškai parodyti, kaip per atitinkamą MPL gauti būtino mokymo kurso etapą jis moko skrydžio. Šį vertinimo egzaminą vykdo egzaminuotojas, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus.
3. MPL gauti būtiną mokymo kursą sėkmingai baigusiam prašymo teikėjui ATO išduoda MPL instruktoriaus kvalifikacijos pažymėjimą.

c) Kad išlaikytų šiuo pažymėjimu suteikiamas teises, instruktorius per paskutinius 12 mėnesių, vesdamas MPL gauti būtiną mokymo kursą, privalo būti:

1. įvykdęs 1 treniruotę imituokliu, kurios trukmė – bent 3 valandos; arba
2. įvykdęs 1 skrydžio treniruotę, per kurią bent 2 kartus pakylama bei nutupiama ir kurios trukmė – bent 1 valanda.

d) Kad instruktorius, neįvykdęs šios dalies c punkto reikalavimų, galėtų naudotis teise vykdyti MPL gauti būtiną skrydžio mokymą, jis privalo:

1. baigti ATO rengiamą kvalifikacijos kelimo mokymą, kad įgytų tokių įgūdžių, kurių reikia instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminui išlaikyti; ir
2. išlaikyti instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminą, kaip nustatyta b punkto 2 papunktyje.

FCL.930 Mokymo kursas

Prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti baigęs ATO rengiamą teorijos kursą ir skrydžio mokymą. Mokymo kursą sudaro šioje dalyje nurodyti konkretūs elementai, skirti kiekvienos kategorijos instruktoriams, ir FCL.920 dalyje nurodyti elementai.

FCL.935 Gebėjimų vertinimas

- a) Išskyrus tuo atveju, kai teikiamas prašymas išduoti daigianarės įgulos sąveikos instruktoriaus (MCCI), kompleksinio mokymo instruktoriaus (STI), skrydžio virš kalnų kvalifikacijos instruktoriaus (MI) ir lakūnų bandytojų instruktoriaus (FTI) pažymėjimą, prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio valdymo įgūdžių vertinimo egzaminą, kad egzaminuotojui, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus, įrodytų gebą išmokyti pilotą mokinį tiek, kad šis gautų atitinkamą licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją.
- b) Vertinimo egzaminą sudaro:
1. FCL.920 dalyje aprašytų įgūdžių parodymas per priešskrydinių bei poskrydinių procedūrų ir teorijos mokymą;
  2. žodiniai teorijos egzaminai ant žemės, priešskrydinis bei poskrydinis instruktažas ir skrydžio įgūdžių parodymas atitinkamos klasės ar tipo orlaiviu arba FSTD;
  3. pratimai, tinkami instruktoriaus gebėjimams įvertinti.
- c) Vertinimo egzaminas laikomas tos pačios klasės ar tipo orlaiviu arba FSTD, koks naudojamas per skrydžio mokymą.
- d) Jei siekiant instruktoriaus pažymėjimo pratęsimo reikia išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą, prašymo teikėjas, kuris iki instruktoriaus pažymėjimo galiojimo pabaigos neišlaikė šio egzamino, negali naudotis šiuo pažymėjimu suteikiamomis teisėmis, kol sėkmingai išlaikė šį egzaminą.

FCL.940 Instruktoriaus pažymėjimo galiojimas

Nepažeidžiant FCL.900 dalies b punkto 1 papunkčio, instruktoriaus pažymėjimas, išskyrus MI pažymėjimą, galioja 3 metus.

2 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai skrydžio instruktoriui (FI)*****FCL.905.FI FI. Teisės ir sąlygos**

FI turi teisę vykdyti skrydžio mokymą, kurį baigus:

- a) išduodama, pratęsiama ar atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio PPL, SPL, BPL ir LAPL;
- b) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiločių vieno variklio orlaivių, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, klasės ir tipo kvalifikacija; suteikiamos, pratęsimos ar atnaujinamos papildomos su oro balionų klase bei grupe ir sklandytuvų klase susijusios teisės;
- c) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiločio ar daugiapiločio diržablio tipo kvalifikacija;
- d) išduodama, pratęsiama ar atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, jei FI tos kategorijos orlaiviu išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 200 valandų skrydžio mokymą;
- e) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama skrydžio naktį kvalifikacija, jei FI:
1. turi teisę atitinkamos kategorijos orlaiviu skristi naktį;
  2. FI, kurio kvalifikacija atitinka tolesnio i punkto reikalavimus, įrodė gebą mokytis skrydžio naktį; ir
  3. įvykdė FCL.060 dalies b punkto 2 papunktyje nurodytą skrydžio naktį patirties reikalavimą;
- f) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vilkimo ar akrobatinio skraidymo kvalifikacija, jei turimos tokios teisės ir jei FI, kurio kvalifikacija atitinka tolesnio i punkto reikalavimus, įrodė gebą vykdyti atitinkamai kvalifikacijai suteikti būtiną mokymą;

- g) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio IR, jei FI:
1. pagal IFR išskraidė bent 200 valandų skrydžio laiko, iš kurių iki 50 valandų gali būti FSS, FTD 2/3 ar FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
  2. kaip pilotas mokinyš baigė IRI mokymo kursą ir išlaikė IRI pažymėjimui gauti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą; ir
  3. be to:
    - i) jei tai taikoma kelių variklių lėktuvui – įvykdė reikalavimus CRI pažymėjimui gauti;
    - ii) jei tai taikoma kelių variklių sraigatasparniui – įvykdė reikalavimus TRI pažymėjimui gauti;
- h) suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiloto kelių variklių orlaivio, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, klasės ar tipo kvalifikacija, jei FI:
1. jei tai taikoma lėktuvui – įvykdė išankstines sąlygas mokytis pagal CRI mokymo kursą, nustatytas FCL.915.CRI dalies a punkte, ir FCL.930.CRI ir FCL.935 dalių reikalavimus;
  2. jei tai taikoma sraigatasparniui – įvykdė FCL.910.TRI dalies c punkto 1 papunkčio reikalavimus ir išankstines sąlygas mokytis pagal TRI(H) mokymo kursą, nustatytas FCL.915.TRI dalies a punkto 2 papunktyje;
- i) išduodamas, pratęsiamas ar atnaujinamas FI, IRI, CRI, STI ar MI pažymėjimas, jei FI:
1. išskraidė:
    - i) FI(S) pažymėjimo atveju – bent 50 valandų skrydžio laiko ar bent 150 kartų pakilo mokydamas skrydžio sklandytuvu;
    - ii) FI(B) pažymėjimo atveju – bent 50 valandų skrydžio laiko ar bent 50 kartų pakilo mokydamas skrydžio oro balionu;
    - iii) visais kitais atvejais – bent 500 valandų mokydamas skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu;
  2. atitinkamos kategorijos orlaiviu išlaikė gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį, skrydžio instruktoriui egzaminuotojui (FIE) įrodydamas gebą vykdyti FI pažymėjimui gauti būtiną mokymą;
- j) išduodama, pratęsiama ar atnaujinama MPL, jei FI:
1. norėdamas vykdyti mokymo pagrindinį skrydžio etapą, kaip lėktuvo pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 200 valandų skrydžio mokymą;
  2. norėdamas vykdyti pagrindinį mokymo etapą:
    - i) privalo turėti kelių variklių lėktuvo IR ir teisę vykdyti IR gauti būtiną mokymą; ir
    - ii) privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų daugiapiloto skrydžio laiko;
  3. jei skrydžio instruktorius jau turi teisę vesti ATP(A) ar CPL(A)/IR integruotuosius mokymo kursus, vietoj 2 papunkčio ii papunkčio reikalavimo gali būti leidžiama baigti struktūrinį mokymo kursą, kurį sudaro:
    - i) MCC kvalifikacija;
    - ii) MPL kurso 3-iojo etapo 5 skrydžio pamokų stebėjimas;
    - iii) MPL kurso 4-ojo etapo 5 skrydžio pamokų stebėjimas;
    - iv) 5 operatoriaus vykdomų periodinių maršrutinio skrydžio pamokų stebėjimas;
    - v) MCCI mokymo kurso turinys.
- Šiuo atveju FI pirmąsias 5 mokymo pamokas veda prižiūrimas TRI(A), MCCI(A) ar SFI(A), turinčio teisę vykdyti MPL gauti būtiną skrydžio mokymą.

FCL.910.FI FI. Teisių apribojimas

- a) FI turi teisę mokyti skrydžio tik prižiūrint FI, kuris turi teisę mokyti skrydžio tos pačios kategorijos orlaiviu ir kurį šias funkcijas vykdyti paskyrė ATO, šiais atvejais:
1. siekiant išduoti PPL, SPL, BPL ir LAPL;
  2. per visus PPL lygmens integruotuosius mokymo kursus, kai mokoma skrydžio lėktuvu ir sraigtasparniu;
  3. siekiant suteikti vienpiločių vieno variklio orlaivių klasės ir tipo kvalifikaciją, taip pat papildomas su oro balionų klase bei grupe ir sklandytuvo klase susijusias teises;
  4. siekiant suteikti skrydžio naktį, vilkimo ir akrobatinio skraidymo kvalifikaciją.
- b) Mokydamas skrydžio prižiūrint kitam FI pagal a punktą, FI neturi teisės leisti pilotui mokiniui vykdyti pirmųjų savarankiškų skrydžių ir pirmųjų savarankiškų maršrutinių skrydžių.
- c) a ir b punktuose nurodyti apribojimai FI pažymėjime panaikinami, jei FI:
1. turintis FI(A) – mokydamas skrydžio lėktuvu ar TMG išskraidė bent 100 valandų ir prižiūrėjo bent 25 savarankiškus pilotų mokinių skrydžius;
  2. turintis FI(H) – mokydamas skrydžio sraigtasparniu išskraidė bent 100 valandų ir prižiūrėjo bent 25 savarankiškas pilotų mokinių skrydžio treniruotes;
  3. turintis FI(As), FI(S) ir FI(B) – išskraidė bent 15 valandų skrydžio laiko ar 50 kartų pakilo mokydamas skrydžio; per šį mokymą turi būti išdėstyta visa skrydžio mokymo programa, kurią baigus išduodama atitinkamos orlaivio kategorijos PPL(As), SPL ar BPL.

FCL.915.FI FI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti FI pažymėjimą teikėjas:

- a) siekiantis gauti FI(A) ar FI(H) pažymėjimą:
1. privalo būti baigęs bent 10 valandų skrydžio pagal prietaisus atitinkamos kategorijos orlaiviu mokymą, iš kurių ne daugiau kaip 5 valandas gali sudaryti FSTD imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
  2. kaip atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vadas privalo būti išskraidęs 20 valandų maršrutinio skrydžio pagal VFR laiko; ir
- b) be to, siekiantis gauti FI(A) pažymėjimą:
1. privalo turėti bent CPL(A); arba
  2. privalo turėti bent PPL(A) ir:
    - i) privalo būti įvykdęs CPL teorijos žinių reikalavimus, išskyrus tuo atveju, kai FI(A) vykdo tik LAPL(A) gauti būtiną mokymą; ir
    - ii) lėktuvu ar TMG privalo būti išskraidęs bent 200 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 150 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
  3. vieno stūmoklinio variklio lėktuvu privalo būti išskraidęs bent 30 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 5 valandos turi būti išskraidytos per 6 mėnesius iki parengiamojo skrydžio bandymo, nustatyto FCL.930.FI dalies a punkte;
  4. privalo būti įvykdęs maršrutinį skrydį pagal VFR kaip įgulos vadas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmilyių) maršrutinį skrydį, per kurį 2 skirtinguose aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
- c) be to, siekiantis gauti FI(H) pažymėjimą, kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 250 valandų bendro skrydžio laiko, iš kurių:
1. bent 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas, jei prašymo teikėjas turi bent CPL(H); arba
  2. bent 200 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas, jei prašymo teikėjas turi bent PPL(H) ir yra įvykdęs teorijos žinių reikalavimus CPL gauti;

- d) siekiantis gauti FI(As) pažymėjimą, kaip dirizablio įgulos vadas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 400 valandų turi būti išskraidytos vykdant CPL(As) turinčio įgulos vado funkcijas;
- e) siekiantis gauti FI(S) pažymėjimą, privalo būti išskraidęs 100 valandų skrydžio laiko ir 200 kartų pakilęs kaip sklandytuvo įgulos vadas. Be to, jei prašymo teikėjas nori mokytis skrydžio TMG, jis privalo būti išskraidęs 30 valandų skrydžio laiko kaip TMG įgulos vadas ir TMG išlaikęs papildomą gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį, dalyvaujant FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies j punkto reikalavimus;
- f) siekiantis gauti FI(B) pažymėjimą, kaip oro baliono įgulos vadas privalo būti išskraidęs 75 valandas skrydžio laiko, iš kurių bent 15 valandų turi būti išskraidytos tokios klasės oro balionu, koku bus mokoma skrydžio.

FCL.930.FI FI. Mokymo kursas

- a) Prašymo išduoti FI pažymėjimą teikėjas per 6 mėnesius iki kurso pradžios, dalyvaujant FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus, privalo būti sėkmingai atlikęs specialų parengiamąjį skrydžio bandymą, kad būtų įvertintas jo gebėjimas vesti kursą. Parengiamasis skrydžio bandymas turi būti pagrįstas atitinkamos orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminu pagal šios dalies 9 priedėlį.

- b) FI mokymo kursą sudaro:

1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;

2. i) kai siekiama gauti FI(A), FI(H) ir FI(As) pažymėjimą, bent 100 valandų teorijos mokymas, įskaitant pažangos patikrinimo egzaminą;

ii) kai siekiama gauti FI(B) ar FI(S) pažymėjimą, bent 30 valandų teorijos mokymas, įskaitant pažangos patikrinimo egzaminą;

3. i) kai siekiama gauti FI(A) ir FI(H) pažymėjimą, bent 30 valandų skrydžio mokymas, iš kurių 25 valandos turi būti išskraidytos su instruktoriumi, o iš jų 5 valandos gali būti mokymosi FFS, FNTP I ar FNTP II arba FTD 2/3 laikas;

ii) kai siekiama gauti FI(As) pažymėjimą, bent 20 valandų skrydžio mokymas, iš kurių 15 valandų turi būti išskraidytos su instruktoriumi;

iii) kai siekiama gauti FI(S) pažymėjimą, bent 6 valandų skrydžio mokymas ar 20 mokomųjų kilimų;

iv) kai siekiama gauti FI(S) pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokytis skrydžio TMG, bent 6 valandos turi būti išskraidytos TMG su instruktoriumi;

v) kai siekiama gauti FI(B) pažymėjimą, bent 3 valandų skrydžio mokymas, įskaitant 3 mokomuosius kilimus.

Pilotui, teikiančiam prašymą išduoti kitos kategorijos orlaivio FI pažymėjimą:

1. kuris turi ar turėjo FI(A), FI(H) ar FI(As) pažymėjimą, taikant b punkto 2 papunkčio i papunkčio reikalavimą, įskaitomas 55 valandos, o taikant b punkto 2 papunkčio ii papunkčio reikalavimus, įskaitoma 18 valandų.

FCL.940.FI FI. Pratęsimas ir atnaujinimas

- a) FI pažymėjimo turėtojas, siekiantis jo pratęsimo, privalo įvykdyti 2 iš šių 3 reikalavimų:

1. išskraidyti toliau nurodytą skrydžio laiką:

i) jei siekiama FI(A) ir FI(H) pažymėjimų pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI, TRI, CRI, IRI, MI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu privalo būti išskraidęs bent 50 valandų skrydžio laiko. Jei siekiama pratęsti teisę vykdyti IR gauti būtiną mokymą, iš šių valandų 10 valandų turi sudaryti IR gauti būtinas skrydžio mokymas, kuris turi būti baigtas per 12 mėnesių iki FI pažymėjimo galiojimo pabaigos;

ii) jei siekiama FI(As) pažymėjimo pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI, IRI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio dirizabliu privalo būti išskraidęs bent 20 valandų skrydžio laiko. Jei siekiama pratęsti teisę vykdyti IR gauti būtiną mokymą, iš šių valandų 10 valandų turi sudaryti IR gauti būtinas skrydžio mokymas, kuris turi būti baigtas per 12 mėnesių iki FI pažymėjimo galiojimo pabaigos;

- iii) jei siekiama FI(S) pažymėjimo pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio sklandytuvu, motorizuotuoju sklandytuvu ar TMG privalo būti išskraidęs bent 30 valandų skrydžio laiko arba 60 kartų pakilęs;
  - iv) jei siekiama FI(B) pažymėjimo pratęsimo, FI pažymėjimo turėtojas per pažymėjimo galiojimo laikotarpį kaip FI ar egzaminuotojas mokydamas skrydžio oro balionu privalo būti išskraidęs bent 6 valandas skrydžio laiko;
- 2. per FI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo dalyvauti instruktoriaus kvalifikacijos kėlimo seminare;
  - 3. per 12 mėnesių iki FI pažymėjimo galiojimo pabaigos dienos privalo išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
- b) Bent kas antrą kartą siekdamas FI(A) arba FI(H) pažymėjimo pratęsimo ar kas trečią kartą siekdamas F(As), F(S) ir F(B) pažymėjimo pratęsimo, pažymėjimo turėtojas privalo išlaikyti gebėjimų patikrinimą pagal FCL.935 dalį.
  - c) Atnaujinimas. Jei FI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki atnaujinimo privalo:
    - 1. dalyvauti instruktoriaus kvalifikacijos kėlimo seminare;
    - 2. išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai orlaivio tipo kvalifikacijos instruktoriui (TRI)

FCL.905.TRI TRI. Teisės ir sąlygos

TRI turi teisę vykdyti mokymą:

- a) kurį baigus pratęsiama ir atnaujinama IR, jei TRI turi galiojančią IR;
- b) kurį baigus išduodamas TRI ar SFI pažymėjimas, jei TRI pažymėjimo turėtojas 3 metus vykdo TRI funkcijas; ir
- c) jei instruktorius turi vienpiloto lėktuvo TRI pažymėjimą (TRI(SPA)):
  - 1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama vienpiloto aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti vienpiloto skrydžius.

TRI(SPA) pažymėjimu gali būti suteikiamos papildomos teisės vykdyti skrydžio mokymą vienpiloto aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacijai, kuria suteikiama teisė vykdyti daugiapiloto skrydžius, gauti, jei TRI:
    - i) turi MCCI pažymėjimą; arba
    - ii) turi ar turėjo daugiapiloto lėktuvo TRI pažymėjimą;
  - 2. turi teisę vykdyti MPL gauti būtino kurso pagrindinį mokymo etapą, jei jam suteiktos teisės mokyti daugiapiloto skrydžio, ir turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą;
- d) jei instruktorius turi daugiapiloto lėktuvo TRI pažymėjimą:
  - 1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama šios orlaivio tipo kvalifikacijos:
    - i) daugiapiloto lėktuvo tipo kvalifikacija;
    - ii) vienpiloto aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti daugiapiloto skrydžius;
  - 2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą;
  - 3. jis turi teisę vykdyti MPL gauti būtino kurso bazinių įgūdžių, vidutinio sudėtingumo įgūdžių ir sudėtingų įgūdžių mokymo etapus, jei jis turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą;

- e) jei TRI turi sraigtasparnio TRI pažymėjimą:
1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama sraigtasparnio tipo kvalifikacija;
  2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą, jei turi daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją;
  3. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus vieno variklio sraigtasparnio IR(H) kvalifikacija pakeičiama į kelių variklių sraigtasparnio IR(H) kvalifikaciją;
- f) jei instruktorius turi TRI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio jėgainės keliamu orlaiviu:
1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacija;
  2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą.

FCL.910.TRI TRI. Teisių apribojimas

- a) Bendrosios nuostatos. Jei atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtinas mokymas vykdomas tik FFS, TRI turi teisę mokyti tik FFS.

Šiuo atveju TRI gali mokyti maršrutinio skrydžio prižiūrimas kito instruktoriaus, jei į orlaivio tipo kvalifikacijos instruktoriaus mokymo kursą buvo įtrauktas atitinkamas papildomas mokymas.

- b) Lėktuvo ir jėgainės keliamo orlaivio TRI pažymėjimas (TRI(A)) ir (TRI(PL)). Šiuo pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio tik tokio tipo lėktuvu ar jėgainės keliamu orlaiviu, koku buvo vykdomas mokymas ir laikomas gebėjimų vertinimo egzaminas. TRI suteikiamos papildomos teisės mokyti skrydžio kito tipo lėktuvu ar jėgainės keliamu orlaiviu, jei jis:
1. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaiviu perskrido bent 15 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 7 sektoriai gali būti perskristi FFS;
  2. baigė atitinkamo TRI mokymo kurso techninio mokymo ir skrydžio mokymo dalis;
  3. išlaikė atitinkamas gebėjimų vertinimo egzamino dalis pagal FCL.935 dalį, FIE ar TRI, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus, įrodydamas gebą pilotą išmokyti (įskaitant priešskrydinį, poskrydinį ir teorijos mokymą) tiek, kad jis galėtų gauti atitinkamo orlaivio tipo kvalifikaciją.
- c) Sraigtasparnio TRI pažymėjimas (TRI(H))
1. TRI(H) pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio tik tokio tipo sraigtasparniu, koku buvo išlaikytas TRI pažymėjimui gauti būtinas įgūdžių patikrinimo egzaminas. TRI suteikiamos papildomos teisės mokyti skrydžio kito tipo sraigtasparniu, jei jis:
    - i) atitinkamo tipo sraigtasparniu ar tą tipą atitinkančiu FSTD baigė atitinkamą TRI mokymo kurso techninę dalį;
    - ii) įvykdė bent 2 valandų skrydžio atitinkamo tipo orlaiviu mokymą, prižiūrimas tinkamą kvalifikaciją turinčio TRI(H); ir
    - iii) išlaikė atitinkamas gebėjimų vertinimo egzamino dalis pagal FCL.935 dalį, FIE ar TRI, kurio kvalifikacija atitinka K skyriaus reikalavimus, įrodydamas gebą pilotą išmokyti (įskaitant priešskrydinį, poskrydinį ir teorijos mokymą) tiek, kad jam būtų suteikta sraigtasparnio tipo kvalifikacija;
  2. kad TRI(H) pažymėjimu būtų suteikiama ne tik teisė mokyti skrydžio vienpiločiu sraigtasparniu, bet ir teisė mokyti skrydžio to paties tipo daugiapiločiu sraigtasparniu, pažymėjimo turėtojas to paties tipo daugiapiločiu sraigtasparniu privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko.
- d) Nepaisant pirmesnių punktų, TRI pažymėjimo turėtojui, kuriam atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacija suteikta pagal FCL.725 dalies e punktą, gali būti suteikiama teisė mokyti skrydžio naujojo tipo orlaiviu.

FCL.915.TRI TRI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti TRI pažymėjimą teikėjas:

- a) privalo turėti atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, MPL ar ATPL;

b) siekiantis gauti TRI(MPA) pažymėjimą:

1. kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas privalo būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko; ir
2. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo lėktuvu kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas privalo būti perskridęs 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 15 sektorių gali būti perskristi tą tipą atitinkančiu FFS;

c) siekiantis gauti TRI(SPA) pažymėjimą:

1. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo lėktuvu kaip įgulos vadas turi būti perskridęs 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 15 sektorių gali būti perskristi tą tipą atitinkančiu FFS; ir
2. i) kaip atitinkamo tipo lėktuvo pilotas turi būti išskraidęs bent 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 30 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas; arba
ii) privalo turėti ar būti turėjęs kelių variklių lėktuvo FI pažymėjimą su IR(A) teisėmis;

d) siekiantis gauti TRI(H) pažymėjimą:

1. kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio vienpiločiu vieno variklio sraigatasparniu, kaip sraigatasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 250 valandų skrydžio laiko;
2. kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio vienpiločiu kelių variklių sraigatasparniu, kaip sraigatasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant vienpiločio kelių variklių sraigatasparnio įgulos vado funkcijas;
3. kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio daugiapiločiu sraigatasparniu, kaip sraigatasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant:
  - i) 350 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio sraigatasparnio pilotas; arba
  - ii) prašymo teikėjas, turintis vienpiločio kelių variklių sraigatasparnio TRI(H) pažymėjimą, to tipo sraigatasparniu kaip pilotas privalo būti išskraidęs 100 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;
4. laikoma, kad FI(H) pažymėjimo turėtojas yra visiškai įvykęs 1 ir 2 papunkčių reikalavimus, susijusius su atitinkamu vienpiločiu sraigatasparniu;

e) siekiantis gauti TRI(PL) pažymėjimą:

1. privalo būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio lėktuvo, jėgainės keliamo orlaivio ar daugiapiločio sraigatasparnio pilotas; ir
2. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo jėgainės keliamu orlaiviu kaip įgulos vadas ar antrasis pilotas privalo būti perskridęs 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių 15 sektorių gali būti perskristi tą tipą atitinkančiu FFS.

FCL.930.TRI TRI. Mokymo kursas

a) TRI mokymo kursą sudaro bent:

1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant techninių žinių kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokyti klasėje ir (arba) imituokliu tobulinimą;
3. 5 valandų skrydžio atitinkamo tipo vienpiločiu orlaiviu ar tą orlaivį atitinkančiu imituokliu mokymas ir 10 valandų skrydžio daugiapiločiu orlaiviu ar tą orlaivį atitinkančiu imituokliu mokymas.

b) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs instruktoriaus pažymėjimą, yra visiškai įvykęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

c) Laikoma, kad prašymo išduoti TRI pažymėjimą teikėjas, turintis atitinkamo tipo orlaivio SFI pažymėjimą, yra visiškai įvykęs šio dalies reikalavimus TRI pažymėjimui gauti, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio tik imituokliu.

FCL.935.TRI TRI. Gebėjimų vertinimas

Jei TRI gebėjimų vertinimo egzaminas laikomas FFS, TRI pažymėjimu suteikiama teisė mokyti skrydžio tik FFS.

Šis apribojimas panaikinamas, kai TRI gebėjimų vertinimo egzaminą išlaiko orlaiviu.

FCL.940.TRI TRI. Pratęsimas ir atnaujinimas**a) Pratęsimas**

1. Lėktuvai. Prašymo pratęsti TRI(A) pažymėjimą teikėjas per 12 mėnesių iki šio pažymėjimo galiojimo pabaigos privalo įvykdyti 1 iš šių 3 reikalavimų:
  - i) vesti vieną iš šių viso orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtino mokymo kurso dalių: bent 3 valandų treniruotę imituokliu arba vieną bent 1 valandos skrydžio treniruotę, per kurią bent 2 kartus pakylama ir nusileidžiama;
  - ii) baigti ATO rengiamą TRI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
  - iii) išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
2. Sraigtasparniai ir jėgainės keliami orlaiviai. Prašymo pratęsti TRI(H) arba TRI(PL) pažymėjimą teikėjas per TRI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo įvykdyti 2 iš šių 3 reikalavimų:
  - i) kiekvieno tipo orlaiviu, kuriuo instruktorius turi teisę mokyti skrydžio, ar tą tipą atitinkančiu FSTD, mokydamas skrydžio jis privalo būti išskraidęs 50 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 15 valandų turi būti išskraidytos per 12 mėnesių iki TRI pažymėjimo galiojimo pabaigos.

Kai siekiama TRI(PL) pažymėjimo pratęsimo, šios skrydžio mokymo valandos turi būti išskraidytos vykdant TRI, orlaivio tipo kvalifikacijos egzaminuotojo (TRE), kompleksinio skrydžio instruktoriaus (SFI) ar kompleksinio skrydžio egzaminuotojo (SFE) pareigas. Kai siekiama TRI(H) pažymėjimo pratęsimo, atsižvelgiama ir į laiką, išskraidytą vykdant FI, skrydžio pagal prietaisus instruktoriaus (IRI), kompleksinio mokymo instruktoriaus (STI) ar bet kokios kitos srities egzaminuotojo pareigas;
  - ii) baigti ATO rengiamą TRI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
  - iii) išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
3. Bent kas antrą kartą siekdamas TRI pažymėjimo pratęsimo, pažymėjimo turėtojas privalo išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.
4. Jei asmuo turi TRI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokyti skrydžio daugiau kaip vieno tos pačios kategorijos tipo orlaiviu, ir išlaikė gebėjimų mokyti skrydžio vienu iš šių tipų orlaiviu vertinimo egzaminą, pratęsiamas ir kitų tos pačios kategorijos tipų orlaiviams taikomas turimas TRI pažymėjimas.
5. Specialieji reikalavimai, taikomi siekiant TRI(H) pratęsimo. Laikoma, kad TRI(H) pažymėjimo turėtojas, turintis atitinkamo sraigtasparnio tipo FI(H) pažymėjimą, yra įvykęs visus pirmesnio a punkto reikalavimus. Šiuo atveju TRI(H) pažymėjimas galioja iki FI(H) pažymėjimo galiojimo pabaigos.

b) Atnaujinimas

1. Lėktuvai. Jei TRI(A) pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas:
  - i) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaiviu privalo būti perskridęs bent 30 maršruto sektorių (įskaitant kilimus ir tūpimus), iš kurių ne daugiau kaip 15 sektorių gali būti perskristi skrydžio imituokliu;
  - ii) privalo būti baigęs atitinkamas patvirtintos ATO rengiamo TRI mokymo kurso dalis;
  - iii) per visą atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą privalo įvykdyti bent 3 valandų skrydžio mokymą atitinkamo tipo lėktuvu prižiūrint TRI(A).
2. Sraigtasparniai ir jėgainės keliami orlaiviai. Jei TRI(H) ar TRI(PL) pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki jo atnaujinimo privalo:
  - i) baigti ATO rengiamą TRI kvalifikacijos kėlimo mokymą, į kurį turi būti įtraukti atitinkami TRI mokymo kurso elementai; ir
  - ii) išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą kiekvieno tipo orlaiviu, kurio skrydžio mokymo teises siekiama atnaujinti, pagal FCL.935 dalį.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai orlaivių klasės kvalifikacijos instruktoriui (CRI)**FCL.905.CRI CRI. Teisės ir sąlygos**

- a) CRI turi teisę vykdyti mokymą:
1. kurį baigus suteikiama, pratęsiamą ir atnaujinamą vienpilopių neaukštos klasės nesudėtingų lėktuvų klasės ar tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti vienpilopių skrydžius;
  2. kurį baigus suteikiama vilkimo ar akrobatinio skraidymo atitinkamos kategorijos orlaiviu kvalifikacija, jei CRI turi atitinkamą kvalifikaciją ir jei FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus, įrodė gebą vykdyti tokį mokymą.
- b) CRI suteikiama teisė mokyti skrydžio tik tokios klasės ar tipo lėktuvu, koku buvo išlaikytas instruktoriaus gebėjimų vertinimo egzaminas. CRI suteikiamos teisės mokyti skrydžio kitų klasių ar tipų lėktuvais, jei jis per paskutinius 12 mėnesių:
1. atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu kaip įgulos vadas išskraidė 15 valandų skrydžio laiko;
  2. įvykdė vieną mokomąjį skrydį sėdėdamas dešiniajame krėsle ir prižiūrimas kito CRI ar FI, turinčio teisę vykdyti mokytį skrydžio tos klasės ar tipo lėktuvu ir sėdinčio kito piloto krėsle.

FCL.915.CRI CRI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti CRI pažymėjimą teikėjas:

- a) kelių variklių lėktuvu turi būti išskraidęs bent:
1. 500 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo pilotas;
  2. 30 valandų skrydžio atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu laiko kaip įgulos vadas;
- b) vieno variklio lėktuvu turi būti išskraidęs bent:
1. 300 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo pilotas;
  2. 30 valandų skrydžio atitinkamos klasės ar tipo lėktuvu laiko kaip įgulos vadas.

FCL.930.CRI CRI. Mokymo kursas

- a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas CRI pažymėjimas, sudaro bent:
1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
  2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant techninių žinių kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokytį klasėje ir (arba) imituokliu tobulinimą;
  3. 5 valandų skrydžio kelių variklių lėktuvu mokymas arba 3 valandų skrydžio vieno variklio lėktuvu mokymas, kurį vykdo FI(A), kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus.
- b) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs instruktoriaus pažymėjimą, yra visiškai įvykdęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

FCL.940.CRI CRI. Pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Prašymo pratęsti CRI pažymėjimą teikėjas per 12 mėnesių iki CRI pažymėjimo galiojimo pabaigos:
1. kaip CRI privalo būti įvykdęs bent 10 valandų skrydžio mokymą. Jei prašymo teikėjui CRI pažymėjimu suteikiama teisė mokytį skrydžio ir vieno variklio, ir kelių variklių lėktuvu, mokant skrydžio vieno variklio lėktuvu ir kelių variklių lėktuvu turi būti išskraidyta po lygiai valandų; arba
  2. privalo būti baigęs ATO rengiamą CRI kvalifikacijos kėlimo mokymą; arba
  3. turi būti išlaikęs gebėjimų mokytį skrydžio atitinkamai vieno variklio lėktuvu ar kelių variklių lėktuvu vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

- b) CRI pažymėjimo turėtojas, bent kas antrą kartą siekdamas TRI pažymėjimo pratęsimo, privalo įvykdyti a punkto 3 papunkčio reikalavimą.
- c) Atnaujinimas. Jei CRI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki atnaujinimo privalo:
  - 1. baigti ATO rengiamą CRI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
  - 2. išlaikyti gebėjimų vertinimo egzaminą pagal FCL.935 dalį.

6 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai skrydžio pagal prietaisus instruktoriui (IRI)

FCL.905.IRI IRI. Teisės ir sąlygos

- a) CRI suteikiama teisė vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama atitinkamos kategorijos orlaivio IR.
- b) Specialieji MPL gauti būtino mokymo kurso reikalavimai. IRI(A) pažymėjimo turėtojas, siekiantis vykdyti MPL gauti būtino mokymo kurso pagrindinį mokymo etapą:
  - 1. privalo turėti kelių variklių lėktuvo IR; ir
  - 2. privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;
  - 3. jei skrydžio instruktorius jau turi teisę vesti ATP(A) ar CPL(A)/IR integruotuosius mokymo kursus, vietoj b punkto 2 papunkčio reikalavimo gali būti leidžiama baigti FCL.905.FI dalies j punkto 3 papunktyje nurodytą mokymo kursą.

FCL.915.IRI IRI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti IRI pažymėjimą teikėjas:

- a) siekiantis gauti IRI(A) pažymėjimą:
  - 1. privalo būti išskraidęs bent 800 valandų skrydžio laiko pagal IFR, iš kurių bent 400 valandų turi būti išskraidytos lėktuvu; ir
  - 2. jei prašymo teikėjas siekia gauti IRI(A) pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokytį skrydžio kelių variklių lėktuvu, jis privalo įvykdyti FCL.915.CRI dalies a punkto reikalavimus;
- b) siekiantis gauti IRI(H) pažymėjimą:
  - 1. privalo būti išskraidęs bent 500 valandų skrydžio pagal IFR laiko, iš kurių bent 250 valandų turi būti realaus skrydžio pagal prietaisus sraigtasparniu laikas; ir
  - 2. jei prašymo teikėjas siekia gauti IRI(H) pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokytį skrydžio daugiapiločiu sraigtasparniu, jis privalo įvykdyti FCL.905.FI dalies g punkto 3 papunkčio ii papunkčio reikalavimus;
- c) siekiantis gauti IRI(As) pažymėjimą, turi būti išskraidęs bent 300 valandų skrydžio laiko pagal IFR, iš kurių bent 100 valandų turi būti skrydžio dirižabliu pagal prietaisus laikas.

FCL.930.IRI IRI. Mokymo kursas

- a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas IRI pažymėjimas, sudaro bent:
  - 1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
  - 2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant prietaisų teorijos kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokytį klasėje tobulinimą;
  - 3. i) kai siekiama gauti IRI(A) – bent 10 valandų skrydžio mokymas lėktuvu, FSS, FTD 2/3 ar FNTP II. FI(A) pažymėjimą turinčiam prašymo teikėjui šis reikalavimas sumažinamas iki 5 valandų;
  - ii) kai siekiama gauti IRI(H) – bent 10 valandų skrydžio mokymas sraigtasparniu, FSS, FTD 2/3 ar FNTP II/III;
  - iii) kai siekiama gauti IRI(As) – bent 10 valandų skrydžio mokymas dirižabliu, FSS, FTD 2/3 ar FNTP II.

- b) Skrydžio mokymą vykdo FI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FI dalies i punkto reikalavimus.
- c) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs instruktoriaus pažymėjimą, yra visiškai įvykdęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

FCL.940.IRI IRI. Pratęsimas ir atnaujinimas

IRI pažymėjimo turėtojas, siekdamas IRI pažymėjimo pratęsimo ir atnaujinimo, privalo įvykdyti FI pažymėjimo pratęsimo ir atnaujinimo reikalavimus pagal FCL.940.FI dalį.

7 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai kompleksinio skrydžio instruktoriui (SFI)**FCL.905.SFI SFI. Teisės ir sąlygos**

SFI turi teisę vykdyti kompleksinio skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu mokymą:

- a) kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama IR, jei jis turi atitinkamos kategorijos orlaivio IR ir yra baigęs IRI mokymo kursą; ir

- b) jei instruktorius turi vienpilotočio lėktuvo SFI pažymėjimą (SFI(SPA)):

1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama vienpilotočio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti vienpilotočius skrydžius.

SFI(SPA) pažymėjimu gali būti suteikiamos teisės vykdyti mokymą vienpilotočio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacijai, kuria suteikiama teisė vykdyti daugiapiločius skrydžius, gauti, jei SFI:

- i) turi MCCI pažymėjimą; arba
- ii) turi ar yra turėjęs daugiapiločio lėktuvo TRI pažymėjimą; ir

2. jei SFI(SPA) buvo suteikta teisė mokytį daugiapiločio skrydžio pagal 1 papunktį, CRI turi teisę:

- i) vykdyti MCC mokymą;
- ii) vykdyti MPL gauti būtino kurso pagrindinį mokymo etapą;

- c) jei instruktorius turi SFI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokytį skrydžio daugiapiločiu lėktuvu:

1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiamos, pratęsimos ir atnaujinamos šios tipo kvalifikacijos:

- i) daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikacijos;
- ii) vienpilotočio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas siekia teisės vykdyti daugiapiločius skrydžius;

2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą;

3. jis turi teisę vykdyti MPL gauti būtino mokymo kurso bazinių įgūdžių, vidutinio sudėtingumo įgūdžių ir sudėtingų įgūdžių mokymo etapus, jei turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą;

- d) jei instruktorius turi sraigtasparnio SFI pažymėjimą:

1. jis turi teisę vykdyti mokymą, kurį baigus suteikiama, pratęsiama ir atnaujinama sraigtasparnio tipo kvalifikacija;
2. jis turi teisę vykdyti MCC mokymą, jei TRI turi teisę mokytį skrydžio daugiapiločiu sraigtasparniu.

FCL.910.SFI SFI. Teisių apribojimas

SFI turi teisę mokytį skrydžio tik tokį orlaivio tipą atitinkančiu FTD 2/3 ar FFS, kokiu buvo vedamas SFI mokymo kursas.

Gali būti suteikiama papildoma teisė mokytį skrydžio kitus tos pačios kategorijos orlaivio tipus atitinkančiu FSTD, jei pažymėjimo turėtojas:

- a) pakankamai gerai baigė atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtino kurso dalį, per kurią naudojamas imituoklis;

- b) prižiūrimas TRI, turinčio teisę vykdyti šią funkciją, ir šiam priimtiniu būdu vedė visą atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą, per kurį atitinkamo tipo orlaiviu įvykdė bent 3 valandų skrydžio mokymą, susijusį su SFI pareigomis.

FCL.915.SFI SFI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti SFI pažymėjimą teikėjas:

- a) privalo turėti ar būti turėjęs atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, MPL ar ATPL;
- b) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaivį atitinkančiu FFS privalo būti išlaikęs atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą; ir
- c) be to, prašymo išduoti daugiapiločio lėktuvo SFI(A) pažymėjimą ar SFI(PL) pažymėjimą teikėjas:
1. privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiločio lėktuvo pilotas arba, jei taikoma, kaip jėgainės keliamo orlaivio pilotas;
  2. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos kaip pilotas ar stebėtojas:
    - i) atitinkamo tipo orlaivio įgulos kabinoje perskrido bent 3 maršruto sektorius; arba
    - ii) atitinkamo tipo orlaivio įgulos kabinoje skrydžio imituokliu dalyvavo bent 2 maršrutinio skrydžio treniruotėse, kurias vedė kvalifikuota skrydžio įgula. Šias treniruotes imituokliu sudaro 2 skrydžiai, kurių trukmė – bent 2 valandos (kiekvienas skrydis turi būti atliekamas tarp dviejų skirtingų aerodromų), atitinkamas priešskrydinis planavimas ir piloto apklausa po skrydžio;
- d) be to, prašymo išduoti vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo SFI(A) pažymėjimą teikėjas:
1. privalo būti išskraidęs bent 500 valandų skrydžio laiko kaip vienpiločio lėktuvo įgulos vadas;
  2. privalo turėti ar būti turėjęs kelių variklių lėktuvo IR(A); ir
  3. privalo būti įvykęs c punkto 2 papunkčio reikalavimus;
- e) be to, prašymo išduoti SFI(H) pažymėjimą teikėjas:
1. per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos kaip pilotas ar stebėtojas atitinkamo tipo orlaivio įgulos kabinoje privalo būti išskraidęs bent 1 valandą skrydžio laiko; ir
  2. prašymo išduoti daugiapiločio sraigtasparnio SFI(H) teikėjas kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs bent 1 000 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 350 valandų turi būti išskraidytos vykdant daugiapiločio sraigtasparnio piloto funkcijas;
  3. prašymo išduoti vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio SFI(H) teikėjas kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių 100 valandų turi būti išskraidytos vykdant vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio įgulos vado funkcijas;
  4. prašymo išduoti vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio SFI(H) teikėjas kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 250 valandų skrydžio laiko.

FCL.930.SFI SFI. Mokymo kursas

- a) SFI mokymo kursą sudaro:
1. atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtino kurso FSTD dalis;
  2. TRI mokymo kurso turinys.

- b) Laikoma, kad atitinkamo tipo orlaivio TRI pažymėjimą turintis SFI pažymėjimo turėtojas yra įvykdęs visus šios dalies reikalavimus.

FCL.940.SFI SFI. Pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti SFI pažymėjimą teikėjas per SFI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo įvykdyti 2 iš šių 3 reikalavimų:
1. kaip instruktorius ar egzaminuotojas FSTD privalo būti įvykdęs 50 valandų skrydžio mokymą, iš kurių bent 15 valandų mokymas turi būti įvykdytas per 12 mėnesių iki SFI pažymėjimo galiojimo pabaigos;
  2. privalo būti baigęs ATO rengiamą SFI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
  3. privalo būti išlaikęs atitinkamas gebėjimų vertinimo egzamino dalis pagal FCL.935 dalį.
- b) Be to, prašymo teikėjas FFS privalo būti išlaikęs atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijoms (atitinkančioms orlaivių, kuriais prašymo teikėjas turi teisę mokyti skrydžio, tipus) gauti būtinus kvalifikacijos patikrinimo egzaminus.
- c) SFI pažymėjimo turėtojas, bent kas antrą kartą siekdamas SFI pažymėjimo pratęsimo, privalo įvykdyti a punkto 3 papunkčio reikalavimą.
- d) Atnaujinimas. Jei SFI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos privalo:
1. baigti SFI mokymo kurso dalį, per kurią naudojamas imituoklis;
  2. įvykdyti a punkto 2 ir 3 papunkčių reikalavimus.

8 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai daugianarės įgulos sąveikos instruktoriui (MCCI)

FCL.905.MCCI MCCI. Teisės ir sąlygos

- a) MCCI turi teisę vykdyti skrydžio mokymą per:
1. MCC kurso praktinę dalį, jei MCC kursas nėra vedamas kartu su atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtinu mokymu; ir
  2. MCCI(A) turintis instruktorius turi teisę vykdyti MPL gauti būtino integruotojo mokymo kurso pagrindinį mokymo etapą, jei turi ar turėjo FI(A) ar IRI(A) pažymėjimą.

FCL.910.MCCI Daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus teisių apribojimas

Daugianarės įgulos sąveikos instruktorius turi teisę mokyti skrydžio FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS, kuris buvo naudojamas per MCCI mokymo kursą.

Gali būti suteikiama papildoma teisė mokyti skrydžio kitų tipų orlaivius atitinkančiais FSTD, jei pažymėjimo turėtojas to tipo FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS baigė MCCI kurso praktinį mokymą.

FCL.915.MCCI MCCI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti MCCI pažymėjimą teikėjas:

- a) privalo turėti ar būti turėjęs atitinkamos kategorijos orlaivio CPL, MPL ar ATPL;
- b) būti išskraidęs:
1. kaip lėktuvo, dirizablio ar jėgainės keliamo orlaivio pilotas – bent 1 500 valandų daugiapiločio skrydžio laiko;
  2. kaip sraigasparnio pilotas – bent 1 000 valandų daugiapiločio skrydžio laiko, iš kurių bent 350 valandų turi būti išskraidytos daugiapiločiu sraigasparniu.

FCL.930.MCCI Daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus mokymo kursas

- a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas MCCI pažymėjimas, sudaro bent:
1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
  2. techninis mokymas, susijęs su tokio tipo FSTD, kokiu prašymo teikėjas ketina vykdyti mokymą;
  3. 3 valandų praktinis mokymas, kuris gali būti skrydžio mokymas ar MCC mokymas atitinkamu FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS prižiūrint tipo kvalifikacijos instruktoriui, kompleksinio skrydžio instruktoriui ar daugianarės įgulos sąveikos instruktoriui, kurį šioms funkcijoms vykdyti paskyrė ATO. Į šias skrydžio mokymo prižiūrint instruktoriui valandas įtraukiamas prašymo teikėjo gebėjimų patikrinimas pagal FCL.920 dalį.
- b) Laikoma, kad prašymo teikėjas, turintis ar turėjęs FI, TRI, CRI, IRI ar SFI pažymėjimą, visiškai įvykdė a punkto 1 papunkčio reikalavimą.

FCL.940.MCCI Daugianarės įgulos sąveikos instruktoriaus pažymėjimo pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Prašymo teikėjas, siekiantis pratęsti MCCI pažymėjimą, per paskutinius 12 MCCI pažymėjimo galiojimo mėnesių atitinkamo tipo FNPT II/III, FTD 2/3 ar FFS turi būti įvykdęs FCL.930.MCCI dalies a punkto 3 papunkčio reikalavimus.
- b) Atnaujinimas. Jei MCCI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas atitinkamo tipo FNPT II/III MCC, FTD 2/3 ar FFS turi įvykdyti FCL.930.MCCI dalies a punkto 2 ir 3 papunkčių reikalavimus.

9 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai kompleksinio mokymo instruktoriui (STI)*****FCL.905.STI STI. Teisės ir sąlygos**

- a) STI turi teisę vykdyti skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu kompleksinį mokymą, kurį baigus:
1. išduodama licencija;
  2. suteikiama, pratęsiama ar atnaujinama vienpiloto orlaivio, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, IR ir vienpiloto orlaivio, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, klasės ar tipo kvalifikacija.
- b) Papildomos STI(A) pažymėjimu suteikiamos teisės. STI(A) pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti kompleksinį skrydžio mokymą per MPL integruotojo mokymo kurso pagrindinių skrydžio įgūdžių mokymą.

FCL.910.STI STI. Teisių apribojimas

STI turi teisę mokyti skrydžio FNPT II/III, FTD 2/3 ar FFS, kuris buvo naudojamas per STI mokymo kursą.

Gali būti suteikiama papildoma teisė mokyti skrydžio kitų tipų orlaivius atitinkančiu FSTD, jei pažymėjimo turėtojas:

- a) atitinkamo tipo orlaiviu baigė TRI mokymo kurso FFS dalį;
- b) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos atitinkamo tipo orlaivį atitinkančiu FFS išlaikė tam tikro orlaivio tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą;
- c) prižiūrimas skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo per atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną mokymo kursą vedė bent vieną atitinkamo tipo orlaivį atitinkančio FSTD treniruotę, susijusią su STI pareigomis, kurios trukmė – ne mažiau kaip 3 valandos.

FCL.915.STI STI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti STI pažymėjimą teikėjas:

- a) 3 metus iki prašymo pateikimo dienos privalo turėti ar būti turėjęs piloto licenciją ir teisę mokyti, būtiną numatomiems kursams vesti;

- b) per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos FNPT privalo būti išlaikęs atitinkamos orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.

Prašymo išduoti STI(A) pažymėjimą teikėjas, norintis mokytis tik BITD, privalo atlikti tik pratimus, kurie atliekami per PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;

- c) be to, prašymo išduoti STI(H) teikėjas per 12 mėnesių iki prašymo pateikimo dienos kaip stebėtojas atitinkamo tipo sraigtasparnio įgulos kabinoje privalo būti išskraidęs bent 1 valandą skrydžio laiko.

FCL.930.STI STI mokymo kursas

- a) STI mokymo kursą sudaro bent 3 valandų skrydžio mokymas, susijęs su STI pareigomis, vykdomas FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III prižiūrint FIE. Į šias skrydžio mokymo prižiūrint instruktoriui valandas įtraukiamas pagal FCL.920 dalį prašymo teikėjo laikyto gebėjimų vertinimo egzamino laikas.

Prašymo išduoti STI(A) pažymėjimą teikėjas, norintis mokytis tik BITD, privalo baigti skrydžio mokymą BITD.

- b) Į prašymo išduoti STI(H) teikėjo mokymo kursą įtraukiama ir atitinkamo TRI kurso FFS dalis.

FCL.940.STI STI. Pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti STI pažymėjimą teikėjas per paskutinius 12 STI pažymėjimo galiojimo mėnesių privalo:

1. būti įvykdęs bent 3 valandų skrydžio mokymą FFS, FNPTII/II ar BITD, kuris yra viso CPL, IR, PPL arba klasės ar tipo kvalifikacijai gauti būtino kurso dalis; ir
2. FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III, kuriuo paprastai vykdomas skrydžio mokymas, išlaikyti atitinkamos orlaivio klasės ar orlaivių tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal atitinkamas šios dalies 9 priedėlio dalis.

STI(A) pažymėjimo turėtojas, vykdamas tik mokymą BITD, per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą privalo atlikti tik pratimus, kurie atliekami per PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą.

- b) Atnaujinimas. Jei STI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas privalo:

1. baigti ATO rengiamą STI kvalifikacijos kėlimo mokymą;
2. FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III, kuriuo paprastai vykdomas skrydžio mokymas, išlaikyti atitinkamos orlaivio klasės ar tipo kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal atitinkamas šios dalies 9 priedėlio dalis.

STI(A) pažymėjimo turėtojas, vykdamas tik mokymą BITD, per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą privalo atlikti tik pratimus, kurie atliekami per PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimą.

3. Per visą CPL, IR, PPL arba atitinkamos orlaivių klasės ar orlaivių tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą privalo vykdyti bent 3 valandų skrydžio mokymą prižiūrint FI, CRI(A), IRI ar TRI(H), kurį šioms funkcijoms vykdyti paskyrė ATO. Bent 1 valandą skrydžio mokymo turi prižiūrėti FIE(A).

10 SKIRSNIS

Skrydžio virš kalnų kvalifikacijos instruktorius (MI)

FCL.905.MI MI. Teisės ir sąlygos

MI turi teisę vykdyti skrydžio mokymą, kurį baigus išduodama skrydžio virš kalnų kvalifikacija.

FCL.915.MI MI pažymėjimas. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti MI pažymėjimą teikėjas privalo turėti:

- a) FI, CRI ar TRI pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė mokytis skrydžio vienpiločiu lėktuvu;

- b) skrydžio virš kalnų kvalifikaciją.

FCL.930.MI MI mokymo kursas

- a) Į MI mokymo kursą įtraukiamas prašymo teikėjo gebėjimų vertinimo egzaminas pagal FCL.920 dalį.
- b) Prieš pradėdamas lankyti kursą, prašymo teikėjas privalo būti atlikęs parengiamąjį skrydžio bandymą dalyvaujant FI pažymėjimą turinčiam MI, kad būtų galima įvertinti prašymo teikėjo patirtį ir gebėjimą vesti mokymo kursą.

FCL.940.MI MI pažymėjimo galiojimas

MI pažymėjimas galioja tol, kol galioja FI, TRI ar CRI pažymėjimas.

11 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai lakūnų bandytojų instruktoriui (FTI)**FCL.905.TRI FTI. Teisės ir sąlygos**

- a) FTI turi teisę vykdyti skrydžio atitinkamos kategorijos orlaiviu mokymą:
1. kurį baigus suteikiama 1 ar 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacija, jei instruktorius turi atitinkamos kategorijos lakūno bandytojo kvalifikaciją;
  2. kurį baigus išduodamas FTI pažymėjimas, kuriuo suteikiama teisė vykdyti atitinkamos kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacijai gauti būtiną skrydžio mokymą, jei instruktorius turi bent 2 metų tokio mokymo patirtį.
- b) 1 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikaciją turinčiam FTI suteikiama teisė vykdyti 2 kategorijos lakūno bandytojo kvalifikacijai gauti būtiną skrydžio mokymą.

FCL.915.FTI FTI. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti FTI pažymėjimą teikėjas privalo:

- a) turėti pagal FCL.820 dalį suteiktą lakūno bandytojo kvalifikaciją;
- b) būti išskraidęs bent 200 valandų 1 ar 2 kategorijos skrydžio bandymų laiko.

FCL.930.FTI FTI. Mokymo kursas

- a) Mokymo kursą, kurį baigus išduodamas FTI pažymėjimas, sudaro bent:
1. 25 valandų mokymas ir mokymasis;
  2. 10 valandų techninis mokymas, įskaitant techninių žinių kartojimą, pamokų planų rengimą ir gebėjimų mokyti klasėje ir (arba) imituokliu tobulinimą;
  3. 5 valandų praktinis skrydžio mokymas prižiūrint FTI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FTI dalies b punkto reikalavimus. Į šias skrydžio mokymo valandas įtraukiamas prašymo teikėjo gebėjimų vertinimo egzaminas pagal FCL.920 dalį.
- b) Patirties įskaitymas
1. Laikoma, kad instruktoriaus pažymėjimą turintis ar turėjęs prašymo teikėjas yra visiškai įvykęs a punkto 1 papunkčio reikalavimą.
  2. Be to, laikoma, kad FI ar TRI pažymėjimą turintis ar turėjęs prašymo teikėjas yra visiškai įvykęs a punkto 2 papunkčio reikalavimus.

FCL.940.FTI Skrydžio bandymo instruktoriaus pažymėjimo pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Pratęsimas. Prašymo pratęsti FTI pažymėjimą teikėjas per FTI pažymėjimo galiojimo laikotarpį privalo įvykdyti 1 iš šių reikalavimų:
1. išskraidyti toliau nurodytą skrydžio laiką:
    - i) bent 50 valandų skrydžio bandymų laiko, iš kurių bent 15 valandų turi būti išskraidytos per 12 mėnesių iki FTI pažymėjimo galiojimo pabaigos; ir
    - ii) turi būti išskraidęs bent 5 valandas mokomųjų skrydžio bandymų laiko turi būti išskraidytos per 12 mėnesių iki FTI pažymėjimo galiojimo pabaigos; arba

2. baigti ATO rengiamą FTI kvalifikacijos kėlimo mokymą; Kvalifikacijos kėlimo mokymas turi būti pagrįstas FTI mokymo kurso praktinio skrydžio mokymo elementu pagal FCL.930.FTI dalies a punkto 3 papunktį ir į jį turi būti įtrauktas bent 1 mokomasis skrydis prižiūrint FTI, kurio kvalifikacija atitinka FCL.905.FTI dalies b punkto reikalavimus.
- b) Atnaujinimas. Jei FTI pažymėjimas nustoja galioti, prašymo teikėjas privalo baigti ATO rengiamą FTI kvalifikacijos kėlimo mokymą. Kvalifikacijos kėlimo mokymas privalo atitikti bent FCL.930.FTI dalies a punkto 3 papunkčio reikalavimus.

K SKYRIUS

EGZAMINUOTOJAI

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai

FCL.1000 Egzaminuotojo pažymėjimas

- a) Bendrosios nuostatos. Egzaminuotojo pažymėjimo turėtojas privalo:
1. turėti licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją, lygiavertį tam, kuriam išduoti ar suteikti jie turi teisę vykdyti įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus, taip pat vykdyti atitinkamą mokymą;
  2. turėti teisę per orlaivyje vykdomą įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminą vykdyti orlaivio įgulos vado funkcijas.
- b) Specialiosios sąlygos.
1. Jei valstybėje narėje ar operatoriaus laivyne pradedamas naudoti naujas orlaivis, bet nėra įmanoma laikytis šio skyriaus reikalavimų, kompetentinga institucija gali išduoti specialų pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus. Tokiu pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti tik įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, būtinus norint pradėti naudoti naujo tipo orlaivį, o pažymėjimas jokių atvejų negali galioti daugiau kaip 1 metus.
  2. Pagal b punkto 1 papunktį išduoto pažymėjimo turėtojas, ketinantis teikti prašymą išduoti egzaminuotojo pažymėjimą, privalo įvykdyti išankstines sąlygas ir pratęsimo reikalavimus, taikomus atitinkamos kategorijos egzaminuotojui.
- c) Ne valstybių narių teritorijoje laikomi egzaminai.
1. Nepaisant a punkto, jei įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus vykdo ne valstybių narių teritorijoje esanti ATO, kompetentinga valstybės narės institucija egzaminuotojo pažymėjimą gali išduoti prašymo teikėjui, turinčiam trečiosios šalies pagal ICAO 1 priedą išduotą piloto licenciją, jei jis:
    - i) turi licenciją, pažymėjimą ar kvalifikaciją, bent lygiavertį tam, kuriam išduoti ar suteikti jie turi teisę vykdyti įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo arba gebėjimų vertinimo egzaminą; bet kokiu atveju tai turi būti bent CPL;
    - ii) yra įvykdęs šio skyriaus reikalavimus atitinkamam egzaminuotojo pažymėjimui gauti; ir
    - iii) kompetentingai institucijai įrodo pakankamai žinąs Europos aviacijos saugos taisykles, kad galėtų naudotis instruktoriaus teisėmis pagal šią dalį.
  2. 1 papunktyje nurodytu pažymėjimu suteikiama teisė vykdyti tik įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus:
    - i) ne valstybių narių teritorijoje; ir
    - ii) skirtus pilotams, pakankamai gerai mokantiems kalbą, kuria vykdomas patikrinimo egzaminas.

FCL.1005 Teisių apribojimas asmeninių interesų atveju

Egzaminuotojas negali vykdyti:

- a) prašymo išduoti licenciją ar pažymėjimą arba suteikti kvalifikaciją teikėjo įgūdžių patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminu:
1. jei egzaminuotojas prašymo teikėją mokė skrydžio pastarajam siekiant gauti licenciją, kvalifikaciją ar pažymėjimą, kurią siekiant laikomas įgūdžių patikrinimo arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminas; arba

2. jei egzaminuotojas atsakingas už rekomendaciją laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL.030 dalies b punktą;
- b) įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzamino, jei egzaminuotojas mano, kad gali būti neobjektyvus.

FCL.1010 Egzaminuotojui taikomos išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas įrodo:

- a) turįs atitinkamas žinias, kvalifikaciją ir patirtį, susijusius su egzaminuotojo teisėmis;
- b) kad per paskutinius 3 metus už pagrindinio reglamento ir jo įgyvendinimo taisyklių nesilaikymą jam nebuvo taikyta jokių sankcijų, įskaitant bet kurios jo licencijos ar pažymėjimo, išduoto pagal šią dalį, arba kvalifikacijos, suteiktos pagal šią dalį, galiojimo sustabdymą, apribojimą ar panaikinimą.

FCL.1015 Egzaminuotojo kvalifikacijos standartizavimas

- a) Prašymo išduoti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas privalo baigti kompetentingos institucijos ar ATO rengiamą ir kompetentingos institucijos patvirtintą standartizavimo kursą.
- b) Standartizavimo kursą sudaro teorijos bei praktinių įgūdžių mokymas ir į jį įtraukiami bent šie elementai:
1. įvykdomi 2 įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminai, kuriuos išlaikius išduodama licenciją ar pažymėjimas arba suteikiama kvalifikacija, dėl kurių prašymo teikėjas nori gauti teisę vykdyti egzaminus;
  2. mokymas apie atitinkamus šios dalies reikalavimus ir atitinkamus skrydžio vykdymo reikalavimus, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminų vykdymo mokymas, egzaminų patvirtinimas dokumentais ir ataskaitų teikimas;
  3. informavimas apie nacionalines administracines procedūras, asmens duomenų apsaugos reikalavimus, atsakomybę, nelaimingų atsitikimų draudimą ir mokesčius.
- c) Egzaminuotojo pažymėjimo turėtojas neturi teisės vykdyti prašymo teikėjo įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzamino, jei prašymo teikėjo kompetentinga institucija nėra ta pati, kuri išdavė egzaminuotojo pažymėjimą, išskyrus tuo atveju, kai:
1. egzaminuotojo pažymėjimo turėtojas prašymo teikėjo kompetentingai institucijai pranešė apie savo ketinimą vykdyti įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminą ir apie savo, kaip egzaminuotojo, turimas teises;
  2. egzaminuotojo pažymėjimo turėtojas buvo prašymo teikėjo kompetentingos institucijos informuotas apie b punkto 3 papunktyje nurodytus elementus.

FCL.1020 Egzaminuotojo gebėjimų vertinimas

Prašymo išduoti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas privalo parodyti savo gebėjimus kompetentingos institucijos inspektoriumi ar vyresniajam egzaminuotojui, kurį šią funkciją vykdyti paskyrė kompetentinga institucija, atsakinga už egzaminuotojo pažymėjimo išdavimą, kaip egzaminuotojas vykdydamas įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminą, kurio vykdymo teisę jis siekia gauti, įskaitant instruktažą, įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo, gebėjimų vertinimo egzaminą, taip pat tikrinamojo asmens vertinimą, piloto apklausą po skrydžio ir dokumentų rengimą.

FCL.1025 Egzaminuotojo pažymėjimo galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Galiojimas. Egzaminuotojo pažymėjimas galioja 3 metus.
- b) Pratęsimas. Egzaminuotojo pažymėjimas pratęsiamas, jei per pažymėjimo galiojimo laikotarpį jo turėtojas:
1. kiekvienais metais įvykdė bent 2 įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminus;
  2. per paskutinius pažymėjimo galiojimo metus lankė kompetentingos institucijos ar ATO rengiamą ir kompetentingos institucijos patvirtintą egzaminuotojo kvalifikacijos kėlimo seminarą;

3. vieną iš įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminų, vykdytų per paskutinius pažymėjimo galiojimo metus pagal 1 papunktį, įvertino kompetentingos institucijos inspektorius ar vyresnysis egzaminuotojas, kurį šią funkciją vykdyti paskyrė kompetentinga institucija, atsakinga už egzaminuotojo pažymėjimo išdavimą.
  4. Jei prašymo pratęsti egzaminuotojo pažymėjimą teikėjas turi teisę vykdyti daugiau kaip vienos kategorijos egzaminuotojo funkcijas, visos egzaminuotojo teisės gali būti kartu pratęstos, jei prašymo teikėjas įvykdo b punkto 1 ir 2 papunkčių ir FCL.1020 dalies reikalavimus, taikomus vienai iš turimų egzaminuotojo pažymėjimo kategorijų, ir jei tam pritaria kompetentinga institucija.
- c) Atnaujinimas. Jei pažymėjimas baigia galioti, prašymo teikėjas, norėdamas vėl pradėti naudotis pažymėjimu suteikiamomis teisėmis, privalo įvykdyti b punkto 2 papunkčio ir FCL.1020 dalies reikalavimus.
  - d) Egzaminuotojo pažymėjimas pratęsiamas ar atnaujinamas tik tada, jei prašymo teikėjas įrodo, kad jis nuolat vykdo FCL.1010 ir FCL.1030 dalių reikalavimus.

FCL.1030 Įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminų vykdymas

- a) Vykdydamas įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminus, egzaminuotojas:
  1. užtikrina, kad su prašymo teikėju būtų galima bendrauti be kalbos kliūčių;
  2. patikrina, ar prašymo teikėjas įvykdė visus šioje dalyje nurodytus kvalifikacijos, mokymo ir patirties reikalavimus, būtinus licencijai, kvalifikacijai ar pažymėjimui, dėl kurių laikomas įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminas, gauti, pratęsti ar atnaujinti;
  3. prašymo teikėjui praneša apie ne visos, netikslios ar klaidingos informacijos apie jų mokymą ir skraidymo patirtį pateikimo padarinius.
- b) Pasibaigus įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminui egzaminuotojas:
  1. prašymo teikėjui praneša apie patikrinimo egzamino rezultatus. Jei egzaminas išlaikomas iš dalies arba neišlaikomas, egzaminuotojas prašymo teikėjui praneša, kad pastarasis negali naudotis kvalifikacija suteikiamomis teisėmis, kol visiškai išlaikys patikrinimo egzaminą. Egzaminuotojas išsamiai nurodo visus tolesnius mokymo reikalavimus ir paaiškina apie prašymo teikėjo teisę teikti apeliaciją;
  2. jei išlaikomas kvalifikacijos patikrinimo ar gebėjimų vertinimo egzaminas, būtinas licencijai pratęsti ar atnaujinti, patvirtina prašymo teikėjo licenciją ar pažymėjimą joje nurodydamas naują kvalifikacijos ar pažymėjimo galiojimo pabaigos datą, jei už prašymo teikėjo licenciją atsakinga kompetentinga institucija specialiai paskiria jį vykdyti šią funkciją;
  3. prašymo teikėjui pateikia pasirašytą įgūdžių patikrinimo ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino ataskaitą, o ataskaitos kopijas nedelsdamas pateikia už prašymo teikėjo licenciją atsakingai kompetentingai institucijai ir egzaminuotojo pažymėjimą išdavusiai kompetentingai institucijai. Ataskaitoje turi būti:
    - i) pareiškimas, kad prašymo teikėjas egzaminuotojui pateikė informaciją apie savo patirtį ir mokymą ir kad egzaminuotojas nustatė, jog patirtis ir mokymas atitinka taikytinus šios dalies reikalavimus;
    - ii) patvirtinimas, kad atlikti visi būtini manevrai ir pratimai, taip pat, jei taikoma, informacija apie žodinį teorijos egzaminą. Jei neišlaikomas koks nors egzamino elementas, egzaminuotojas įrašo tokio vertinimo priežastis;
    - iii) įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminai rezultatai.
- c) Egzaminuotojas šiuos įrašus ir visą išsamią informaciją apie vykdytus įgūdžių patikrinimo, kvalifikacijos patikrinimo ir gebėjimų vertinimo egzaminus ir jų rezultatus saugo 5 metus.
- d) Už egzaminuotojo pažymėjimą atsakingai kompetentingai institucijai ar už prašymo teikėjo licenciją atsakingai kompetentingai institucijai paprašius egzaminuotojas pateikia visus įrašus ir ataskaitas, taip pat visą kitą informaciją, kurią būtina pateikti kontrolės tikslais.

2 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai skrydžio egzaminuotojui (FE)**FCL.1005.FE FE. Teisės ir sąlygos**

- a) FE(A). Skrydžio lėktuvu egzaminuotojo (FE(A)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:
1. PPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločių orlaivių, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą orlaivį, klasės ar tipo kvalifikacijai gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
  2. CPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločių orlaivių, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą orlaivį, klasės ar tipo kvalifikacijai gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 2 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
  3. LAPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 100 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
  4. skrydžio virš kalnų kvalifikacijai gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas kaip lėktuvo ar TMG pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, bent 500 kartų pakildamas ir nutūpdamas, per skrydžio virš kalnų kvalifikacijai gauti būtiną mokymą.
- b) FE(H). Skrydžio sraigtasparniu egzaminuotojo (FE(H)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:
1. PPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai, kuri įrašoma į PPL(H), gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sraigtasparnio pilotas išskraidė bent 1 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
  2. CPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai vienpiločio vieno variklio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai, kuri įrašoma į CPL(H), gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sraigtasparnio pilotas išskraidė bent 2 000 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 250 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
  3. vienpiločio kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai, kuri įrašoma į PPL(H) ar CPL(H), gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas įvykdė 1 ir 2 papunkčių reikalavimus ir turi CPL(H) ar ATPL(H), o jei taikoma – IR(H);
  4. LAPL(H) gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sraigtasparnio pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 150 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą.
- c) FE(As). Skrydžio dirizabliu egzaminuotojo (FE(As)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti PPL(As) ir CPL(As) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat atitinkamai dirizablio tipo kvalifikacijai gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip dirizablio pilotas išskraidė bent 500 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent 100 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą.
- d) FE(S). Skrydžio sklandytuvu egzaminuotojo (FE(S)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:
1. SPL ir LAPL(S) gauti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, įskaitant 150 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą, ar 300 kilometrų, atliktų vykdant skrydžio mokymą;
  2. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius SPL suteikiama papildoma teisė vykdyti komercinius skrydžius, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, įskaitant 90 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
  3. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius SPL ar LAPL(S) suteikiama teisė valdyti TMG, jei egzaminuotojas kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio TMG mokymą.

e) FE(B). Skrydžio oro balionu egzaminuotojo (FE(B)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. BPL ir LAPL(B) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, taip pat įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, kuriuos išlaikius suteikiama teisė skraidyti kitos klasės ar grupės oro balionu, jei egzaminuotojas kaip oro baliono pilotas išskraidė 250 valandų skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų, išskraidytų vykdant skrydžio mokymą;
2. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius BPL suteikiama teisė vykdyti komercinius skrydžius, jei egzaminuotojas kaip oro baliono pilotas išskraidė 300 valandų skrydžio laiko, iš kurių 50 valandų išskraidė tos pačios grupės balionu, kuriuo siekiama vykdyti komercinius skrydžius. Iš 300 valandų skrydžio laiko 50 valandų turi būti išskraidytos vykdant skrydžio mokymą.

FCL.1010.FE FE. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti FE pažymėjimą teikėjas privalo turėti:

atitinkamos kategorijos orlaivio FI pažymėjimą.

3 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai tipo kvalifikacijos egzaminuotojui (TRE)

FCL.1005.TRE TRE. Teisės ir sąlygos

a) TRE(A) ir TRE(PL). Lėktuvo tipo kvalifikacijos egzaminuotojo (TRE(A)) arba jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijos egzaminuotojo (TRE(PL)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. pirmajai lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
2. atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai ir IR pratęsti ar atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą;
3. ATPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
4. MPL gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas įvykdė FCL.925 dalies reikalavimus;
5. gebėjimų vertinimo egzaminą, kurį išlaikius išduodamas, pratęsiamas ar atnaujinamas atitinkamos kategorijos orlaivio TRI ar SFI pažymėjimas, jei egzaminuotojas TRE funkcijas vykdo bent 3 metus.

b) TRE(H). TRE(H) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti:

1. sraigatsparnio tipo kvalifikacijai suteikti, pratęsti ir atnaujinti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus;
2. kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, kurį išlaikius pratęsiamas arba atnaujinamas IR, arba IR(H) turėtojui suteikiama papildoma teisė valdyti ne tik vieno, bet ir kelių variklių sraigatsparnį, jei TRE(H) pažymėjimo turėtojas turi galiojančią IR(H);
3. ATPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
4. TRI(H) ar SFI(H) pažymėjimui išduoti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas TRE funkcijas vykdo bent 3 metus.

FCL.1010.TRE TRE. Išankstinės sąlygos

a) TRE(A) ir TRE(PL). Prašymo išduoti TRE(A) ir TRE(PL) pažymėjimą teikėjas:

1. teikiantis prašymą išduoti daugiapiločio lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio TRE, atitinkamai kaip daugiapiločio lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio pilotas privalo būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
2. teikiantis prašymą išduoti vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo TRE, kaip vienpiločio lėktuvo pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 200 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
3. privalo turėti atitinkamo tipo orlaivio CPL ar ATPL ir TRI pažymėjimą;
4. kuriam TRE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip TRI, FI ar SFI mokydamas skrydžio atitinkamo tipo orlaiviu ar tą tipą atitinkančiu FSTD išskraidė bent 50 valandų skrydžio laiko.

b) TRE(H). Prašymo išduoti TRE(H) teikėjas:

1. privalo turėti TRI(H) pažymėjimą arba, teikdamas prašymą išduoti vienpiloto vieno variklio sraigataspurnio TRE, galiojantį atitinkamo tipo sraigataspurnio FI(H) pažymėjimą;
2. kuriam TRE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip TRI, FI ar SFI mokymas skrydžio atitinkamo tipo sraigataspurniu ar tą tipą atitinkančiu FSTD privalo būti išskraidęs 50 valandų skrydžio laiko;
3. teikiantis prašymą išduoti daugiapiloto sraigataspurnio TRE, privalo turėti CPL(H) arba ATPL(H) ir kaip daugiapiloto sraigataspurnio pilotas būti išskraidęs 1 500 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
4. teikiantis prašymą išduoti vienpiloto kelių variklių sraigataspurnio TRE:
  - i) kaip sraigataspurnio pilotas privalo būti išskraidęs 1 000 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
  - ii) privalo turėti CPL(H) ar ATPL(H) ir, jei taikoma, galiojančią IR(H);
5. teikiantis prašymą išduoti vienpiloto vieno variklio sraigataspurnio TRE:
  - i) kaip sraigataspurnio pilotas privalo būti išskraidęs 750 valandų skrydžio laiko, iš kurių bent 500 valandų turi būti išskraidytos vykdant įgulos vado funkcijas;
  - ii) privalo turėti profesionalaus sraigataspurnio piloto licenciją;
6. kad TRE(H) pažymėjimu būtų suteikta ne tik teisė vykdyti vienpiloto kelių variklių sraigataspurnio tipo kvalifikacijai gauti būtiną patikrinimo egzaminą, bet ir teisė vykdyti ir to paties tipo daugiapiloto kelių variklių sraigataspurnio tipo kvalifikacijai gauti būtiną patikrinimo egzaminą, TRE(H) pažymėjimo turėtojas to paties tipo sraigataspurniu privalo būti išskraidęs bent 100 valandų daugiapiloto skrydžio laiko;
7. jei teikiamas prašymas išduoti pirmąjį TRE pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė vykdyti daugiapiloto kelių variklių sraigataspurnio tipo kvalifikacijai gauti būtiną patikrinimo egzaminą, gali būti laikoma, kad prašymo teikėjas yra įvykdyęs b punkto 3 papunktyje nurodytą 1 500 valandų skrydžio daugiapiloto sraigataspurniu reikalavimą, jei jis kaip to paties tipo daugiapiloto sraigataspurnio įgulos vadas išskraidė 500 valandų skrydžio laiko.

4 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai atitinkamos orlaivių klasės kvalifikacijos egzaminuotojui (CRE)

FCL.1005.CRE CRE. Teisės

CRE turi teisę vykdyti šiuos su vienpiloto lėktuvu, išskyrus vienpilotį aukštos klasės sudėtingą lėktuvą, susijusius patikrinimo egzaminus:

- a) orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijoms gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
- b) kvalifikacijos patikrinimo egzaminą:
  1. orlaivių klasės ir tipo kvalifikacijoms pratęsti ar atnaujinti;
  2. IR pratęsti ir atnaujinti, jei CRE įvykdė FCL.1010.IRE dalies a punkto reikalavimus.

FCL.1010.CRE CRE. Išankstinės sąlygos

Prašymo išduoti CRE pažymėjimą teikėjas privalo:

- a) turėti arba būti turėjęs vienpiloto orlaivio CPL(A), MPL(A) ar ATPL(A) ir turėti PPL(A);
- b) turėti atitinkamos klasės ar tipo orlaivio CRI pažymėjimą;
- c) kaip lėktuvo pilotas būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko.

5 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos egzaminuotojui (IRE)**FCL.1005.IRE IRE. Teisės**

IRE pažymėjimo turėtojai suteikiama teisė vykdyti egzaminą IR gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą ir IR pratęsti ar atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą.

FCL.1010.IRE IRE. Išankstinės sąlygos

- a) IRE(A). Prašymo išduoti lėktuvo IRE pažymėjimą teikėjas privalo turėti IRI(A) pažymėjimą ir būti išskraidęs:
1. 2 000 valandų skrydžio laiko kaip lėktuvo pilotas; ir
  2. 450 valandų skrydžio laiko pagal IFR, iš kurių 250 valandų turi būti išskraidytos vykdant instruktoriaus pareigas.
- b) IRE(H). Prašymo išduoti sraigtasparnio IRE pažymėjimą teikėjas privalo turėti IRI(H) pažymėjimą ir būti išskraidęs:
1. 2 000 valandų skrydžio laiko kaip sraigtasparnio pilotas; ir
  2. 300 valandų skrydžio pagal prietaisus sraigtasparniu laiko, iš kurių 200 valandų turi būti išskraidytos vykdant instruktoriaus pareigas.
- c) IRE(As). Prašymo išduoti dirizablio IRE pažymėjimą teikėjas privalo turėti IRI(As) pažymėjimą ir būti išskraidęs:
1. 500 valandų skrydžio laiko kaip dirizablio pilotas; ir
  2. 100 valandų skrydžio pagal prietaisus dirizabliu laiko, iš kurių 50 valandų turi būti išskraidytos vykdant instruktoriaus pareigas.

6 SKIRSNIS

Specialieji reikalavimai kompleksinio skrydžio egzaminuotojui (SFE)**FCL.1005.SFE SFE. Teisės ir sąlygos**

- a) SFE(A) ir SFE(PL). Lėktuvo ir jėgainės keliamo orlaivio kompleksinio skrydžio egzaminuotojo (SFE(A) ir SFE(PL)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti FFS:
1. daugiapilocių lėktuvo ar jėgainės keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, pratęsti ar atnaujinti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus;
  2. IR pratęsti ar atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, jei SFE įvykdė FCL.1010.IRE dalyje nurodytus atitinkamos kategorijos orlaiviui taikomus reikalavimus;
  3. ATPL(A) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
  4. MPL gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą, jei egzaminuotojas įvykdė FCL.925 dalies reikalavimus;
  5. atitinkamos kategorijos orlaivio SFI pažymėjimui, gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei egzaminuotojas SFE funkcijas vykdo bent 3 metus.
- b) SFE(H). Sraigtasparnio kompleksinio skrydžio egzaminuotojo (SFE(H)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti FFS:
1. sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti, pratęsti ir atnaujinti būtinus įgūdžių patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus; ir
  2. IR pratęsti ir atnaujinti būtiną kvalifikacijos patikrinimo egzaminą, jei SFE įvykdė FCL.1010.IRE dalies b punkto reikalavimus;
  3. ATPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą;
  4. SFI(H) pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtinus gebėjimų patikrinimo ir kvalifikacijos patikrinimo egzaminus, jei egzaminuotojas SFE funkcijas vykdo bent 3 metus.

FCL.1010.SFE SFE. Išankstinės sąlygos

a) SFE(A). Prašymo išduoti SFE(A) pažymėjimą teikėjas:

1. privalo turėti ar būti turėjęs lėktuvo ATPL(A), lėktuvo klasės ar tipo kvalifikaciją ir lėktuvo SFI(A) pažymėjimą;
2. privalo būti išskraidęs bent 1 500 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiloto lėktuvo pilotas;
3. kuriam SFE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip SFI(A) pažymėjimo turėtojas mokydamas kompleksinio skrydžio atitinkamo tipo lėktuvu privalo būti išskraidęs bent 50 valandų skrydžio laiko.

b) SFE(H). Prašymo išduoti SFE(H) pažymėjimą teikėjas:

1. privalo turėti ar būti turėjęs sraigtasparnio ATPL(H), sraigtasparnio tipo kvalifikaciją ir sraigtasparnio SFI(H) pažymėjimą;
2. privalo būti išskraidęs bent 1 000 valandų skrydžio laiko kaip daugiapiloto sraigtasparnio pilotas;
3. kuriam SFE pažymėjimas išduodamas pirmą kartą, kaip SFI(H) pažymėjimo turėtojas mokydamas kompleksinio skrydžio atitinkamo tipo sraigtasparniu privalo būti išskraidęs bent 50 valandų skrydžio laiko.

7 SKIRSNIS***Specialieji reikalavimai skrydžio instruktoriui egzaminuotojui (FIE)*****FCL.1005.FIE FIE. Teisės ir sąlygos**

- a) FIE(A). Lėktuvo skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo (FIE(A)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti vienpiloto lėktuvo FI(A), CRI(A), IRI(A) ir TRI(A) pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei jis turi atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.
- b) FIE(H). Sraigtasparnio skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo (FIE(H)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti vienpiloto sraigtasparnio FI(H), IRI(H) ir TRI(H) pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei jis turi atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.
- c) FIE(As), FIE(S) ir FIE(B). Dirizablio, sklandytuvo ir oro baliono skrydžio instruktoriaus egzaminuotojo (FIE(As), FIE(S) ir FIE(B)) pažymėjimo turėtojas turi teisę vykdyti atitinkamos kategorijos orlaivio instruktoriaus pažymėjimui gauti, pratęsti ar atnaujinti būtiną gebėjimų vertinimo egzaminą, jei jis turi atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.

FCL.1010.FIE FIE. Išankstinės sąlygos

a) FIE(A). Prašymo išduoti FIE(A) pažymėjimą teikėjas:

norintis vykdyti gebėjimų vertinimo egzaminą:

1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą, jei taikoma;
2. kaip lėktuvo ar TMG pilotas privalo būti išskraidęs 2 000 valandų skrydžio laiko; ir
3. mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko.

b) FIE(H). Prašymo išduoti FIE(H) pažymėjimą teikėjas:

1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą, jei taikoma;
2. kaip sraigtasparnio pilotas privalo būti išskraidęs 2 000 valandų skrydžio laiko;
3. mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjas privalo būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko.

- c) FIE(As). Prašymo išduoti FIE(As) pažymėjimą teikėjas:
1. kaip dirižablio pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko;
  2. mokydamas prašymo išduoti FI(As) pažymėjimą teikėjus privalo būti išskraidęs bent 20 valandų skrydžio laiko;
  3. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą.
- d) FIE(S). Prašymo išduoti FIE(S) pažymėjimą teikėjas:
1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą;
  2. kaip sklandytuvo ar motorizuotojo sklandytuvo pilotas privalo būti išskraidęs 500 valandų skrydžio laiko;
  3. privalo būti:
    - i) išskraidęs 10 valandų skrydžio laiko ar atlikęs 30 kartų pakilęs TMG mokydamas prašymo išduoti TMG instruktoriaus pažymėjimą teikėjus, jei prašymo išduoti FIE(S) teikėjas nori vykdyti TMG gebėjimų vertinimo egzaminą;
    - ii) visais kitais atvejais privalo būti išskraidęs 10 valandų ar 30 kartų pakilęs mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjus.
- e) FIE(B). Prašymo išduoti FIE(B) pažymėjimą teikėjas:
1. privalo turėti atitinkamą instruktoriaus pažymėjimą;
  2. kaip oro baliono pilotas privalo būti išskraidęs 350 valandų skrydžio laiko;
  3. mokydamas prašymo išduoti instruktoriaus pažymėjimą teikėjus privalo būti išskraidęs 10 valandų skrydžio laiko.
-

I priedėlis

Teorijos žinių įskaitymas**A. TEORIJOS ŽINIŲ ĮSKAITYMAS IŠDUODANT KITOS KATEGORIJOS ORLAIVIO PILOTO LICENCIJĄ, PAPILDOMO MOKYMO IR EGZAMINŲ REIKALAVIMAI****1. LAPL, PPL, BPL ir SPL**

1.1. Išduodant LAPL, kitos kategorijos orlaivio LAPL turėtoji visiškai įskaitomos FCL.120 dalies a punkte nurodytų bendrųjų dalykų teorijos žinios.

1.2. Nepažeidžiant pirmesnio punkto nuostatų, išduodant LAPL, PPL, BPL ar SPL, kitos kategorijos orlaivio piloto licencijos turėtojas privalo baigti teorijos mokymo kursą ir išlaikyti šių dalykų tinkamo lygio teorijos egzaminus:

— skrydžio principų,

— skrydžio procedūrų,

— skrydžio vykdymo ir planavimo,

— bendrųjų žinių apie orlaivius, navigacijos.

1.3. Išduodant PPL, BPL ar SPL laikoma, kad tos pačios kategorijos orlaivio LAPL turėtojas yra visiškai įvykdęs teorijos mokymo ir egzaminų reikalavimus.

2. CPL

2.1. Prašymo išduoti CPL teikėjas, turintis kitos kategorijos orlaivio CPL, išklauso patvirtintą papildomo teorijos mokymo kursą, kuriame atsižvelgiama į mokymo programų skirtingų kategorijų orlaivių CPL išduoti skirtumus.

2.2. Prašymo teikėjas, kaip nustatyta šioje dalyje, privalo išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio šių dalykų teorijos egzaminus:

021 Bendrosios žinios apie orlaivius. Sklandmuo ir sistemos, elektros įranga, jėgainė, avarinė įranga;

022 Bendrosios žinios apie orlaivius. Prietaisai,

032/034 Lėktuvo (arba sraigtasparnio) charakteristikos,

070 Skrydžio procedūros, ir

080 Skrydžio principai.

2.3. Laikoma, kad prašymo išduoti CPL teikėjas, išlaikęs tos pačios kategorijos orlaivių IR teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:

— žmogaus galimybių,

— meteorologijos.

3. ATPL

3.1. Prašymo išduoti ATPL teikėjas, turintis kitos kategorijos orlaivio ATPL, turi būti išklauses ATO rengiamą papildomo teorijos mokymo kursą, kuriame atsižvelgiama į mokymo programų skirtingų kategorijų orlaivių ATPL išduoti skirtumus.

- 3.2. Prašymo teikėjas, kaip nustatyta šioje dalyje, privalo išlaikyti atitinkamos kategorijos orlaivio šių dalykų teorijos egzaminus:
- 021 Bendrosios žinios apie orlaivius. Sklandmuo ir sistemos, elektros įranga, jėgainė, avarinė įranga;
  - 022 Bendrosios žinios apie orlaivius. Prietaisai,
  - 032 Skrydžio charakteristikos,
  - 070 Skrydžio procedūros, ir
  - 080 Skrydžio principai.
- 3.3. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas, išlaikęs atitinkamus CPL(A) teorijos egzaminus, yra įvykdęs ryšio priemonių pagal VFR teorijos žinių reikalavimus.
- 3.4. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas, išlaikęs atitinkamus CPL(H) teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:
- oro teisės,
  - skrydžio sraigtasparniu principų,
  - ryšio priemonių pagal VFR.
- 3.5. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas, išlaikęs atitinkamus IR(A) teorijos egzaminus, yra įvykdęs ryšio priemonių pagal IFR teorijos žinių reikalavimus.
- 3.6. Laikoma, kad prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas, turintis IR(H) ir išlaikęs atitinkamus CPL(H) teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:
- skrydžio sraigtasparniu principų,
  - ryšio priemonių pagal VFR.
4. **IR**
- 4.1. Laikoma, kad prašymo išduoti IR teikėjas, išlaikęs atitinkamus tos pačios kategorijos orlaivio CPL teorijos egzaminus, yra įvykdęs šių dalykų teorijos žinių reikalavimus:
- žmogaus galimybių,
  - meteorologijos.
- 4.2. Prašymo išduoti IR(H) teikėjas, išlaikęs atitinkamus ATPL(H) VFR teorijos egzaminus, privalo išlaikyti šių dalykų egzaminus:
- oro teisės,
  - skrydžio planavimo ir skrydžio stebėsenos,
  - radijo navigacijos,
  - ryšio priemonių pagal IFR.
-

Kalbos mokėjimo vertinimo skalė. Eksperto, tobulas ir darbinis kalbos mokėjimo lygiai

Lygis	Tarimas	Struktūra	Žodynas	Sklandumas	Supratimas	Bendravimas
Eksperto (6 lygis)	Tarimas, kirčiavimas, kalbėjimo ritmas ir intonacija, nors jiems daro įtakos gimtoji kalba ar dialektas, beveik niekada netrukdo lengvai suprasti.	Nuolat tinkamai vartoja pagrindines ir sudėtingas gramatines struktūras ir sakinių tipus.	Žodynas pakankamai turtingas ir tikslus, kad būtų galima suprantamai bendrauti įvairiomis žinomomis ir nežinomomis temomis. Vartoja frazeologizmą, stilistinius atspalvius ir tinkamą registrą.	Kalba laisvai ir be ypatingų pastangų ilgą laiką. Kalba paįvairinama stilistiškai, pavyzdžiui, pabrėžiant mintį. Spontaniškai vartoja tinkamus jungiamuosius žodelius ir jungtukus.	Dažniausiai tiksliai supranta beveik bet kokią kontekstą, įskaitant lingvistinių ir kultūrinių subtilybių supratimą.	Lengvai bendrauja beveik visose situacijose. Priima žodines replikas ir nekalbinius signalus ir tinkamai į juos reaguoja.
Tobulas (5 lygis)	Tarimas, kirčiavimas, kalbėjimo ritmas ir intonacija, nors jiems daro įtakos gimtoji kalba ar dialektas, retai trukdo lengvai suprasti.	Dažniausiai tinkamai vartoja pagrindines gramatines struktūras ir sakinių tipus. Stengiasi vartoti sudėtingas struktūras, tačiau daro klaidų, kurios kartais iškreipia prasmę.	Žodynas pakankamai turtingas ir tikslus, kad būtų galima suprantamai bendrauti bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis. Perfrazuoja nuosekliai ir tiksliai. Retkarčiais vartoja frazeologizmą.	Gali ilgai kalbėti palyginti laisvai žinomomis temomis, bet kalboje trūksta stiliaus įvairovės. Gali vartoti tinkamus jungiamuosius žodelius ir jungtukus.	Tiksliai supranta pokalbį bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis ir dažniausiai tiksliai supranta sudėtingą kalbą, kalbą sudėtingoje situacijoje arba įvykiams pakrypus netikėta linkme. Supranta įvairias tarmes (dialektą ir (arba) akcentą) ir registrus.	Atsako iškart, tinkamai ir informatyviai. Veiksmingai palaiko kalbėtojo ir klausytojo dialogą.
Darbinis (4 lygis)	Tarimas, kirčiavimas, kalbėjimo ritmas ir intonacija yra paveikti gimtosios kalbos ar dialekto, tačiau tai tik kartais trukdo lengvai suprasti.	Kūrybingai ir dažniausiai tinkamai vartoja pagrindines gramatines struktūras ir sakinių tipus. Neįprastose arba netikėtose situacijose gali daryti klaidų, tačiau jos retai iškreipia prasmę.	Žodynas dažniausiai pakankamai turtingas ir tikslus, kad būtų galima suprantamai bendrauti bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis. Dažnai gali sėkmingai perfrazuoti, ypač neįprastose arba nenumatytose situacijose, kai pritrūksta žodžių.	Vartoja ilgesnius junginius deramu tempu. Pereinant nuo išminktų arba šabloniškų posakių prie spontaniško pokalbio, kartais gali kalbėti nesklaidžiai, bet tai netrukdo veiksmingai bendrauti. Gali ribotai vartoti jungiamuosius žodelius ir jungtukus. Jungiamieji žodeliai neblaško dėmesio.	Beveik visada tiksliai supranta pokalbį bendromis, konkrečiomis ir su darbu susijusiomis temomis, kai akcentas arba tarmė yra pakankamai žinomi tarptautinei bendruomenei. Gali lėčiau suprasti sudėtingą kalbą, kalbą sudėtingoje situacijoje arba įvykiams pakrypus netikėta linkme, gali reikėti paaiškinimo.	Paprastai atsako iškart, tinkamai ir informatyviai. Pradedą ir palaiko pokalbį net tada, kai įvykiai pakrypsta netikėta linkme. Tinkamai sprendžia akivaizdžius nesupratimus – pasitikslina, patvirtina ar išsiaiškina.

Pastaba. 2 priedėlio pirminė teksto versija perkelta į AMC, taip pat žr. aiškinamąjį raštą.

3 priedėlis

Mokymo kursai CPL ir ATPL gauti

1. Šiame priedėlyje aprašomi įvairių tipų mokymo kursų, kuriuos baigus išduodama CPL ar ATPL (su IR ir be IR), reikalavimai.
2. Prašymo teikėjas, kuris per mokymo kursą nori pereiti į kitą ATO, kreipiasi į kompetentingą instituciją, kad ji oficialiai įvertintų, kiek mokymo valandų dar reikia.

A. ATP integruotasis kursas. Lėktuvai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. ATP(A) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komerciniame oro transporte naudojamų daugiapiločių kelių variklių lėktuvų antrasis pilotas ir gauti CPL(A)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti ATP(A) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(A) ar PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, įskaitoma 50 %, bet ne daugiau kaip 40 valandų arba, jei prašymo teikėjas turi skrydžio lėktuvu naktį kvalifikaciją, ne daugiau kaip 45 valandos iki kurso pradžios išskraidyto skrydžio laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti įskaityta skrydžio su instruktoriumi laiko.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(A) gauti reikalingą žinių lygį;
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas; ir
  - c) skrydžių daugiapiločiu lėktuvu MCC mokymas.
5. Viso ATP(A) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti taikomi reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. ATP(A) teorijos kursą sudaro bent 750 valandų mokymas.
7. MCC kursą sudaro bent 25 valandų teorijos mokymas ir pratimai.

TEORIJOS EGZAMINAS

8. Prašymo teikėjas įrodo turįs ATPL(A) turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

9. Skrydžio mokymą, išskyrus mokymą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, sudaro, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, iš viso bent 195 valandos, iš kurių iki 55 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 195 valandų mokymą prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent:
  - a) 95 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 55 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
  - b) 70 valandų vykdydamas įgulos vado funkcijas, įskaitant skrydžio pagal VFR ir skrydžio pagal prietaisus laiką, išskraidytą vykdamas piloto mokinio įgulos vado (SPIC) funkcijas. Į skrydžio vykdamas įgulos vado funkcijas laiką gali būti įskaitoma ne daugiau kaip 20 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdamas SPIC funkcijas;
  - c) 50 valandų maršrutinio skrydžio vykdamas įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;
  - d) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos maršrutu laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus iki visiškai sustojant ir

- e) 115 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, kurias sudaro bent:
1. 20 valandų vykdant SPIC funkcijas;
  2. 15 valandų MCC, kurios gali būti treniravimosi FFS ar FNPT II valandos;
  3. 50 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių:
    - i) iki 25 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas; arba
    - ii) iki 40 valandų gali būti treniruokliu FNPT II, FTD 2 ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, iš kurių iki 10 valandų gali būti mokymosi FNPT I laikas.
- Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;
- f) 5 valandas bent 4 asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigčių ir įtraukiamąją važiuoklę.

IGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

10. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų igūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu ir IR gauti būtinų igūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių lėktuvu.

B. ATP modulinis kursas. Lėktuvai

1. Prašymo išduoti ATPL(A) teikėjas, kuris per modulinį kursą baigia teorijos mokymo kursą, privalo:

- a) turėti bent PPL(A), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą; ir

išklausti bent toliau nurodytą teorijos valandų skaičių:

1. prašymo teikėjas, turintis PPL(A) – 650 valandų;
2. prašymo teikėjas, turintis CPL(A) – 400 valandų;
3. prašymo teikėjas, turintis IR(A) – 500 valandų;
4. prašymo teikėjas, turintis CPL(A) ir IR(A) – 250 valandų.

Teorijos mokymas turi būti baigtas prieš laikant ATPL(A) gauti būtinų igūdžių patikrinimo egzaminą.

C. CPL/IR integruotasis kursas. Lėktuvai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(A) ir IR(A) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komerciniame oro transporte naudojamo vienpilocių vieno variklio lėktuvo ar vienpilocių kelių variklių lėktuvo pilotas ir gauti CPL(A)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(A)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(A) ar PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, įskaitoma 50 %, bet ne daugiau kaip 40 valandų arba, jei prašymo teikėjas turi skrydžio lėktuvu naktį kvalifikaciją, ne daugiau kaip 45 valandos iki kurso pradžios išskraidyto skrydžio laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti įskaityta skrydžio su instruktoriumi laiko.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(A) ir IR gauti reikalingą žinių lygį; ir
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

5. Viso CPL/IR(A) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(A)/IR teorijos kursą sudaro bent 500 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(A) ir IR turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, išskyrus mokymą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, sudaro, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, iš viso bent 180 valandų, iš kurių iki 40 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 180 valandų mokymą prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent:

- a) 80 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 40 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
- b) 70 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant skrydžio pagal VFR ir skrydžio pagal prietaisus laiką, kuris gali būti išskraidytas vykdant SPIC funkcijas. Į skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiką gali būti įskaitoma ne daugiau kaip 20 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko, išskraidyto vykdant SPIC funkcijas;
- c) 50 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupiama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant; ir
- e) 100 valandų skrydžio pagal prietaisus laikas, kurias sudaro bent:
  1. 20 valandų vykdant SPIC funkcijas; ir
  2. 50 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių:
    - i) iki 25 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas; arba
    - ii) iki 40 valandų gali būti treniruokliu FNPT II, FTD 2 ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas, iš kurių iki 10 valandų gali būti mokymosi FNPT I laikas.

Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;

- f) 5 valandas bent 4 asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigčių ir įtraukiamąją važiuoklę.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu.

D. CPL integruotasis kursas. Lėktuvai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(A) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų gauti CPL(A).
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(A) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(A) ar PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, įskaitoma 50 %, bet ne daugiau kaip 40 valandų arba, jei prašymo teikėjas turi skrydžio lėktuvu naktį kvalifikaciją, ne daugiau kaip 45 valandos iki kurso pradžios išskraidyto skrydžio laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti įskaityta skrydžio su instruktoriumi laiko.

4. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(A) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

5. Viso CPL(A) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(A) teorijos kursą sudaro bent 350 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(A) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, išskyrus mokymą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, sudaro, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, iš viso bent 150 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 150 valandų mokymą prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent:

- a) 80 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
- b) 70 valandų vykdydamas įgulos vado funkcijas;
- c) 20 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant;
- e) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu FNPT I, FTD 2, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;
- f) 5 valandas bent keturiems asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąją važiuoklę.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu.

E. CPL modulinis kursas. Lėktuvai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(A) modulinio kurso paskirtis – išmokyti PPL(A) turėtoją tiek, kad jis galėtų gauti CPL(A).
2. Prieš pradėdamas mokytis pagal CPL(A) modulinį kursą, prašymo teikėjas privalo turėti PPL(A), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą.
3. Prieš pradėdamas skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo:
  - a) būti išskraidęs 150 valandų skrydžio laiko;
  - b) būti įvykdęs kelių variklių lėktuvų klasės ar lėktuvo tipo kvalifikacijai gauti būtinas išankstines sąlygas pagal H skyrių, jei per įgūdžių patikrinimo egzaminą bus naudojamas kelių variklių lėktuvas.
4. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(A) modulinį kursą, visus skrydžio mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertaukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Teorijos mokymas gali būti vykdomas ATO, kurioje mokoma tik teorijos.

5. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(A) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(A) teorijos kursą sudaro bent 250 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(A) turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. IR neturintis prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent 25 valandas skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant 10 skrydžio pagal prietaisus mokymo valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu BITD, FNPT I ar II, FTD 2 ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

9. Galiojančią IR(A) turinčiam prašymo teikėjui įskaitomas visas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laikas. Galiojančią IR(H) turinčiam prašymo teikėjui įskaitoma iki 5 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko; šiuo atveju bent 5 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko turi būti išskraidytos lėktuvu. Bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą turinčiam prašymo teikėjui įskaitoma iki 10 valandų privalomojo skrydžio pagal prietaisus mokymo laiko.

10. a) Galiojančią IR turintis prašymo teikėjas išskraidoma bent 15 valandų vizualiojo skrydžio mokymo su instruktoriumi laiko.

- b) Skrydžio naktį lėktuvu kvalifikacijos neturintis prašymo teikėjas privalo baigti papildomą bent 5 valandų skrydžio naktį mokymą, kurį sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant.

11. Bent 5 skrydžio mokymo valandos išskraidomos bent 4 asmenims skraidinti sertifikuotu lėktuvu, turinčiu kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigę ir įtraukiamąją važiuoklę.

PATIRTIS

12. Prašymo išduoti CPL(A) teikėjas privalo būti išskraidęs bent 200 valandų skrydžio laiko, įskaitant bent:

- a) 100 valandų skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 20 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiko, įskaitant bent 540 km (300 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
- b) 5 valandas skrydžio naktį laiko; jas sudaro bent 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus kilimus bei 5 savarankiškus tūpimus visiškai sustojant, ir
- c) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu FNPT I, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Prašymo teikėjui, turinčiam bazinio skrydžio pagal prietaisus modulio kurso baigimo pažymėjimą, į privalomą skrydžio pagal prietaisus mokymo laiką įskaitoma iki 10 valandų. Mokymosi BITD valandos neįskaitomos;
- d) 6 valandas skrydžio laiko, išskraidytas kelių variklių lėktuvu;
- e) Vykdamas kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytos valandos į 200 valandų skrydžio laiko gali būti įskaitytos šiais atvejais:
  - i) jei prašymo teikėjas turi PPL(H), įskaitoma 30 valandų skrydžio sraigtasparniu laiko; arba
  - ii) jei prašymo teikėjas turi CPL(H), įskaitoma 100 valandų skrydžio sraigtasparniu laiko; arba
  - iii) įskaitoma 30 valandų skrydžio TMG ar sklandytuvu laiko; arba
  - iv) jei prašymo teikėjas turi PPL(As), įskaitoma 30 valandų skrydžio dirižabliu laiko; arba
  - v) jei prašymo teikėjas turi CPL(As), įskaitoma 60 valandų skrydžio dirižabliu laiko.

IĞÜDŽIŲ PATIKRINIMAS

13. Baigęs skrydžio mokymo kursą ir įvykdęs tinkamos patirties reikalavimus, prašymo teikėjas laiko CPL(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių lėktuvu.

F. ATP/IR integruotasis kursas. Sraigtasparniai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. ATP(H)/IR integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komercinio oro transporto daugiapiločio kelių variklio sraigtasparnio antrasis pilotas ir gauti CPL(H)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti ATP(H)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos I priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
  - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
  - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(H) ir IR gauti reikalingą žinių lygį;
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas; ir
  - c) skrydžių daugiapiločiu sraigtasparniu MCC mokymas.
5. Viso ATP(H)/IR kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. ATP(H)/IR teorijos kursą sudaro bent 750 valandų mokymas.
7. MCC kursą sudaro bent 25 valandų teorijos mokymo pratimai.

TEORIJOS EGZAMINAS

8. Prašymo teikėjas įrodo turįs ATPL(H) ir IR turėtoji suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

9. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 195 valandos, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 195 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:
  - a) 140 valandų su instruktoriumi, iš kurių:
    1. 75 valandos vizualiojo skrydžio mokymo, kurias gali sudaryti:
      - i) 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba
      - ii) 25 valandos FTD 2,3; arba
      - iii) 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
      - iv) 20 valandų lėktuvu arba TMG;
    2. 50 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, kurias gali sudaryti:
      - i) iki 20 valandų sraigtasparnio FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III; arba
      - ii) 10 valandų bent sraigtasparnio FNPT I arba lėktuvu;

3. 15 valandų MCC, kurios gali būti treniravimosi sraigtasparnio FFS, FTD 2,3(MCC) ar FNPT II/III(MCC) valandos.

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip mokymuisi sraigtasparnio FNPT II/III skirtas valandų skaičius.

- b) 55 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 40 valandų gali būti išskraidyta vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį laiko;
- c) išskraidoma 50 valandų maršrutinio skrydžio laiko, įskaitant bent 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant SPIC funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- e) 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, kurias sudaro:
  - i) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo; ir
  - ii) 40 valandų IR mokymo, įskaitant bent 10 valandų skrydžio kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR, laiko.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

10. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR, ir įvykdo MCC mokymo reikalavimus.

G. ATP integruotasis kursas. Sraigtasparniai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. ATP(H) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip komerciniame oro transporte naudojamų daugiapiločių kelių variklių sraigtasparnių antrasis pilotas, turintis teisę vykdyti skrydžius tik pagal VFR, ir gauti CPL(H).
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti ATP(H) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
  - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
  - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(H) žinių lygį;
  - b) vizualiojo skrydžio mokymas ir bazinis skrydžio pagal prietaisus mokymas ir
  - c) skrydžių daugiapiločiu sraigtasparniu MCC mokymas.
5. Viso ATP(H) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. ATPL(H) teorijos kursą sudaro bent 650 valandų mokymas.
7. MCC kursą sudaro bent 20 valandų teorijos mokymo pratimai.

TEORIJOS EGZAMINAS

8. Prašymo teikėjas įrodo turįs ATPL(H) turėtojų suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

9. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 150 valandų, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 150 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:

- a) 95 valandas su instruktoriumi, iš kurių:
- i) 75 valandos vizualiojo skrydžio mokymo, kurias gali sudaryti:
    - 1. 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba
    - 2. 25 valandos sraigtasparnio FTD 2,3; arba
    - 3. 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
    - 4. 20 valandų lėktuvu arba TMG;
  - ii) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo, kurias gali sudaryti bent 5 valandos sraigtasparnio FNPT I imituojamo skrydžio ar skrydžio lėktuvu;
  - iii) 10 valandų MCC, kurios gali būti treniravimosi sraigtasparnio FFS ar FTD 2/3(MCC) arba FNPT II/III(MCC) valandos.

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu, nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip sraigtasparnio FNPT II/III nustatytas valandų skaičius.

- b) 55 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 40 valandų gali būti išskraidoma vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;
- c) išskraidoma 50 valandų maršrutinio skrydžio, įskaitant bent 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant SPIC funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį dviejuose ne išvykimo aerodromuose nutupinama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama.

IĞŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

10. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) reikalingų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu ir įvykdo MCC reikalavimus.

H. ATP modulinis kursas. Sraigtasparniai

1. Prašymo išduoti ATPL(H) teikėjas, kuris per modulinį kursą baigia teorijos kursą, privalo turėti bent PPL(H) ir per 18 mėnesių baigti bent tokios trukmės mokymo kursą:
- a) PPL(H), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turintis prašymo teikėjas – 550 valandų;
  - b) CPL(H) turintis prašymo teikėjas – 300 valandų.
2. Prašymo išduoti ATPL(H)/IR teikėjas, kuris per modulinį kursą baigia teorijos kursą, privalo turėti bent PPL(H) ir baigti bent tokios trukmės mokymo kursą:
- a) PPL(H) turintis prašymo teikėjas – 650 valandų;
  - b) CPL(H) turintis prašymo teikėjas – 400 valandų;
  - c) IR(H) turintis prašymo teikėjas – 500 valandų;
  - d) CPL(H) ir IR(H) turintis prašymo teikėjas – 250 valandų.

I. CPL/IR integruotasis kursas. Sraigtasparniai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(H)/IR integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip vienpilotočio kelių variklių sraigtasparnio pilotas ir gauti kelių variklių sraigtasparnio CPL(H)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(H)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
  - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
  - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(H) ir IR, taip pat pradinei kelių variklių sraigtasparnio tipo kvalifikacijai gauti reikalingą žinių lygį; ir
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
5. Viso CPL(H)/IR kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(H)/IR gauti būtina teorijos kursą sudaro bent 500 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(H) ir IR turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 180 valandų, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 180 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:
  - a) 125 valandas su instruktoriumi, iš kurių:
    - i) 75 vizualiojo skrydžio mokymo valandos, kurias gali sudaryti:
      1. 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba
      2. 25 valandos sraigtasparnio FTD 2,3; arba
      3. 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
      4. 20 valandų lėktuvu arba TMG;
    - ii) 50 skrydžio pagal prietaisus mokymo valandų, kurias gali sudaryti:
      1. iki 20 valandų sraigtasparnio FFS, FTD 2/3 ar FNPT II/III; arba
      2. 10 valandų bent sraigtasparnio FNPT I ar lėktuvu.

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip sraigtasparnio FNPT II/III nustatytas valandų skaičius.

  - b) 55 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 40 valandų gali būti išskraidoma vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;

- c) 10 valandų maršrutinio skrydžio su instruktoriumi;
- d) 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį nutupiama visiškai sustojant dviejuose skirtinguose aerodromuose (be išvykimo aerodromo);
- e) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupiama;
- f) 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, kurias sudaro:
  - i) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo; ir
  - ii) 40 valandų IR gauti būtino mokymo, įskaitant bent 10 valandų skrydžio kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR, laiko.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą vieno variklio arba kelių variklių sraigtasparniu ir IR gauti būtiną įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

J. CPL integruotasis kursas. Sraigtasparniai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(H) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų gauti CPL(H).
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(H) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma 50 % tinkamos patirties, bet ne daugiau kaip:
  - a) 40 valandų, iš kurių iki 20 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
  - b) 50 valandų, iš kurių iki 25 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio sraigtasparniu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(H) gauti reikalingą žinių lygį; ir
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
5. Viso CPL(H) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(H) teorijos kursą sudaro bent 350 valandų arba, jei prašymo teikėjas yra PPL turėtojas, 200 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(H) turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus, sudaro iš viso bent 135 valandos, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 135 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:

- a) 85 valandas su instruktoriumi, iš kurių:
  - i) gali būti iki 75 valandų vizualiojo skrydžio mokymo, kurias gali sudaryti:
    1. 30 valandų C/D lygio sraigtasparnio FFS; arba

2. 25 valandos sraigtasparnio FTD 2,3; arba
  3. 20 valandų sraigtasparnio FNPT II/III; arba
  4. 20 valandų lėktuvu arba TMG;
- ii) iki 10 valandų gali būti skrydžio pagal prietaisus mokymas, iš kurių 5 valandas gali sudaryti mokymas bent sraigtasparnio FNPT I arba lėktuvu;
- Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo sraigtasparniu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas sraigtasparnio FFS, įskaitomas ne didesnis kaip sraigtasparnio FNPT II/III nustatytas valandų skaičius.
- b) 50 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 35 valandos gali būti išskraidomos vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;
  - c) 10 valandų maršrutinio skrydžio su instruktoriumi;
  - d) 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį nutupinama visiškai sustojant dviejuose skirtinguose aerodromuose (be išvykimo aerodromu);
  - e) 5 valandas skrydžio sraigtasparniu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
  - f) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 5 valandas skrydžio sraigtasparniu.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

K. CPL modulinis kursas. Sraigtasparniai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(H) modulinio kurso paskirtis – išmokyti PPL(H) turėtoją tiek, kad jis galėtų gauti CPL(H).
2. Prieš pradėdamas CPL(H) modulinį kursą, prašymo teikėjas privalo būti PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas.
3. Prieš pradėdamas skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas privalo:
  - a) būti išskraidęs 155 valandas skrydžio laiko kaip sraigtasparnio pilotas, įskaitant 50 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 10 valandų turi būti maršrutinio skrydžio laikas;
  - b) būti įvykdęs FCL.725 ir FCL.720.H dalyse nurodytus reikalavimus, jei per įgūdžių patikrinimo egzaminą bus naudojamas kelių variklių sraigtasparnis.
4. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(H) modulinį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Teorijos mokymas gali būti vykdomas ATO, kurioje mokoma tik teorijos.
5. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(H) gauti reikalingą žinių lygį; ir
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(H) teorijos kursą sudaro bent 250 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(H) turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. IR neturintis prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent 30 valandų su instruktoriumi, iš kurių:
  - a) 20 valandų vizualiojo skrydžio mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi sraigtasparnio FFS, FTD2/3, FNPT II ar FNPT III valandos; ir
  - b) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi sraigtasparnio FTD 1 ar FNPT I arba lėktuvu išskraidytos valandos.
9. Galiojančią IR(H) turinčiam prašymo teikėjui įskaitomas visas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laikas. Galiojančią IR(A) turintis prašymo teikėjas sraigtasparniu privalo išskraidyti bent 5 valandas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko.
10. Skrydžio naktį sraigtasparniu kvalifikacijos neturintis prašymo teikėjas privalo baigti papildomą bent 5 valandų skrydžio naktį mokymą, kurį sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama.

PATIRTIS

11. Prašymo išduoti CPL(H) teikėjas privalo būti išskraidęs bent 185 valandas skrydžio laiko, įskaitant 50 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 10 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas laiko, įskaitant bent 185 km (100 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį nutupinama visiškai sustojant dviejuose skirtinguose aerodromuose (be išvykimo aerodromo).

Vykdant kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytos valandos į 185 valandas skrydžio laiko gali būti įskaitytos šiais atvejais:

- a) jei prašymo teikėjas turi PPL(A), įskaitoma 20 valandų skrydžio lėktuvu; arba
- b) jei prašymo teikėjas turi CPL(A), įskaitoma 50 valandų skrydžio lėktuvu; arba
- c) įskaitoma 10 valandų skrydžio TMG ar sklandytuvu; arba
- d) jei prašymo teikėjas turi PPL(As), įskaitoma 20 valandų skrydžio dirižabliu; arba
- e) jei prašymo teikėjas turi CPL(As), įskaitoma 50 valandų skrydžio dirižabliu.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

12. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą ir įgijęs reikalingos patirties, prašymo teikėjas laiko CPL(H) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

L. CPL/IR integruotasis kursas. Dirižabliai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(As)/IR integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip dirižablio pilotas ir gauti CPL(As)/IR.
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(As)/IR integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.
3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(As), PPL(A) arba PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(As), PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma ne daugiau kaip:
  - a) 10 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
  - b) 15 valandų, iš kurių iki 7 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio dirižabliu naktį kvalifikaciją.
4. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(As) ir IR, taip pat pradinei dirižablio tipo kvalifikacijai gauti reikalingą žinių lygį; ir
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

5. Viso CPL/IR(As) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisų licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. CPL(As)/IR teorijos kursą sudaro bent 500 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(As) ir IR kvalifikacijos turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 80 valandų, įskaitant visus pažangos patikrinimo egzaminus. Per visą 80 valandų mokymą prašymo teikėjas išskraido bent:

- a) 60 valandų su instruktoriumi, iš kurių:

- i) 30 vizualiojo skrydžio mokymo valandų, kurias gali sudaryti:

1. 12 valandų dirizablio FFS; arba
2. 10 valandų dirizablio FTD; arba
3. 8 valandos sraigtasparnio FNPT II/III; arba
4. 8 valandos lėktuvu, sraigtasparniu arba TMG;

- ii) 30 skrydžio pagal prietaisus mokymo valandų, kurias gali sudaryti:

1. iki 12 valandų dirizablio FFS, FTD ar FNPT II/III; arba
2. 6 valandos dirizablio FTD 1 ar FNPT I arba lėktuvu;

Jei skrydžio mokymas vykdomas kito tipo dirizabliu nei vizualiojo skrydžio mokymui naudotas dirizablio FFS, įskaitomos ne daugiau kaip 8 valandos.

- b) 20 valandų vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 5 valandos gali būti išskraidomos vykdant SPIC funkcijas. Išskraidoma bent 14 valandų savarankiško skrydžio dieną ir 1 valanda savarankiško skrydžio naktį;
- c) 5 valandas maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 90 km (50 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį paskirties aerodrome du kartus nutupinama visiškai sustojant;
- d) 5 valandas skrydžio dirizabliu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- e) 30 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, kurias sudaro:
- i) 10 valandų bazinio skrydžio pagal prietaisus mokymo; ir
  - ii) 20 valandų IR gauti būtino mokymo, įskaitant bent 10 valandų mokymą kelių variklių dirizabliu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių arba vieno variklio dirizabliu ir IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą kelių variklių dirizabliu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

M. CPL integruotasis kursas. Dirizabliai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(As) integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų gauti CPL(As).
2. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(As) integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą.

3. Prašymo teikėjas gali būti priimtas į mokymo kursą kaip neturintis patirties arba kaip PPL(As), PPL(A) arba PPL(H), išduotos pagal Čikagos konvencijos 1 priedą, turėtojas. Jei stojantysis yra PPL(As), PPL(A) ar PPL(H) turėtojas, jam įskaitoma ne daugiau kaip:

- a) 10 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko; arba
- b) 15 valandų, iš kurių iki 7 valandų gali būti skrydžio su instruktoriumi laiko, jei prašymo teikėjas turi skrydžio diržabliu naktį kvalifikaciją.

4. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(As) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

5. Viso CPL(As) kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą CPL(As) teorijos kursą sudaro bent 350 arba, jei prašymo teikėjas yra PPL turėtojas, 200 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

7. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(As) turėtojui suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą, įskaitant visus pažangos patikrinimus, sudaro iš viso bent 50 valandų, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Per visą 50 valandų mokymą prašymo teikėjas išskaido bent:

- a) 30 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas;
- b) 20 valandų vykdydamas įgulos vado funkcijas;
- c) 5 valandas maršrutinio skrydžio su instruktoriumi;
- d) 5 valandas maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 90 km (50 jūrmylių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį paskirties aerodrome du kartus nutupinama visiškai sustojant;
- e) 5 valandas skrydžio diržabliu naktį laiko; jas sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį laiko ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama;
- f) 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, įskaitant bent 5 valandas skrydžio diržabliu.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

9. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą, prašymo teikėjas laiko CPL(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

N. CPL modulinis kursas. Diržabliai

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. CPL(As) modulinio kurso paskirtis – išmokyti PPL(As) turėtoją tiek, kad jis galėtų gauti CPL(As).
2. Prieš pradėdamas mokytis pagal CPL(As) modulinį kursą, prašymo teikėjas privalo:
  - a) turėti PPL(As), išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
  - b) būti išskraidęs 200 valandų skrydžio laiko kaip diržablio pilotas, įskaitant 100 valandų vykdamas įgulos vado funkcijas, iš kurių 50 valandų maršrutinio skrydžio.
3. Prašymo teikėjas, norintis baigti CPL(As) modulinį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Teorijos mokymas gali būti vykdomas ATO, kurioje mokoma tik teorijos.

4. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis CPL(As) gauti reikalingą žinių lygį; ir
- b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

5. Patvirtintą CPL(As) teorijos kursą sudaro bent 250 valandų mokymas.

TEORIJOS EGZAMINAS

6. Prašymo teikėjas įrodo turįs CPL(As) turėtoju suteikiamas teises atitinkančio lygio žinias.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. IR neturintis prašymo teikėjas privalo išskraidyti bent 20 valandų skrydžio su instruktoriumi laiko, iš kurių:

10 valandų vizualiojo skrydžio mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi dirižablio FFS, FTD2/3 arba FNPT II/III valandos; ir

10 valandų skrydžio pagal prietaisus mokymo, į kurias gali būti įtrauktos 5 mokymosi bent dirižablio FTD 1 ar FNPT I arba lėktuvu išskraidytos valandos.

8. IR(As) turinčiam prašymo teikėjui įskaitomas visas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laikas. Galiojančią kitos orlaivių kategorijos IR turintis prašymo teikėjas dirižabliu privalo išskraidyti bent 5 valandas skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko.

9. Skrydžio naktį dirižabliu kvalifikacijos neturintis prašymo teikėjas privalo baigti papildomą bent 5 valandų skrydžio naktį mokymą, kurį sudaro 3 valandos skrydžio su instruktoriumi, įskaitant bent 1 valandą navigacijos vykdant maršrutinį skrydį ir 5 savarankiškus skrydžius ratu naktį. Per kiekvieną skrydį ratu pakylama ir nutupinama.

PATIRTIS

10. Prašymo išduoti CPL(As) teikėjas privalo būti išskraidęs dirižabliu bent 250 valandų skrydžio laiko, įskaitant 125 valandas vykdant įgulos vado funkcijas, iš kurių 50 valandų maršrutinio skrydžio vykdant įgulos vado funkcijas, įskaitant bent 90 km (50 jūrmilyių) maršrutinį skrydį pagal VFR, per kurį paskirties aerodrome nutupinama visiškai sustojant.

Vykdant kitos kategorijos orlaivio įgulos vado funkcijas išskraidytos valandos į 185 valandas skrydžio laiko gali būti įskaitytos šiais atvejais:

- a) jei prašymo teikėjas turi PPL(A) arba PPL(H), įskaitoma 30 valandų skrydžio atitinkamai lėktuvu ar sraigtasparniu laiko; arba
- b) jei prašymo teikėjas turi CPL(A) arba CPL(H), įskaitoma 60 valandų skrydžio atitinkamai lėktuvu ar sraigtasparniu laiko; arba
- c) įskaitoma 10 valandų skrydžio TMG ar sklandytuvu laiko; arba
- d) įskaitoma 10 valandų skrydžio oro balionu laiko.

ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS

11. Baigęs atitinkamą skrydžio mokymo kursą ir įgijęs reikalingos patirties, prašymo teikėjas laiko CPL(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminą.

4 priedėlis

Igūdžių patikrinimas CPL gauti**A. Bendrosios nuostatos**

1. Prašymo laikyti CPL gauti būtinų igūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas privalo būti baigęs mokymo skraidyti tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, koku bus laikomas igūdžių patikrinimo egzaminas, kursą.
2. Prašymo teikėjas privalo išlaikyti visas igūdžių patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomas koks nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena dalis, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos egzamino dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos igūdžių patikrinimo egzamino dalys turi būti išlaikytos per 6 mėnesius. Jei visos atitinkamos egzamino dalys neišlaikomos per du bandymus, būtina baigti papildomą mokymo kursą.
3. Papildomo mokymo gali būti reikalaujama neišlaikius bet kurio igūdžių patikrinimo egzamino. Bandymų laikyti igūdžių patikrinimo egzaminą skaičius neribojamas.

PATIKRINIMO EGZAMINO VYKDYMAS

4. Jei prašymo teikėjas nusprendžia nutraukti igūdžių patikrinimo egzaminą dėl skrydžio egzaminuotojo (FE) nuomone netinkamų priežasčių, jis turi perlaikyti visą igūdžių patikrinimo egzaminą. Jei egzaminas nutraukiamas dėl FE nuomone svarbių priežasčių, per kitą skrydį laikomos tik nelaikytos egzamino dalys.
5. FE nuožiūra prašymo teikėjas gali vieną kartą pakartoti bet kurį egzamino manevrą ar procedūrą. FE gali bet kuriuo metu nutraukti egzaminą, jei laikoma, kad prašymo teikėjas turi perlaikyti visą skraidymo igūdžių patikrinimo egzaminą.
6. Reikalaujama, kad prašymo teikėjas skristų orlaiviu sėdėdamas toje vietoje, kurioje galima vykdyti igulos vado funkcijas, ir laikyti egzaminą taip, lyg orlaivyje nebūtų kitų igulos narių. Atsakomybė už skrydį nustatoma pagal nacionalines taisykles.
7. Prašymo teikėjas FE nurodo vykdomus patikrinimus ir pareigas, įskaitant radijo prietaisų identifikavimą. Patikrinimai atliekami pagal orlaivio, kuriuo laikomas igūdžių patikrinimo egzaminas, kontrolinį sąrašą. Reikalaujama, kad per priešskrydinį pasirengimą egzaminui prašymo teikėjas nustatytų galios ir greičio nuostatas. Prašymo teikėjas kilimo, artėjimo tūpti ir tūpimo duomenis apskaičiuoja pagal naudojamo orlaivio skrydžių vykdymo vadovo ar orlaivio naudojimo vadovo reikalavimus.
8. Skrydžio egzaminuotojas nedalyvauja orlaivio valdyme, išskyrus tuo atveju, kai įsikišti būtina saugumo sumetimais ar siekiant išvengti nepriimtino kitų orlaivių eismo sulaikymo.

B. CPL gauti būtinų igūdžių patikrinimo egzamino turinys. Lėktuvai

1. Per igūdžių patikrinimo egzaminą naudojamas lėktuvas turi atitikti mokomųjų lėktuvų reikalavimus ir būti sertifikuotas bent 4 asmenims skraidinti, turėti kintamojo menčių posvyrio kampo orsraigčių ir įtraukiamąją važiuoklę.
2. Skrendama FE parinktu maršrutu, o paskirties vieta yra valdomasis aerodromas. Prašymo teikėjas atsakingas už skrydžio planavimą ir užtikrina, kad orlaivyje būtų visa skrydžiui vykdyti reikalinga įranga ir dokumentai. Skrydis trunka bent 90 minučių.
3. Prašymo teikėjas įrodo gebąs:
  - a) valdyti lėktuvą pagal jo galimybių ribas;
  - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevers;
  - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
  - d) taikyti aviacijos žinias ir
  - e) nuolat valdyti lėktuvą taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, lėktuvo valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

per įprastą skrydį	± 100 pėdų
imituojant variklio gedimą	± 150 pėdų

Maršruto laikymasis pagal radijo prietaisus ± 5°

Kursas:

per įprastą skrydį	± 10°
imituojant variklio gedimą	± 15°

Greitis:

kylant ir artėjant tūpti	± 5 mazgai
visais kitais skrydžio režimais	± 10 mazgų

EGZAMINO TURINYS

5. 2 dalies c punkto ir e punkto iv papunkčio, taip pat visus 5 ir 6 dalių veiksmus galima atlikti FNPT II ar FFS.

Visoms egzamino dalims taikomi šie reikalavimai: lėktuvo kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, lėktuvo valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, apsaugos nuo apledėjimo ir (arba) ledo pašalinimo procedūros, grėsmės ir klaidų valdymo principai.

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS	
a	Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant: skrydžio planavimą, dokumentų parengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija, NOTAMS
b	Orlaivio patikrinimas ir techninis aptarnavimas
c	Riedėjimas ir kilimas
d	Orlaivio charakteristikų įvertinimas ir balansavimas
e	Manevrai ant žemės ir ore aerodromo teritorijoje
f	Išskridimo procedūra, aukščiamacio nustatymas, susidūrimo vengimo veiksmai (apžvalga iš kabinos)
g	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI SKRYDŽIO ELEMENTAI	
a	Lėktuvo valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, įskaitant tiesųjį ir horizontalųjį skrydį, aukštėjimą, žemėjimą, apžvalgą iš kabinos
b	Skrydis kritiškai mažu oro srauto greičiu, įskaitant pradinės ir visiškos smukos atpažinimą ir išėjimą iš smukos
c	Posūkiai, įskaitant posūkius tūpimo konfigūracijoje. Statūs posūkiai 45° kampu
d	Skrydis kritiškai mažu oro srauto greičiu, įskaitant spiralinio piktiravimo atpažinimą ir grįžimą iš spiralinio piktiravimo į ankstesnę padėtį
e	Skrydis tik pagal prietaisus, įskaitant: i) horizontalųjį skrydį, kreiserinio skrydžio konfigūraciją, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymą ii) posūkius aukštėjant ir žemėjant su 10–30° posvyriu iii) išėjimą iš neįprastos padėties erdvėje iv) ribotą valdymo skydo prietaisų skaičių
f	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PROCEDŪROS	
a	Lėktuvo valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, įskaitant kreiserinio skrydžio konfigūraciją Nuotolio/trukmės įvertinimas
b	Orientavimasis, žemėlapių skaitymas
c	Altitudės, greičio ir kurso valdymas, apžvalga iš kabinos
d	Aukščiamočio nustatymas. Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, nuokrypio nuo maršruto įvertinimas ir tinkamo maršruto atstatymas
f	Oro sąlygų stebėjimas, tendencijų įvertinimas, skrydžio nukreipimo planavimas
g	Maršruto laikymasis, padėties nustatymas (NDB arba VOR), priemonių identifikavimas (skrydis pagal prietaisus). Skrydžio nukreipimo į atsarginį aerodromą plano įgyvendinimas (vizualusis skrydis)
4 DALIS. ARTĖJIMO TŪPTI IR TŪPIMO PROCEDŪROS	
a	Atvykimo procedūros, aukščiamočio nustatymas, patikrinimai, apžvalga iš kabinos
b	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
c	Antrasis ratas, pradedamas mažame aukštyje
d	Tūpimas įprastomis sąlygomis, tūpimas esant šoniniam vėjui (jei yra tinkamos sąlygos)
e	Trumpasis tūpimas
f	Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui (taikoma tik vieno variklio orlaiviams)
g	Tūpimas nenaudojant užsparnių
h	Poskrydiniai veiksmai
5 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS	
Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus (saugioje altitudėje), gaisro gesinimo pratybos
b	Įrangos gedimai įskaitant atsarginės važiuoklės išleidimo mechanizmo, elektros ir stabdymo įrangos gedimus
c	Priverstinis tūpimas (imituojamas)
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Žodiniai klausimai
6 DALIS. IMITUOJAMAS ASIMETRINIS SKRYDIS IR ATITINKAMI KLASĖS AR TIPO ASPEKTAI	
Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis	
a	Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS)
b	Asimetrinis artėjimas tūpti ir antrasis ratas
c	Asimetrinis artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant

d	Variklio išjungimas ir įjungimas iš naujo
e	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros, skraidymo meistriškumas
f	<p>Jei taikoma, FE gali nuspręsti įtraukti šiuos orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo elementus:</p> <p>i) lėktuvo sistemos, įskaitant autopiloto valdymą</p> <p>ii) slėgio sistemos valdymas</p> <p>iii) ledo pašalinimo ir apsaugos nuo apledėjimo sistemos naudojimas</p>
g	Žodiniai klausimai

C. CPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino turinys. Sraigtasparniai

1. Per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamas sraigtasparnis turi atitikti mokomojo sraigtasparnio reikalavimus.
2. Skrendama FE parinktu maršrutu, o visi skraidymo arti žemės ir kybojimo manevrai atliekami patvirtintame aerodrome/vietoje. 3 dalyje nurodytų maršrutų pabaiga gali būti išvykimo aerodromas ar kitas aerodromas, o viena iš paskirties vietų yra valdomasis aerodromas. Įgūdžių patikrinimas gali būti atliekamas per 2 skrydžius. Bendra skrydžio (-ų) trukmė – bent 90 minučių.
3. Prašymo teikėjas įrodo gebas:
  - a) valdyti sraigtasparnį pagal jo galimybių ribas;
  - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
  - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
  - d) taikyti aviacijos žinias ir
  - e) nuolat valdyti sraigtasparnį taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, sraigtasparnio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

per įprastą skrydį	± 100 pėdų
imituojant rimtą avarinę situaciją	± 150 pėdų

Maršruto laikymasis pagal radijo prietaisus ± 10°

Kursas:

per įprastą skrydį	± 10°
imituojant rimtą avarinę situaciją	± 15°

Greitis:

kylant ir artėjant tūpti kelių variklių sraigtasparniu	± 5 mazgai
visais kitais skrydžio režimais	± 10 mazgų

Nuonaša:

kybojimas arti žemės kylant	± 3 pėdos
tūpiant neturi būti judėjimo į šonus ir atgal	

EGZAMINO TURINYS

5. 4 dalies veiksmai gali būti atliekami sraigtasparnio FNPT ar sraigtasparnio FFS. Visoms egzamino dalims taikomi šie reikalavimai: sraigtasparnio kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, sraigtasparnio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, apsaugos nuo apledėjimo procedūros, grėsmės ir klaidų valdymo principai.

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI IR POSKRYDINIAI PATIKRINIMAI IR PROCEDŪROS	
a	Žinios apie sraigtasparnį (pvz., techninių įrašų žurnalas, degalai, masė ir pusiausvyra, charakteristikos), skrydžio planavimas, dokumentai, NOTAMS, orai
b	Priešskrydinis patikrinimas/veiksmai, sraigtasparnio dalių vieta ir paskirtis
c	Pilotų kabinos patikrinimas, įjungimo procedūra
d	Ryšių ir navigacijos įrangos patikrinimas, dažnių parinkimas ir nustatymas
e	Pasirengimo kilti procedūra, R/T procedūra, ryšys su ATC (atitiktis)
f	Pastatymas į stovėjimo vietą, variklio išjungimas ir poskrydinė procedūra
2 DALIS. KYBOJIMO MANEVRAI, SUDĖTINGI MANEVRAI IR RIBOTOS ERDVĖS	
a	Kilimas ir tūpimas (atsiplėšimas nuo žemės ir nusileidimas ant žemės)
b	Riedėjimas, skrydis arti žemės
c	Kybojimas vietoje esant priešiniam, šoniniam vėjui ir pavėjui
d	Posūkiai kybant vietoje 360° kampu į kairę ir į dešinę (apsisukimas vietoje)
e	Manevravimas pirmyn, į šonus ir atgal kybant
f	Imituojamas variklio gedimas kybant
g	Greiti sustojimai prieš vėją ir pavėjui
h	Kilimas nuo nuolydžio/iš nepritaikytos vietos ir tūpimas ant nuolydžio/nepritaikytoje vietoje
i	Kilimas (įvairių profilių)
j	Kilimas esant šoniniam vėjui ir pavėjui (jei įmanoma)
k	Kilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (tikrai ar imituojamai)
l	Artėjimas tūpti (įvairių profilių)
m	Kilimas ir tūpimas esant ribotai variklio galiai
n	Savisuka (FE turi pasirinkti du elementus iš šių: bazinė, nuotolinė, nedideliu greičiu ir apsisukimas 360°)
o	Tūpimas savisukos režimu
p	Praktinis priverstinis tūpimas su pakartotiniu variklio įjungimu
q	Variklio galios patikrinimas, žvalgymo technika, artėjimo tūpti ir išskridimo technika
3 DALIS. NAVIGACIJA. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PROCEDŪROS	
a	Navigacija ir orientavimasis įvairiose altitudėse/įvairiame aukštyje, žemėlapių skaitymas
b	Altitudės/aukščio, greičio ir kurso valdymas, oro erdvės stebėjimas, aukščiamacio nustatymas
c	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, skrydžio trukmė, numatytasis atvykimo laikas (ETA), nuokrypio nuo maršruto įvertinimas ir tinkamo maršruto atstatymas, prietaisų stebėjimas
d	Oro sąlygų stebėjimas, skrydžio nukreipimo planavimas

e	Maršruto laikymasis, padėties nustatymas (NDB ir (arba) VOR), priemonių identifikavimas
f	Ryšys su ATC, taisyklių laikymasis ir kt.
4 DALIS. TIK PAGAL PRIETAISUS VYKDOMOS SKRYDŽIO PROCEDŪROS IR MANEVRAI	
a	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės/aukščio ir greičio valdymas
b	1 lygio horizontalieji posūkiai nustatytu kursu, 180–360° kampu į kairę ir į dešinę
c	Aukštėjimas ir žemėjimas, įskaitant 1 lygio posūkius nustatytu kursu
d	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį
e	Apsisukimas esant 30° posvyriui, posūkiai iki 90° kampu į kairę ir į dešinę
5 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS (PRIREIKUS IMITUOJAMOS)	
<i>1 pastaba.</i> Jei egzaminas laikomas kelių variklių sraigtasparniu, į jį įtraukiamas imituojamo variklio gedimo pratimas, įskaitant artėjimą tūpti ir tūpimą veikiant vienam varikliui.	
<i>2 pastaba.</i> Skrydžio egzaminuotojas parenka 4 elementus iš šių:	
a	Variklio gedimai, įskaitant regulatoriaus gedimą, karbiuratoriaus/variklio apledėjimą, tepimo sistemos gedimą, jei taikoma
b	Degalų sistemos gedimas
c	Elektros sistemos gedimas
d	Hidraulinės sistemos gedimas, įskaitant artėjimą tūpti ir tūpimą nenaudojant hidraulinį mechanizmą, jei taikoma
e	Pagrindinio rotoriaus ir (arba) sukimo kompensavimo sistemos gedimas (FFS arba tik aptarimas)
f	Gaisro gesinimo pratybos, įskaitant apsaugos nuo dūmų priemones ir dūmų pašalinimą, jei taikoma
g	Kitos ypatingosios ir avarinės procedūros, aprašytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove, įskaitant kelių variklių sraigtasparnių naudojimo vadovus: imituojamas variklio gedimas kilimo metu: nutrauktas kilimas apsisprendimo taške (TDP) ar iki jo arba saugus priverstinis tūpimas nustatytaime taške po kilimo (DPATO) ar prieš jį, iškart po TDP ar DPATO. Tūpimas imituojant variklio gedimą: tūpimas ar antrasis ratas sugedus varikliui prieš tūpimo apsisprendimo tašką (LDP) ar prieš nustatytąjį tašką prieš tūpimą (DPBL), po variklio gedimo po LDP ar saugus priverstinis tūpimas po DBPL.

D. CPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzaminų turinys. Dirizabliai

- Per įgūdžių patikrinimo egzaminą naudojamas dirizablis turi atitikti mokomojo dirizablio reikalavimus.
- Skrydžio vietą ir maršrutą parenka FE. 3 dalyje nurodytų maršrutų pabaiga gali būti išvykimo aerodromas ar kitas aerodromas, o viena iš paskirties vietų yra valdomasis aerodromas. Įgūdžių patikrinimas gali būti atliekamas per 2 skrydžius. Bendra skrydžio (-ų) trukmė – bent 60 minučių.
- Prašymo teikėjas įrodo gebas:
  - valdyti dirizablį pagal jo galimybių ribas;
  - sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
  - priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
  - taikyti aviacijos žinias ir
  - nuolat valdyti dirizablį taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos pagal oro sūkurių sąlygas, dirizablio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

per įprastą skrydį	± 100 pėdų
imituojant rimtą avarinę situaciją	± 150 pėdų

Maršruto laikymasis pagal radijo prietaisus ± 10°

Kursas:

per įprastą skrydį	± 10°
imituojant rimtą avarinę situaciją	± 15°

EGZAMINO TURINYS

5. 5 ir 6 dalių elementai gali būti atliekami dirizablio FNPT ar dirizablio FFS. Visoms egzamino dalims taikomi šie reikalavimai: dirizablio kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, dirizablio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, apsaugos nuo apledėjimo procedūros, grėsmės ir klaidų valdymo principai.

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS	
a	Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant: skrydžio planavimą, dokumentų parengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija, NOTAMS
b	Dirizablio patikrinimas ir techninis aptarnavimas
c	Atkabinimo nuo stiebo procedūra, manevravimas ant žemės ir kilimas
d	Dirizablio charakteristikų įvertinimas ir balansavimas
e	Manevrai aerodrome ir skrendant standartiniu maršrutu
f	Išskridimo procedūra, aukščiamočio nustatymas, susidūrimo vengimo veiksmai (apžvalga iš kabinos)
g	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI SKRYDŽIO ELEMENTAI	
a	Dirizablio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, įskaitant tiesųjį ir horizontalųjį skrydį, aukštėjimą, žemėjimą, apžvalgą iš kabinos
b	Skrydis barometriniame aukštyje
c	Posūkiai
d	Staigus žemėjimas ir aukštėjimas
e	Skrydis tik pagal prietaisus, įskaitant: i) horizontalųjį skrydį, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymą ii) posūkius, atliekamus žemėjant ir aukštėjant iii) išėjimą iš neįprastos padėties erdvėje iv) ribotą valdymo skydo prietaisų skaičių
f	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PROCEDŪROS	
a	Dirizablio valdymas pagal išorinius vizualiuosius orientyrus, nuotolio/trukmės įvertinimas
b	Orientavimasis, žemėlapių skaitymas

c	Altitudės, greičio ir kurso valdymas, apžvalga iš kabinos
d	Aukščiamačio nustatymas, ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, nuokrypio nuo maršruto įvertinimas ir tinkamo maršruto atstatymas
f	Oro sąlygų stebėjimas, tendencijų įvertinimas, skrydžio nukreipimo planavimas
g	Maršruto laikymasis, padėties nustatymas (NDB arba VOR), priemonių identifikavimas (skrydis pagal prietaisus). Skrydžio nukreipimo į atsarginį aerodromą plano įgyvendinimas (vizualusis skrydis)
4 DALIS. ARTĖJIMO TŪPTI IR TŪPIMO PROCEDŪROS	
a	Atvykimo procedūros, aukščiamačio nustatymas, patikrinimai, apžvalga iš kabinos
b	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
c	Antrasis ratas, pradedamas mažame aukštyje
d	Įprastas tūpimas
e	Trumpasis tūpimas
f	Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui (taikoma tik vieno variklio orlaiviams)
g	Tūpimas nenaudojant užsparnių
h	Poskrydiniai veiksmai
5 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS	
Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus (saugioje altitudėje), gaisro gesinimo pratybos
b	Įrangos gedimai
c	Priverstinis tūpimas (imituojamas)
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
e	Žodiniai klausimai
6 DALIS. SVARBŪS KLASĖS AR TIPO ASPEKTAI	
Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis	
a	Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS)
b	Artėjimas tūpti ir antrasis ratas sugedus varikliui (-iams)
c	Artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant sugedus varikliui (-iams)
d	Kupolo slėgio sistemos gedimas
e	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros, skraidymo meistriškumas
f	Jei taikoma, FE gali nuspręsti įtraukti šiuos klasės ar tipo kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo elementus: i) dirižablių sistemos, ii) kupolo slėgio sistemos valdymas.
g	Žodiniai klausimai

5 Priedėlis

MPL integruotasis mokymo kursas

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. MPL integruotojo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti kaip oro transporte naudojamo kelių turbininių variklių daugiapiločio lėktuvo antrasis pilotas pagal VFR ir IFR ir gauti MPL.
2. Patvirtinamas tik komercinio oro transporto operatoriui, sertifikuotam pagal MS dalį ir atitinkamus skrydžių reikalavimus, priklausančios ATO ar ATO, kuri su tokiu operatoriui yra sudariusi specialų susitarimą, parengtas MPL mokymo kursas. Licencija galioja tik tam konkrečiam operatoriui, kol prašymo teikėjas baigs avialinijų operatoriaus keitimo kursą.
3. Prašymo teikėjas, norintis baigti MPL integruotąjį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą ATO rengiamą mokymo kursą. Per mokymą daugiausia dėmesio skiriama gebėjimams ir jis vykdomas daugianarės įgulos darbinėje aplinkoje.
4. Į kursą priimami tik patirties neturintys prašymo teikėjai.
5. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis ATPL(A) gauti reikalingą žinių lygį;
  - b) vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas;
  - c) skrydžio daugiapiločiu lėktuvu MCC mokymas; ir
  - d) mokymas orlaivio tipo kvalifikacijai gauti.
6. Viso MPL kurso nebaigęs ar jo užbaigti negalėjęs prašymo teikėjas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, kad ji leistų laikyti teorijos ir praktinių įgūdžių patikrinimo egzaminus mažesnių teisių licencijai ir IR gauti, jei įvykdyti atitinkami reikalavimai.

TEORIJOS ŽINIOS

7. Patvirtintą MPL teorijos kursą sudaro bent 750 valandų mokymas ATPL(A) gauti būtino lygio žinioms įgyti, taip pat teorijos mokymas, reikalingas atitinkamai tipo kvalifikacijai suteikti pagal H skyrių.

SKRYDŽIO MOKYMAS

8. Skrydžio mokymą sudaro iš viso bent 240 valandų, išskraidytų vykdant skraidančiojo piloto (PF) ir neskrandančiojo piloto (PNF) funkcijas per tikrą ir imituojamą skrydį; mokymas suskirstytas į 4 etapus:
  - a) 1 etapas. Pagrindiniai skrydžio įgūdžiai
Specialus pradinis vienpiločio skrydžio lėktuvu mokymas.
  - b) 2 etapas. Baziniai įgūdžiai
Daugiapiločio skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus mokymas.
  - c) 3 etapas. Vidutinio sudėtingumo įgūdžiai
Daugianarės įgulos veiksmams skrendant kelių turbininių variklių lėktuvu, sertifikuotu kaip aukštos klasės lėktuvas pagal 21 dalį.
  - d) 4 etapas. Sudėtingi įgūdžiai
Mokymas orlaivio tipo kvalifikacijai gauti su avialinijomis susijusioje aplinkoje.

Realaus skrydžio patirties reikalavimus sudaro visi H skyriuje nurodyti patirties reikalavimai, išėjimas iš kritinės padėties, skrydis naktį, skrydis tik pagal prietaisus ir patirtis, kurios reikia atitinkamo lygio skraidymo meistriškumui pasiekti.

MCC reikalavimai įtraukiami į atitinkamus pirmiau nurodytus etapus.

Asimetrinio skrydžio mokymas vykdomas lėktuvu ar FFS.

9. Kiekvieną skrydžio mokymo programos etapą sudaro ir pagrindų mokymas, ir praktinio mokymo dalys.
10. Per mokymo kursą atliekamas nuolatinis mokymo programos vertinimas ir nuolatinis pagal šią programą besimo-kančių mokinių vertinimas. Šiuo vertinimu užtikrinama, kad:
  - a) gebėjimai ir susijęs vertinimas atitiktų daugiapiločio lėktuvo antrojo piloto funkcijas; ir
  - b) mokiniai palaipsniui ir tinkamai įgytų reikiamus gebėjimus.
11. Siekiant išmokyti reikiamų gebėjimų, mokymo kursą sudaro bent 12 pakilimų ir nutūpimų. Prižiūrint instruktoriui kylama ir tūpiama lėktuvu, kurio tipo kvalifikaciją siekiama gauti.

VERTINIMO LYGIS

12. Prašymo išduoti MPL teikėjas visuose tolesnėje 13 dalyje nurodytuose 9 kompetencijos vienetuose privalo būti įrodęs turįs sudėtingus įgūdžius, reikalingus vykdant daugiapiločio turbininio lėktuvo antrojo piloto funkcijas vizualiojo skrydžio ir skrydžio pagal prietaisus sąlygomis. Atliekant vertinimą patvirtinama, kad lėktuvas arba padėtis visada yra valdomi ir taip užtikrinama, kad procedūra ar manevras būtų atlikti sėkmingai. Prašymo teikėjas nuosekliai įrodo turįs žinias, įgūdžius ir požiūrį, reikalingus atitinkamo tipo lėktuvui saugiai valdyti, atsižvelgiant į MPL skrydžio vykdymo kriterijus.

KOMPETENCIJOS VIENETAI

13. Prašymo pateikėjas įrodo turįs gebėjimus pagal šiuos 9 kompetencijos vienetus:
  1. žmogaus galimybių principų, įskaitant grėsmės ir klaidų valdymo principus, taikymo;
  2. antžeminių veiksmų lėktuvu vykdymo;
  3. pakilimo;
  4. aukštėjimo;
  5. kreiserinio skrydžio vykdymo;
  6. žemėjimo;
  7. artėjimo tūpti;
  8. tūpimo ir
  9. veiksmų, atliekamų nutūpus ir poskrydinių veiksmų lėktuvu vykdymo.

IMITUOJAMASIS SKRYDIS

14. Būtinieji reikalavimai naudojant FSTD:

- a) 1 etapas. Pagrindiniai skrydžio įgūdžiai

Kompetentingų institucijų patvirtintos elektroninio mokymo priemonės ir orlaivio dalių funkcijas imituojantys prietaisai, turintys šias savybes:

- juose naudojami įtaisai, kurie paprastai nėra siejami su stalniais kompiuteriais, pvz., funkcinės variklio traukos svirties, šoninės valdymo rankenos ar skrydžio valdymo sistemos (FMS) klaviatūros kopijos, ir
- jais fiksuojamas psichomotorinis aktyvumas, tinkamai atsižvelgiant į naudojamą jėgą ir atsako laiką.

b) 2 etapas. Baziniai įgūdžiai

FNPT II ir MCC, atitinkantys įprastą kelių turbininių variklių lėktuvą.

c) 3 etapas. Vidutinio sudėtingumo įgūdžiai

FSTD, atitinkantis kelių turbininių variklių lėktuvą, kurį reikia valdyti su antruoju pilotu ir kuris patvirtintas pagal B lygį atitinkamą standartą, papildomai įskaitant:

— minimalaus kolimuoto matymo lauko matymo dieną/prieblandoje/naktį sistemą, kuria kiekvienam pilotui suteikiama galimybė matyti vaizdą 180° kampu horizontaliai ir 40° kampu vertikalčiai, ir

— ATC aplinkos imitavimą.

d) 4 etapas. Sudėtingi įgūdžiai

Visiškai atitinkantis D arba C lygį FFS, kuriame įrengta geresnio matomumo dieną sistema, įskaitant ATC aplinkos imitavimą.

---

6 priedėlis

IR moduliniai mokymo kursai**A. IR(A). Modulinis skrydžio mokymo kursas**

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. IR(A) modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti lėktuvais pagal IFR ir esant IMC. Kursą sudaro du moduliai – juos galima baigti atskirai arba kartu.

- a) Pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu BITD, FNPT I, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Baigusiam pagrindinį skrydžio pagal prietaisus modulį pilotui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.

- b) Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro likęs IR(A) mokymo programos laikas, 40 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi vieno variklio lėktuvu laiko arba 45 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi kelių variklių lėktuvu laiko ir IR(A) teorijos kursas.

2. Prašymo baigti modulinį IR(A) kursą teikėjas privalo turėti PPL(A) arba CPL(A), įskaitant teisę skristi naktį. CPL(A) neturintis prašymo baigti procedūrinį skrydžio pagal prietaisus kursą teikėjas privalo turėti pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimą.

ATO užtikrina, kad prašymo baigti kelių variklių lėktuvo IR(A) kursą teikėjas, neturintis kelių variklių lėktuvo klasės ar tipo kvalifikacijos, prieš pradėdamas mokytis skrydžio pagal IR(A) mokymo kursą, baigtų H skyriuje nurodytą skrydžio kelių variklių lėktuvu mokymą.

3. Prašymo teikėjas, norintis baigti IR(A) modulinio kurso procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą patvirtintą mokymo kursą. ATO užtikrina, kad, prieš pradėdamas procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, prašymo teikėjas turėtų atitinkamus pagrindinius skrydžio pagal prietaisus įgūdžius. Jei reikia, vykdomas kvalifikacijos kėlimo mokymas.

4. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis ir įgūdžių patikrinimas baigiami per išlaikytą teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.

5. Kursą sudaro:

- a) teorijos mokymas, atitinkantis IR gauti reikalingą žinių lygį;

- b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJS ŽINIOS

6. Patvirtintą IR(A) modulinį kursą sudaro bent 150 valandų teorijos mokymas.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. Vieno variklio lėktuvo IR(A) kursą sudaro bent 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 20 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas arba iki 35 valandų – treniruokliu FFS ar FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 10 valandų mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II arba FFS skirto laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas.
8. Kelių variklio lėktuvo IR(A) kursą sudaro bent 55 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 25 valandų gali būti treniruokliu FNPT I imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas arba iki 40 valandų – treniruokliu FFS ar FNPT II imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 10 valandų mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II ar FFS skirto laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas. Bent 15 valandų likusio skrydžio pagal prietaisus mokymo laiko išskaidoma kelių variklių lėktuvu.
9. Vieno variklio lėktuvo IR(A) turėtojas, turintis ir kelių variklių lėktuvo klasės ar tipo kvalifikaciją ir norintis gauti pirmąją kelių variklių lėktuvo IR(A), ATO baigia kursą, kurį sudaro bent 5 valandos skrydžio pagal prietaisus kelių variklių lėktuvu laiko, iš kurių 3 valandos gali būti mokymosi FFS ar FNPT II laikas.

- 10.1. CPL(A) arba pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimo turėtoji bendra 7 arba 8 dalyje reikalaujama mokymo trukmė gali būti sumažinta 10 valandų.
- 10.2. IR(H) turėtoji bendra 7 arba 8 dalyje reikalaujama mokymo trukmė gali būti sumažinta 10 valandų.
- 10.3. Visas skrydžio pagal prietaisus lėktuvu mokymas atitinka taikomus 7 arba 8 dalies reikalavimus.
11. Iki IR(A) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino atliekamų skrydžių pratimus sudaro:
- a) pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis. Jį sudaro bent šios bazinio skrydžio pagal prietaisus procedūros ir manevrai:
- bazinis skrydis pagal prietaisus be išorinių vizualiųjų orientyrų:
- horizontalusis skrydis,
  - aukštėjimas,
  - žemėjimas,
  - posūkiai atliekant horizontalųjį skrydį, aukštėjant, žemėjant,
- skrydžio pagal prietaisus mokomoji trajektorija,
- status posūkis,
- radijo navigacija,
- grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį,
- ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius,
- pradinės ir visiškos smukos atpažinimas ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos;
- b) procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis:
- i) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;
  - ii) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:
    - perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant,
    - standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus,
    - maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūros,
    - išlaikymo procedūros,
    - artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško,
    - praleisto artėjimo tūpti procedūros,
    - tūpimas po artėjimo tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;
  - iii) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;
  - iv) jei reikia, kelių variklių lėktuvo valdymas atliekant pirmiau nurodytus pratimus, įskaitant lėktuvo valdymą tik pagal prietaisus, imituojant vieno variklio neveikimą, variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II).

B. IR(H). Modulinis skrydžio mokymo kursas

1. IR(H) modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti sraigtasparniu pagal IFR ir esant IMC.
2. Prašymo baigti modulinį IR(H) kursą teikėjas privalo turėti PPL(H), kuria suteikiama teisė skristi naktį, arba CPL(H) ar ATPL(H). Prieš pradėdamas IR(H) kurso mokymo orlaiviu etapą prašymo teikėjas privalo turėti per IR(H) igūdžių patikrinimo egzaminą naudojamo sraigtasparnio tipo kvalifikaciją arba būti užbaigęs patvirtintą mokymo kursą tokio tipo sraigtasparnio kvalifikacijai gauti. Prašymo teikėjas turi MCC kurso baigimo pažymėjimą, jei igūdžių patikrinimo egzaminas bus vykdomas daugianarės įgulos sąlygomis.
3. Prašymo teikėjas, norintis baigti IR(H) modulinį kursą, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą patvirtintą mokymo kursą.
4. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Skrydžio mokymas baigiamas ir igūdžių patikrinimo egzaminas išlaikomas per išlaikytų teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.
5. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis IR gauti reikalingą žinių lygį;
  - b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą IR(H) modulinį kursą sudaro bent 150 valandų mokymas.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. Vieno variklio sraigtasparnio IR(H) kursą sudaro bent 50 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių:
  - a) iki 20 valandų gali būti treniruokliu FNPT I(H) ar FNPT I(A) imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Šios 20 mokymo FNPT I(H) ar FNPT I(A) treniruokliu valandų gali būti pakeistos 20 IR(H) mokymo šiam kursui patvirtintu lėktuvu valandų; arba
  - b) iki 35 valandų gali būti sraigtasparnio treniruokliu FTD 2/3, FNPT II/III ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

Į skrydžio pagal prietaisus mokymą įtraukiama bent 10 valandų skrydžio sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.
8. Kelių variklių sraigtasparnio IR(H) kursą sudaro bent 55 valandos skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių:
  - a) iki 20 valandų gali būti treniruokliu FNPT I(H) ar FNPT I(A) imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Šios 20 mokymo FNPT I(H) ar FNPT I(A) valandų gali būti pakeistos 20 IR(H) mokymo šiam kursui patvirtintu lėktuvu valandų; arba
  - b) iki 40 valandų gali būti sraigtasparnio treniruokliu FTD 2/3, FNPT II/III ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas.

Į skrydžio pagal prietaisus mokymą įtraukiama bent 10 valandų skrydžio kelių variklių sraigtasparniu, sertifikuotu skrydžiams pagal IFR.

- 9.1. ATPL(H) turėtoji teorijos mokymo trukmė sumažinama 50 valandų.
- 9.2. IR(A) turėtoji bendra mokymo trukmė gali būti sumažinta 10 valandų.
10. Iki IR(H) reikalingų igūdžių patikrinimo egzaminu atliekamus skrydžių pratimus sudaro:
  - a) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;
  - b) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:
    - perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant,
    - standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus,
    - maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūros,

išlaikymo procedūros,

artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško,

praleisto artėjimo tūpti procedūros,

tūpimas po artėjimo tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;

- c) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;
- d) jei reikia, kelių variklių sraigtasparnio valdymas atliekant pirmiau nurodytus pratimus, įskaitant sraigtasparnio valdymą tik pagal prietaisus, imituojant vieno variklio neveikimą, variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas FFS arba FNPT II, arba FTD 2/3).

C. IR(As). Modulinis skrydžio mokymo kursas

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. IR(As) modulinio skrydžio mokymo kurso paskirtis – išmokyti pilotą tiek, kad jis galėtų skraidyti dirizabliu pagal IFR ir esant IMC. Kursą sudaro du moduliai – juos galima baigti atskirai arba kartu.
  - a) Pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro 10 valandų skrydžio pagal prietaisus su instruktoriumi laiko, iš kurių iki 5 valandų gali būti treniruokliu BITD, FNPT I, FNPT II ar FFS imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Baigusiam pagrindinį skrydžio pagal prietaisus modulį pilotui išduodamas kurso baigimo pažymėjimas.
  - b) Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis

Jį sudaro likusi IR(As) mokymo programos dalis, 25 valandos skrydžio pagal prietaisus prižiūrint instruktoriui laiko ir teorijos kursas IR(As) gauti.
2. Prašymo baigti IR(As) modulinį kursą teikėjas privalo turėti PPL(As), kuria suteikiama teisė skristi naktį, arba CPL(As). Prašymo baigti procedūrinio skrydžio pagal prietaisus modulio kursą teikėjas, neturintis CPL(As), privalo turėti pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimą.
3. Prašymo teikėjas, norintis baigti IR(As) modulinio kurso procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, visus mokymo etapus privalo baigti per vieną nepertraukiamą patvirtintą mokymo kursą. ATO užtikrina, kad, prieš pradėdamas procedūrinį skrydžio pagal prietaisus modulį, prašymo teikėjas turėtų atitinkamus pagrindinius skrydžio pagal prietaisus įgūdžius. Jei reikia, vykdomas kvalifikacijos kėlimo mokymas.
4. Teorijos kursas baigiamas per 18 mėnesių. Procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis ir įgūdžių patikrinimas baigiami per išlaikytų teorijos egzaminų rezultatų galiojimo laikotarpį.
5. Kursą sudaro:
  - a) teorijos mokymas, atitinkantis IR gauti reikalingą žinių lygį;
  - b) skrydžio pagal prietaisus mokymas.

TEORIJOS ŽINIOS

6. Patvirtintą IR(As) modulinį kursą sudaro bent 150 valandų teorijos mokymas.

SKRYDŽIO MOKYMAS

7. IR(As) kursą sudaro bent 35 valandos skrydžio pagal prietaisus prižiūrint instruktoriui laiko, iš kurių iki 15 valandų gali būti FNPT I treniruokliu arba iki 20 valandų – FFS ar FNPT II treniruokliu imituojamo skrydžio pagal prietaisus laikas. Ne daugiau kaip 5 valandos mokymuisi skrydžio pagal prietaisus treniruokliu FNPT II ar FFS skirto laiko gali būti mokymosi FNPT I laikas.
8. CPL(As) ar pagrindinio skrydžio pagal prietaisus modulio baigimo pažymėjimo turėtojui bendra 7 dalyje reikalaujama mokymo trukmė gali būti sumažinta 10 valandų. Visas skrydžio dirizabliu pagal prietaisus mokymas atitinka 7 dalies reikalavimus.
9. Jei prašymo teikėjas yra kitos kategorijos orlaivio skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos turėtojas, bendra skrydžio dirizabliu mokymo trukmė gali būti sumažinta iki 10 valandų.

10. Iki IR(As) gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino atliekamus skrydžių pratimus sudaro:

a) pagrindinis skrydžio pagal prietaisus modulis:

bent šios bazinio skrydžio pagal prietaisus procedūros ir manevrai:

bazinis skrydis pagal prietaisus be išorinių vizualiųjų orientyrų:

- horizontalusis skrydis,
- aukštėjimas,
- žemėjimas,
- posūkiai atliekant horizontalųjį skrydį, aukštėjant, žemėjant,

skrydžio pagal prietaisus mokomoji trajektorija,

radijo navigacija,

grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį,

ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius;

b) procedūrinis skrydžio pagal prietaisus modulis:

i) skrydžio pagal IFR priešskrydinės procedūros, įskaitant orlaivio naudojimo vadovo ir atitinkamų oro eismo paslaugų dokumentų naudojimą rengiant skrydžio pagal IFR planą;

ii) skrydžio pagal IFR esant įprastinėms, ypatingosioms ir avarinėms sąlygoms procedūros ir manevrai, kuriuos sudaro bent:

- perėjimas iš vizualiojo skrydžio į skrydį pagal prietaisus kylant,
- standartinis išskridimas ir atvykimas pagal prietaisus,
- maršrutinio skrydžio pagal IFR procedūros,
- išlaikymo procedūros,
- artėjimas tūpti pagal prietaisus iki nurodyto žemiausio taško,
- praleisto artėjimo tūpti procedūros,
- tūpimas priartėjus tūpti pagal prietaisus, įskaitant skrydį ratu;

iii) skrydžio manevrai ir konkrečios skrydžio charakteristikos;

iv) dirižablio valdymas atliekant pirmiau pateiktus pratimus, įskaitant dirižablio valdymą tik pagal prietaisus, imituojant vieno variklio neveikimą ir variklio išjungimą ir įjungimą iš naujo (pastarasis pratimas turi būti atliekamas saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II).

7 priedėlis

IR gauti būtinų įgūdžių patikrinimas

1. Prašymo išduoti IR kvalifikaciją teikėjas privalo būti baigęs skrydžio mokymo kursą tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, koks bus naudojamas per įgūdžių patikrinimo egzaminą.
2. Prašymo teikėjas privalo išlaikyti visas atitinkamas įgūdžių patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomas koks nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena dalis, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos egzamino dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnį bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių patikrinimo egzamino dalys turi būti išlaikytos per 6 mėnesius. Jei visos atitinkamos egzamino dalys neišlaikomos per du bandymus, būtina baigti papildomą mokymo kursą.
3. Papildomo mokymo gali būti reikalaujama neišlaikius įgūdžių patikrinimo egzamino. Bandymų laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą skaičius neribojamas.

PATIKRINIMO EGZAMINO VYKDYMAS

4. Per patikrinimo egzaminą siekiama imituoti praktinį skrydį. Skrydžio maršrutą parenka egzaminuotojas. Pagrindinis aspektas – prašymo teikėjo gebėjimas planuoti ir vykdyti skrydį vadovaujantis įprasta informacine medžiaga. Prašymo teikėjas planuoja skrydį ir užtikrina, kad orlaivyje būtų visa skrydžiui vykdyti reikalinga įranga ir dokumentai. Skrydžio trukmė – bent 1 valanda.
5. Jei prašymo teikėjas nusprendžia nutraukti įgūdžių patikrinimo egzaminą dėl egzaminuotojo nuomone netinkamų priežasčių, jis turi pakartotinai laikyti visą įgūdžių patikrinimo egzaminą. Jei egzaminas nutraukiamas dėl egzaminuotojo nuomone svarbių priežasčių, per kitą skrydį laikomos tik nelaikytos egzamino dalys.
6. Egzaminuotojo nuožiūra prašymo teikėjas gali vieną kartą pakartoti bet kurį egzamino manevrą ar procedūrą. Skrydžio egzaminuotojas gali bet kuriuo metu nutraukti egzaminą, jei laikoma, kad prašymo teikėjas turi pakartotinai laikyti visą skraidymo įgūdžių patikrinimo egzaminą.
7. Prašymo teikėjas orlaiviu skrenda sėdėdamas toje vietoje, kurioje galima vykdyti įgulos vado funkcijas, ir laiko egzaminą taip, lyg orlaivyje nebūtų kitų įgulos narių. Egzaminuotojas nedalyvauja orlaivio valdyme, išskyrus atvejus, kai įsikišti būtina saugumo sumetimais ar siekiant išvengti nepriimtino kitų orlaivių eismo sulaikymo. Atsakomybė už skrydį nustatoma pagal nacionalines taisykles.
8. Sprendimus dėl aukščio/altitudės, mažiausio aukščio/altitudės žemėjant ir praleisto artėjimo tūpti taško priima prašymo teikėjas, juos patvirtina egzaminuotojas.
9. Prašymo suteikti IR teikėjas egzaminuotojui nurodo vykdomus patikrinimus ir pareigas, įskaitant radijo prietaisų identifikavimą. Patikrinimai atliekami pagal patvirtintą orlaivio, kuriuo vykdomas įgūdžių patikrinimo egzaminas, kontrolinį sąrašą. Reikalaujama, kad per egzamino priešskrydinį pasirengimą prašymo teikėjas nustatytų galios ir greičio nuostatas. Prašymo teikėjas kilimo, artėjimo tūpti ir tūpimo vykdymo duomenis apskaičiuoja pagal naudojamo orlaivio skrydžių vykdymo vadovo ar orlaivio naudojimo vadovo reikalavimus.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

10. Prašymo teikėjas įrodo gebąs:

valdyti orlaivį pagal jo galimybių ribas;

sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;

priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;

taikyti aviacijos žinias ir

nuolat valdyti orlaivį taip, kad niekada nekiltų rimtų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai.

11. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, orlaivio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje/altitudėje	+ 50/- 0 pėdų
mažiausias aukštis/MAP/altitudė žemėjant	+ 50/- 0 pėdų

Maršruto laikymasis

pagal radijo prietaisus	± 5°
tikslusis artėjimas tūpti	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

veikiant visiems varikliams	± 5°
imituojant variklio gedimą	± 10°

Greitis:

veikiant visiems varikliams	± 5 mazgai
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/- 5 mazgai

EGZAMINO TURINYS

Lėktuvai

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS	
Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo procedūros	
a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač skaičiuojant orlaivio eksploatacines charakteristikas, masė ir pusiausvyra
b	Naudojimas oro eismo tarnybų dokumentais, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Priešskrydinis patikrinimas
e	Būtiniosios oro sąlygos
f	Riedėjimas
g	Instruktažas prieš kilimą, kilimas
h (°)	Perėjimas į skrydį pagal prietaisus
i (°)	Išskridimo pagal prietaisus procedūros, aukščiamojo nustatymas
j (°)	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI (°)	
a	Lėktuvo valdymas tik pagal prietaisus, įskaitant horizontalųjį skrydį įvairiu greičiu, balansavimą
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį 1 lygio posūkį
c	Grįžimas iš neiprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį, įskaitant išlaikytąjį 45° posvyrio posūkį ir statų posūkį žemėjant
d (*)	Grįžimas į įprastą padėtį iš artėjimo smukti per horizontalųjį skrydį, posūkiai aukštėjant ir žemėjant ir esant tūpimo konfigūracijai (taikoma tik lėktuvams)
e	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius: stabilizuotas aukštėjimas ar žemėjimas, 1 lygio horizontalieji posūkiai nustatytu kursu, grįžimas iš neiprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (taikoma tik lėktuvams)

3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS (°)	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radio prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas, balansavimo technika
d	Aukščiamočio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra (jei reikia, išlaikymas maršrute)
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Apsaugos nuo apledėjimo procedūros, jei reikia, imituojamos
h	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
4 DALIS. TIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS (°)	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
5 DALIS. NETIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS (°)	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamočio nustatymas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

6 DALIS. SKRYDIS NEVEIKIANT VIENAM VARIKLIUI (taikoma tik kelių variklių lėktuvams) (*)	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ar antrajame rate
b	Artėjimas tūpti, antrasis ratas ir praleisto artėjimo tūpti procedūra neveikiant vienam varikliui
c	Artėjimas tūpti ir tūpimas neveikiant vienam varikliui
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

(*) Gali būti atliekama FFS, FTD 2/3 ar FNPT II.

(*) Gali būti atliekama laikant 4 ar 5 dalį.

(*) Turi būti atliekama tik pagal prietaisus.

Sraigtasparniai

1 DALIS. IŠSKRIDIMAS	
Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo procedūros	
a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač apskaičiuojant orlaivio charakteristikas, masė ir pusiausvyrą
b	Naudojimas oro eismo tarnybų dokumentu, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Priešskrydinis patikrinimas
e	Būtiniosios oro sąlygos
f	Riedėjimas/skrydis arti žemės pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus
g	Instruktažas, procedūros ir patikrinimai prieš kylant
h	Perėjimas į skrydį pagal prietaisus
i	Išskridimo pagal prietaisus procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI	
a	Sraigtasparnio valdymas tik pagal prietaisus, įskaitant:
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį 1 lygio posūkį
c	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį, įskaitant išlaikytąjį 30° posvyrio posūkį ir statų posūkį žemėjant
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radijo prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas
d	Aukščiamačio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Apsaugos nuo apledėjimo procedūros, jei reikia ir jei taikoma, imituojamos
h	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

4 DALIS. TIKSLUSIS ARTĖJIMAS TŪPTI	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamo tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
5 DALIS. NETIKSLUSIS ARTĖJIMAS TŪPTI	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamo tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Altitudės, greičio ir kurso valdymas (stabilizuotas artėjimas tūpti)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra (*)/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
6 DALIS. YPATINGOSIOS IR AVARINĖS PROCEDŪROS	
Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis. Per šį patikrinimą vertinamas sraigtasparnio valdymas, sugedusio variklio identifikavimas, skubūs veiksmai (imituojamųjų judesių pratimai), paskesni veiksmai, patikrinimai ir skrydžio tikslumas šiose situacijose:	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ir (arba) artėjant tūpti (**) (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS, FNPT II/III ar FTD 2/3)
b	Stabilumo gerinimo prietaisų/hidraulinės sistemos gedimas (jei taikytina)
c	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius
d	Savisuka ir išėjimas į iš anksto nustatytą altitudę
e	Tikslusis artėjimas tūpti rankiniu valdymu, nenaudojant komandinio valdymo sistemos (***) Tikslusis artėjimas tūpti rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą (***)

(*) Atliekama laikant 4 ar 5 dalį.

(**) Tik kelių variklių sraigtasparniui.

(***) Laikomas tik vienas elementas.

Dirižabliai

1 DALIS. PRIEŠSKRYDINIAI VEIKSMAI IR IŠSKRIDIMAS	
Visose dalyse taikomi šie reikalavimai: kontrolinių sąrašų naudojimas, skraidymo meistriškumas, ryšio su ATC atitiktis, R/T procedūros	
a	Orlaivio naudojimo vadovo (ar jį atitinkančio dokumento) naudojimas, ypač skaičiuojant orlaivio eksploatacines charakteristikas, masė ir pusiausvyra
b	Naudojimas oro eismo tarnybų dokumentu, informaciniu dokumentu apie orus
c	ATC skrydžio plano, skrydžio pagal IFR plano/žurnalo rengimas
d	Priešskrydinis patikrinimas
e	Būtiniosios oro sąlygos
f	Instruktažas prieš kylant, atkabinimo nuo stiebo procedūra, manevravimas ant žemės
g	Kilimas
h	Perėjimas į skrydį pagal prietaisus
i	Išskridimo pagal prietaisus procedūros, aukščiamačio nustatymas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
2 DALIS. BENDRIEJI VALDYMO ELEMENTAI	
a	Dirižablio valdymas tik pagal prietaisus
b	Posūkiai aukštėjant ir žemėjant, įskaitant išlaikytąjį posūkį
c	Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį
d	Ribotas valdymo skydo prietaisų skaičius
3 DALIS. MARŠRUTINIO SKRYDŽIO PAGAL IFR PROCEDŪROS	
a	Maršruto laikymasis, įskaitant perėmimą, pvz., NDB, VOR, RNAV
b	Radio prietaisų naudojimas
c	Horizontalusis skrydis, kurso, altitudės ir oro srauto greičio valdymas, galios nustatymas, balansavimo technika
d	Aukščiamačio nustatymas
e	ETA nustatymas ir peržiūra
f	Skrydžio stebėjimas, skrydžio žurnalas, degalų naudojimas, sistemų valdymas
g	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
4 DALIS. TIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamačio tikrinimas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Stabilizuotas artėjimas tūpti (altitudės, greičio ir kurso valdymas)

h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
5 DALIS. NETIKSLAUS ARTĖJIMO TŪPTI PROCEDŪROS	
a	Navigacijos priemonių nustatymas ir tikrinimas, priemonių identifikavimas
b	Atvykimo procedūros, aukščiamacio nustatymas
c	Artėjimo tūpti ir tūpimo instruktažas, įskaitant žemėjimo/artėjimo tūpti/tūpimo patikrinimus
d (*)	Išlaikymo procedūra
e	Atitiktis paskelbtai artėjimo tūpti procedūrai
f	Artėjimo tūpti laiko nustatymas
g	Stabilizuotas artėjimas tūpti (altitudės, greičio ir kurso valdymas)
h (*)	Antrasis ratas
i (*)	Praleisto artėjimo tūpti procedūra/tūpimas
j	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros
6 DALIS. SKRYDIS NEVEIKIANT VIENAM VARIKLIUI	
Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis. Per šį patikrinimą vertinamas dirižablio valdymas, sugedusio variklio identifikavimas, skubūs veiksmai, paskesni veiksmai, patikrinimai ir skrydžio tikslumas toliau nurodytose situacijose:	
a	Imituojamas variklio gedimas pakilus ar antrajame rate
b	Artėjimas tūpti ir procedūrinis antrasis ratas neveikiant vienam varikliui
c	Artėjimas tūpti ir tūpimas, praleisto artėjimo tūpti procedūra neveikiant vienam varikliui
d	Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros

(*) Gali būti atliekama laikant 4 ar 5 dalį.

8 Priedėlis

Orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos patikrinimo su skrydžių pagal prietaisus kvalifikacija susijusios dalies įskaitymas**A. Lėktuvai**

Patirtis įskaitoma tik pratęsiant IR kvalifikacijos turėtojo teises valdyti atitinkamai vieno variklio lėktuvą arba vienpilotį kelių variklių lėktuvą.

Kai atliekamas skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos patikrinimas ir kvalifikacijos turėtojas turi galiojančią:	Patirtis pagal IR dalį įskaitoma per patikrinimą siekiant gauti:
MP tipo kvalifikaciją;	SE klasės (*) ir
Aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją	SE tipo kvalifikaciją (*) ir SP ME klasės ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją; laikoma, kad įvykdyti tik 9 priedėlyje nurodyto igūdžių patikrinimo 3B dalies reikalavimai dėl vienpilotio ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo (*)
SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpilotius skrydžius	SP ME klasės (*) ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją ir SE klasės ir tipo kvalifikaciją (*)
SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti tik MP skrydžius	a. SP ME klasės (*) ir b. SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją (*) ir c. SE klasės ir tipo kvalifikaciją (*)
SP ME klasės kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpilotius skrydžius	SE klasės ir tipo kvalifikaciją ir SP ME klasės ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją
SP ME klasės kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti tik MP skrydžius	SE klasės ir tipo kvalifikaciją (*) ir SP ME klasės (*) ir SP ME ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo tipo kvalifikaciją (*)
SP SE klasės kvalifikaciją	SE klasės ir tipo kvalifikaciją
SP SE tipo kvalifikaciją	SE klasės ir tipo kvalifikaciją

(*) Jei prašymo teikėjas per paskutinius 12 mėnesių SP klasės ar tipo lėktuvu, vykdydamas vienpilotius skrydžius, pagal IFR bent tris kartus išskrido ir priartėjo tūpti, arba kelių variklių ne aukštos klasės sudėtingo lėktuvo atveju prašymo teikėjas privalo būti išlaikęs igūdžių patikrinimo 6 dalį, susijusią su vienpilotiais skrydžiais, vykdomais tik pagal prietaisus vienpilotiu ne aukštos klasės sudėtingu lėktuvu.

B. Sraigtasparniai

Patirtis įskaitoma tik pratęsiant IR kvalifikacijos turėtojo teises valdyti atitinkamai vieno variklio sraigtasparnį arba vienpilotį kelių variklių sraigtasparnį.

Kai atliekamas skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos patikrinimas ir kvalifikacijos turėtojas turi galiojančią:	Patirtis pagal IR dalį įskaitoma per patikrinimą siekiant gauti:
MPH tipo kvalifikaciją	SE tipo kvalifikaciją (*) ir SP ME tipo kvalifikaciją (*)
SP ME tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti vienpilotius skrydžius	SE tipo kvalifikaciją, SP ME tipo kvalifikaciją
SP ME tipo kvalifikaciją, kuria suteikiama teisė vykdyti tik daugiapilotius skrydžius	SE tipo kvalifikaciją (*), SP ME tipo kvalifikaciją (*)

(*) Jei prašymo teikėjas per paskutinius 12 mėnesių SP tipo sraigtasparniu, vykdydamas vienpilotius skrydžius, pagal IFR bent tris kartus išskrido ir priartėjo tūpti.

9 priedėlis

Mokymas, įgūdžių patikrinimas ir kvalifikacijos patikrinimas MPL, ATPL, tipo ir klasės kvalifikacijai gauti ir skrydžių pagal prietaisus kvalifikacijos patikrinimas**A. Bendrosios nuostatos**

1. Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą teikėjas privalo būti baigęs mokymo kursą tos pačios klasės ar tipo orlaiviu, koks bus naudojamas per egzaminą.
2. Jei visos egzamino dalys neišlaikomos per 2 bandymus, būtina baigti papildomą mokymo kursą.
3. Bandymų laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą skaičius neribojamas.

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS

4. Jei pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse nenurodyta kitaip, skrydžio mokymo programa turi atitikti šio priedėlio reikalavimus. Ši programa gali būti sutrumpinta įskaitant skraidymo panašių tipų orlaiviais patirtį, kaip nurodyta pagal 21 dalį nustatytuose tinkamumo skraidyti duomenyse.
5. Jei taip apibrėžta pagal 21 dalį nustatytuose konkretais orlaivio tipo tinkamumo skraidyti duomenyse, gali būti įskaitomi įgūdžių patikrinimo egzamino elementai, sutampantys su piloto turimos kito orlaivio tipo ar varianto kvalifikacijos įgūdžių patikrinimo egzamino elementais, išskyrus tuo atveju, kai įgūdžių patikrinimo egzaminas laikomas siekiant gauti ATPL.

EGZAMINO/PATIKRINIMO VYKDYMAS

6. Egzaminuotojas gali pasirinkti tinkamą įgūdžių patikrinimo egzamino ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino scenarijų iš įvairių variantų, į kuriuos įtraukti atitinkami imituojami veiksmai ir kuriuos parengė ir patvirtino kompetentinga institucija. Kaip nustatyta šioje dalyje, naudojami viso skrydžio treniruokliai ir kiti treniruokliai, jei yra galimybė juos naudoti.
7. Per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą egzaminuotojas tikrina, ar tinkamas orlaivių klasės arba orlaivio tipo kvalifikacijos turėtojo teorijos žinių lygis.
8. Jei prašymo teikėjas nusprendžia nutraukti įgūdžių patikrinimo egzaminą dėl egzaminuotojo nuomone netinkamų priešasčių, jis turi pakartotinai laikyti visą įgūdžių patikrinimo egzaminą. Jei egzaminas nutraukiamas dėl egzaminuotojo nuomone svarbių priešasčių, per kitą skrydį laikomos tik nelaikytos egzamino dalys.
9. Egzaminuotojo nuožiūra prašymo teikėjas gali vieną kartą pakartoti bet kurią egzamino manevrą ar procedūrą. Egzaminuotojas gali bet kuriuo metu nutraukti egzaminą, jei laikoma, kad prašymo teikėjas turi pakartotinai laikyti visą skraidymo įgūdžių patikrinimo egzaminą.
10. Reikalaujama, kad prašymo teikėjas skristų orlaiviu sėdėdamas toje vietoje, kurioje galima vykdyti atitinkamai įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas, ir laikyti egzaminą taip, lyg jis būtų laikomas vienpiloto skrydžio sąlygomis ir orlaivyje nebūtų kitų įgulos narių. Atsakomybė už skrydį nustatoma pagal nacionalines taisykles.
11. Reikalaujama, kad per egzamino priešskrydinį pasirėngimą prašymo teikėjas nustatytų galios ir greičio nuostatas. Prašymo teikėjas egzaminuotojui nurodo vykdomus patikrinimus ir pareigas, įskaitant radijo prietaisų identifikavimą. Patikrinimo egzaminai turi būti vykdomi pagal orlaivio, kuriuo vykdomas įgūdžių patikrinimo egzaminas, kontrolinį sąrašą ir, jei taikoma, pagal MCC principus. Prašymo teikėjas kilimo, artėjimo tūpti ir tūpimo vykdymo duomenis apskaičiuoja pagal naudojamo orlaivio skrydžių vykdymo vadovo ar orlaivio naudojimo vadovo reikalavimus. Sprendimus dėl aukščio/altitudės, mažiausio aukščio/altitudės žemėjant ir praleisto artėjimo tūpti taško prašymo teikėjas derina su egzaminuotoju.
12. Egzaminuotojas nedalyvauja orlaivio valdyme, išskyrus atvejus, kai įsikišti būtina saugumo sumetimais ar siekiant išvengti nepriimtino kitų orlaivių eismo sulaikymo.

SPECIALIEJI ĮGŪDŽIŲ/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO REIKALAVIMAI DAUGIAPILOČIO ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI, VIENPILOČIO ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI DAUGIAPILOČIUS SKRYDŽIUS, MPL IR ATPL GAUTI

13. Daugiapiločio orlaivio ar vienpiloto orlaivio, naudojamo daugiapiločiams skrydžiams vykdyti, valdymo įgūdžių patikrinimo egzaminas vykdomas daugiarenėje aplinkoje. Antrasis pilotas gali būti kitas prašymo teikėjas arba kito tipo kvalifikaciją turintis pilotas. Jei naudojamas orlaivis, antrasis pilotas turi būti egzaminuotojas arba instruktorius.

14. Prašymo teikėjas vykdo PF funkcijas per visas įgūdžių patikrinimo egzamino dalis, išskyrus ypatingąsias ir avarines procedūras – per jas prašymo teikėjas gali vykdyti PF arba PNF funkcijas pagal MCC taisykles. Prašymo pirmą kartą suteikti daugiapiločio orlaivio tipo kvalifikaciją ar ATPL teikėjas taip pat įrodo gebąs vykdyti PNF funkcijas. Per įgūdžių patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas gali sėdėti kairiajame arba dešiniajame krėsle, jei visus įgūdžių patikrinimo elementus galima atlikti sėdint pasirinktame krėsle.
15. Egzaminuotojas visų pirma tikrina, kaip prašymo išduoti ATPL ar suteikti daugiapiločio orlaivio tipo kvalifikaciją arba daugiapiločiams skrydžiams naudojamo vienpiločio orlaivio tipo kvalifikaciją, kuria suteikiamos teisės vykdyti ir įgulos vado funkcijas, teikėjas, vykdydamas PF arba PNF funkcijas, atlieka šiuos elementus:
  - a) užtikrina įgulos sąveiką;
  - b) vykdo tinkamą bendrąją orlaivio valdymo priežiūrą; ir
  - c) atsižvelgdamas į saugumo aspektus, pagal atitinkamas taisykles ir reglamentus nustato prioritetus ir priima skrydžio situaciją, įskaitant avarines situacijas, atitinkančius sprendimus.
16. Jei egzaminas susijęs su IR kvalifikacija, jis turi būti laikomas pagal IFR ir, jei įmanoma, imituojamoje komercinio oro transporto aplinkoje. Pagrindinis elementas, kurį reikia patikrinti – prašymo teikėjo gebėjimas planuoti ir vykdyti skrydį vadovaujantis įprastu instruktažu.
17. Jei per tipo kvalifikacijos kursą skrydžio mokymas orlaiviu sudarė mažiau nei 2 valandas, įgūdžių patikrinimo egzaminą galima laikyti FFS ir toks egzaminas gali būti laikomas prieš skrydžio mokymą orlaiviu. Tuo atveju, prieš įrašant naująją tipo kvalifikaciją į prašymo teikėjo licenciją, pažymėjimas apie tipo kvalifikacijos kurso, įskaitant skrydžio mokymą orlaiviu, baigimą perduodamas kompetentingai institucijai.

B. Specialieji lėktuvo kategorijos reikalavimai

IŠLAIKYMO KRITERIJAI

1. Vienpiločių lėktuvų, išskyrus vienpiločius aukštos klasės sudėtingus lėktuvus, atveju prašymo teikėjas išlaiko visas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomas koks nors egzamino dalies elementas, neišlaikoma visa dalis. Jei neišlaikoma daugiau kaip viena dalis, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko tik vienos dalies, jis perlaiko tik tą dalį. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vienos dalies, įskaitant tas dalis, kurios buvo išlaikytos per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Vienpiločių kelių variklių lėktuvų atveju išlaikoma atitinkamo egzamino 6 dalis, susijusi su asimetriniu skrydžiu.
2. Daugiapiločių ir vienpiločių aukštos klasės sudėtingų lėktuvų atveju prašymo teikėjas privalo išlaikyti visas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalis. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik neišlaikytus elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. 6 dalis nėra ATPL ar MPL gauti būtinų įgūdžių patikrinimo egzamino dalis. Jei prašymo teikėjas neišlaiko arba nelaiko tik 6 dalies, jam išduodama orlaivio tipo kvalifikacija be CAT II ir CAT III teisių. Kad į tipo kvalifikaciją būtų įtrauktos CAT II ar CAT III teisės, prašymo teikėjas atitinkamo tipo orlaiviu privalo išlaikyti 6 dalį.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

3. Prašymo teikėjas įrodo gebąs:
  - a) valdyti lėktuvą pagal jo galimybių ribas;
  - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
  - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
  - d) taikyti aviacijos žinias;
  - e) nuolat valdyti lėktuvą taip, kad būtų visada užtikrinama, jog procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
  - f) suprasti ir prireikus taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras; ir
  - g) jei taikoma, veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.

4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, lėktuvo valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje	+ 50/- 0 pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	+ 50/- 0 pėdų

Maršruto laikymasis

pagal radijo prietaisus	± 5°
-------------------------	------

tikslusis artėjimas tūpti pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

veikiant visiems varikliams	± 5°
imituojant variklio gedimą	± 10°

Greitis:

veikiant visiems varikliams	± 5 mazgai
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/- 5 mazgai.

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS

5. Vienpilčiai lėktuvai, išskyrus aukštos klasės sudėtingus lėktuvus

a) Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, skraidančiojo piloto (PF) ir neskraidančiojo piloto (PNF) funkcijas.

X – jei yra galimybė, šiam pratimui naudojami skrydžio imituokliai; kitu atveju naudojamas lėktuvas, jei tinkama manevrui ar procedūrai atlikti.

P# – mokymą papildo lėktuvo apžiūra prižiūrint instruktoriui.

- b) Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (→).

Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

A = lėktuvas

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis (įskaitant FNPT II ME klasės kvalifikacijai gauti)

- c) Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas laikomas siekiant IR kvalifikacijos pratęsimo/atnaujinimo, žvaigždute (*) pažymėti 3B dalies ir (kelių variklių) 6 dalies elementai laikomi vykdomi skrydį tik pagal prietaisus. Jei laikant įgūdžių arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminą žvaigždute pažymėti elementai laikomi vykdomi skrydį ne tik pagal prietaisus ir jei neįskaitomos IR teisės, orlaivių klasės arba orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik pagal VFR.
- d) Jei siekiama orlaivio tipo kvalifikacijos ar kelių variklių orlaivių klasės kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR, pratęsimo ir neįvykdytas 10 maršruto sektorių patirties per paskutinius 12 mėnesių reikalavimas, laikoma 3A dalis. Jei išlaikyta 3B dalis, 3A dalies laikyti nereikalaujama.
- e) Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“ (angl. *mandatory*), pratimą (ar vieną iš kelių pateiktų pratimų) atlikti privaloma.

- f) Jei FFS arba FNPT II įtraukti į patvirtintą orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jie naudojami per praktinį mokymą orlaivio tipo ar kelių variklių orlaivių klasės kvalifikacijai gauti. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:
- i) FFS ar FNPT II kategoriją pagal OR dalį;
  - ii) instruktorių kvalifikaciją;
  - iii) į kursą įtraukto FFS ar FNPT II mokymo trukmę ir
  - iv) mokomo piloto kvalifikaciją ir patirtį skraidant panašaus tipo orlaiviais.
- g) Kai įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas vykdomas per daugiapilotį skrydį, tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius.

VIENPILOČIAI LĒKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĖS SUDĒTINGUS LĒKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŲ KLASĖS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
	Manevrai/procedūros	FTD	FFS	A	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS A
1 DALIS						
1 Išskridimas						
1.1 Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant dokumentų rengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija NOTAM						
1.2 Priešskrydiniai patikrinimai						
1.2.1 Išorės	P#		P			
1.2.2 Vidaus			P		M	
1.3 Variklio įjungimas: įprastas yra gedimų	P—>	—>	—>		M	
1.4 Riedėjimas		P—>	—>		M	
1.5 Priešskrydiniai patikrinimai: variklio bandymas (jei reikia)	P—>	—>	—>		M	
1.6 Kilimo procedūra: įprasta, taikant orlaivio naudojimo vadove nurodytas užsparnių nuostatas, esant šoniniam vėjui (jei yra tinkamos sąlygos)		P—>	—>			
1.7 Aukštėjimas: Vx/Vy postūčiai reikiamu kursu orlaivio padėties išlyginimas		P—>	—>		M	

VIENPILOČIAI LĒKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTĪGUS LĒKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINĪMO EGZAMINAS ORLAIVIŪ KLASĒS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūras				Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
	FTD	FFS	A		FFS A	
1.8 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūras						
2 DALIS						
2 Bendrieji skrydžio elementai (VMC)						
2.1 Tiesus ir horizontalus skrydis esant įvairiems oro srauto greičiams, įskaitant skrydį esant kritiškai mažam oro srauto greičiui su užsparniais ir be jų (įskaitant, kai taikoma, artėjimą prie VMCA)		P→	→			
2.2 Statūs posūkiai (360° į kairę ir į dešinę, esant 45° posvyriui)		P→	→		M	
2.3 Smuka ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos: i) visiška smuka; ii) artėjimas prie smukos per posūkį žemėjant su posvyriui, taikant artėjimo tūpti konfigūraciją ir galią; iii) artėjimas prie smukos taikant tūptimo konfigūraciją ir galią; iv) artėjimas prie smukos, posūkis aukštėjant su kilimo užsparniu ir aukštėjimo galia (tik vieno variklio lėktuvui)		P→	→		M	
2.4 Valdymas naudojant autopilotą ir, jei taikoma, komandinio valdymo sistemą (gali būti atliekama laikant 3 dalį)		P→	→		M	
2.5 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūras						
3A DALIS						
3A Maršrutinio skrydžio pagal VFR procedūras (žr. B.5 dalies c ir d punktus)						
3A.1 Skrydžio planas, padėties apskaičiavimas remiantis ankstesnės padėties duomenimis ir žemėlapiu skaitymas						

VIENPILOČIAI LĒKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGUS LĒKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŪ KLASĒS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
	Manevrai/procedūras	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A
3A.2 Altitudēs, kurso ir greiċio īšlaikymas						
3A.3 Orientavimasis, ETA nustatymas ir perziūra						
3A.4 Radijo prietaisū naudojimas (jei taikoma)						
3A.5 Skrydžio valdymas (skrydžio žurnalas, īprasti patikrinimai, īskaitant degalū, sistemū ir apledėjimo tikrinimā)						
3A.6 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūras						
3B DALIS						
3B Skrydis pagal prietaisus						
3B.1* Išskridimas pagal IFR		P—>	—>			M
3B.2* Maršrutinis skrydis pagal IFR		P—>	—>			M
3B.3* Įšlaikymo procedūras		P—>	—>			M
3B.4* ILS īki 200 pēdū (60 m) DH/A arba īki procedūrinio žemiausio taško (tūptinēs nuolydžio kampui perimti gali būti naudojamas autopilotas)		P—>	—>			M
3B.5* Netikslusis artėjimas prie MDH/A ir MAP		P—>	—>			M
3B.6* Skrydžio pratimai, īskaitant imituojamā kompaso ir aviahorizonto gedimā: 1 lygio posūķiai, grīžimas īs neįprastos padēties erdvėje ī īprastā padētį	P—>	—>	—>			M
3B.7* Kurso ar tūptinēs nuolydžio kampo nustatymo ītaiso gedimas	P—>	—>	—>			
3B.8* Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūras						

VIENPILOČIAI LĒKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGUS LĒKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				ĪGŪDŽIŅU AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINĪMO EGZAMINĀS ORLAIVIŅU KLASĒS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūras	FTD	FFS	A	Instrukto- riais inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuo- tojo inicialai, īrašomi baigus egza- minā
Specialiai paliktas tuščias						
4 DALIS						
4 Atvykimas ir tūpimas						
4.1 Atvykimo ī aerodromā procedūra		P—>	—>		M	
4.2 Īprastas tūpimas		P—>	—>		M	
4.3 Tūpimas nenaudojant użsparniŅ		P—>	—>		M	
4.4 Tūpimas esant ųoniniam vĕjui (jei ųālygos tinkamos)		P—>	—>			
4.5 Artĕjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo reųimui ir aukųčiui virų kilimo ir tūpimo tako īki 2 000 pĕdŅ (tik vieno variklio lĕktuvams)		P—>	—>			
4.6 Antrasis ratas, pradedamas maųiausiame aukųtyje		P—>	—>		M	
4.7 Antrasis ratas ir tūpimas naktī (jei taikoma)	P—>	—>	—>			
4.8 Ryųys su ATC (atitiktis), R/T procedūras						
5 DALIS						
5 Ypatingosios ir avarinĕs procedūras (ųi dalis gali bųti laikoma kartu su 1–4 dalimis)						
5.1 Kilimo nutraukimas esant priimtinam greiĳiui		P—>	—>		M	
5.2 Imituojamas variklio gedimas pakilus (tik vieno variklio lĕktuvams)			P		M	

VIENPILOČIAI LĒKTUVAI, IŠSKYRUS AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGUS LĒKTUVUS	PRAKTINIS MOKYMAS				ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS ORLAIVIŪ KLASĒS AR ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI		
	Manevrai/procedūros	FTD	FFS	A	Instrukto- riais inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuo- tojo inicialai, īrašomi baigus egza- minā
5.3 Imituojamas priverstinis tūpimas neveikiant varikliui (tik vieno variklio lēktuvams)			P			M	
5.4 Imituojamas avarinēs situācijas: i) gaisras ar dūmai skrydžio metu, ii) prireikus – atitinkamū sistemū gedimai	P—>	—>	—>				
5.5 Variklio īsjungimas ir ījungimas īš naujo (tik per ME īgūdžīū patikri- nimo egzaminā) (saugioje altitu- dēje, jei atliekama orlaivīū)	P—>	—>	—>				
5.6 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros							
6 DALIS							
6 Imituojamas asimetrinis skrydis							
6.1* (ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis) Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudēje, nebent atliekama FFS ar FNPT II)	P—>	—>	—>X			M	
6.2* Asimetrinis artējimas tūpti ir antrasis ratas	P—>	—>	—>			M	
6.3* Asimetrinis artējimas tūpti ir tūpimas visīškai sustojant	P—>	—>	—>			M	
6.4 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros							

6. Daugiapiločiai lėktuvai ir vienpiločiai aukštos klasės sudėtingi lėktuvai

a) Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, PF ir PNF funkcijas atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti.

X – jei yra galimybė, šiam pratimui naudojami skrydžio imituokliai; kitu atveju naudojamas orlaivis, jei tinkama manevrui ar procedūrai atlikti.

P# – mokymą papildo lėktuvo apžiūra prižiūrint instruktoriui.

b) Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

A = lėktuvas

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis

OTD = kitas treniruoklis

c) Žvaigždute (*) pažymėti elementai atliekami vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei per įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ši sąlyga neįvykdoma, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR.

d) Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

e) Jei FFS įtrauktas į patvirtintą orlaivio tipo kvalifikacijai gauti būtiną kursą, jis naudojamas per praktinį mokymą ir egzaminą. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

i) FFS ar FNPT II kategoriją;

ii) instruktorių kvalifikaciją;

iii) į kursą įtraukto FFS ar FNPT II mokymo trukmę ir

iv) mokomo piloto kvalifikaciją ir patirtį skraidant panašaus tipo orlaiviais.

f) Į manevrus ir procedūras, atliekamas daugiapiločiu lėktuvu ir vykdant daugiapilotį skrydį vienpiločiu aukštos klasės sudėtingu lėktuvu, įtraukiamas MCC elementas.

g) Per vienpiločius skrydžius vienpiločiu aukštos klasės sudėtingu lėktuvu manevrus ir procedūras atlieka tik vienas pilotas.

h) Vienpiločio aukštos klasės sudėtingo lėktuvo atveju, kai įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas laikomas vykdomas daugiapilotį skrydį, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik daugiapiločius skrydžius. Jei siekiama įgyti teisę vykdyti vienpiločius skrydžius, vykdant vienpilotį skrydį turi būti atlikti manevrai/procedūros, nurodyti 2.5, 3.9.3.4, 4.3 ir 5.5 dalyse ir bent vienas 3.4 dalyje nurodytas manevras/procedūra.

i) Ribotų teisių kvalifikacijos, suteikiamos pagal FCL.720.A dalies e punktą, atveju prašymo teikėjas privalo įvykdyti tuos pačius reikalavimus, kaip kiti prašymo suteikti orlaivio tipo kvalifikaciją teikėjai, išskyrus praktinius pratimus, susijusius su kilimo ir tūpimo etapais.

DAUGIAPILŪČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILŪČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
		OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
1 DALIS								
1	Pasirengimas skrydžiui							
1.1	Charakteristikū apskaiēivimas	P						
1.2	Lēktuvo apžiūra īš īsorēs; kiekvienos dalies vieta ir apžiūros tiksļas	P#			P			
1.3	Pilotū kabīnos patikrinimas		P→	→	→			
1.4	Kontrolīno sārāšo naudojimas priēš ījungiant varīklius, ījungimo procedūros, radījo ir navigacījos īrangos patikrinimas, navigacījos ir ryēio daēnīū parīnkīmas ir nustatymas	P→	→	→	→		M	
1.5	Rīdējīmas pagal ATC ar instruktorīaus nurodymus			P→	→			
1.6	Patikrinīmai priēš kylant		P→	→	→		M	
2 DALIS								
2	Kīlīmas							
2.1	Īprastās kīlīmas esant īvairīoms uēzsparnīū nuostatoms, īskaitant spartūjī kīlīmā			P→	→			
2.2*	Kīlīmas pagal prietaisus; per rotacījā ar īē karto atspīlēšus nuo zemēs reīkalaujama pēreiti ī skrydī pagal prietaisus			P→	→			

DAUGIAPILŪČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILŪČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
2.3 Manevrai/procedūras Kilimas esant šoniniam vējui			P————>	————>			
2.4 Kilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (tikrai ar imituojami)			P————>	————>			
2.5 Kilimas imituoiant variklio gedimā: 2.5.1* īš karto pasiekus V2 (LĒktuvuose, kurie nĒra sertifikuoti kaip transporto ar vietinio susisiekimo kategorijos lĒktuvai, variklio gedimas neimituojamas tol, kol nebus pasiektas bent 500 pĒdŪ aukštis nuo kilimo ir tŪpimo tako pabaigos. LĒktuve, kurio kilimo masĒs ir aukšĉio pagal tankį charakteristikos tokios paĉios kaip transporto kategorijos lĒktuvo, instruktorius gali imituoti variklio gedimā īš karto pasiekus V2.)			P————>	————>			
2.5.2* tarp V1 ir V2			P	X		M Tik FFS	
2.6 Kilimo nutraukimas esant priimtinam greiĉiui pries pasiekiant V1			P————>	————>X		M	

DAUGIAPILŪČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILŪČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūras		OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
							FFS A	
3 DALIS								
3	Skrydžio manevrai ir procedūras							
3.1	Posūķiai naudojant spoilerius ir jų nenaudojant			P→	→			
3.2	Virtimas (angl. <i>tuck under</i>) ir Macho baftingas pasiekus kritinį Macho skaičių, taip pat kitos specialios lėktuvo skrydžio charakteristikos (pvz., „olandiškas žingsnis“)			P→	→X Šiam pratimui negalima naudoti orlaivio			
3.3	Įprastas sistemų ir inžinieriaus prietaisų skydo valdiklių veikimas	P→	→	→	→			
	Įprastas ir neįprastas šių sistemų veikimas:						M	Iš 3.4.0–3.4.14 skirsnų privalomai parenkami bent 3 neįprasto veikimo atvejai
3.4.0	Variklio (jei reikia, sraigto)	P→	→	→	→			
3.4.1	Slėgio ir oro kondicionavimo sistemos	P→	→	→	→			
3.4.2	Pito/statinio vamzdelio sistemos	P→	→	→	→			
3.4.3	Degalų sistemos	P→	→	→	→			
3.4.4	Elektros sistemos	P→	→	→	→			

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINĪMĀS ATPL/MPL/ORLĀIĪVIO TIPO KVALIFIKACIJĀI GAUTI	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
3.4.5 Hidraulīnēs sistemos	P—>	—>	—>	—>			
3.4.6 Skrydžio kontrolēs ir balansavimo sistemos	P—>	—>	—>	—>			
3.4.7 Apsaugos nuo apledējimo/ledo pašalinīmo sistemos, nuo aķinīmo apsaugānķio eķrano šildymo sistemos	P—>	—>	—>	—>			
3.4.8 Autopiloto/komandinēs valdymo sistemos	P—>	—>	—>	—>		M (tik vienpi- loķiams skry- dķiams)	
3.4.9 Īspējimo apie smukā prietaisū arba smukos vengimo ītaisū ir stabilitumo didinīmo ītaisū	P—>	—>	—>	—>			
3.4.10 Źemēs artumo īspējimo sistemos, orū radaro, radio aukšķiamaķio, atsakīklio		P—>	—>	—>			
3.4.11 Radio prietaisū, navigācijas īrangos, prietaisū, skrydžio valdymo sistemos	P—>	—>	—>	—>			
3.4.12 Vāziuklēs ir stabdķiū	P—>	—>	—>	—>			
3.4.13 Priēšparniū ir uķšparniū sistemos	P—>	—>	—>	—>			
3.4.14 Pagalbinēs jēgāinēs	P—>	—>	—>	—>			
Specialiai palīktas tušķias							
3.6 Ypatingosios ir avarinēs procedūros:						M	Īš 3.6.1– 3.6.9 skirsniū priva- lomai paren- kami bent trys elemen- tai

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŅU AR KVALIFIKĀCIJOS PATIKRINĪMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKĀCIJAI GAUTI	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
3.6.1 Gaisro, pvz., variklio, papildomas jēgainēs, kabīnos, krovīnū skyriaus, īgulos kabīnos, sparno ar elektros grandīnēs, gesinimo pratybos, īskaitant evakuācijā		P————>	————>	————>			
3.6.2 Dūmū kontrolē ir pašalinīmas		P————>	————>	————>			
3.6.3 Variklio gedīmai, īsjungīmas ir pakartotīnis ījungīmas saugīame aukštjje		P————>	————>	————>			
3.6.4 Degalū nupylīmas (īmituojamas)		P————>	————>	————>			
3.6.5 Vējo poslīnkis kylant/tūpiant			P	X		tik FFS	
3.6.6 Īmituojamas kabīnos slēgio sistemos gedīmas/avarīnis žemējīmas			P————>	————>			
3.6.7 Skrydžio īgulos nario nepājēgumas		P————>	————>	————>			
3.6.8 Kitos avarīnēs procedūros, nurodytos atītkamāme orlaīvio naudojīmo vadove		P————>	————>	————>			
3.6.9 ACAS īvykis	P————>	————>	————>	Negalīma naudoti orlaīvio		tik FFS	
3.7 Statūs posūkiāi esant 45° posvyriui, 180–360° ī kairē ir ī dešinē		P————>	————>	————>			

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŪ AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINĪMĀS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inĵialai, ĵrašomi baigus mokymā	Egzaminā laikytas FFS A	Egzaminuotojo inĵialai, ĵrašomi baigus egzaminā
3.8 Artējimo prie smukos ankstyvas atpažinimas ir jos vengimo priemonēs (iki tol, kol ĵsijungia ĵspējimo apie smukā prietaisā) esant kilimo konfigurācijai (užsparniai kilimo padētyje), esant kreiserinio skrydžio konfigurācijai ir esant tūpimo konfigurācijai (užsparniai tūpimo padētyje, važiuklē ĵsskleista)			P————>	————>			
3.8.1 Grįžimas ĵ ĵprastā padēty ĵš visiškos smukos ar ĵsijungus ĵspējimo apie smukā prietaisui esant aukštējimo, kreiserinio skrydžio ir artējimo tūpti konfigurācijai			P	X			
3.9 Skrydžio pagal prietaisus procedūros							
3.9.1* Īsskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis		P————>	————>	————>		M	
3.9.2* Īslaikymo procedūros		P————>	————>	————>			
3.9.3* Tikslusis artējimas tūpti iki ne mažesnio kaip 60 m (200 pēdų) apsisprendimo aukščio (DH)							
3.9.3.1* rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos			P————>	————>		M (tik per ĵgūdžių patikrinimo egzaminā)	
3.9.3.2* rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemā			P————>	————>			
3.9.3.3* su autopilotu			P————>	————>			

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŅU AR KVALIFIKĀCIJOS PATIKRINĪMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKĀCIJAI GAUTI	
Manevrai/procedūras					Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
	OTD	FTD	FFS	A		FFS A	
<p>3.9.3.4* rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti, prieš praskrendant tolimąjį ženklinaujį radijo švyturį (OM) iki tūpimo taško ar per visą praleisto artėjimo tūpti procedūrą.</p> <p>Lēktuvuose, kurie nēra sertifikuoti kaip transporto kategorijos lēktuvai (JAR/FAR 25) ar kaip vietinio susisiekingo kategorijos lēktuvai (SFAR 23), artėjimas tūpti imituojant vieno variklio gedimā ir po to atliekamas antrasis ratas pradedami vykdant netikslyjį artėjimā tūpti, kaip nustatyta 3.9.4 dalyje. Antrasis ratas pradedamas pasiekus paskelbtā kliūčių perskridimo aukštį (OCH/A), bet ne vėliau kaip pasiekus mažiausią 500 pėdų virš kilimo ir tūpimo tako slenksčio lygio aukštį/altitudę žemējant (MDH/A). Lēktuvuose, kurių kilimo masės ir aukščio pagal tankį charakteristikos tokios pačios kaip transporto kategorijos lēktuvų, instruktorius gali imituoti variklio gedimā pagal 3.9.3.4 dalį.</p>			P————>	————>		M	
<p>3.9.4* Netiksclusis artėjimas tūpti iki MDH/A</p>			P*——>	————>		M	

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI	PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŅU AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINĪMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
	OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
3.9.5 Artējimas tūpti ratu šiomis sąlygomis: a)* artējimas prie leistinos mažiausios artėjimo tūpti ratu altitudės atitinkamame aerodrome pagal vietos artėjimo tūpti pagal prietaisus priemonės, imituojant skrydžio pagal prietaisus sąlygas; po to atliekamas b) artėjimas tūpti ratu prie kito kilimo ir tūpimo tako bent 90° kampu nuo a elemente nurodyto galutinio artėjimo tūpti centrinės linijos, laikantis leistino mažiausio artėjimo ratu skrydžio aukščio. Pastaba. Jei dėl susijusių su ATC prietaisų a ir b elementų atlikti neįmanoma, gali būti atliekamas imituojamo prasto matomumo elementas.			P*—>	————>			
4 DALIS							
4 Praleisto artėjimo tūpti procedūros							
4.1 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams*, pasiekus apsisprendimo aukštį po artėjimo tūpti naudojant ILS			P*—>	————>			

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					IĢŪDŽIŅU AR KVALIFIKĀCIJOS PATIKRINĪMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKĀCIJAI GAUTI	
		OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
Manevrai/procedūras								
4.2	Kitos praleisto artējimo tūpti procedūras			P*—>	—>			
4.3*	Antrasis rats imituoju kritinī variklio neveikimā, atliekamas rankiniu valdymu po to, kai artējant tūpti pagal prietaisus pasiekiamas DH, MDH ar MAPt.			P*—>	—>		M	
4.4	Nutrauktas tūpimas iki kilimo ir tūpimo tako slenkscio likus 15 m (50 pēdū) ir antrasis rats			P—>	—>			
5 DALIS								
5	Tūpimas							
5.1	Īprastas tūpimas*, taip pat tūpimas po artējimo tūpti naudojant ILS su perėjimu ī vizualujī skrydī pasiekus DH			P				
5.2	Tūpimas imituoju horizontālojo stabilizatoriaus īstrigimā bet kurioje nesubalansuotoje padētyje			P—>	Šiam pratimui negalima naudoti orlaivio			
5.3	Tūpimas esant šoniniam vēju (jei īmanoma, orlaiviu)			P—>	—>			
5.4	Standartinis maršrutas aplink aerodromā ir tūpimas neišķleidus ušķsparniū ir priespurniū arba juos īs dalies īšķleidus			P—>	—>			
5.5	Tūpimas imituoju svarbiausio variklio neveikimā			P—>	—>		M	

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUDĒTINGI LĒKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS				ĪGŪDŽIŅU AR KVALIFIKĀCIJOS PATIKRINĪMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKĀCIJAI GAUTI		
		OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
5.6	<p>Tūpimas neveikiant diviem varikļiem:</p> <p>— lēktuvuose su 3 varikļiem: neveikia centrīnis variklis ir 1 periferīnis variklis, jei īmanoma pagal AFM duomenis,</p> <p>— lēktuvuose su 4 varikļiem: neveikia 2 varikļi vienojē pusējē.</p>			P	X		M tik FFS (tik per īgūdžīju patikrinimo egzaminā)	

Bendrosios pastabos

Specialeji reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacijos turētōjui papildomai suteikiama artėjimo tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio teisė, t. y. teisė vykdyti CAT II/III skrydžius.

6 DALIS							
Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio (CAT II/III skrydžiai).							
Toliau nurodyti manevrai ir procedūros yra būtīnieji mokymo reikalavimai siekiant gauti leidimą atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH. Per toliau nurodytas artėjimo tūpti pagal prietaisus ir praleisto artėjimo tūpti procedūras naudojama visa lēktuvo įranga, kuria naudotis būtina mokėti siekiant gauti orlaivio tipo kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH, pažymėjimą.							
6.1*	Kilimo nutraukimas esant mažiausiam patvirtintam RVR			P*—>	—>X Šiam pratimui negalima naudoti orlaivio		M*

DAUGIAPILOČIAI LĒKTUVAI IR VIENPILOČIAI AUKŠTOS KLASĒS SUĒTINGI LĒKTUVAI		PRAKTINIS MOKYMAS					ĪGŪDŽIŅU AR KVALIFIKACIJOS PATIKRINĪMAS ATPL/MPL/ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJAI GAUTI	
		OTD	FTD	FFS	A	Instruktorius inicialai, īrašomi baigus mokymā	Egzaminas laikytas FFS A	Egzaminuotojo inicialai, īrašomi baigus egzaminā
6.2*	Artējimas tūpti naudojant ILS: imituojamo skrydžio pagal prietaisus sąlygomis iki atitinkamo DH, naudojant skrydžio orientavimo sistemā. Vykdomos standartinės įgulos koordinavimo procedūros (užduočių pasidalijimas, iškvietimo procedūros, tarpusavio stebėjimas, keitimasis informacija ir pagalba).			P————>	————>		M	
6.3*	Antrasis ratas: po artėjimo tūpti, kaip nurodyta 6.2 skirsnyje, pasiekus DH. Į mokymā taip pat įtraukiamas antrasis ratas, atliekamas dėl (imituojamo) nepakankamo RVR, vėjo poslinkio, lėktuvo nuokrypio, kuris yra didesnis nei sėkmingo artėjimo tūpti leistinoji nuokrypa, ar antžeminės/lėktuvo įrangos gedimo prieš pasiekiant DH, taip pat antrasis ratas, atliekamas imituojant lėktuvo įrangos gedimą.			P————>	————>		M*	
6.4*	Tūpimas: pagal DH nustatytus vizualiuosius orientyrus po artėjimo tūpti pagal prietaisus. Atsižvelgiant į konkrečią skrydžio orientyrų sistemā atliekamas automatinis tūpimas.			P————>	————>		M	

Pastaba. CAT II/III skrydžiai atliekami pagal taikomus skrydžių reikalavimus.

7. Orlaivių klasės kvalifikacija, kuria suteikiama teisė vykdyti skrydžius virš jūros

Jei siekiama kelių variklių orlaivių klasės kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti skrydžius virš jūros tik pagal VFR, pratęsimo ir neįvykdytas 10 maršruto sektorių patirties per praėjusius 12 mėnesių reikalavimas, laikoma 6 dalis.

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS	PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
1 DALIS		
1 Išskridimas		
1.1 Priešskrydiniai veiksmai, įskaitant: dokumentų rengimą, masės ir pusiausvyros nustatymą, susipažinimą su orų informacija, NOTAM		
1.2 Patikrinimai prieš įjungiant variklį: išorės/vidaus		
1.3 Variklio įjungimas ir išjungimas: įprastas yra gedimų		
1.4 Riedėjimas		
1.5 Slydimas vandens paviršiumi		
1.6 Švartavimas: paplūdimyje prieplaukoje prie plūduro		
1.7 Plaukimas išjungtu varikliu		
1.8 Priešskrydiniai patikrinimai: variklio bandymas (jei taikoma)		
1.9 Kilimo procedūra: įprasta, taikant orlaivio naudojimo vadove nurodytas užsparnių nuostatas šoninio vėjo (jei yra tinkamos sąlygos)		
1.10 Aukštėjimas Posūkiai atitinkamu kursu Orlaivio padėties išlyginimas		
1.11 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
2 DALIS		
2 Bendrieji skrydžio elementai (VFR)		
2.1 Tiesus ir horizontalus skrydis esant įvairiems oro srauto greičiams, įskaitant skrydį esant kritiškai mažam oro srauto greičiui su užsparniais ir be jų (įskaitant, kai taikoma, artėjimą prie VMCA)		

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS	PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros	Instruktorius inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
2.2 Statūs posūkiai (360° į kairę ir į dešinę, esant 45° posvyriui)		
2.3 Smuka ir grįžimas į įprastą padėtį iš smukos: i) visiška smuka; ii) artėjimas prie smukos per posūkį žemėjant su posvyriu, naudojant artėjimo tūpti konfigūraciją ir galią; iii) artėjimas prie smukos naudojant tūpimo konfigūraciją ir galią; iv) artėjimas prie smukos, posūkis aukštėjant su kilimo užsparniu ir naudojant aukštėjimo galią (tik vieno variklio lėktuvui)		
2.4 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
3 DALIS		
3 Maršrutinio skrydžio pagal VFR procedūros		
3.1 Skrydžio planas, padėties apskaičiavimas remiantis ankstesniais padėties duomenimis ir žemėlapiu skaitymas		
3.2 Altitudės, kurso ir greičio išlaikymas		
3.3 Orientavimasis, ETA nustatymas ir peržiūra		
3.4 Radijo navigacijos prietaisų naudojimas (jei taikoma)		
3.5 Skrydžio valdymas (skrydžio žurnalas, įprasti patikrinimai, įskaitant degalų, sistemų ir apledėjimo tikrinimą)		
3.6 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
4 DALIS		
4 Atvykimas ir tūpimas		
4.1 Atvykimo į aerodromą procedūra (tik amfibijoms)		
4.2 Įprastas tūpimas		
4.3 Tūpimas nenaudojant užsparnių		
4.4 Tūpimas esant šoniniam vėjui (jei yra tinkamos sąlygos)		
4.5 Artėjimas tūpti ir tūpimas esant minimaliam variklio veikimo režimui, iš 2 000 pėdų ar mažesnio aukščio virš vandens (tik vieno variklio lėktuvams)		

ORLAIVIŲ KLASĖS KVALIFIKACIJA, KURIA SUTEIKIAMA TEISĖ VYKDYTI SKRYDŽIUS VIRŠ JŪROS	PRAKTINIS MOKYMAS	
Manevrai/procedūros	Instruktorius inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
4.6 Antrasis ratas, pradedamas mažiausiame aukštyje		
4.7 Tūpimas ant ramaus vandens paviršiaus Tūpimas ant neramaus vandens paviršiaus		
4.8 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
5 DALIS		
5 Ypatingosios ir avarinės procedūros (Ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–4 dalimis)		
5.1 Kilimo nutraukimas esant priimtinau greičiui		
5.2 Imituojamas variklio gedimas pakilus (tik vieno variklio lėktuvams)		
5.3 Imituojamas priverstinis tūpimas neveikiant varikliui (tik vieno variklio lėktuvams)		
5.4 Imituojamos avarinės situacijos: i) gaisras ar dūmai skrydžio metu; ii) jei taikoma – atitinkamų sistemų gedimai		
5.5 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		
6 DALIS		
6 Imituojamas asimetrinis skrydis (ši dalis gali būti laikoma kartu su 1–5 dalimis)		
6.1 Imituojamas variklio gedimas kylant (saugioje altitudėje, nebent atliekama FFS ar FNPT II)		
6.2 Variklio išjungimas ir pakartotinis įjungimas (tik per ME įgūdžių patikrinimo egzaminą)		
6.3 Asimetrinis artėjimas tūpti ir antrasis ratas		
6.4 Asimetrinis artėjimas tūpti ir tūpimas visiškai sustojant		
6.5 Ryšys su ATC (atitiktis), R/T procedūros		

C. Specialieji reikalavimai, susiję su sraigtasparnių kategorija

1. Jei vykdomas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas sraigtasparnio tipo kvalifikacijai suteikti ir ATPL išduoti, prašymo teikėjas laiko įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino 1–4 dalis ir 6 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzamino dalys išlaikomos per 6 mėnesius.
2. Jei vykdomas IR kvalifikacijos patikrinimo egzaminas, prašymo teikėjas išlaiko kvalifikacijos patikrinimo egzamino 5 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 3 elementai, prašymo teikėjas perlaiko visą 5 dalį. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 3 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas patikrinimo egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos 5 dalies elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

3. Prašymo teikėjas įrodo turįs gebėjimą:
  - a) valdyti sraigtasparnį pagal jo galimybių ribas;
  - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
  - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
  - d) taikyti aviacijos žinias;
  - e) nuolat valdyti sraigtasparnį taip, kad niekada nekiltų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
  - f) suprasti ir prireikus taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras; ir
  - g) jei taikoma, veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.
4. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, lėktuvo valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

- a) Skrydžio pagal IFR ribos

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje/altitudėje	+ 50/– 0 pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	+ 50/– 0 pėdų

Maršruto laikymasis:

pagal radijo prietaisus	± 5°
-------------------------	------

tikslusis artėjimas tūpti pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

per įprastą skrydį	± 5°
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	± 10°

Greitis:

bendruoju atveju	± 10 mazgų
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/- 5 mazgai

b) Skrydžio pagal VFR ribos

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
------------------	------------

Kursas:

per įprastą skrydį	± 5°
per neįprastą skrydį/per avarines situacijas	± 10°

Greitis:

bendruoju atveju	± 10 mazgų
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/- 5 mazgai

Nuonaša:

kybojimas arti žemės kylant	± 3 pėdos
tūpiant	± 2 pėdos (skrydžio atgal ar šoninio skrydžio – 0 pėdų)

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS

BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado funkcijas siekiant gauti SPH tipo kvalifikaciją arba išmokytas vykdyti įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas ir PF bei PNF funkcijas siekiant gauti MPH tipo kvalifikaciją.

6. Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis

H = sraigtasparnis

7. Žvaigždute (*) pažymėtus elementus tikromis ar imituojamomis IMC atlieka tik prašymo teikėjai, siekiantys IR(H) atnaujinimo arba pratęsimo arba šios kvalifikacijos teises taikyti ir kitam orlaivio tipui.

8. Skrydžio pagal prietaisus procedūras (5 dalis) turi atlikti tik prašymo teikėjai, siekiantys IR(H) atnaujinimo arba pratęsimo arba šios kvalifikacijos teises taikyti ir kitam orlaivio tipui. Šiuo tikslu gali būti naudojamas FFS arba FTD 2/3.

9. Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

10. Jei FSTD įtrauktas į orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jis naudojamas per praktinį mokymą ir egzaminą. Rengiant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

i) FSTD kategoriją, kaip nustatyta OR dalyje;

ii) instruktoriaus ir egzaminuotojo kvalifikaciją;

iii) į kursą įtraukto FSTD mokymo trukmę;

iv) mokomo piloto kvalifikaciją ir patirtį skraidant panašaus tipo orlaiviais; ir

v) po naujosios orlaivio tipo kvalifikacijos išdavimo prižiūrint instruktoriui išskraidytą laiką.

DAUGIAPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI

11. Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijai ir ATPL(H) gauti teikėjai laiko tik 1–4 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.
12. Prašymo laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą siekiant daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikacijos pratęsimo arba atnaujinimo, teikėjas laiko tik 1–4 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.

VIENPILOČIAI/DAUGIAPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	FTD	FFS	H	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS H	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
1 DALIS. Priešskrydiniai veiksmai ir patikrinimai						
1.1 Sraigtasparnio apžiūra iš išorės; kiekvienos dalies vieta ir apžiūros tikslas			P		M (jei atliekama sraigtasparnyje)	
1.2 Pilotų kabinos patikrinimas		P	—>		M	
1.3 Įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas	P	—>	—>		M	
1.4 Riedėjimas/perskridimas pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus		P	—>		M	
1.5 Procedūros ir patikrinimai prieš kylant	P	—>	—>		M	
2 DALIS. Skrydžio manevrai ir procedūros						
2.1 Pakilimas (įvairių profilių)		P	—>		M	
2.2 Pakilimas nuo nuolydžio ar esant šoniniam vėjui ir tūpimas ant nuolydžio ar esant šoniniam vėjui		P	—>			
2.3 Pakilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (faktinei ar imituojamai)	P	—>	—>			
2.4 Pakilimas imituojant variklio gedimą iš karto prieš pasiekiant TDP ar DPATO		P	—>		M	
2.4.1 Pakilimas imituojant variklio gedimą iš karto po to, kai pasiekiamas TDP ar DPATO		P	—>		M	
2.5 Posūkiai nustatytu kursu aukštėjant ir žemėjant	P	—>	—>		M	

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIG-TASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	FTD	FFS	H	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS H	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros						
2.5.1 Posūkiai esant 30° posvyriui, 180–360° į kairę ir į dešinę, tik pagal prietaisus	P	—>	—>		M	
2.6 Žemėjimas savisuka	P	—>	—>		M	
2.6.1 Tūpimas savisuka (tik SEH) arba pakartotinis variklio įjungimas		P	—>		M	
2.7 Tūpimas (įvairių profilių)		P	—>		M	
2.7.1 Antrasis ratas ar tūpimas po imituojamo variklio gedimo prieš LDP ar DPBL		P	—>		M	
2.7.2 Tūpimas po imituojamo variklio gedimo po LDP ar DPBL		P	—>		M	
3 DALIS. Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų veikimas ir procedūros						
3 Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų valdymas ir procedūros:					M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
3.1 Variklio	P	—>	—>			
3.2 Oro kondicionavimo (šildymo, vėdinimo)	P	—>	—>			
3.3 Pito/statinio vamzdelio sistemos	P	—>	—>			
3.4 Degalų sistemos	P	—>	—>			
3.5 Elektros sistemos	P	—>	—>			
3.6 Hidraulinės sistemos	P	—>	—>			
3.7 Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P	—>	—>			
3.8 Ledo pašalinimo ir apsaugos nuo apledėjimo sistemos	P	—>	—>			
3.9 Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P	—>	—>			
3.10 Stabilumo didinimo įtaisų	P	—>	—>			

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIGTASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	FTD	FFS	H	Instruktorius inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS H	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros						
3.11 Orų radaro, radijo aukščiamočio, atsakiklio	P	—>	—>			
3.12 Zonos navigacijos sistemos	P	—>	—>			
3.13 Važiuklės sistemos	P	—>	—>			
3.14 Pagalbinės jėgainės	P	—>	—>			
3.15 Radijo, navigacijos įrangos, prietaisų ir skrydžio valdymo sistemos	P	—>	—>			
4 DALIS. Ypatingosios ir avarinės procedūros						
4 Ypatingosios ir avarinės procedūros					M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
4.1 Gaisro gesinimo pratybos (įskaitant evakuaciją, jei taikoma)	P	—>	—>			
4.2 Dūmų kontrolė ir pašalinimas	P	—>	—>			
4.3 Variklio gedimai, išjungimas ir pakartotinis įjungimas saugiame aukštyje	P	—>	—>			
4.4 Degalų nupylimas (imituojamas)	P	—>	—>			
4.5 Uodegos rotoriaus valdymo gedimas (jei taikoma)	P	—>	—>			
4.5.1 Uodegos rotoriaus praradimas (jei taikoma)	P	—>	Šiam pratimui negalima naudoti sraigtasparnio			
4.6 Skrydžio igulos nario nepajėgumas (tik MPH)	P	—>	—>			
4.7 Transmisijos gedimai	P	—>	—>			
4.8 Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove	P	—>	—>			

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIG-TASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
				Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	H		FFS H	
5 DALIS. Skrydžio pagal prietaisus procedūros (atliekamos esant IMC ar imituojant IMC)						
5.1 Pakilimas pagal prietaisus: iš karto atsiplėšus nuo žemės turi būti pereinama į skrydį pagal prietaisus	p*	—>*	—>*			
5.1.1 Imituojamas variklio gedimas išskrendant	p*	—>*	—>*		M*	
5.2 Išskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis	p*	—>*	—>*		M*	
5.3 Išlaikymo procedūros	p*	—>*	—>*			
5.4 Artėjimas tūpti naudojant ILS iki CAT 1 apsisprendimo aukščio	p*	—>*	—>*			
5.4.1 Rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos	p*	—>*	—>*		M*	
5.4.2 Tikslusis artėjimas tūpti rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą ar jos nenaudojant	p*	—>*	—>*		M*	
5.4.3 Kartu su autopilotu	p*	—>*	—>*			
5.4.4 Rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą (variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti, prieš praskrendant tolimąjį ženklinajamį radijo švyturį (OM) iki tūpimo taško ar prieš baigiant praleisto artėjimo tūpti procedūrą)	p*	—>*	—>*		M*	
5.5 Netikslusis artėjimas tūpti iki mažiausios altitudės žemėjant (MDA/H)	p*	—>*	—>*		M*	
5.6 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams, pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*	—>*	—>*			
5.6.1 Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros	p*	—>*	—>*			
5.6.2 Antrasis ratas imituojant vieno variklio neveikimą pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*				M*	

VIENPILOČIAI/DAUGIPILOČIAI SRAIG-TASPARNIAI	PRAKTINIS MOKYMAS				ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
				Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	FTD	FFS	H		FFS H	
5.7 Savisuka ir pakartotinis variklio įjungimas esant IMC	P*	—>*	—>*		M*	
5.8 Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį	P*	—>*	—>*		M*	
6 DALIS. Papildomos įrangos naudojimas						
6 Papildomos įrangos naudojimas	P	—>	—>			

D. Specialieji reikalavimai, susiję su jėgaine keliamų orlaivių kategorija

1. Jei vykdomas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas jėgaine keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti, prašymo teikėjas išlaiko, jei taikoma, atitinkamai įgūdžių arba kvalifikacijos patikrinimo egzaminą 1–5 dalis ir 6 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą dalys turi būti išlaikytos per šešis mėnesius.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

2. Prašymo teikėjas įrodo turįs gebėjimą:
  - a) valdyti jėgaine keliamą orlaivį pagal jo galimybių ribas;
  - b) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
  - c) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;
  - d) taikyti aviacijos žinias;
  - e) nuolat valdyti jėgaine keliamą orlaivį taip, kad niekada nekiltų abejonų, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
  - f) suprasti ir taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras ir
  - g) veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.
3. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, jėgaine keliamo orlaivio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.
  - a) Skrydžio pagal IFR ribos:
Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje/altitudėje	+ 50/– 0 pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	+ 50/– 0 pėdų

Maršruto laikymasis:

pagal radijo prietaisus	± 5°
tikslusis artėjimas tūpti	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

per įprastą skrydį	± 5°
per neįprastą skrydį/per avarines situacijas	± 10°

Greitis:

bendruoju atveju	± 10 mazgų
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/- 5 mazgai

b) Skrydžio pagal VFR ribos:

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
------------------	------------

Kursas:

per įprastą skrydį	± 5°
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	± 10°

Greitis:

bendruoju atveju	± 10 mazgų
imituojant variklio gedimą	+ 10 mazgų/- 5 mazgai

Nuonaša:

kybojimas arti žemės kylant	± 3 pėdos
tūpiančiam	± 2 pėdos (skrydžio atgal ar šoninio skrydžio – 0 pėdų)

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS

4. Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, taip pat PF ir PNF funkcijas, siekiant gauti atitinkamą orlaivio tipo kvalifikaciją.

5. Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

6. Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

FFS = viso skrydžio imituoklis

FTD = skrydžio treniruoklis

OTD = kitas treniruoklis

PL = jėgaine keliamas orlaivis

a) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą jėgaine keliamo orlaivio tipo kvalifikacijai gauti teikėjas laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.

b) Prašymo laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą teikėjas, siekiantis jėgaine keliamo orlaivio tipo kvalifikacijos pratęsimo arba atnaujinimo, laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 ir (arba) 7 dalį.

c) Žvaigždute (*) pažymėti elementai atliekami vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei per įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ši sąlyga neįvykdoma, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR.

7. Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.
8. Jei imituojamo skrydžio treniruokliai įtraukti į patvirtintą orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jie naudojami per praktinį mokymą ir egzaminą. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:
- a) imituojamo skrydžio treniruoklio kategoriją, kaip nustatyta OR dalyje;
- b) instruktoriaus kvalifikaciją.

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorius, inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
1 DALIS. Priešskrydiniai veiksmai ir patikrinimai							
1.1 Jėgaine keliamo orlaivio apžiūra iš išorės; kiekvienos dalies vieta ir apžiūros tikslas				P			
1.2 Pilotų kabinos patikrinimas	P	—>	—>	—>			
1.3 Įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas	P	—>	—>	—>		M	
1.4 Riedėjimas pagal ATC arba instruktoriaus nurodymus		P	—>	—>			
1.5 Procedūros ir patikrinimai prieš kylant, įskaitant galios patikrinimą	P	—>	—>	—>		M	
2 DALIS. Skrydžio manevrai ir procedūros							
2.1 Įprasto kilimo pagal VFR profiliai; kilimo ir tūpimo tako procedūros (STOL ir VTOL), įskaitant procedūras esant šoniniam vėjui, aukštai įrengti sraigtasparnių uostai, žemės lygyje įrengti sraigtasparnių uostai		P	—>	—>		M	
2.2 Pakilimas esant didžiausiai leistinai kilimo masei (faktinei ar imituojamai)		P	—>				

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	PL		FFS PL	
2.3.1 Nutrauktas kilimas: vykdant kilimo ir tūpimo tako procedūras vykdant aukštai įrengto sraigtasparnių uosto procedūras vykdant žemės lygyje įrengto sraigtasparnių uosto procedūras		P	—>			M	
2.3.2 Kilimas imituojant variklio gedimą po apsisprendimo taško: vykdant kilimo ir tūpimo tako procedūras vykdant aukštai įrengto sraigtasparnių uosto procedūras vykdant žemės lygyje įrengto sraigtasparnių uosto procedūras		P	—>			M	
2.4 Žemėjimas savisuka iki žemės sraigtasparnio režimu (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			M tik FFS	
2.4.1 Žemėjimas savisuka lėktuvo režimu (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)		P	—>			M tik FFS	
2.5 Įprasto tūpimo pagal VFR profiliai: kilimo ir tūpimo tako procedūros (STOL ir VTOL), aukštai įrengti sraigtasparnių uostai, žemės lygyje įrengti sraigtasparnių uostai		P	—>	—>		M	
2.5.1 Tūpimas imituojant variklio gedimą po apsisprendimo taško: vykdant kilimo ir tūpimo tako procedūras vykdant aukštai įrengto sraigtasparnių uosto procedūras vykdant žemės lygyje įrengto sraigtasparnių uosto procedūras							

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
2.6 Antrasis ratas ar tūpimas po imituojamo variklio gedimo prieš apsisprendimo tašką		P	—>			M	
3 DALIS. Įprastas ir neįprastas toliau išvardytų sistemų veikimas ir procedūros							
3 Įprastas ir neįprastas toliau pateiktų sistemų veikimas ir procedūros (gali būti atliekama FTSD, jei jis patvirtintas šiam pratimui atlikti):						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
3.1 Variklio	P	—>	—>				
3.2 Slėgio ir oro kondicionavimo (šildymo, vėdinimo)	P	—>	—>				
3.3 Pito/statinio vamzdelio sistemos	P	—>	—>				
3.4 Degalų sistemos	P	—>	—>				
3.5 Elektros sistemos	P	—>	—>				
3.6 Hidraulinės sistemos	P	—>	—>				
3.7 Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P	—>	—>				
3.8 Apsaugos nuo apledėjimo/ledo pašalinimo sistemos, nuo akinimo apsaugančio ekrano šildymo sistemos (jei įrengta)	P	—>	—>				
3.9 Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P	—>	—>				

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
3.10 Įspėjimo apie smuką prietaisų arba smukos vengimo įtaisų ir stabilumo didinimo įtaisų	P	—>	—>				
3.11 Orų radaro, radijo aukščiamačio, atsakiklio, žemės artumo įspėjimo sistemos (jei įrengta)	P	—>	—>				
3.12 Važiuklės sistemos	P	—>	—>				
3.13 Pagalbinės jėgainės	P	—>	—>				
3.14 Radijo, navigacijos įrangos, prietaisų ir skrydžio valdymo sistemos	P	—>	—>				
3.15 Užsparnių sistemos	P	—>	—>				
4 DALIS. Ypatingosios ir avarinės procedūros							
4 Ypatingosios ir avarinės procedūros (gali būti atliekamos FTSD, jei jis patvirtintas šiems pratimams atlikti)						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
4.1 Gaisro, pvz., variklio, APU, krovinių skyriaus, įgulos kabinos ar elektros grandinės, gesinimo pratybos, įskaitant evakuaciją, jei taikoma	P	—>	—>				
4.2 Dūmų kontrolė ir pašalinimas	P	—>	—>				
4.3 Variklio gedimai, išjungimas ir įjungimas iš naujo (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis), įskaitant OEI perėjimą iš sraigataspurnio režimo į lėktuvo režimą ir atvirkščiai	P	—>	—>			tik FFS	

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
4.4 Degalų nupylimas (imituojamas, jei įrengta)	P	—>	—>				
4.5 Vėjo poslinkis kylant ir tūpant (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)			P			tik FFS	
4.6 Imituojamas kabinos slėgio sistemos gedimas/avarinis žemėjimas (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			tik FFS	
4.7 ACAS įvykis (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			tik FFS	
4.8 Skrydžio įgulos nario nepajėgumas	P	—>	—>				
4.9 Transmisijos gedimai	P	—>	—>			tik FFS	
4.10 Grįžimas į įprastą padėtį iš visiškios smukos (įjungtu ir išjungtu varikliu) ar išjungus įspėjimo apie smuką prietaisui esant aukštėjimo, kreiserinio skrydžio ir artėjimo tūpti konfigūracijai (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P	—>	—>			tik FFS	
4.11 Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove	P	—>	—>				
5 DALIS. Skrydžio pagal prietaisus procedūros (atliekamos esant IMC ar imituojant IMC)							
5.1 Pakilimas pagal prietaisus: iš karto atsiplėšus nuo žemės turi būti pereinama į skrydį pagal prietaisus	P*	—>*	—>*				
5.1.1 Išskrendant po apsisprendimo taško imituojamas variklio gedimas	P*	—>*	—>*			M*	

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					IĞŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
5.2 Išskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis	p*	—>*	—>*			M*	
5.3 Išlaikymo procedūros	p*	—>*	—>*				
5.4 Tikslusis artėjimas tūpti iki ne mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio	p*	—>*	—>*				
5.4.1 Rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos	p*	—>*	—>*			M* (tik per igūdžių patikrinimo egzaminą)	
5.4.2 Rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą	p*	—>*	—>*				
5.4.3 Naudojant autopilotą	p*	—>*	—>*				
5.4.4 Rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti, prieš praskrendant tolimąjį ženklinaimąjį radijo švyturį (OM), ir tęsiamas iki tūpimo taško arba praleisto artėjimo tūpti procedūros pabaigos	p*	—>*	—>*			M*	
5.5 Netikslusis artėjimas tūpti iki mažiausios altitudės žemėjant MDA/H	p*	—>*	—>*			M*	
5.6 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams, pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*	—>*	—>*				
5.6.1 Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros	p*	—>*	—>*				
5.6.2 Antrasis ratas imituojant vieno variklio neveikimą pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*					M*	

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktorius inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
5.7 Žemėjimas savisuka ir pakartotinis variklio įjungimas esant IMC norint nutūpti ant kilimo ir tūpimo tako tik sraigtasparnio režimu (šiam pratimui nenaudojamas orlaivis)	P*	—>*	—>*			M* tik FFS	
5.8 Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (priklauso nuo FFS kokybės)	P*	—>*	—>*			M*	
6 DALIS. Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III)							
6 Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III). Toliau nurodyti manevrai ir procedūros yra būtinieji mokymo reikalavimai siekiant gauti leidimą atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH. Per toliau nurodytas artėjimo tūpti pagal prietaisus ir praleisto artėjimo tūpti procedūras naudojama visa jėgaine keliamo orlaivio įranga, kuria naudotis būtina mokėti siekiant gauti orlaivio tipo kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH, pažymėjimą							
6.1 Kilimo nutraukimas esant mažiausiam leistinam RVR		P	—>			M*	
6.2 Artėjimas tūpti naudojant ILS imituojamo skrydžio pagal prietaisus sąlygomis iki atitinkamo DH, naudojant skrydžio orientavimo sistemą. Laikomasi standartinių įgulos koordinavimo procedūrų (SOP)		P	—>	—>		M*	

JĖGAINE KELIAMŲ ORLAIVIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					IĞŪDŽIŲ PATIKRINIMAS ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMAS	
	OTD	FTD	FFS	PL	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS PL	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
6.3 Antrasis ratas: po artėjimo tūpti, kaip nurodyta 6.2 dalyje, pasiekus DH. Į mokymą taip pat įtraukiamas antrasis ratas, atliekamas dėl (imituojamo) nepakankamo RVR, vėjo poslinkio, orlaivio nuokrypio, kuris yra didesnis nei sėkmingo artėjimo tūpti leistinoji nuokrypa, ar antžeminės/orlaivio įrangos gedimo prieš pasiekiant DH, taip pat antrasis ratas, atliekamas imituojant orlaivio įrangos gedimą.		P	—>	—>		M*	
6.4 Tūpimas pagal DH nustatytus vizualiuosius orientyrus po artėjimo tūpti pagal prietaisus. Atsižvelgiant į konkrečią skrydžio orientyrų sistemą atliekamas automatinis tūpimas.		P	—>			M*	
7 Dalis. Papildoma įranga							
7 Papildomos įrangos naudojimas		P	—>	—>			

E. Specialieji reikalavimai, susiję su diržablio kategorija

1. Jei vykdomas įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminas diržablio tipo kvalifikacijai gauti, prašymo teikėjas privalo išlaikyti atitinkamai įgūdžių arba kvalifikacijos patikrinimo 1–5 dalis ir, jei taikytina, 6 dalį. Jei neišlaikomi daugiau kaip 5 elementai, prašymo teikėjas turi perlaikyti visą egzaminą. Jei prašymo teikėjas neišlaiko 5 ar mažiau elementų, jis turi perlaikyti tik tuos elementus. Jei perlaikydamas egzaminą prašymo teikėjas neišlaiko bent vieno elemento, įskaitant tuos elementus, kurie buvo išlaikyti per pirmesnę bandymą, jis turi perlaikyti visą egzaminą. Visos įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminavimo dalys turi būti išlaikytos per šešis mėnesius.

EGZAMINO SKRYDŽIO NUOKRYPOS

2. Prašymo teikėjas įrodo turįs gebėjimą:
  - i) valdyti diržablią pagal jo galimybių ribas;
  - ii) sklandžiai ir tiksliai atlikti visus manevrus;
  - iii) priimti tinkamus sprendimus ir meistriškai valdyti orlaivį;

- iv) taikyti aviacijos žinias;
- v) nuolat valdyti dirižablį taip, kad niekada nekiltų abejonių, ar procedūra arba manevras bus atliktas sėkmingai;
- vi) suprasti ir taikyti įgulos koordinavimo ir jos narių nepajėgumo procedūras; ir
- vii) veiksmingai bendrauti su kitais įgulos nariais.

3. Taikomos toliau nurodytos ribos, pakoreguotos atsižvelgiant į oro sūkurių sąlygas, dirižablio valdomumą ir jo eksploatacines charakteristikas.

a) Skrydžio pagal IFR ribos:

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
pradedant antrąjį ratą apsisprendimo aukštyje/altitudėje	+ 50/– 0 pėdų
mažiausias aukštis/altitudė žemėjant	+ 50/– 0 pėdų

Maršruto laikymasis:

pagal radijo prietaisus	± 5°
tikslusis artėjimas tūpti	pusės skalės nuokrypis, azimutas ir tūptinė

Kursas:

per įprastą skrydį	± 5°
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	± 10°

b) Skrydžio pagal VFR ribos:

Aukštis:

bendruoju atveju	± 100 pėdų
------------------	------------

Kursas:

per įprastą skrydį	± 5°
per neįprastą skrydį/avarines situacijas	± 10°

MOKYMO/ĮGŪDŽIŲ PATIKRINIMO/KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINO TURINYS

4. Simbolių reikšmės

P – išmokytas vykdyti įgulos vado, antrojo piloto, taip pat PF ir PNF funkcijas, siekiant gauti atitinkamą orlaivio tipo kvalifikaciją.

5. Praktinis mokymas vykdomas naudojant bent nurodyto lygio mokymo įrangą (P) arba gali būti vykdomas naudojant bet kurią aukštesnio lygio mokymo įrangą, kai nurodyta rodyklė (—>).

6. Nurodant naudojamą mokymo įrangą vartojamos šios santrumpos:

FFS – viso skrydžio imituoklis

FTD – skrydžio treniruoklis

OTD – kitas treniruoklis

As – dirizablis

- a) Prašymo laikyti įgūdžių patikrinimo egzaminą dirizablio tipo kvalifikacijai gauti teikėjas laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.
- b) Prašymo laikyti kvalifikacijos patikrinimo egzaminą teikėjas, siekiantis dirizablio tipo kvalifikacijos pratęsimo arba atnaujinimo, laiko 1–5 dalis ir, jei taikoma, 6 dalį.
- c) Žvaigždute (*) pažymėti elementai atliekami vykdant skrydį tik pagal prietaisus. Jei per įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinimo egzaminą ši sąlyga neįvykdoma, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik pagal VFR.

7. Jei įgūdžių ar kvalifikacijos patikrinime stulpelyje įrašyta raidė „M“, pratimą atlikti privaloma.

8. Jei imituojamo skrydžio treniruokliai įtraukti į orlaivio tipo kvalifikacijos kursą, jie naudojami per praktinį mokymą ir egzaminą. Patvirtinant kursą atsižvelgiama į šiuos aspektus:

- a) imituojamo skrydžio treniruoklio kategoriją, kaip nustatyta OR dalyje;
- b) instruktoriaus kvalifikaciją.

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS As	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
1 DALIS. Priešskrydiniai veiksmai ir patikrinimai							
1.1 Priešskrydinis patikrinimas				P			
1.2 Pilotų kabinos patikrinimas	P	—>	—>	—>			
1.3 Įjungimo procedūros, radijo ir navigacijos įrangos patikrinimas, navigacijos ir ryšio dažnių parinkimas ir nustatymas		P	—>	—>		M	
1.4 Atkabinimo nuo stiebo procedūra ir manevravimas ant žemės			P	—>		M	

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS As	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
1.5 Procedūros ir patikrinimai prieš kylant	P	—>	—>	—>		M	
2 DALIS. Skrydžio manevrai ir procedūros							
2.1 Įprasto kilimo pagal VFR profilis			P	—>		M	
2.2 Kilimas imituojant variklio gedimą			P	—>		M	
2.3 Kilimas, kai svarumas > 0 (svarusis kilimas)			P	—>			
2.4 Kilimas, kai svarumas < 0 (lengvasis kilimas)			P	—>			
2.5 Įprasta aukštėjimo procedūra			P	—>			
2.6 Aukštėjimas iki barometrinio aukščio			P	—>			
2.7 Barometrinio aukščio atpažinimas			P	—>			
2.8 Skrydis barometriniam aukštyje ar arti jo			P	—>		M	
2.9 Įprastas žemėjimas ir artėjimas tūpti			P	—>			
2.10 Įprasto tūpimo pagal VFR profilis			P	—>		M	
2.11 Tūpimas, kai svarumas > 0 (svarusis tūpimas)			P	—>		M	
2.12 Tūpimas, kai svarumas < 0 (lengvasis tūpimas)			P	—>		M	
Specialiai paliktas tuščias							

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS As	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	As			
3 DALIS. Įprastas ir neišprastas toliau išvardytų sistemų veikimas ir procedūros							
3	Įprastas ir neišprastas toliau pateiktų sistemų veikimas ir procedūros (gali būti atliekama FTSD, jei jis patvirtintas šiam pratimui atlikti):					M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent 3 elementai
3.1	Variklio	P	—>	—>	—>		
3.2	Kupolo slėgio sistemos	P	—>	—>	—>		
3.3	Pito/statinio vamzdelio sistemos	P	—>	—>	—>		
3.4	Degalų sistemos	P	—>	—>	—>		
3.5	Elektros sistemos	P	—>	—>	—>		
3.6	Hidraulinės sistemos	P	—>	—>	—>		
3.7	Skrydžio kontrolės ir balansavimo sistemos	P	—>	—>	—>		
3.8	Baliono sistemos	P	—>	—>	—>		
3.9	Autopiloto/komandinės valdymo sistemos	P	—>	—>	—>		
3.10	Stabilumo didinimo įtaisų	P	—>	—>	—>		
3.11	Orų radaro, radijo aukščiamo, atsakiklio, žemės artumo išėjimo sistemos (jei įrengta)	P	—>	—>	—>		
3.12	Važiuklės sistemos	P	—>	—>	—>		

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS As	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
3.13 Pagalbinės jėgainės	P	—>	—>	—>			
3.14 Radijo, navigacijos įrangos, prietaisų ir skrydžio valdymo sistemos	P	—>	—>	—>			
Specialiai paliktas tuščias							
4 DALIS. Ypatingosios ir avarinės procedūros							
4 Ypatingosios ir avarinės procedūros (gali būti atliekamos FTSD, jei jis patvirtintas šiems pratimams atlikti)						M	Iš šios dalies privalomai parenkami bent trys elementai
4.1 Gaisro, pvz., variklio, APU, krovinių skyriaus, įgulos kabinos ar elektros grandinės, gesinimo pratybos, įskaitant evakuaciją, jei taikoma	P	—>	—>	—>			
4.2 Dūmų kontrolė ir pašalinimas	P	—>	—>	—>			
4.3 Variklio gedimai, išjungimas ir įjungimas iš naujo Tam tikrais skrydžio etapais, įskaitant kelių variklių gedimą	P	—>	—>	—>			
4.4 Įgulos nario nepajėgumas	P	—>	—>	—>			
4.5 Transmisijos/pavarų dėžės gedimai	P	—>	—>	—>		tik FFS	
4.6 Kitos avarinės procedūros, nurodytos atitinkamame orlaivio naudojimo vadove	P	—>	—>	—>			

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					IĞŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
5 DALIS. Skrydžio pagal prietaisus procedūros (atliekamos esant IMC ar imituojant IMC)							
5.1 Pakilimas pagal prietaisus: iš karto atsiplėšus nuo žemės turi būti pereinama į skrydį pagal prietaisus	P*	—>*	—>*	—>*			
5.1.1 Imituojamas variklio gedimas išskrendant	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.2 Išskridimo ir atvykimo maršrutų ir ATC nurodymų laikymasis	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.3 Išlaikymo procedūros	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4 Tikslusis artėjimas tūpti iki ne mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) apsisprendimo aukščio	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.1 Rankiniu valdymu, be komandinio valdymo sistemos	P*	—>*	—>*	—>*		M* (tik per įgūdžių patikri- nimo egza- miną)	
5.4.2 Rankiniu valdymu, naudojant komandinio valdymo sistemą	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.3 Naudojant autopilotą	P*	—>*	—>*	—>*			
5.4.4 Rankiniu valdymu, imituojant vieno variklio neveikimą; variklio gedimas turi būti imituojamas per galutinį artėjimą tūpti, prieš praskrendant tolimąjį ženklą, ir tęsiamas iki tūpimo taško ar visos praleisto artėjimo tūpti procedūros pabaigos	P*	—>*	—>*	—>*		M*	
5.5 Netikslusis artėjimas tūpti iki mažiausios altitudės žemėjant MDA/H	P*	—>*	—>*	—>*		M*	

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS As	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
5.6 Antrasis ratas veikiant visiems varikliams, pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*	—>*	—>*	—>*			
5.6.1 Kitos praleisto artėjimo tūpti procedūros	p*	—>*	—>*	—>*			
5.6.2 Antrasis ratas imituojant vieno variklio neveikimą pasiekus DA/DH ar MDA/MDH	p*					M*	
5.7 Grįžimas iš neįprastos padėties erdvėje į įprastą padėtį (priklauso nuo FFS kokybės)	p*	—>*	—>*	—>*		M*	
6 DALIS. Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III)							
6 Papildomi reikalavimai, pagal kuriuos orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė artėti tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m apsisprendimo aukščio (CAT II/III). Toliau nurodyti manevrai ir procedūros yra būtinieji mokymo reikalavimai siekiant gauti leidimą atlikti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH. Per toliau nurodytas artėjimo tūpti pagal prietaisus ir praleisto artėjimo tūpti procedūras naudojama visa dirišablio įranga, kuria naudotis būtina mokėti siekiant gauti dirišablio tipo kvalifikacijos, kuria suteikiama teisė vykdyti artėjimą tūpti pagal prietaisus iki mažesnio kaip 60 m (200 pėdų) DH, pažymėjimą.							

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
	OTD	FTD	FFS	As	Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas FFS As	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros							
6.1 Kilimo nutraukimas esant mažiausiam leistinam RVR		P	—>			M*	
6.2 Artėjimas tūpti naudojant ILS Imituojamo skrydžio pagal prietaisus sąlygomis iki atitinkamo DH, naudojant skrydžio orientavimo sistemą. Laikomasi standartinių įgulos koordinavimo procedūrų (SOP)		P	—>			M*	
6.3 Antrasis ratas Po artėjimo tūpti, kaip nurodyta 6.2 dalyje, pasiekus DH. Į mokymą taip pat įtraukiamas antrasis ratas, atliekamas dėl (imituojamo) nepakankamo RVR, vėjo poslinkio, orlaivio nuokrypio, kuris yra didesnis nei sėkmingo artėjimo tūpti leistinoji nuokrypa, ar antžeminės/orlaivio įrangos gedimo prieš pasiekiant DH, taip pat antrasis ratas, atliekamas imituojant orlaivio įrangos gedimą.		P	—>			M*	
6.4 Tūpimas Pagal DH nustatytus vizualiuosius orientyrus, po artėjimo tūpti pagal prietaisus. Atsižvelgiant į konkrečią skrydžio orientavimo sistemą atliekamas automatinis tūpimas.		P	—>			M*	

DIRIŽABLIŲ KATEGORIJA	PRAKTINIS MOKYMAS					ĮGŪDŽIŲ ARBA KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMO EGZAMINAS	
					Instruktoriaus inicialai, įrašomi baigus mokymą	Egzaminas laikytas	Egzaminuotojo inicialai, įrašomi baigus egzaminą
Manevrai/procedūros	OTD	FTD	FFS	As		FFS As	
7 DALIS. Papildoma įranga							
7 Papildomos įrangos naudojimas		P	→				

II PRIEDAS

LĒKTUVŲ IR SRAIGTASPARNIŲ PILOTO NACIONALINIŲ LICENCIJŲ IR KVALIFIKACIJŲ KEITIMO SĄLYGOS

A. LĒKTUVAI

1. Piloto licencijos

Pagal nacionalinius reikalavimus valstybės narės išduota piloto licencija pakeičiama į licenciją pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

- ATPL(A) ir CPL(A) atveju prašymo teikėjas per kvalifikacijos patikrinimą įvykdo turima licencija suteikiamas teises atitinkančius FCL dalies reikalavimus orlaivio tipo/orlaivių klasės ir skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai pratęsti;
- įrodo turįs atitinkamų OPS dalies ir FCL dalies skirsnį žinias;
- įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;
- atitinka šioje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(A)	> 1 500 daugiapiločiu lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	ATPL(A)	Netaikoma	a)
ATPL(A)	> 1 500 daugiapiločiu lėktuvu	Nėra	kaip 4 stulpelio c eilutėje	kaip 5 stulpelio c eilutėje	b)
ATPL(A)	> 500 daugiapiločiu lėktuvu	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.515 dalyje	ATPL(A), tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas	Parodyti gebėjimą vykdyti įgulos vado funkcijas, kaip reikalaujama FCL dalies 9 priedėlyje	c)
CPL/IR(A) ir licenciją išdavusioje valstybėje narėje išlaikytas ICAO ATPL teorijos egzaminas		<ol style="list-style-type: none"> Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje ir FCL.615 dalies b punkte. Įvykdyti kitus FCL.720.A dalies c punkto reikalavimus 	CPL/IR(A), įskaitomos ATPL teorijos žinios	Netaikoma	d)
CPL/IR(A)	> 500 daugiapiločiu lėktuvu arba vykdant daugiapiločius skrydžius vienpiločiu CS-23 vietinio susisiekimo kategorijos arba lygiaverčiu lėktuvu pagal komerciniam oro transportui taikomus OPS dalies reikalavimus	<ol style="list-style-type: none"> Licenciją išdavusioje valstybėje narėje (*) išlaikyti ATPL(A) gauti būtinų žinių egzaminą Įvykdyti kitus FCL.720.A dalies c punkto reikalavimus 	CPL/IR(A), įskaitomos ATPL teorijos žinios	Netaikoma	e)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(A)	> 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	CPL/IR(A), tipo/klasės kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių lėktuvu		f)
CPL/IR(A)	< 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo CPL/IR lygio žinias	Kaip 4 stulpelio f eilutėje	Gauti daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikaciją pagal FCL dalį	g)
CPL(A)	> 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Skrydžio naktį kvalifikacija, jei taikoma	CPL/(A), tipo/klasės kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių lėktuvu		h)
CPL(A)	< 500 vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	i) Skrydžio naktį kvalifikacija, jei taikoma ii) Parodyti skrydžio vykdymo ir planavimo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje	Kaip 4 stulpelio h eilutėje		i)
PPL/IR(A)	≥ 75 pagal IFR	Skrydžio naktį kvalifikacija, jei skrydžio naktį teisė neįtraukta į skrydžio pagal prietaisus kvalifikaciją	PPL/IR(A) (IR kvalifikacija galioja tik PPL)	Parodyti skrydžio vykdymo ir planavimo žinias, kaip reikalaujama FCL.615 dalies b punkte	j)
PPL(A)	≥ 70 lėktuvais	Parodyti mokėjimą naudotis radijo navigacijos prietaisais	PPL(A)		k)

(*) Nereikalaujama, kad daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikaciją turintys CPL turėtojai būtų išlaikę ATPL(A) teorijos egzaminą, jei jie toliau skraido to paties tipo lėktuvu, tačiau išduodant licenciją pagal FCL dalį ATPL(A) teorijos žinios neįskaitomos. Jei prašymo teikėjas nori gauti kito daugiapiločio lėktuvo tipo kvalifikaciją, jis turi įvykdyti pirmiau pateiktos lentelės 3 stulpelio e eilutės i punkto reikalavimus.

2. Instruktoriaus pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas instruktoriaus pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas ar teisės	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas pagal FCL dalį
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)	Kaip reikalaujama FCL dalyje atitinkamam pažymėjimui gauti	Nėra	FI(A)/IRI(A)/TRI(A)/CRI(A)

3. SFI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas SFI pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei pažymėjimo turėtojas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas pagal FCL dalį
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(A)	> 1 500 valandų vykdant MPA piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą lėktuvo CPL, MPL ar ATPL; ii) Būti baigus atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(A)
SFI(A)	3 metai nesenos patirties vykdant SFI funkcijas	Būti baigus atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(A)

Naujasis pažymėjimas galioja ne ilgiau kaip 3 metus. Pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

4. STI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas STI pažymėjimas gali būti pakeistas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei licencijos turėtojas įvykdo toliau pateiktoje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(A)	> 500 valandų vykdant SPA piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą piloto licenciją ii) Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(A)
STI(A)	3 paskutinius metus patirties vykdant STI funkcijas	Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(A)

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

B. SRAIGTASPARNIAI

1. Piloto licencijos

Pagal nacionalinius reikalavimus valstybės narės išduota piloto licencija pakeičiama į licenciją pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

- per kvalifikacijos patikrinimo egzaminą įvykdo FCL dalyje nurodytus orlaivio tipo ir skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos pratęsimo reikalavimus, atitinkančius turima licencija suteikiamas teises;
- įrodo turįs atitinkamų OPS dalies ir FCL dalies dalių žinias;
- įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;

d) atitinka šioje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turima nacionalinė licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Kiti reikalavimai	Nauja licencija pagal FCL dalį ir sąlygos (jei taikoma)	Sąlygų panaikinimas	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
ATPL(H) ir galiojanti IR(H)	> 1 000 valandų daugiapiločių sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	ATPL(H) ir IR	Netaikoma	a)
ATPL(H) be IR(H) teisių	> 1 000 valandų daugiapiločių sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Nėra	ATPL(H)		b)
ATPL(H) ir galiojanti IR(H)	> 1 000 valandų daugiapiločių sraigtasparniu	Nėra	ATPL(H) ir IR, orlaivio tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas	Parodyti gebėjimą vykdyti įgulos vado funkcijas, kaip reikalaujama FCL dalies 9 priedėlyje	c)
ATPL(H) be IR(H) teisių	> 1 000 valandų daugiapiločių sraigtasparniu	Nėra	ATPL(H), tipo kvalifikacija suteikiama teisė vykdyti tik antrojo piloto funkcijas	Parodyti gebėjimą vykdyti įgulos vado funkcijas, kaip reikalaujama FCL dalies 9 priedėlyje	d)
ATPL(H) ir galiojanti IR(H)	> 500 valandų daugiapiločių sraigtasparniu	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.515 dalyje ir FCL.615 dalies b punkte	Kaip 4 stulpelio c eilutėje	Kaip 5 stulpelio c eilutėje	e)
ATPL(H) be IR(H) teisių	> 500 valandų daugiapiločių sraigtasparniu	Kaip 3 stulpelio e eilutėje	Kaip 4 stulpelio d eilutėje	Kaip 5 stulpelio d eilutėje	f)
CPL/IR(H) ir licenciją išdavusioje valstybėje narėje išlaikytas ICAO ATPL(H) teorijos egzaminas		i) Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje ir FCL.615 dalies b punkte ii) Įvykdyti kitus FCL.720.H dalies b punkto reikalavimus	CPL/IR(H) Įskaitomos ATPL(H) teorijos žinios, jei laikoma, kad ICAO ATPL(H) teorijos egzaminas atitinka FCL dalies ATPL lygį	Netaikoma	g)
CPL/IR(H)	> 500 valandų daugiapiločių sraigtasparniu	i) Licenciją išdavusioje valstybėje narėje (*) išlaikyti teorijos egzaminą FCL dalies ATPL(H) gauti ii) Įvykdyti kitus FCL.720.H dalies b punkto reikalavimus	CPL/IR(H) Įskaitomos FCL dalies ATPL(H) teorijos žinios	Netaikoma	h)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
CPL/IR(H)	> 500 valandų vienpiločių sraigtasparnių vykdančių įgulos vado funkcijas	Nėra	CPL/IR(H), tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių sraigtasparnių	Gauti daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, kaip reikalaujama FCL dalyje	i)
CPL/IR(H)	< 500 valandų vienpiločių sraigtasparnių vykdančių įgulos vado funkcijas	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.530 dalyje ir FCL.615 dalies b punkte	Kaip 4 stulpelio i eilutėje		j)
CPL(H)	> 500 valandų vienpiločių sraigtasparnių vykdančių įgulos vado funkcijas	Skrydžio naktį kvalifikacija	CPL(H), tipo kvalifikacija suteikiama teisė skraidyti tik vienpiločių sraigtasparnių		k)
CPL(H)	< 500 valandų vienpiločių sraigtasparnių vykdančių įgulos vado funkcijas	Skrydžio naktį kvalifikacija, parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje	Kaip 4 stulpelio k eilutėje		l)
CPL(H) Be skrydžio naktį kvalifikacijos	> 500 valandų vienpiločių sraigtasparnių vykdančių įgulos vado funkcijas		Kaip 4 stulpelio k eilutėje, suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik dieną pagal VFR	Gauti daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, kaip reikalaujama FCL dalyje, ir skrydžio naktį kvalifikaciją	m)
CPL(H) Be skrydžio naktį kvalifikacijos	< 500 valandų vienpiločių sraigtasparnių vykdančių įgulos vado funkcijas	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.310 dalyje	Kaip 4 stulpelio k eilutėje, suteikiama teisė vykdyti skrydžius tik dieną pagal VFR		n)
PPL/IR(H)	≥ 75 valandos pagal IFR	Skrydžio naktį kvalifikacija, jei skrydžio naktį teisė neįtraukta į skrydžio pagal prietaisus kvalifikaciją	PPL/IR(H) (skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija galioja tik PPL)	Parodyti skrydžio planavimo ir vykdymo žinias, kaip reikalaujama FCL.615 dalies b punkte	o)
PPL(H)	≥ 75 valandos sraigtasparniais	Parodyti mokėjimą naudoti radijo navigacijos prietaisais	PPL(H)		p)

(*) Nereikalaujama, kad daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją turintys CPL turėtojai būtų išlaikę ATPL(H) teorijos egzaminą, jei jie toliau skraido to paties tipo sraigtasparnių, tačiau išduodant licenciją pagal FCL dalį ATPL(H) teorijos žinios neįskaitomos. Jei prašymo teikėjas nori gauti kito daugiapiločio sraigtasparnio tipo kvalifikaciją, jis turi įvykdyti pirmiau pateiktos lentelės 3 stulpelio h eilutės i punkto reikalavimus.

2. Instruktoriaus pažymėjimai

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas instruktoriaus pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas ar teisės	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
FI(H)/IRI(H)/TRI(H)	Kaip reikalaujama FCL dalyje atitinkamam pažymėjimui gauti		FI(H)/IRI(H)/TRI(H)*

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

3. SFI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas SFI pažymėjimas pakeičiamas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei licencijos turėtojas įvykdo šiuos reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
SFI(H)	> 1 000 valandų vykdant MPH piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą sraigtasparnio CPL, MPL ar ATPL ii) Būti baigus atitinkamo orlaivio tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(H)
SFI(H)	3 paskutiniai metai patirties vykdant SFI funkcijas	Būti baigus atitinkamo tipo kvalifikacijos kurso dalį, kuri atliekama naudojant skrydžio imituoklį, įskaitant MCC	SFI(H)

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

4. STI pažymėjimas

Valstybės narės pagal nacionalinius reikalavimus išduotas STI pažymėjimas gali būti pakeistas pažymėjimu pagal FCL dalį, jei licencijos turėtojas įvykdo toliau pateiktoje lentelėje nurodytus reikalavimus:

Turimas nacionalinis pažymėjimas	Patirtis	Kiti reikalavimai	Naujas pažymėjimas
(1)	(2)	(3)	(4)
STI(H)	> 500 valandų vykdant SPH piloto funkcijas	i) Turėti ar būti turėjus valstybės narės išduotą piloto licenciją ii) Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(H)
STI(H)	3 paskutiniai metai patirties vykdant STI funkcijas	Būti išlaikius kvalifikacijos patikrinimo egzaminą pagal FCL dalies 9 priedėlį FSTD, atitinkančiu mokymą, kurį ketinama vykdyti	STI(H)

Pažymėjimo pratęsimas atliekamas įvykdžius atitinkamus FCL dalyje išdėstytus reikalavimus.

III PRIEDAS

TREČIŲJŲ ŠALIŲ AR JŲ VARDU IŠDUOTŲ LICENCIJŲ PRIPAŽINIMO SĄLYGOS

A. LICENCIJŲ PATVIRTINIMAS

Bendrosios nuostatos

1. Pilotų licenciją, kurią pagal Čikagos konvencijos 1 priedo reikalavimus išdavė trečioji šalis, gali patvirtinti valstybės narės kompetentinga institucija.

Pilotai kreipiasi į valstybės narės, kurioje gyvena ar turi būstinę, kompetentingą instituciją arba, jei jie gyvena ne valstybės narės teritorijoje, į valstybės narės, kurioje yra operatoriaus, kuriam jie dirba ar ketina dirbti vykdydami skrydžius, pagrindinė verslo vieta, kompetentingą instituciją.

2. Patvirtintos licencijos galiojimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 1 metai, jei tą laikotarpį galioja pagrindinė licencija.

Šį laikotarpį kompetentinga licenciją patvirtinusi institucija gali vieną kartą pratęsti, jei per patvirtintos licencijos galiojimo laikotarpį pilotas pateikė prašymą išduoti licenciją pagal FCL dalį arba dalyvauja mokymo kursuose šiai licencijai gauti. Pratęsta licencija galioja licencijai pagal FCL dalį išduoti reikalingą laikotarpį.

Valstybės narės pripažintos licencijos turėtojas naudojasi ja suteikiamomis teisėmis pagal FCL dalies reikalavimus.

Komercinio oro transporto ir kitos komercinės veiklos piloto licencijos

3. Komercinio oro transporto ir kitos komercinės veiklos piloto licencijos turėtojas privalo įvykdyti šiuos reikalavimus:

- per įgūdžių patikrinimo egzaminą įvykdo FCL dalyje nurodytus orlaivio tipo ar orlaivių klasės kvalifikacijos pratęsimo reikalavimus, atitinkančius turima licencija suteikiamas teises;
- įrodo turįs atitinkamų žinių pagal OPS dalį ir FCL dalį;
- įrodo mokąs anglų kalbą pagal FCL.055 dalį;
- turi galiojantį 1 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal medicinos reikalavimų dalį;
- lėktuvų pilotas turi atitikti šioje lentelėje nurodytus patirties reikalavimus:

Turima licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Teisės	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(A)	> 1 500 valandų daugiapiločių lėktuvu vykdant įgulos vado funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas	a)
ATPL(A) arba CPL(A)/IR (*)	> 1 500 valandų daugiapiločių lėktuvu vykdant įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas pagal skrydžio reikalavimus	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio lėktuvo antrojo piloto funkcijas	b)
CPL(A)/IR	> 1 000 valandų vykdant komercinio oro transporto orlaivio įgulos vado funkcijas gavus IR	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas	c)
CPL(A)/IR	> 1 000 valandų vienpiločių lėktuvu vykdant įgulos vado arba antrojo piloto funkcijas pagal skrydžio reikalavimus	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio lėktuvo antrojo piloto funkcijas pagal OPS dalį	d)
ATPL(A), CPL(A)/IR, CPL(A)	> 700 valandų lėktuvu (išskyrus TMG), iš kurių 200 valandų vykdant funkcijas, kurių pripažinimo siekiama; 50 valandų vykdant tas funkcijas turi būti išskraidytos per paskutinius 12 mėnesių	Teisė vykdyti ne komercinio oro transporto skrydžius lėktuvu	e)

(1)	(2)	(3)	
CPL(A)	> 1 500 valandų vykdant įgulos vado funkcijas komercinio oro transporto lėktuvu, įskaitant 500 valandų vykdant skrydžius vandens lėktuvu	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio lėktuvo įgulos vado funkcijas	f)

(*) Prieš pripažįstant daugiapiločio lėktuvo CPL(A)/IR licenciją, jos turėtojas privalo įrodyti turįs ICAO ATPL(A) lygio žinias.

f) sraigtasparnių pilotas privalo atitikti šioje lentelėje nurodytus patirties reikalavimus:

Turima licencija	Bendras išskraidytų valandų skaičius	Teisės	
(1)	(2)	(3)	
ATPL(H) ir galiojanti IR	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas per skrydžius pagal VFR ir IFR	a)
ATPL(H) be IR teisių	> 1 000 valandų daugiapiločiu sraigtasparniu vykdant įgulos vado funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas per skrydžius pagal VFR	b)
ATPL(H) ir galiojanti IR	> 1 000 valandų vykdant daugiapiločio sraigtasparnio piloto funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio antrojo piloto funkcijas per skrydžius pagal VFR ir IFR	c)
ATPL(H) be IR teisių	> 1 000 valandų vykdant daugiapiločio sraigtasparnio piloto funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio antrojo piloto funkcijas per skrydžius pagal VFR	d)
CPL(H)/IR (*)	> 1 000 valandų vykdant daugiapiločio sraigtasparnio piloto funkcijas	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant daugiapiločio sraigtasparnio antrojo piloto funkcijas	e)
CPL(H)/IR	> 1 000 valandų vykdant komercinio transporto orlaivio įgulos vado funkcijas gavus IR	Komercinio oro transporto skrydžiai vykdant vienpiločio sraigtasparnio įgulos vado funkcijas	f)
ATPL(H) su IR teisėmis arba be jų, CPL(H)/IR, CPL(H)	> 700 valandų sraigtasparniu (išskyrus sraigtasparnius, sertifikuotus pagal CS-27/29 ar lygiaverčius), iš kurių 200 valandų vykdant funkcijas, kurių pripažinimo siekiama; 50 valandų vykdant tas funkcijas turi būti išskraidytos per paskutinius 12 mėnesių	Teisė vykdyti ne komercinio oro transporto skrydžius sraigtasparniu	g)

(*) Prieš pripažįstant daugiapiločio sraigtasparnio CPL(H)/IR licenciją, jos turėtojas privalo įrodyti turįs ICAO ATPL lygio žinias.

Nekomercinės veiklos piloto licencijos su skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija

4. Piloto mėgėjo licencijos su skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija, taip pat CPL ir ATPL licencijos su skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija turėtojai, ketinantys naudotis tik piloto mėgėjo teisėmis, įvykdo šiuos reikalavimus:
  - a) išlaiko igūdžių patikrinimo egzaminą skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijai ir orlaivio tipo ar orlaivių klasės kvalifikacijai, atitinkančiai turima licencija suteikiamas teisės, gauti pagal FCL dalies 7 ir 9 priedėlius;
  - b) įrodo turįs žinių oro teisės, aviacinių meteorologijos kodų, skrydžio planavimo ir vykdymo (IR) ir žmogaus galimybių srityse;
  - c) įrodo mokąs anglų kalbą pagal FCL.055 dalį;
  - d) turi galiojantį bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
  - e) kaip atitinkamos kategorijos orlaivio įgulos vadas yra išskraidęs bent 100 valandų skrydžio pagal prietaisus laiko.

Nekomercinės veiklos piloto licencija be skrydžių pagal prietaisus kvalifikacijos

5. Piloto mėgėjo licencijos be skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos, taip pat CPL ar ATPL licencijos be skrydžio pagal prietaisus kvalifikacijos turėtojai, ketinantys naudotis tik piloto mėgėjo teisėmis, įvykdo šiuos reikalavimus:
  - a) įrodo turįs žinių oro teisės ir žmogaus galimybių srityse;
  - b) išlaiko PPL igūdžių patikrinimo egzaminą, kaip nustatyta FCL dalyje;
  - c) įvykdo turima licencija suteikiamas teises atitinkančius FCL dalies reikalavimus orlaivio tipo ar orlaivių klasės kvalifikacijai gauti;
  - d) turi bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
  - e) įrodo mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;
  - f) kaip atitinkamos kategorijos orlaivio pilotas yra išskraidęs bent 100 valandų.

Piloto licencijų patvirtinimas ribotos trukmės specialioms užduotims vykdyti

6. Nepaisant pirmesnių dalių nuostatų, gamintojo skrydžių atveju valstybės narės gali pripažinti trečiosios šalies pagal Čikagos konvencijos 1 priedą išduotą licenciją ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui specialioms ribotos trukmės užduotims (pvz., mokomiesiems skrydžiams pradėdant naudoti orlaivį, parodomiesiems, perkėlimo ar bandomiesiems skrydžiams) vykdyti, jei prašymo teikėjas įvykdo šiuos reikalavimus:
  - a) turi tinkamą licenciją, sveikatos pažymėjimą ir atitinkamas kvalifikacijas, išduotus ar suteiktus pagal Čikagos konvencijos 1 priedą;
  - b) tiesiogiai arba netiesiogiai dirba lėktuvo gamintojui.

Šiuo atveju licencijos turėtojas turi teisę vykdyti tik skrydžio mokymą ir egzaminus siekiant suteikti pirmąsias orlaivio tipo kvalifikacijas, prižiūrėti operatoriaus pilotų vykdomus pirmuosius maršrutinius skrydžius, gabenimo ar perkėlimo skrydžius, pirmuosius maršrutinius skrydžius, parodomuosius ar bandomuosius skrydžius.

B. LICENCIJŲ KEITIMAS

1. PPL/BPL/SPL, CPL ar ATPL licenciją, kurią pagal Čikagos konvencijos 1 priedo reikalavimus išdavė trečioji šalis, valstybės narės kompetentinga institucija gali pakeisti PPL/BPL/SPL licencija pagal FCL dalį su vienpiločių orlaivių klasės ar tipo kvalifikacija.

Pilotas teikia prašymą valstybės narės, kurioje gyvena ar turi būstinę, kompetentingai institucijai.

2. Licencijos turėtojas privalo įvykdyti šiuos būtinuosius reikalavimus, susijusius su atitinkamos kategorijos orlaiviu:

- a) išlaikyti oro teisės ir žmogaus galimybių teorijos egzaminus raštu;
- b) išlaikyti PPL, BPL ar SPL igūdžių patikrinimo egzaminą pagal FCL dalį;
- c) pagal H dalį įvykdyti reikalavimus atitinkamai orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijai gauti;
- d) turėti bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą, išduotą pagal medicinos reikalavimų dalį;
- e) įrodyti mokąs kalbą pagal FCL.055 dalį;
- f) būti išskraidęs bent 100 valandų skrydžio laiko vykdydamas piloto funkcijas.

C. ORLAIVIŲ KLASĖS IR TIPO KVALIFIKACIJŲ PRIPAŽINIMAS

1. Į licenciją pagal FCL dalį gali būti įtraukta trečiosios šalies išduotoje licencijoje nurodyta galiojanti orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacija, jei prašymo teikėjas:
  - a) įvykdo patirties reikalavimus ir išankstines sąlygas atitinkamai orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijai pagal FCL dalį gauti;
  - b) išlaiko atitinkamą igūdžių patikrinimo egzaminą atitinkamai orlaivių klasės ar orlaivio tipo kvalifikacijai pagal FCL dalį gauti;
  - c) turi einamosios skrydžių praktikos;

d) turi ne mažiau kaip:

- i) lėktuvų klasės kvalifikacijos atveju – 100 valandų skrydžio laiko vykdydamas tos klasės orlaivio piloto funkcijas;
  - ii) lėktuvo tipo kvalifikacijos atveju – 500 valandų skrydžio laiko vykdydamas to tipo orlaivio piloto funkcijas;
  - iii) vieno variklio sraigtasparnių, kurių didžiausia sertifikuota kilimo masė ne daugiau kaip 3 175 kg, atveju – 100 valandų skrydžio patirties vykdydamas to tipo orlaivio piloto funkcijas;
  - iv) visų kitų sraigtasparnių atveju – 350 valandų skrydžio laiko vykdydamas tos klasės orlaivio piloto funkcijas.
-

IV PRIEDAS

[MED DALIS]

A SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos**MED.A.001 Kompetentinga institucija**

Šioje dalyje kompetentinga institucija:

- a) aviacijos medicinos centrams (AMC):
  - 1) valstybės narės, kurioje yra pagrindinė AMC veiklos vieta, paskirta institucija;
  - 2) jeigu AMC yra trečiojoje šalyje – agentūra;
- b) aviacijos medicinos gydytojams (AMG):
  - 1) valstybės narės, kurioje yra pagrindinė AMG veiklos vieta, paskirta institucija;
  - 2) jeigu pagrindinė AMG veiklos vieta yra trečiojoje šalyje, – valstybės narės, į kurią AMG kreipiasi dėl AMG pažymėjimo išdavimo, paskirta institucija;
- c) bendrosios praktikos gydytojams (BPG) – valstybės narės, kuriai BPG praneša apie savo veiklą, paskirta institucija;
- d) profesinės sveikatos priežiūros specialistams (PSPS), vertinantiems keleivių salono įgulos narių sveikatos būklės tinkamumą, – valstybės narės, kuriai PSPS praneša apie savo veiklą, paskirta institucija.

MED.A.005 Taikymo sritis

Šioje dalyje nustatyti reikalavimai, susiję su:

- a) sveikatos pažymėjimo, kuris būtinas norint naudotis piloto licencijos arba piloto mokinio teisėmis, išdavimu, galiojimu, pratęsimu ir atnaujinimu;
- b) keleivių salono įgulos narių sveikatos būklės tinkamumu;
- c) AMG atestavimu ir
- d) BPG ir PSPS kvalifikacija.

MED.A.010 Apibrėžtys

Šioje dalyje vartojamų terminų apibrėžtys:

- akredituota medicininė išvada– išvada, kurią, remdamiesi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, padaro vienas arba keli licencijas išduodančiai institucijai priimtini medicinos ekspertai, kurie prirėikus atitinkamais atvejais konsultuojasi su skrydžių vykdymo ar kitais ekspertais,
- vertinimas– išvada apie asmens sveikatos būklės tinkamumą, grindžiama asmens sveikatos istorijos vertinimu ir (arba) aviacijos medicinos apžiūromis, kaip reikalaujama pagal šios dalies nuostatas, o prirėikus – papildomomis apžiūromis ir (arba) medicininiais tyrimais, pvz., elektrokardiograma (EKG), kraujospūdžio matavimu, kraujo tyrimais, rentgenograma ir kt.,
- tinkamas spalvų skyrimas– prašymo teikėjo gebėjimas lengvai skirti aviacijos srityje naudojamas spalvas ir teisingai atpažinti aviacinių žiburių spalvas,
- akių specialistas– oftalmologas arba akių priežiūros specialistas, turintis optometrinių kvalifikaciją ir parengtas atpažinti patologijas,

- apžiūra– tikrinimas, palpacija, perkusija, auskultacija ar kiti tyrimo metodai, ypač skirti ligai diagnozuoti,
- tyrimas– apžiūromis ir medicininiais tyrimais grindžiamas įtariamos prašymo teikėjo patologinės būklės vertinimas, siekiant nustatyti esamą prašymo teikėjo sveikatos būklę,
- licencijas išduodanti institucija– kompetentinga valstybės narės institucija, kuri išduoda licenciją arba į kurią asmuo kreipiasi dėl licencijos išdavimo, arba, jeigu asmuo dar nesikreipė dėl licencijos išdavimo, šioje dalyje nurodyta kompetentinga institucija,
- apribojimas– sveikatos pažymėjime, licencijoje arba keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadoje nurodyta sąlyga, kurios reikia laikytis naudojantis licencija arba keleivių salono įgulos nario liudijimo suteikiamomis teisėmis,
- refrakcijos yda– standartiniais metodais apskaičiuojamas, dioptrijomis matuojamas didžiausio ametropijos laipsnio emetropijos nuokrypis.

MED.A.015 Duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumas

Visi asmenys, dalyvaujantys atliekant medicininę apžiūrą, vertinimą ir išduodant pažymėjimus, užtikrina, kad visada būtų paisoma duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumo.

MED.A.020 Sveikatos būklės pablogėjimas

a) Licencijos turėtojas negali naudotis licencija ir su ja susijusiomis kvalifikacijomis arba pažymėjimo suteikiamomis teisėmis, jeigu:

- 1) žino, kad jo sveikatos būklė pablogėjo taip, jog jis gali nebepajėgti saugiai naudotis tomis teisėmis;
- 2) vartoja arba naudoja pagal receptą arba be recepto įsigytą vaistą, kuris galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama licencija suteikiamomis teisėmis;
- 3) jam taikomas poveikį skrydžio saugai galintis padaryti medikamentinis gydymas, chirurginis gydymas ar kitos procedūros.

b) Be to, licencijos turėtojas nedelsdamas konsultuojasi su aviacijos medicinos specialistais šiais atvejais:

- 1) jam atlikta operacija arba invazinė procedūra;
- 2) jis pradėjo nuolat vartoti kokį nors vaistą;
- 3) jis patyrė sunkų sužalojimą, dėl kurio negali vykdyti skrydžio įgulos nario funkcijų;
- 4) jis serga sunkia ilga, dėl kurios negali vykdyti skrydžio įgulos nario funkcijų;
- 5) dėl nėštumo;
- 6) jis pateko į ligoninę arba medicinos kliniką;
- 7) jam pirmą kartą prireikia korekcinų lęšių.

c) Tokiais atvejais:

- 1) 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimo turėtojas konsultuojasi su AMC arba AMG. AMC arba AMG vertina licencijos turėtojo sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar jo sveikatos būklė tinkama, kad jis galėtų vėl naudotis savo teisėmis;
- 2) LAPL sveikatos pažymėjimo turėtojas konsultuojasi su AMC ar AMG arba BPG, kuris pasirašė sveikatos pažymėjimą. AMC, AMG arba BPG vertina licencijos turėtojo sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar jo sveikatos būklė tinkama, kad jis galėtų vėl naudotis savo teisėmis.

- d) Keleivių salono įgulos narys negali vykdyti pareigų orlaivyje ir atitinkamais atvejais naudotis keleivių salono įgulos nario liudijimo suteikiamomis teisėmis, jeigu žino, jog jo sveikatos būklė pablogėjo taip, kad jis gali nebepajėgti vykdyti su sauga susijusių savo pareigų ir įsipareigojimų.
- e) Be to, jeigu keleivių salono įgulos nario sveikatos būklė tokia, kokia nurodyta b punkto 1–5 papunkčiuose, jis nedelsdamas konsultuojasi su AMG, AMC arba atitinkamai PSPS. AMG, AMC arba PSPS vertina keleivių salono įgulos nario sveikatos būklės tinkamumą ir nusprendžia, ar jo sveikatos būklė tinkama, kad jis galėtų vėl vykdyti su sauga susijusias savo pareigas.

MED.A.025 AMC, AMG, BPG ir PSPS prievolės

- a) Atlikdami medicininės apžiūras ir (arba) vertinimus, AMC, AMG, BPG ir PSPS:
- 1) užtikrina, kad su asmeniu būtų bendraujama jam suprantama kalba;
  - 2) informuoja asmenį apie neišsamios, netikslios ar klaidingos informacijos apie savo sveikatos istoriją pateikimo pasekmes.
- b) Užbaigę aviacijos medicinos apžiūras ir (arba) vertinimą, AMC, AMG, BPG ir PSPS:
- 1) praneša asmeniui apie tai, ar jo sveikatos būklė yra tinkama, netinkama arba kad jo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, AMC arba atitinkamai AMG;
  - 2) informuoja asmenį apie apribojimus, dėl kurių gali būti apribotos galimybės mokytis atlikti skrydį arba galimybės naudotis licencija, arba, kai taikytina, keleivių salono įgulos nario liudijimu suteikiamomis teisėmis;
  - 3) tais atvejais, kai asmens sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, informuoja asmenį apie teisę reikalauti, kad jo byla būtų persvarstyta; ir
  - 4) tais atvejais, kai vertinamas sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas, licencijas išduodančiai institucijai nedelsdami pateikia pasirašytą arba elektroniniu būdu patvirtintą išvadą su vertinimo rezultatais ir sveikatos pažymėjimo kopiją.
- c) AMC, AMG, BPG ir PSPS, vadovaudamiesi nacionalinės teisės aktais, saugo pagal šios dalies nuostatas atliktų medicininių apžiūrų ir vertinimų bei jų rezultatų įrašus.
- d) Kai tai būtina sveikatos pažymėjimų išdavimo ir (arba) priežiūros funkcijoms atlikti, AMC, AMG, BPG ir PSPS, gavę prašymą, kompetentingos institucijos paskirtam sveikatos būklės vertintojui pateikia visus aviacijos medicinos įrašus ir išvadas bei kitą atitinkamą informaciją.

2 SKIRSNIS

Su sveikatos pažymėjimais susiję reikalavimai

MED.A.030 Sveikatos pažymėjimai

- a) Pilotas mokinys gali skristi savarankiškai tik tuo atveju, jei turi sveikatos pažymėjimą, kurio reikia atitinkamai licencijai gauti.
- b) Prašymo išduoti lengvojo orlaivio piloto licenciją (LAPL) teikėjas ir tokios licencijos turėtojas turi turėti bent LAPL sveikatos pažymėjimą.
- c) Prašymo išduoti piloto mėgėjo licenciją (PPL), sklandytuvo piloto licenciją (SPL) arba oro baliono piloto licenciją (BPL) teikėjas ir tokių licencijų turėtojas turi turėti bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą.
- d) Prašymo išduoti SPL arba BPL teikėjas ir tokių licencijų turėtojas, kuris dalyvauja komerciniuose sklandytuvų arba oro balionų skrydžiuose, turi turėti bent 2 klasės sveikatos pažymėjimą.
- e) Jeigu PPL arba LAPL papildoma skrydžio naktį kvalifikacija, licencijos turėtojas turi gebėti tinkamai skirti spalvas.
- f) Prašymo išduoti komercinės aviacijos piloto licenciją (CPL), daigianarės įgulos piloto licenciją (MPL) arba avialinijų transporto piloto licenciją (ATPL) teikėjas ir tokių licencijų turėtojas turi turėti 1 klasės sveikatos pažymėjimą.
- g) Jeigu PPL papildoma skrydžio pagal prietaisus kvalifikacija, 1 klasės sveikatos pažymėjimo turėtojams nustatytu periodiškumu ir taikant jiems nustatytus standartus licencijos turėtojui atliekami grynojo tono audiometriniai tyrimai.
- h) Licencijos turėtojas jokių metų negali turėti daugiau kaip vieno pagal šios dalies nuostatas išduoto sveikatos pažymėjimo.

MED.A.035 Sveikatos pažymėjimo prašymo teikimas

- a) Sveikatos pažymėjimo prašymas rengiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma.
- b) Sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas atitinkamai AMC, AMG arba BPG pateikia:
- 1) tapatybę patvirtinantį dokumentą;
  - 2) pasirašytą deklaraciją, kurioje:
    - i) pateikiami su jo sveikatos istorija susiję medicininiai duomenys;
    - ii) nurodoma, ar anksčiau buvo atlikta apžiūra sveikatos pažymėjimui gauti, ir, jeigu taip, kas šią apžiūrą atliko ir kokie buvo jos rezultatai;
    - iii) nurodoma, ar jo sveikatos būklė kada nors buvo įvertinta kaip netinkama, arba jo sveikatos pažymėjimas buvo panaikintas ar sustabdytas jo galiojimas.
- c) Prašymo pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą teikėjas AMC, AMG arba BPG pateikia sveikatos pažymėjimą prieš atliekant atitinkamas apžiūras.

MED.A.040 Sveikatos pažymėjimo išdavimas, pratęsimas ir atnaujinimas

- a) Sveikatos pažymėjimas išduodamas, pratęsiamas arba atnaujinamas tik užbaigus reikiamas medicininės apžiūras ir (arba) vertinimus bei atlikus sveikatos būklės tinkamumo vertinimą.
- b) *Pirminių sveikatos pažymėjimų išdavimas*
1. 1 klasės sveikatos pažymėjimus išduoda AMC.
  2. 2 klasės sveikatos pažymėjimus išduoda AMC arba AMG.
  3. LAPL sveikatos pažymėjimus išduoda AMC, AMG arba, jeigu tokia galimybė numatyta valstybės narės, kurioje išduodama licencija, nacionalinės teisės aktuose, – BPG.
- c) Sveikatos pažymėjimų pratęsimas ir atnaujinimas
1. 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimus pratęsia ar atnaujina AMC arba AMG.
  2. LAPL sveikatos pažymėjimus pratęsia ar atnaujina AMC, AMG arba, jeigu tokia galimybė numatyta valstybės narės, kurioje išduodama licencija, nacionalinės teisės aktuose, – BPG.
- d) AMC, AMG arba BPG sveikatos pažymėjimą išduoda, jį pratęsia arba atnaujina tik jeigu:
- 1) prašymo teikėjas pateikė išsamią sveikatos istoriją ir, jei to reikalauja AMC, AMG ar BPG, savo gydytojo arba medicinos specialistų atliktų medicininių apžiūrų ir medicininių tyrimų rezultatus; ir
  - 2) AMC, AMG arba BPG, siekdami įsitikinti, kad prašymo teikėjas atitinka visus atitinkamus šios dalies reikalavimus, atliko medicininius apžiūromis ir medicininiais tyrimais, kurie būtini norint gauti atitinkamą sveikatos pažymėjimą, grindžiamą aviacijos medicinos vertinimą.
- e) Jeigu yra klinikinių indikacijų, prieš išduodamas, pratęsdamas arba atnaujinamas sveikatos pažymėjimą AMG, AMC arba, jei prašymo teikėjo byla perduota licencijas išduodančiai institucijai, – ta institucija gali paprašyti prašymo teikėjo atlikti papildomas medicininės apžiūras ir tyrimus.
- f) Licencijas išduodanti institucija gali išduoti arba atitinkamai atvejais pakartotinai išduoti sveikatos pažymėjimą, jeigu:
- 1) jai perduota prašymo teikėjo byla;
  - 2) ji nustatė, kad būtina pakoreguoti pažymėjime nurodytą informaciją.

MED.A.045 Sveikatos pažymėjimo galiojimas, pratęsimas ir atnaujinimas**a) Galiojimas**

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimai galioja 12 mėnesių.
2. 1 klasės sveikatos pažymėjimų galiojimo laikotarpis sutrumpinamas iki 6 mėnesių:
  - i) licencijų turėtojams, kurie dalyvauja vienpiločiuose komercinio oro transporto keleiviniuose skrydžiuose ir kuriems yra suėję 40 metų;
  - ii) licencijų turėtojams, kuriems yra suėję 60 metų.
3. 2 klasės sveikatos pažymėjimai galioja:
  - i) 60 mėnesių, kol licencijos turėtoji sueina 40 metų. Sveikatos pažymėjimas, išduotas iki sueinant 40 metų, nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 42 metai;
  - ii) 24 mėnesius, kai licencijos turėtoji yra nuo 40 iki 50 metų. Sveikatos pažymėjimas, išduotas iki sueinant 50 metų, nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 51 metai; ir
  - iii) 12 mėnesių, jeigu licencijos turėtoji daugiau kaip 50 metų.
4. LAPL sveikatos pažymėjimai galioja:
  - i) 60 mėnesių, kol licencijos turėtoji sueina 40 metų. Sveikatos pažymėjimas, išduotas iki sueinant 40 metų, nustoja galioti, kai licencijos turėtoji sueina 42 metai;
  - ii) 24 mėnesius, jeigu licencijos turėtoji daugiau kaip 40 metų.
5. Sveikatos pažymėjimo, įskaitant su juo susijusią apžiūrą arba specialų tyrimą, galiojimo terminas:
  - i) nustatomas pagal prašymo teikėjo amžių tą dieną, kurią atlikta medicininė apžiūra; ir
  - ii) skaičiuojamas nuo dienos, kurią atlikta medicininė apžiūra, jeigu sveikatos pažymėjimas išduodamas pirmą kartą arba atnaujinamas, o jeigu sveikatos pažymėjimas pratęsiamas – nuo ankstesnio sveikatos pažymėjimo galiojimo termino pabaigos.

b) Pratęsimas

Sveikatos pažymėjimo pratęsimui reikalingas apžiūras ir (arba) vertinimus galima atlikti likus ne daugiau kaip 45 dienoms iki sveikatos pažymėjimo galiojimo termino pabaigos.

c) Atnaujinimas

1. Jeigu sveikatos pažymėjimo turėtojas neįvykdo b punkto reikalavimų, reikalaujama atlikti sveikatos pažymėjimui atnaujinti skirtą apžiūrą ir (arba) vertinimą.
2. 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimų atveju:
  - i) jeigu sveikatos pažymėjimo galiojimas baigėsi daugiau kaip prieš 2 metus, AMC arba AMG atlieka sveikatos pažymėjimui atnaujinti skirtą apžiūrą tik įvertinę prašymo teikėjo aviacijos medicinos dokumentus;
  - ii) jeigu sveikatos pažymėjimo galiojimas baigėsi daugiau kaip prieš 5 metus, taikomi pirminiam sveikatos pažymėjimo išdavimui galiojantys reikalavimai, o vertinimas atliekamas pagal pratęsimo reikalavimus.
3. LAPL sveikatos pažymėjimų atveju AMC, AMG arba BPG vertina prašymo teikėjo sveikatos istoriją ir atlieka aviacijos medicinos apžiūrą ir (arba) vertinimą pagal MED.B.095 dalies nuostatas.

MED.A.050 Bylos perdavimas

- a) Jeigu 1 arba 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai pagal MED. B.001 dalies nuostatas, AMC arba AMG atitinkamus medicinos dokumentus perduoda licencijas išduodančiai institucijai.

- b) Jeigu LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama AMG arba AMC pagal MED.B.001 dalies nuostatas, BPG atitinkamus medicinos dokumentus perduoda AMC arba AMG.

B SKYRIUS

SU PILOTŲ SVEIKATOS PAŽYMĖJIMAI SUSIJĘ REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

MED.B.001 Sveikatos pažymėjimų apribojimai

a) 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimų apribojimai

1. Jeigu prašymo teikėjas atitinka ne visus atitinkamos klasės sveikatos pažymėjimo reikalavimus, tačiau manoma, kad jis nekels pavojaus skrydžio saugai, AMC arba AMG:
  - i) tais atvejais, kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, perduoda sprendimą dėl prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo svarstyti licencijas išduodančiai institucijai, kaip nurodyta šiame skyriuje;
  - ii) tais atvejais, kai perdavimas licencijas išduodančiai institucijai nenumatytas, – vertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir prireikus išduoda sveikatos pažymėjimą su apribojimu (-ais);
  - iii) tais atvejais, kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo, – vertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir prireikus, pasikonsultavę su licencijas išduodančia institucija, išduoda sveikatos pažymėjimą su apribojimu (-ais);
  - iv) gali pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą su tokiu pat apribojimu, neperduodami prašymo teikėjo bylos licencijas išduodančiai institucijai.

b) LAPL sveikatos pažymėjimų apribojimai

1. Jeigu BPG, tinkamai apsvarstęs prašymo teikėjo sveikatos istoriją, padaro išvadą, kad prašymo teikėjas atitinka ne visus sveikatos būklės tinkamumo reikalavimus, BPG perduoda prašymo teikėjo (išskyrus prašymų teikėjus, kuriems turi būti taikomas tik su korekcinėmis lėšėmis susijęs apribojimas) bylą AMC arba AMG.
2. Tais atvejais, kai LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama AMC arba AMG, AMC arba AMG deramai atsižvelgia į MED.B.095 dalies nuostatas, įvertina, ar prašymo teikėjas gali saugiai vykdyti savo pareigas, laikydamasis vieno ar daugiau sveikatos pažymėjime nurodytų apribojimų, ir prireikus išduoda sveikatos pažymėjimą su apribojimu (-ais). AMC arba AMG visada apsvarsto, ar nereiktų uždrausti pilotui skraidinti keleivių (nustatyti keleivių vežimo apribojimą (OPL)).
3. BPG gali pratęsti arba atnaujinti LAPL sveikatos pažymėjimą su tokiu pat apribojimu, neperduodamas prašymo teikėjo bylos AMC arba AMG.

c) Vertinant apribojimo būtinumą, visų pirma atsižvelgiama:

1. į tai, ar akredituotoje medicininėje išvadoje nurodyta, kad tuo atveju, jei ypatingomis aplinkybėmis prašymo teikėjas neatitiktų kurio nors kiekybinio ar kito reikalavimo, prašoma licencija suteikiamomis teisėmis būtų naudojama taip, kad nekiltų pavojaus skrydžio saugai;
2. į prašymo teikėjo gebėjimus, įgūdžius ir patirtį, susijusius su vykdytina veikla.

d) Veiklos apribojimų kodai

1. Su daugiapilotės įgulos veikla susijęs apribojimas (OML – Taikomas tik 1 klasės sveikatos pažymėjimams)
  - i) Jeigu CPL, ATPL ar MPL turėtojas atitinka ne visus 1 klasės sveikatos pažymėjimo reikalavimus, ir jo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, vertinama, ar jam gali būti išduotas sveikatos pažymėjimas su OML apribojimu „gali vykdyti skrydį tik kaip kvalifikuotas antrasis pilotas arba kartu su kvalifikuotu antruoju pilotu“. Šį vertinimą atlieka licencijas išduodanti institucija.

- ii) Sveikatos pažymėjimo su OML apribojimu turėtojas, atlikdamas daugiapiločius skrydžius, orlaivį valdo tik jei kitas pilotas turi tinkamą kvalifikaciją atitinkamo tipo orlaiviui valdyti, jam netaikomas OML apribojimas ir dar nesuėję 60 metų.
    - iii) Su 1 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį OML apribojimą gali nustatyti ir panaikinti tik licencijas išduodanti institucija.
  2. Su saugos pilotu susijęs apribojimas (OSL – Taikomas 2 klasės sveikatos pažymėjimo ir LAPL suteikiamoms teisėms)
    - i) Sveikatos pažymėjimo su OSL apribojimu turėtojas orlaivį valdo tik jeigu kitas pilotas turi tinkamą kvalifikaciją vykdyti atitinkamos klasės ar tipo orlaivio įgulos vado pareigas, orlaivyje yra sudvejintas valdymas ir kitas pilotas užima vietą prie vairų.
    - ii) Su 2 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį OSL apribojimą gali nustatyti arba panaikinti AMC arba AMG, pasikonsultavę su licencijas išduodančia institucija.
  3. Keleivių vežimo apribojimas (OPL – Taikomas 2 klasės sveikatos pažymėjimo ir LAPL suteikiamoms teisėms)
    - i) Sveikatos pažymėjimo su OPL apribojimu turėtojas orlaivį valdo tik jeigu jame nėra keleivių.
    - ii) Su 2 klasės sveikatos pažymėjimais susijusį OPL apribojimą gali nustatyti AMC arba AMG, pasikonsultavę su licencijas išduodančia institucija.
    - iii) Su LAPL sveikatos pažymėjimu susijusį OPL apribojimą gali nustatyti AMC arba AMG.
- e) Sveikatos pažymėjimo turėtoji gali būti nustatytas bet koks kitas apribojimas, jeigu to reikia skrydžio saugai užtikrinti.
- f) Bet koks sveikatos pažymėjimo turėtoji nustatytas apribojimas nurodomas sveikatos pažymėjime.

2 SKIRSNIS

Su 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimais susiję medicininiai reikalavimai

MED.B.005 Bendrosios nuostatos

- a) Sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas:
  - 1) neturi įgimtų ar įgytų anomalijų;
  - 2) neserga aktyviomis, latentinėmis, ūmiomis ar lėtinėmis ligomis ir neturi negalių;
  - 3) neturi žaizdų, sužalojimų arba operacijos padarinių;
  - 4) jam nepasireiškia pagal receptą arba be recepto išgyto vartojamo terapinio, diagnostinio arba profilaktinio vaisto poveikis ar šalutinis poveikis,kurie sukeltų tam tikrų funkcinių sutrikimų, galinčių sutrukdyti saugiai naudotis atitinkama licencija suteikiamomis teisėmis, arba dėl kurių prašymo teikėjas staiga galėtų nebepajėgti saugiai naudotis licencija suteikiamomis teisėmis.
- b) Tais atvejais, kai sprendimas dėl 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo perduodamas svarstyti licencijas išduodančiai institucijai, ši institucija gali pavesti tokį sprendimą priimti AMC, išskyrus atvejus, kai reikia nustatyti OML apribojimą.
- c) Tais atvejais, kai teisė priimti sprendimą dėl 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumo perduodama licencijas išduodančiai institucijai, ši institucija gali pavesti tokį sprendimą priimti AMC arba AMG, išskyrus atvejus, kai reikia nustatyti OSL apribojimą arba OPL apribojimą.

MED.B.010 Širdies ir kraujagyslių sistema

a) Apžiūra

1. Standartinė 12 derivacijų EKG ramybės būsenoje atliekama ir jos aprašymas rengiamas, kai yra klinikinių indikacijų, ir:
  - i) tais atvejais, kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, – per apžiūrą, kuri atliekama pirmą kartą išduodant sveikatos pažymėjimą; vėliau kas 5 metus, kol prašymo teikėjui sueis 30 metų; kas 2 metus, kol prašymo teikėjui sueis 40 metų; kasmet, kol prašymo teikėjui sueis 50 metų, taip pat per visas sveikatos pažymėjimui pratęsti arba atnaujinti skirtas apžiūras;
  - ii) tais atvejais, kai prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo, – per pirmąją apžiūrą, kuri atliekama po to, kai prašymo teikėjui sueina 40 metų, o kai prašymo teikėjui sueina 50 metų, – kas 2 metus.

2. Jei yra klinikinių indikacijų, reikalaujama atlikti išplėstinį širdies ir kraujagyslių sistemos veiklos vertinimą.
  3. Tais atvejais, kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, išplėstinis širdies ir kraujagyslių sistemos veiklos vertinimas atliekamas per pirmąją sveikatos pažymėjimui pradžiai arba atnaujinti skirtą apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 65 metai, o vėliau – kas 4 metus.
  4. Tais atvejais, kai prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, lipidų (įskaitant cholesterolį) kiekį kraujo serume reikalaujama ištyri per apžiūrą, kuri atliekama pirmą kartą išduodant sveikatos pažymėjimą, ir per pirmąją apžiūrą po to, kai prašymo teikėjui sueina 40 metų.
- b) *Širdies ir kraujagyslių sistema. Bendrosios nuostatos*
1. Prašymo teikėjas neturi turėti širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų, kurie galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
  2. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jeigu prašymo teikėjui:
    - i) nustatyta krūtinės arba suprarenalinės pilvo aortos dalies aneurizma (iki operacijos arba po jos);
    - ii) nustatyta reikšminga širdies vožtuvo funkcinė anomalija;
    - iii) persodinta širdis arba širdis ir plaučiai.
  3. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, jeigu jo sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurią nors toliau nurodytą būklę arba tokia būklė diagnozuota:
    - i) periferinių arterijų liga (prieš operaciją arba po jos);
    - ii) pilvo aortos aneurizma (prieš operaciją arba po jos);
    - iii) funkcinio požiūriu nereikšmingos širdies vožtuvų anomalijos;
    - iv) atlikta širdies vožtuvo operacija;
    - v) širdiplėvės, miokardo arba endokardo anomalija;
    - vi) įgimta širdies anomalija (prieš korekcinę operaciją arba po jos);
    - vii) pasikartojanti vazovagalinė sinkopė;
    - viii) arterijų arba venų trombozė;
    - ix) plaučių embolija;
    - x) širdies ir kraujagyslių sistemos liga, dėl kurios prašymo teikėjui reikia taikyti sisteminės antikoagulantų terapijos gydymą.
  4. Jeigu 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui diagnozuota viena iš 2 ir 3 papunkčiuose nurodytų būklių, sveikatos būklės tinkamumo vertinimą, konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija, galima atlikti tik jei prašymo teikėjo sveikatos būklę įvertino kardiologas.
- c) *Kraujospūdis*
1. Kraujospūdis matuojamas per kiekvieną apžiūrą.
  2. Prašymo teikėjo kraujospūdis turi atitikti normos ribas.
  3. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo:
    - i) kuriam nustatyta simptominė hipotenzija; arba
    - ii) kurio sistolinis kraujospūdis atliekant apžiūrą nuolat viršija 160 mmHg ir (arba) diastolinis kraujospūdis viršija 95 mmHg (taikant gydymą arba jo netaikant),sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

4. Pradėjus vartoti vaistus kraujospūdžiui kontroliuoti, reikalaujama laikinai sustabdyti sveikatos pažymėjimo galiojimą, siekiant įsitikinti, kad prašymo teikėjui nėra pasireiškęs reikšmingas vaisto šalutinis poveikis.

d) *Vainikinių arterijų liga*

1. Jei 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui:

- i) įtariama miokardo išemija,

- ii) nustatyta besimptomė lengvos formos vainikinių arterijų liga, dėl kurios prašymo teikėjui nereikia taikyti gydymo vaistais nuo krūtinės anginos,

jo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, taip pat atliekamas kardiologinis jo būklės vertinimas, siekiant įsitikinti, jog nėra miokardo išemijos – tik tuomet gali būti atliekamas sveikatos būklės tinkamumo vertinimas.

2. Prieš vertinant 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota kuri nors 1 papunktyje nurodyta būklė, sveikatos būklės tinkamumą, atliekamas kardiologinis jo būklės vertinimas.

3. Prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jeigu jam nustatyta:

- i) miokardo išemija;

- ii) simptominė vainikinių arterijų liga;

- iii) vaistais kontroliuojamos vainikinių arterijų ligos simptomai.

4. Prašymo pirmą kartą išduoti 1 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jeigu jo sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurią nors toliau nurodytą būklę arba tokia būklė diagnozuota:

- i) miokardo išemija;

- ii) miokardo infarktas;

- iii) atlikta revaskuliarizacija dėl vainikinių arterijų ligos.

5. Jei po miokardo infarkto arba po operacijos, atliktos dėl vainikinių arterijų ligos, 2 klasės sveikatos pažymėjimo teikėjui nepasireiškia jokių simptomų, sveikatos būklės tinkamumo vertinimą, konsultuojantis su licencijų išdavimo institucija, galima atlikti tik jei šio prašymo teikėjo būklės kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami. Prašymo pratęsti 1 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.

e) *Širdies ritmo ir laidumo sutrikimai*

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, jei jam nustatyta reikšmingų širdies laidumo arba ritmo sutrikimų, įskaitant bet kurį iš šių sutrikimų:

- i) prieširdžių ritmo sutrikimas, įskaitant paroksizminę arba pastovią sinoatrijinę disfunkciją, prieširdžių virpėjimą ir (arba) plazdėjimą ir besimptomes sinusines pauzes;

- ii) visiška kairiosios Hiso pluošto kojytės blokada;

- iii) II tipo (*Mobitz*) atrioventrikulinė blokada;

- iv) plačių ir (arba) siaurų QRS kompleksų tachikardija;

- v) skilvelių priešlaikinis sujaudinimas;

- vi) besimptomis QT intervalo pailgėjimas;

- vii) Brugados sindromo požymiai elektrokardiogramoje.

2. Jei 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui diagnozuota kuri nors 1 papunktyje nurodyta būklė, sveikatos būklės tinkamumo vertinimą, konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija, galima atlikti tik jei šio prašymo teikėjo būklės kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

3. Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta:

- i) dalinė Hiso pluošto kojytės blokada;
- ii) visiška dešinėsios Hiso pluošto kojytės blokada;
- iii) pastovus elektrinės širdies ašies nukrypimas į kairę;
- iv) besimptomė sinusinė bradikardija;
- v) besimptomė sinusinė tachikardija;
- vi) besimptomiai pavieniai vienodi supraventrikuliniai arba skilveliniai ektopiniai kompleksai;
- vii) pirmo laipsnio atrioventrikulinė blokada;
- viii) I tipo (*Mobitz*) atrioventrikulinė blokada,

sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu nėra kitų anomalijų ir jei prašymo teikėjo būklės kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

4. Jei prašymo teikėjo sveikatos istorijoje yra duomenų apie:

- i) taikytą abliacinę terapiją,
- ii) įstatytą širdies stimuliatorių,

sveikatos būklės tinkamumo vertinimas atliekamas tik jei širdies ir kraujagyslių sistemos veiklos vertinimo rezultatai yra patenkinami. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

5. Prašymo teikėjo sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, jeigu:

- i) nustatyta simptominė sinusinio prieširdžio liga;
- ii) nustatyta visiška atrioventrikulinė blokada;
- iii) nustatytas simptominis QT intervalo pailgėjimas;
- iv) implantuotas automatinis defibriliatorius;
- v) implantuotas širdies stimuliatorius skilvelių tachikardijai gydyti.

MED.B.015 Kvėpavimo sistema

- a) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta reikšmingų plaučių veiklos sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti tinkamai atkūrus plaučių veiklą.
- b) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo plaučių veiklos tyrimai turi būti atliekami per pirminę apžiūrą ir, jei yra klinikinių indikacijų.
- c) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo plaučių veiklos tyrimai turi būti atliekami, jei yra klinikinių indikacijų.
- d) Jei prašymo teikėjo sveikatos istorijoje yra duomenų apie kurią nors toliau nurodytą būklę arba tokia būklė diagnozuota:
  - 1) astma, kurią reikia gydyti vaistais;
  - 2) aktyvi kvėpavimo sistemos uždegiminė liga;
  - 3) aktyvi sorkoidozė;
  - 4) pneumotoraksas;
  - 5) miego apnėjos sindromas;

6) atlikta didelė krūtinės ląštos operacija;

7) atlikta pneumonektomija,

sveikatos būklės tinkamumas vertinamas tik jei kvėpavimo sistemos vertinimo rezultatai yra patenkinami. Jei prašymo teikėjui diagnozuotos 3 ir 5 papunkčiuose nurodytos būklės, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas tik jei prašymo teikėjo būklės kardiologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

e) Aviacijos medicinos vertinimas:

1) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota kuri nors d punkte nurodyta būklė, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;

2) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas, kuriam diagnozuota kuri nors d punkte nurodyta būklė, vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

f) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam pašalintas visas plautis, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

MED.B.020 Virškinimo sistema

a) Prašymo teikėjas neserga funkcinėmis ar struktūrinėmis virškinimo trakto ar jo priklausinių ligomis, kurios galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-iomis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.

b) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyti virškinimo organų ar jų priklausinių ligų arba chirurginių intervencijų padariniai (ypač nepraeinamumas dėl susiaurėjimo ar suspaudimo), dėl kurių skrydžio metu galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

c) Prašymo teikėjas neturi turėti išvaržų, dėl kurių gali atsirasti ūmaus sveikatos sutrikimo simptomų.

d) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta virškinimo sistemos sutrikimų, įskaitant:

1) pasikartojantį dispepsijos sutrikimą, dėl kurio būtina vartoti vaistus;

2) pankreatitą;

3) simptominę tulžies pūslės akmenligę;

4) lėtinę uždegiminę žarnų ligą, apie kurią yra duomenų prašymo teikėjo sveikatos istorijoje arba kuri diagnozuota;

5) po virškinimo organų ar jų priklausinių chirurginės operacijos, įskaitant visą ar dalinį organo pašalinimą ar šuntavimą,

sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą galima vertinti sėkmingai užbaigus gydymą arba prašymo teikėjui visiškai pasveikus po chirurginės operacijos bei gavus patenkinamų gastroenterologinio vertinimo rezultatų.

e) Aviacijos medicinos vertinimas:

1) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuotos 2, 4 ir 5 papunkčiuose nurodytos būklės, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;

2) 2 klasės sveikatos pažymėjimą prašymo teikėjo, sergančio pankreatitu, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

MED.B.025 Medžiagų apykaitos ir endokrininė sistema

a) Prašymo teikėjas neturi funkcinį ar struktūrinių medžiagų apykaitos, mitybos ar endokrininės sistemos sutrikimų, kurie galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.

b) Prašymo teikėjo, turinčio medžiagų apykaitos, mitybos ar endokrininės sistemos sutrikimų, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu įrodoma, kad tokia jo sveikatos būklė stabiliai, o aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami.

c) *Cukrinis diabetas*

1. Cukriniu diabetu sergančio prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti insuliną, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

2. Cukriniu diabetu sergančio prašymo teikėjo, kuriam nereikia vartoti insulino, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, išskyrus atvejus, kai galima įrodyti, kad cukraus kiekis kraujyje kontroliuojamas.

d) Aviacijos medicinos vertinimas:

- 1) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti ne insuliną, o kitus cukraus kiekį kraujyje reguliuojančius vaistus, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;
- 2) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam būtina vartoti ne insuliną, o kitus cukraus kiekį kraujyje reguliuojančius vaistus, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

MED.B.030 Hematologija

a) Prašymo teikėjas neserga hematologinėmis ligomis, kurios galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.

b) Jei prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, hemoglobino kiekis tiriama per kiekvieną sveikatos pažymėjimui išduoti skirtą apžiūrą.

c) Prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota tam tikra hematologinė būklė, pavyzdžiui:

- 1) su krešėjimu, hemoragija arba tromboze susijęs sutrikimas;
- 2) lėtinė leukemija,

sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami.

d) Aviacijos medicinos vertinimas:

- 1) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota kuri nors c punkte nurodyta būklė, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;
- 2) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota kuri nors c punkte nurodyta būklė, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

e) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, jeigu jam diagnozuota kuri nors toliau nurodyta hematologinė būklė:

- 1) hemoglobino kiekio kraujyje nukrypimas nuo normos, įskaitant mažakraujystę, policitemiją arba hemoglobinopatiją ir kt.;
- 2) reikšmingas limfmazgių padidėjimas;
- 3) blužnies padidėjimas.

MED.B.035 Urogenitalinė sistema

a) Prašymo teikėjas neserga funkcinėmis ar struktūrinėmis inkstų ar urogenitalinės sistemos ar jos priklausinių ligomis, kurios galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.

b) Šlapimo tyrimas atliekamas per kiekvieną aviacijos medicinos apžiūrą. Šlapimo tyrimo rezultatai turi būti be patologinių pokyčių rodančių nukrypimų nuo normos.

c) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyti inkstų arba šlapimtakių ligų arba chirurginių procedūrų padariniai (ypač nepraeinamumas dėl susiaurėjimo arba suspaudimo), dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

d) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta urogenitalinės sistemos sutrikimų, pavyzdžiui:

- 1) inkstų liga;
- 2) šlapimtakių akmenligė, arba sveikatos istorijoje yra duomenų apie inkstų koliką,

sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu inkstų veiklos ir urologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.

e) Prašymo teikėjo, kuriam atlikta didelė šlapimo organų sistemos operacija, per kurią buvo pašalintas visas organas ar organo dalis arba atliktas šuntavimas, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, o prieš vertinant prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumą jam visiškai pasveikus atliekamas pakartotinis sveikatos būklės vertinimas. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, kad jo sveikatos būklė būtų pakartotinai įvertinta.

MED.B.040 Infekcinės ligos

- a) Prašymo teikėjo sveikatos istorijoje nėra duomenų apie infekcinę ligą, kuri galėtų trukdyti saugiai naudotis turima atitinkama licencija suteikiamomis teisėmis, arba nėra nustatyta tokios ligos klinikinė diagnozė.
- b) ŽIV infekuoto prašymo teikėjo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu aviacijos medicinos vertinimo rezultatai yra patenkinami. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.

MED.B.045 Akušerija ir ginekologija

- a) Prašymo teikėjai neturi būti diagnozuotas joks funkcinis arba struktūrinis akušerinis ar ginekologinis sutrikimas, kuris galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- b) Prašymo teikėjos, kuriai atlikta didelė ginekologinė operacija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, kol ji visiškai pasveiks.
- c) *Nėštumas*
1. Jeigu AMC arba AMG mano, kad nėščios licencijos turėtojos sveikatos būklė tinkama, kad ji galėtų naudotis savo teisėmis, AMC arba AMG sutrumpina sveikatos pažymėjimo galiojimo terminą iki 26-os gestacijos savaitės pabaigos. Šiam laikotarpiui pasibaigus, pažymėjimo galiojimas sustabdomas. Sustabdyto pažymėjimo galiojimas atnaujinamas pasibaigus nėštumui ir prašymo teikėjos sveikatos būklei visiškai atsistatius.
  2. 1 klasės sveikatos pažymėjimo turėtoja naudojami licencijomis suteikiamomis teisėmis tik iki 26-os gestacijos savaitės, laikydama OML apribojimo. Nepaisydamas šiuo atveju MED. B.001 dalies nuostatų, AMC arba AMG gali nustatyti arba panaikinti OML apribojimą.

MED.B.050 Raumenų ir skeleto sistema

- a) Prašymo teikėjui neturi būti nustatyta įgimtų ar įgytų kaulų, sąnarių, raumenų ar sausgyslių anomalijų, kurios galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- b) Prašymo teikėjo ūgis sėdint, rankų ir kojų ilgis bei raumenų stiprumas turi būti pakankami, kad jis galėtų saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- c) Prašymo teikėjo raumenų ir skeleto sistemos funkcionalumas turi būti pakankamas, kad jis galėtų saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis. Prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

MED.B.055 Psichiatrija

- a) Prašymo teikėjo sveikatos istorijoje neturi būti duomenų apie ūmias, lėtines, įgimtas ar įgytas psichikos ligas, negalias, būkles ar sutrikimus, kurie galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis, arba neturi būti nustatyta tokių ligų, negalių, būklių ar sutrikimų klinikinė diagnozė.
- b) Prašymo teikėjo, kuris dėl alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų vartojimo ar piktnaudžiavimo jais turi protinių ar elgesio sutrikimų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama, kol prašymo teikėjas pasveiks ir nustos vartoti tas medžiagas, o po sėkmingo gydymo bus gauta patenkinamų jo psichikos būklės vertinimo rezultatų. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.
- c) Prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota tam tikra psichikos būklė, pavyzdžiui:
- 1) nuotaikų sutrikimai;
  - 2) neurotiniai sutrikimai;
  - 3) asmenybės sutrikimai;
  - 4) protiniai arba elgesio sutrikimai,
- sveikatos būklės tinkamumas vertinamas tik jei prašymo teikėjo psichikos būklės vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- d) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie vieną ar kelis bandymus tyčia susižaloti, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumas vertinamas tik jei jo psichikos būklės vertinimo rezultatai yra patenkinami.

e) Aviacijos medicinos vertinimas:

- 1) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota kuri nors b, c ar d punkte nurodyta būklė, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;
- 2) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam diagnozuota kuri nors b, c ar d punkte nurodyta būklė, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

f) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie šizofreniją, šizotipinius arba kliesesinius sutrikimus, arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

MED.B.060 Psichologija

- a) Prašymo teikėjas neturi turėti psichologinių problemų, kurios galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- b) Gali reikėti psichologinio vertinimo, kuris atliekamas per specializuotą psichiatrinių arba neurologinių patikrinimą arba papildomai.

MED.B.065 Neurologija

- a) Prašymo teikėjo sveikatos istorijoje neturi būti duomenų apie neurologinę būklę, kuri galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis, arba neturi būti nustatyta tokios būklės klinikinė diagnozė.
- b) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta klinikinė diagnozė arba kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie:

- 1) epilepsiją;
- 2) pasikartojančius sąmonės sutrikimo dėl neaiškios priežasties epizodus,
sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

c) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta klinikinė diagnozė arba kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie:

- 1) epilepsiją, kuri nepasikartojė po to, kai prašymo teikėjui suėjo 5 metai;
- 2) epilepsiją, kuri nepasikartojė ir kurios gydymas baigtas prieš daugiau kaip 10 metų;
- 3) epilepsijai būdingus elektroencefalogramos (EEG) nukrypimus nuo normos ir židines lėtasias bangas;
- 4) progresuojančią arba neprogresuojančią nervų sistemos ligą;
- 5) vienintelį sąmonės sutrikimo dėl neaiškios priežasties epizodą;
- 6) sąmonės netekimą po galvos traumos;
- 7) atvirą galvos smegenų sužalojimą;
- 8) stuburo arba periferinių nervų pažeidimą,

sveikatos būklės tinkamumas vertinamas tik jei atliktas išsamesnis prašymo teikėjo vertinimas. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

MED.B.070 Regėjimas

- a) Prašymo teikėjui neturi būti nustatyta įgimtų ar įgytų, ūmių ar lėtinių akių funkcijos ar jų priklausinių anomalijų ar aktyvių patologijų ir akių operacijos ar traumos padarinių, kurie galėtų trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.

b) Apžiūra

1. 1 klasės sveikatos pažymėjimo atveju:

- i) išsamus akių tyrimas atliekamas per pirminę apžiūrą ir periodiškai atsižvelgiant į refrakciją ir akies funkcines savybes; ir
- ii) įprastas akių tyrimas atliekamas per visas sveikatos pažymėjimui pratęsti ir atnaujinti skirtas apžiūras.

2. 2 klasės sveikatos pažymėjimo atveju:

- i) įprastas akių tyrimas atliekamas per pirminę apžiūrą ir visas sveikatos pažymėjimui pratęsti ir atnaujinti skirtas apžiūras; ir
- ii) išsamus akių tyrimas atliekamas, jei yra klinikinių indikacijų.

c) Regėjimas į tolį su korekcinėmis priemonėmis arba be jų turi būti:

- 1) jei prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo: kiekvienos akies atskirai – 6/9 (0,7) arba geresnis, o abiejų akių kartu – 6/6 (1,0) arba geresnis;
  - 2) jei prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo: kiekvienos akies atskirai – 6/12 (0,5) arba geresnis, o abiejų akių kartu – 6/9 (0,7) arba geresnis. Prašymo teikėjo, kurio regėjimas viena akimi neatitinka standarto, sveikatos būklė, pasikonsultavus su licencijas išduodančia institucija, gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami;
  - 3) prašymo pirmą kartą išduoti 1 klasės sveikatos pažymėjimą teikėjo, kurio regėjimas viena akimi neatitinka standarto, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. Kai, pratęsiant sveikatos pažymėjimą, prašymo teikėjo regėjimas viena akimi nebeatitinka standarto, jo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai, o prašymo teikėjo sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu tokia jo būklė negali sutrukdyti saugiai naudotis turima licencija.
- d) Prašymo teikėjas turi galėti perskaityti N5 regėjimo tikrinimo (arba lygiavertę) lentelę 30–50 cm atstumu, o N14 (arba lygiavertę) lentelę – 100 cm atstumu (naudodamas korekcines priemones, jeigu jos paskirtos gydytojo).
- e) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo akiplotis turi atitikti normą, o binokulinė funkcija nesutrikusi.
- f) Prašymo teikėjo po akies operacijos sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- g) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta klinikinė keratokonuso diagnozė, sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu oftalmologinio patikrinimo rezultatai yra patenkinami. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.
- h) Prašymo teikėjo, kuriam nustatytas:
- 1) astigmatizmas,
  - 2) anizometropija,
- sveikatos būklė gali būti įvertinta kaip tinkama, jeigu oftalmologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami.
- i) Prašymo teikėjo, kuriam nustatyta diplopija, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.
- j) Akiniai ir glaustiniai lęšiai. Jeigu patenkinamas regėjimas užtikrinamas tik naudojant korekcines priemones, prašymo teikėjas:
- 1) i) naudodamasis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis, žiūrėjimui į tolį nešioja akinius arba glaustinius lęšius;
  - ii) naudodamasis licencija suteikiamomis teisėmis, žiūrėjimui iš arti turi turėti su savimi šiam tikslui skirtus akinius;
  - 2) prašymo teikėjas turi turėti atsarginius panašaus stiprumo akinius, kuriais gali nedelsdamas pasinaudoti naudodamasis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis;
  - 3) korekcinės priemonės turi užtikrinti optimalų regėjimą, būti gerai toleruojamos ir tinkamos naudoti aviacijoje;
  - 4) jeigu nešiojami glaustiniai lęšiai, jie turi būti skirti žiūrėjimui į tolį, monofokaliniai, be atspalvio ir gerai toleruojami;
  - 5) prašymo teikėjas, kuriam nustatyta didelė refrakcijos yda, turi nešioti glaustinius lęšius arba stiprius akinius;

- 6) regėjimo reikalavimams įvykdyti prašymo teikėjas turi naudoti ne daugiau kaip vienus akinius;
- 7) ortokeratologiniai lęšiai neturi būti naudojami.

MED.B.075 Spalvinis matymas

- a) Prašymo teikėjas turi įrodyti gebą lengvai skirti spalvas, kurias būtina skirti siekiant saugiai vykdyti savo pareigas.
- b) *Apžiūra*
  1. Pirmą kartą išduodant sveikatos pažymėjimą atliekamas *Ishihara* spalvų testas.
  2. Prašymo teikėjui neišlaikius *Ishihara* spalvų testo, atliekami tolesni spalvinio suvokimo testai, siekiant nustatyti, ar prašymo teikėjas tinkamai skiria spalvas.
- c) Jei prašoma 1 klasės sveikatos pažymėjimo, prašymo teikėjas turi tinkamai suvokti spalvas arba jas tinkamai skirti. Prašymo teikėjo, kuris neišlaiko tolesnių spalvinio suvokimo testų, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai.
- d) Jei prašoma 2 klasės sveikatos pažymėjimo ir jei prašymo teikėjo spalvinis suvokimas nėra patenkinamas, prašymo teikėjui suteikiamos teisės vykdyti skrydžius tik dienos metu.

MED.B.080 Otorinologija

- a) Prašymo teikėjui neturi būti nustatyta įgimtų ar įgytų, ūmių ar lėtinių ausų, nosies, sinusų ar gerklės, įskaitant burnos ertmę, dantis ir gerklas, funkcijos anomalijų ar ūmios patologijos arba operacijos ar traumos padarinių, kurie gali trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- b) Klausia turi būti patenkinama, kad prašymo teikėjas galėtų saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- c) *Apžiūra*
  1. Klausia tikrinama per visas apžiūras.
    - i) Tais atvejais, kai prašoma 1 ir 2 klasių sveikatos pažymėjimų ir kai turimą licenciją siekiama papildyti skrydžių pagal prietaisus kvalifikacija, klausia grynojo tono audiometriniams tyrimams tiriama per pirmą apžiūrą; per sveikatos pažymėjimui pratęsti ar atnaujinti skirtas apžiūras – kas penkerius metus, kol prašymo teikėjui sueina 40 metų; vėliau – kas dvejus metus.
    - ii) Atliekant grynojo tono audiometrinius tyrimus, prašymo pirmą kartą išduoti sveikatos pažymėjimą teikėjo kiekvienos ausies klausia, esant 500, 1 000 ar 2 000 Hz dažniams, neturi būti susilpnėjusi daugiau kaip 35 dB arba, esant 3 000 Hz dažniui, – ne daugiau kaip 50 dB. Prašymo pratęsti arba atnaujinti sveikatos pažymėjimą teikėjas, kuriam nustatytas didesnis klausos susilpnėjimas, turi įrodyti, kad jo klausos funkcija yra patenkinama.
    - iii) Prašymo teikėjas, kuriam nustatyta hipoakuzija, turi įrodyti, kad jo klausos funkcija yra patenkinama.
  2. Išsami ausų, nosies ir gerklės apžiūra atliekama pirmą kartą išduodant 1 klasės sveikatos pažymėjimą, o vėliau, jei yra klinikinių indikacijų, – periodiškai.
- d) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjui, kuriam nustatytas:
  - 1) aktyvus ūmus arba lėtinis vidinės arba vidurinės ausies patologinis procesas;
  - 2) neišgydyta audies būgnelio (-ių) perforacija arba disfunkcija;
  - 3) vestibulinės funkcijos sutrikimas;
  - 4) smarkiai susiaurėję nosies oro kanalai;
  - 5) sinusų disfunkcija;
  - 6) reikšminga burnos ertmės arba viršutinių kvėpavimo takų anomalija arba reikšminga ūmi arba lėtinė infekcija;
  - 7) reikšmingas kalbos arba balso sutrikimas,

atliekama išsamesnė medicininė apžiūra ir vertinimas, siekiant nustatyti, ar tokia jo būklė netrukdo saugiai naudotis turima licencija suteikiamomis teisėmis.

e) Aviacijos medicinos vertinimas:

- 1) 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam nustatytas vestibulinės funkcijos sutrikimas, byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai;
- 2) 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo, kuriam nustatytas vestibulinės funkcijos sutrikimas, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.

MED.B.085 Dermatologija

Prašymo teikėjui neturi būti diagnozuota dermatologinė liga, kuri galėtų trukdyti saugiai naudotis turima atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.

MED.B.090 Onkologija

- a) Prašymo teikėjas neturi sirgti pirminėmis arba antrinėmis piktybinėmis ligomis, kurios gali trukdyti saugiai naudotis atitinkama (-omis) licencija (-omis) suteikiamomis teisėmis.
- b) Užbaigus piktybinės ligos gydymą, sveikatos būklės tinkamumas vertinamas tik jei prašymo teikėjo onkologinio vertinimo rezultatai yra patenkinami. 1 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo byla perduodama licencijas išduodančiai institucijai. 2 klasės sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo sveikatos būklės tinkamumas vertinamas konsultuojantis su licencijas išduodančia institucija.
- c) Prašymo teikėjo, kurio sveikatos istorijoje yra duomenų apie galvos smegenų piktybinį naviką arba kuriam nustatyta tokia klinikinė diagnozė, sveikatos būklė įvertinama kaip netinkama.

3 SKIRSNIS

Konkretūs reikalavimai LAPL sveikatos pažymėjimui gauti

MED.B.095 LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjo medicininė apžiūra ir (arba) vertinimas

- a) LAPL sveikatos pažymėjimo prašymo teikėjas vertinamas vadovaujantis geriausia aviacijos medicinos patirtimi.
- b) Ypač daug dėmesio skiriama išsamiai prašymo teikėjo sveikatos istorijai.
- c) Per pirminį vertinimą, visus vėlesnius pakartotinus vertinimus po to, kai prašymo teikėjui sueina 50 metų, ir vertinimus, kurie atliekami tais atvejais, kai tikrintojas negali susipažinti su prašymo teikėjo sveikatos istorija, atliekami bent šie tyrimai:
  - 1) atliekama klinikinė apžiūra;
  - 2) matuojamas kraujospūdis;
  - 3) atliekamas šlapimo tyrimas;
  - 4) tikrinamas regėjimas;
  - 5) tikrinama klausa.
- d) Po pirminės apžiūros, atliekant vėlesnius pakartotinus vertinimus po to, kai prašymo teikėjui sueina 50:
  - 1) vertinama LAPL turėtojo sveikatos istorija ir,
  - 2) jei AMC, AMG arba BPG mano, kad tai būtina, atsižvelgiant į geriausią aviacijos medicinos patirtį, atliekami c punkte nurodyti tyrimai.

C SKYRIUS

KELEIVIŲ SALONO ĮGULOS NARIŲ SVEIKATOS BŪKLĖS TINKAMUMO REIKALAVIMAI

1 SKIRSNIS

Bendrieji reikalavimai

MED.C.001 Bendrosios nuostatos

Keleivių salono įgulos nariai aviacijos saugos taisyklėse nustatytas pareigas ir įsipareigojimus orlaivyje vykdo tik jeigu jie atitinka taikytinus šios dalies reikalavimus.

MED.C.005 Aviacijos medicinos vertinimai

- a) Keleivių salono įgulos narių aviacijos medicinos vertinimai atliekami siekiant įsitikinti, kad jie neserga fizinėmis ar psichikos ligomis, dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė arba jie negalėtų atlikti jiems paskirtų su sauga susijusių pareigų ir įpareigojimų.
- b) Kiekvieno keleivių salono įgulos nario aviacijos medicinos vertinimas atliekamas prieš pirmą kartą jam paskiriant pareigas orlaivyje, o vėliau – ne rečiau kaip kas 60 mėnesių.
- c) Aviacijos medicinos vertinimus atlieka AMG, AMC arba PSPS, jeigu laikomasi MED.E.040 dalies reikalavimų.

2 SKIRSNIS***Keleivių salono įgulos narių aviacijos medicinos vertinimo reikalavimai*****MED.C.020 Bendrosios nuostatos**

Keleivių salono įgulos narys:

- a) neturi įgimtų ar įgytų anomalijų;
- b) neserga aktyviomis, latentinėmis, ūmiomis ar lėtinėmis ligomis ir neturi negalių;
- c) neturi žaizdų, sužalojimų arba operacijos padarinių; ir
- d) jiems nepasireiškia pagal receptą arba be recepto išgyto vartojamo terapinio, diagnostinio arba profilaktinio vaisto poveikis ar šalutinis poveikis, kurie sukeltų tam tikrų funkcinių sutrikimų, dėl kurių galėtų netikėtai sutrikti sveikatos būklė arba keleivių salono įgulos narys negalėtų atlikti su sauga susijusių savo pareigų ir įpareigojimų.

MED.C.025 Per aviacijos medicinos vertinimus atliekamos procedūros

- a) Per pirminį aviacijos medicinos vertinimą atliekamos bent šios procedūros:
  - 1) vertinama prašymą pateikusių keleivių salono įgulos nario sveikatos istorija; ir
  - 2) klinikiniai tyrimai, susiję su:
    - i) širdies ir kraujagyslių sistema;
    - ii) kvėpavimo sistema;
    - iii) raumenų ir skeleto sistema;
    - iv) otorinolaringologija;
    - v) regėjimu; ir
    - vi) spalviniu matymu.
- b) Per kiekvieną vėlesnį pakartotinį aviacijos medicinos vertinimą:
  - 1) vertinama keleivių salono įgulos nario sveikatos istorija; ir
  - 2) prireikus, atsižvelgiant į geriausią aviacijos medicinos patirtį, atliekami klinikiniai tyrimai.
- c) Taikant a ir b punktus, jei kyla abejonų arba yra klinikinių indikacijų, atliekant keleivių salono įgulos nario aviacijos medicinos vertinimą taip pat atliekamos, AMG, AMC ar PSPS nuomone, būtinos papildomos medicininės apžiūros, tyrimai arba medicininiai tyrimai.

3 SKIRSNIS***Prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario liudijimą teikėjams ir tokio liudijimo turėtojams taikomi papildomi reikalavimai*****MED.C.030 Keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvada**

- a) Atlikus kiekvieną aviacijos medicinos vertinimą, prašymo išduoti keleivių salono įgulos nario liudijimą teikėjai ir tokio liudijimo turėtojai:
  - 1) iš AMG, AMC ar PSPS gauna keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadą; ir

- 2) jų paslaugomis besinaudojančiam (-tiems) operatoriui (-iams) pateikia atitinkamą informaciją arba savo keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvados kopiją.

b) *Keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvada*

Keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadoje nurodoma aviacijos medicinos vertinimo data, tai, ar keleivių salono įgulos nario sveikatos būklė įvertinta kaip tinkama ar netinkama, kito aviacijos medicinos vertinimo, kurį reikės atlikti, data ir, kai taikoma, apribojimas (-ai). Vadovaujantis MED.A.015 dalies nuostatomis, kitiems duomenims taikomas duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumo principas.

MED.C.035 Apribojimai

- a) Jeigu keleivių salono įgulos nario liudijimo turėtojai atitinka ne visus 2 skirsnyje nurodytus sveikatos reikalavimus, AMG, AMC arba PSPS svarsto, ar liudijimo turėtojai, laikydamiesi vieno ar daugiau apribojimų, gali saugiai atlikti keleivių salono įgulos nario pareigas.
- b) Bet koks (-ie) keleivių salono įgulos nario liudijimo suteikiamų teisių apribojimas (-ai) nurodomas (-i) keleivių salono įgulos nario medicinos ekspertizės išvadoje, o apribojimą (-us) panaikina tik AMG, AMC arba PSPS, pasikonsultavęs su AMG.

D SKYRIUS

AVIACIJOS MEDICINOS GYDYTOJAI (AMG), BENDROSIOS PRAKTIKOS GYDYTOJAI (BPG), PROFESINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTAI (PSPS)

I SKIRSNIS

Aviacijos medicinos gydytojai

MED.D.001 Teisės

- a) AMG turi teisę išduoti, pratęsti ir atnaujinti 2 klasės sveikatos pažymėjimus ir LAPL sveikatos pažymėjimus, taip pat atlikti atitinkamas medicininės apžiūras ir vertinimus.
- b) AMG pažymėjimo turėtojas gali prašyti, kad jam būtų suteikta dar ir teisė atlikti medicininės apžiūras 1 klasės medicinos pažymėjimams pratęsti ir atnaujinti, jeigu jis atitinka MED.E.015 dalies reikalavimus.
- c) AMG teisių taikymo mastas ir naudojimosi jomis sąlygos nurodomos pažymėjime.
- d) AMG pažymėjimo turėtojas neatlieka aviacijos medicinos apžiūrų ir vertinimų kitose valstybėse narėse nei valstybė narė, kurioje išduotas jo AMG pažymėjimas, nebent:
  - 1) priimančioji valstybė narė jam suteikė teisę vykdyti profesinę gydytojo specialisto veiklą;
  - 2) jis informavo priimančiosios valstybės narės kompetentingą instituciją apie ketinimą atlikti aviacijos medicinos apžiūras ir vertinimus bei išduoti sveikatos pažymėjimus, naudodamasis savo, kaip AMG, teisėmis; ir
  - 3) gavo priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos instrukcijas.

MED.D.005 Prašymo teikimas

- a) Prašymas išduoti AMG pažymėjimą teikiamas kompetentingos institucijos nustatyta forma ir tvarka.
- b) Prašymo išduoti AMG pažymėjimą teikėjas kompetentingai institucijai pateikia:
  - 1) asmens duomenis ir vietas, kurioje vykdo profesinę veiklą, adresą;
  - 2) dokumentus, kuriais įrodoma, kad prašymo teikėjas atitinka MED.E.010 dalies reikalavimus, įskaitant aviacijos medicinos specialistų mokymo kursų, susijusių su teisėmis, dėl kurių teikiamas prašymas, baigimo pažymėjimą;
  - 3) raštišką pareiškimą, kad AMG sveikatos pažymėjimus išduos remdamasis šios dalies reikalavimais.
- c) AMG, kuris aviacijos medicinos apžiūras atlieka daugiau kaip vienoje vietoje, kompetentingai institucijai pateikia informaciją apie visas vietas, kuriose vykdo savo profesinę veiklą.

MED.D.010 Reikalavimai AMG pažymėjimui gauti

Prašymo išduoti AMG pažymėjimą, kuriuo suteikiama teisė pirmą kartą išduoti, pratęsti ir atnaujinti 2 klasės sveikatos pažymėjimus, teikėjas:

- a) turi būti įgijęs tinkamą kvalifikaciją ir turėti licenciją verstis medicinos praktika, taip pat turėti specialistų mokymo baigimo pažymėjimą;
- b) turi būti baigęs aviacijos medicinos pradinį mokymo kursą;
- c) turi kompetentingai institucijai įrodyti, kad:
  - 1) turi aviacijos medicinos apžiūroms atlikti tinkamas patalpas, yra parengęs tinkamas procedūras, turi reikiamus dokumentus ir veikiančią įrangą; ir
  - 2) yra įdiegęs reikiamas procedūras ir laikosi būtinų sąlygų, kad užtikrintų duomenų apie sveikatos būklę konfidencialumą.

MED.D.015 AMG teisių išplėtimui taikomi reikalavimai

Prašymo išduoti AMG pažymėjimą, kuriuo suteikiamos papildomos teisės pratęsti ir atnaujinti 1 klasės sveikatos pažymėjimus, teikėjas turi turėti galiojantį AMG pažymėjimą ir:

- a) per ne daugiau kaip 5 metus iki prašymo pateikimo būti atlikęs ne mažiau kaip 30 apžiūrų 2 klasės sveikatos pažymėjimams išduoti, pratęsti arba atnaujinti;
- b) būti dalyvavęs išplėtimuose aviacijos medicinos specialistų mokymo kursuose; ir
- c) būti baigęs praktinio mokymo kursus AMC arba prižiūrint licencijų išdavimo institucijai.

MED.D.020 Aviacijos medicinos specialistų mokymo kursai

- a) Aviacijos medicinos specialistų mokymo kursų patvirtina valstybės narės, kurioje kursų rengianti organizacija vykdo savo pagrindinę veiklą, kompetentinga institucija. Kursus rengianti organizacija pateikia įrodymų, kad mokymo kursų programa tinkama ir kad už mokymą atsakingi asmenys turi pakankamai žinių ir patirties.
- b) Kursai, išskyrus kvalifikacijos kėlimo kursus, baigiami egzaminu raštu, per kurį vertinamos į kursų programą įtrauktų mokymo dalykų žinios.
- c) Kursus rengianti organizacija egzaminą išlaikiusiems prašymų teikėjams išduoda kursų baigimo pažymėjimą.

MED.D.025 AMG pažymėjimo pakeitimai

- a) AMG kompetentingai institucijai praneša apie toliau nurodytus pokyčius, kurie gali turėti įtakos jo pažymėjimui:
  - 1) medicinos kontrolės įstaiga pradėjo drausminę procedūrą prieš AMG arba su juo susijusį tyrimą;
  - 2) pasikeitė sąlygos, kuriomis AMG buvo išduotas pažymėjimas, įskaitant prašyme pateiktos informacijos turinį;
  - 3) AMG nebeatitinka reikalavimų pažymėjimui gauti;
  - 4) pasikeitė AMG veiklos vieta (-os) arba pašto adresas.
- b) Kompetentingos institucijos neinformavus apie šiuos pokyčius, pažymėjimu suteikiamų teisių galiojimas sustabdomas arba jos panaikinamos, remiantis kompetentingos institucijos, kuri sustabdo pažymėjimo galiojimą arba panaikina jį, sprendimu.

MED.D.030 AMG pažymėjimo galiojimas

AMG pažymėjimas išduodamas ne ilgesniam kaip 3 metų laikotarpiui. AMG pažymėjimas pratęsiamas, jeigu jo turėtojas:

- a) toliau laikosi bendrųjų medicinos praktikos sąlygų ir toliau registruojamas kaip praktikuojantis gydytojas pagal nacionalinės teisės aktus;
- b) per pastaruosius 3 metus dalyvavo aviacijos medicinos specialistų kvalifikacijos kėlimo mokymo kursuose;

- c) kasmet atlieka ne mažiau kaip 10 aviacijos medicinos apžiūrų;
- d) toliau laikosi savo pažymėjimo sąlygų; ir
- e) naudojasi savo teisėmis vadovaudamasis šios dalies nuostatomis.

2 SKIRSNIS

Bendrosios praktikos gydytojai (BPG)

MED.D.035 Bendrosios praktikos gydytojams taikomi reikalavimai

- a) BPG gali veikti kaip AMG, išduodantis LAPL sveikatos pažymėjimus, tik:
  - 1) jeigu savo veiklą vykdo valstybėje narėje, kurioje BPG gali tinkamai naudotis išsamiais prašymų teikėjų medicinos dokumentais; ir
  - 2) laikosi nacionalinės teisės aktuose nustatytų papildomų reikalavimų.
- b) Kad galėtų išduoti LAPL sveikatos pažymėjimus, BPG turi turėti pagal nacionalinės teisės aktus įgytą tinkamą kvalifikaciją ir licenciją verstis medicinos praktika.
- c) BPG, kuris veikia kaip AMG, praneša apie savo veiklą kompetentingai institucijai.

3 SKIRSNIS

Profesinės sveikatos priežiūros specialistai (PSPS)

MED.D.040 Profesinės sveikatos priežiūros specialistams taikomi reikalavimai

PSPS keleivių salono igulos narių aviacijos medicinos vertinimus atlieka tik jeigu:

- a) kompetentinga institucija įsitikinusi, kad pagal nacionalinę profesinės sveikatos priežiūros sistemą įmanoma užtikrinti, kad būtų laikomasi atitinkamų šios dalies reikalavimų;
  - b) PSPS turi pagal nacionalinės teisės aktus išduotą licenciją verstis medicinos praktika ir profesinės sveikatos priežiūros specialisto kvalifikaciją; ir
  - c) yra įgiję aviacijos medicinos žinių, susijusių su keleivių salono igulos narių veiklos aplinka.
-

2011 m. prenumeratos kainos (be PVM, įskaitant paprastosios siuntos išlaidas)

<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 100 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 200 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	770 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, mėnesinis kaupiamasis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	400 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai), skaitmeninis diskas, leidžiamas vieną kartą per savaitę	daugiakalbis: 23 oficialiosiomis ES kalbomis	300 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , C serija. Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

Europos Sąjungos oficialųjį leidinį, leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jį sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiamas leidinys prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji leidiniai airių kalba parduodami atskirai, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiajame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neįpareigojamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija. Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame skaitmeniniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* prenumeratoriai gali gauti įvairius Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Pardavimas ir prenumerata

Įvairių mokamų leidinių, tokių kaip *Europos Sąjungos oficialusis leidinys*, galima užsiprenumeruoti mūsų pardavimo biuruose. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti internete adresu

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite <http://europa.eu>

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT